ΝΑ ΑΠΑΞΙΩΣΟΥΜΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

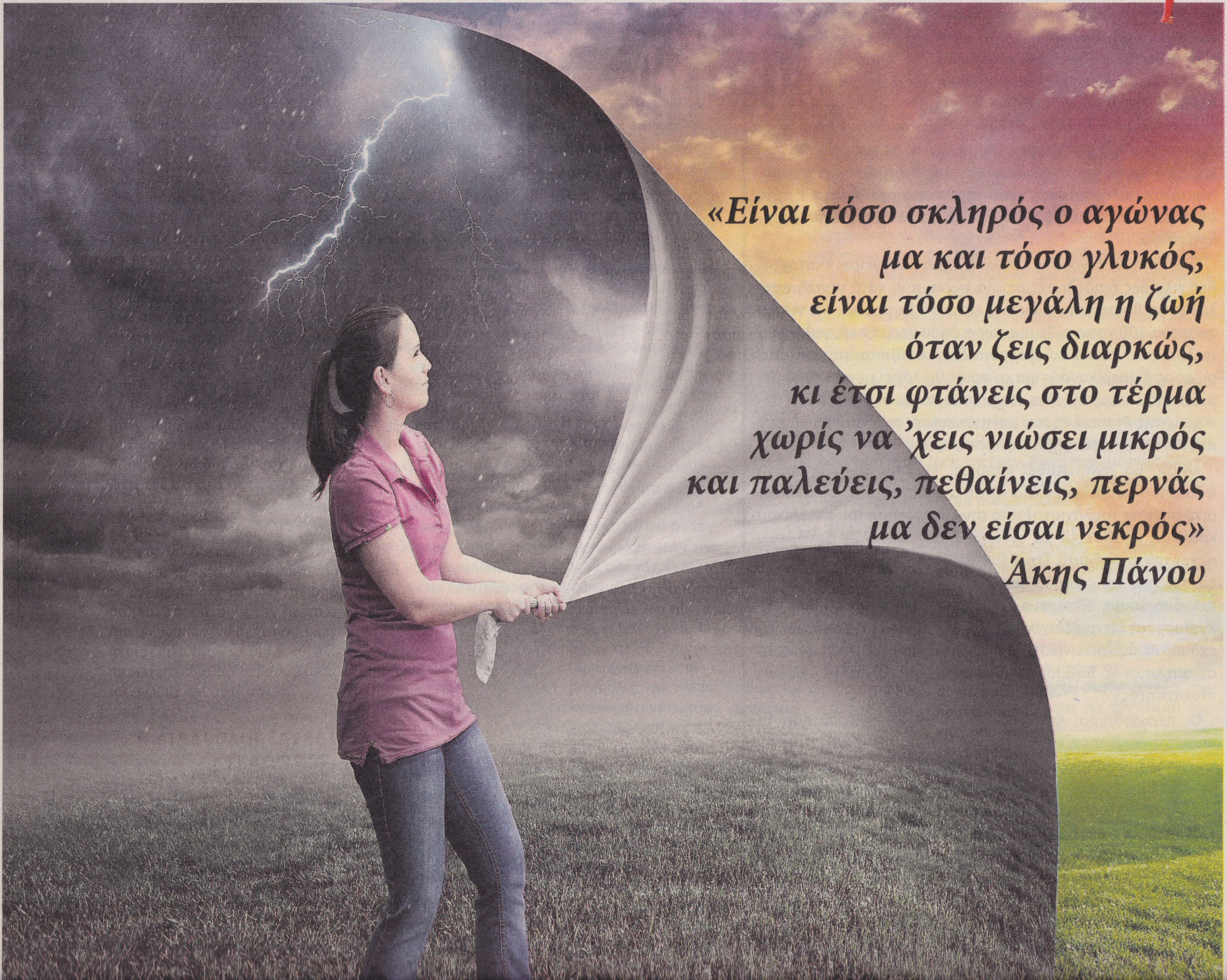
ΜΗΝΙΑΙΑ
ΑΝΑΡΧΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
Αριθμ. Φύλλου 179
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
2018
1,5 ΕΥΡΩ

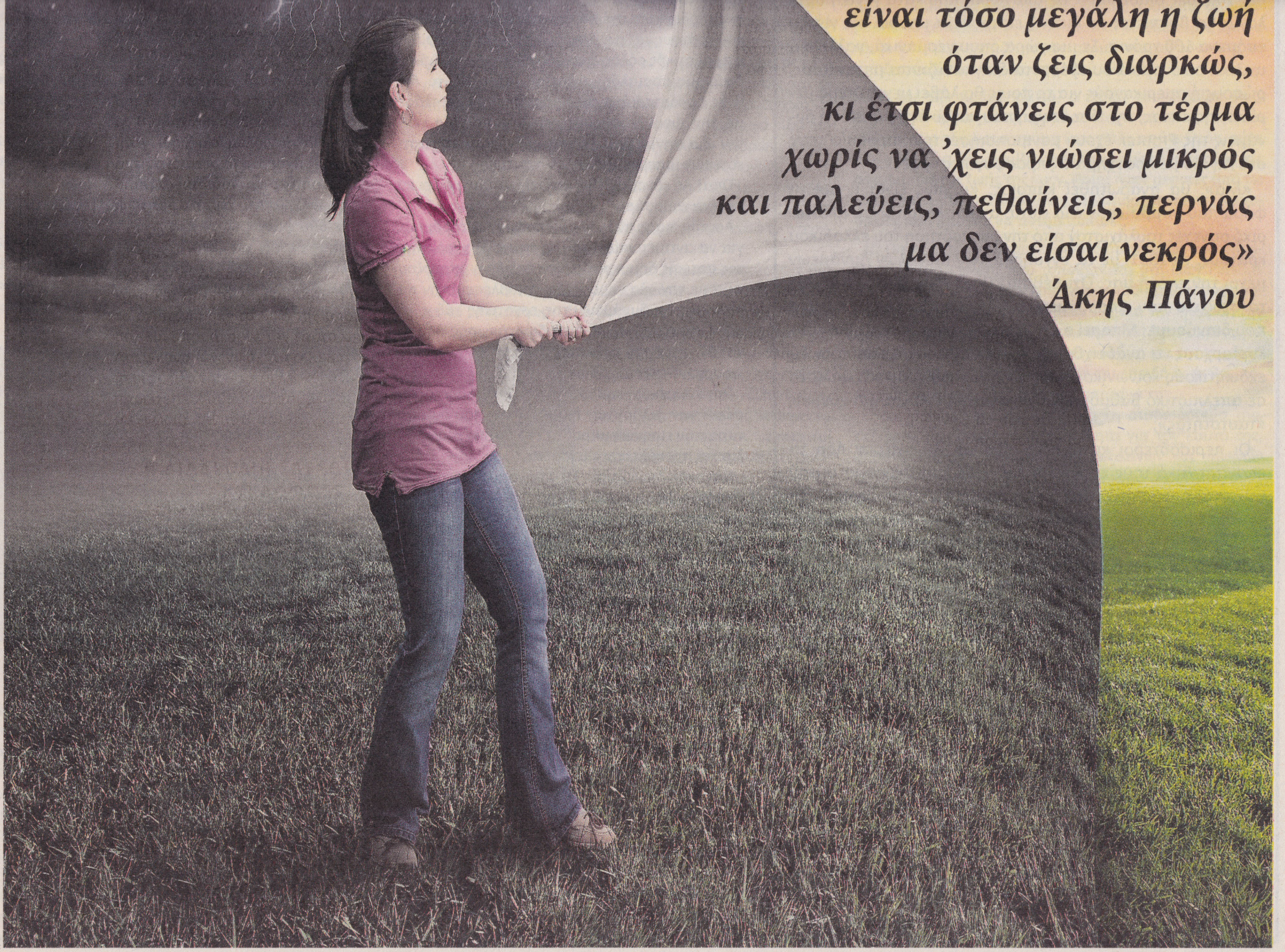
ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

«Είναι τόσο σκληρός ο αγώνας
μα και τόσο γλυκός,
είναι τόσο μεγάλη η ζωή
όταν ζεις διαρκώς,
κι έτσι φτάνεις στο τέρμα
χωρίς να 'χεις νιώσει μικρός
και παλεύεις, πεθαίνεις, περνάς
μα δεν είσαι νεκρός»
Άκης Πάνου

1,5 ΕΥΡΩ

«Είναι τόσο σκληρός ο αγώνας
μα και τόσο γλυκός,
είναι τόσο μεγάλη η ζωή
όταν ζεις διαρκώς,
κι έτσι φτάνεις στο τέρμα
χωρίς να 'χεις νιώσει μικρός
και παλεύεις, πεθαίνεις, περνάς
μα δεν είσαι νεκρός»
Άκης Πάνου

είναι τόσο μεγάλη η ζωή
όταν ζεις διαρκώς,
κι έτσι φτάνεις στο τέρμα
χωρίς να ’χεις νιώσει μικρός
και παλεύεις, πεθαίνεις, περνάς
μα δεν είσαι νεκρός»
Άκης Πάνου

ΣΚΕΨΕΙΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ... ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

από τον Κύκλο Σύνταξης

Εάν στις αρχές της λεγόμενης οικονομικής «κρίσης», όταν οι βίαιες διαδηλώσεις εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων διαδέχονταν η μια την άλλη, έκανε κάποιος την πρόβλεψη ότι μετά την πάροδο έξι ή επτά ετών θα ερχόταν προς ψήφιση πολυνομοσχέδιο, το οποίο, εκτός των άλλων, θα εμπεριείχε διάταξη που θα περιόριζε το δικαίωμα της απεργίας και δεν θα άνοιγε ρουθούνι, σίγουρα θα προκαλούσε τουλάχιστον τον χλευασμό των περισσοτέρων. Εάν, μάλιστα, την ίδια στιγμή έκανε και την επί πλέον πρόβλεψη περί μιας σχεδόν παράλληλης διαδήλωσης εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων με αφορμή ένα λεγόμενο εθνικό ζήτημα, τότε σίγουρα θα θεωρούνταν φαντασιόπληκτος. Εάν, τέλος, προσέθετε ότι αυτή η συγκέντρωση θα ήταν ανεπιθύμητη τόσο σε αριστερούς όσο και σε δεξιούς και κεντρώους και ότι, επί πλέον, θα αντιμετωπιζόταν με σκεπτικισμό ακόμη και από την Εκκλησία, τότε σίγουρα οι περισσότεροι θα θεωρούσαν ότι χρειάζεται ζουρλομανδύα.

Ένα, λοιπόν, λεγόμενο εθνικό ζήτημα συνεγείρει εκατοντάδες χιλιάδες διαδηλωτές σε μία χώρα, που κατά γενική ομολογία θα βρίσκεται σε διεθνή επιτροπεία μπορεί και για τα επόμενα 100 χρόνια. Σε μια χώρα όπου γερμανικά, γαλλικά ή ιταλικά οικονομικά συμφέροντα διαγκωνίζονται με κινέζους, ρώσους ή αμερικανούς για το ποιος θα λάβει μεγαλύτερο μερίδιο της πίττας, την ίδια στιγμή που νατοϊκές φρεγάτες ή δυνάμεις της Frontex έχουν μονιμοποιήσει την παρουσία τους στο Αιγαίο με πρόσχημα τις προσφυγικές «ροές».

«Μα», θα αναρωτηθεί κάποιος, «μήπως είναι η πρώτη φόρα που συμβαίνουν όλα αυτά, αν αναλογιστούμε το ιστορικό συνεχές τουλάχιστον από την συγκρότηση του ελλαδικού κράτους, το 1831, με τις εγγυήσεις των Μεγάλων Δυνάμεων μέχρι την εποχή μας; Όχι βέβαια! Ποιό είναι, λοιπόν, εκείνο το στοιχείο που μπορούμε να διακρίνουμε στην συγκυρία που διανύουμε; Μπορεί ο απρόβλεπτος παράγοντας για τους

Ο Ζουράρις, το ΚΚΕ και ο «σκληρός» αγώνας κατά του πολυνομοσχεδίου...

Όπως έγκαιρα έχουμε αποκαλύψει, το ΚΚΕ δεν μπόρεσε παρά τις φιλότιμες αγωνιστικές του προσπάθειες να βάλει φραγμό στα αντιλαϊκά μέτρα, που προωθεί ο προδότης κομμουνιστής ηγέτης Τσίπρας, ο οποίος τόλμησε να βάλει «χέρι» ακόμα και στο δικαίωμα της απεργίας.

Χωρίς δισταγμό δημοσιοποιήσαμε τα σκοτεινά συνωμοτικά σχέδια της Παπαρήγα ενάντια στην επαναστατική γραμμή του συντρόφου Δημήτριου Κουτσούμπα.

Θα προχωρήσουμε, όμως, με περισσότερες και πιο καυτές αποκαλύψεις για να στείλουμε ένα ξεκάθαρο μήνυμα σε κάθε οπορτουνιστικό και ρεφορμιστικό στοιχείο, που αλλοιώνει την καθαρή κομματική γραμμή και που νομίζει ότι μπορεί να χρησιμεύει σαν δεκανίκι, ώστε να εφαρμοστούν ανεμπόδιστα τα σχέδια του αστικού ιμπεριαλιστικού κράτους και των λακέδων του. Αυτός ακριβώς ο προδοτικός ρόλος, που οδηγεί στην αγκαλιά της διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας, προδίδει το διεθνές προλεταριάτο και προσπαθεί να ξεγελάσει με την ψευτοεπαναστατική φρασεολογία, ενώ την ίδια στιγμή παίζει το παιχνίδι των αντιδραστικότερων ιμπεριαλιστικών δυνάμεων.

Ώπα! Ας κάνουμε λίγο κράτει, μη μας μείνει και κανένα κουσούρι.

Λοιπόν, πάμε πάλι. Ο σύντροφος Κουτσούμπας, για να αντιμετωπίσει τον πραγματικό χαρακτήρα της αστικής δημοκρατίας και επειδή η μπουρζουαζία με τον νέο νομοσχέδιο αποβλέπει στην παράλυση των δυνάμεων της εργατικής τάξης και στην παρεμπόδιση της αναδιοργάνωσης των ερ-

σκοπό την πλήρη σύγχυσή του και την τελική αποδιοργάνωσή του, βασικές προϋποθέσεις για την νικηφόρα πορεία και την επιτυχή πάλη του κόμματος κατά της μπουρζουαζίας και των αστικών κομμάτων. Καλά, η κομμουνιστική γλώσσα δεν υπάρχει. Είναι να μην ξεκινήσεις μαζί της, μετά κολλάς και σου αρέσει όλο και περισσότερο.

Και το όνομα αυτού Ζουράρις. Για όσους πέφτουν από τα σύννεφα με αυτήν την διαβολική κίνηση του Κουτσούμπα ή για όσους νομίζουν ότι υπερβάλλουμε ή ακόμη χειρότερα ότι έχουμε λάθος πληροφόρηση, θα θυμίσουμε, απλά, δύο πραγματάκια.

Ποιος έχει δηλώσει στην βουλή αυτοπροσώπως και με μεγάλη περηφάνεια ότι «**Εγώ γεννήθηκα εαμοβούλγαρος και κομμουνιστοσυμμορίτης και δεν αλλάζω**»; Δεν αλλάζω, προσέξτε το μήνυμα. Μήπως το είπε ο φούφουτος, ή μήπως το είπε αυτή η σιγανοπαπαδιά η Παπαρήγα; Όχι βέβαια. Ο Κώστας Ζουράρις το δήλωσε παλαιότερα. Ποιός έχει καταγράψει σε βιβλίο του τις διδαχές του σεξολόγου ιατρού πατρός του σε συνεξόριστους του στον Αϊ-Στράτη, ο οποίος τους συμβούλευε να μην αποφεύγουν τις χειρομαλάξεις του πέους τους λέγοντας ότι «**στις συνθήκες στρατωνισμού δεν έβλαπτε η μαλακία που ρίχνανε πότε-πότε και εν πάσει περιπτώσει δεν έβλαπτε την κομματική τους υγεία**»; Ο Ζουράρις. Ποιος έχει δηλώσει ότι «**το απολίθωμα του ΚΚΕ είναι ένα απολίθωμα που κινείται**» και έτσι με αφορμή τον πόλεμο στη Γιουγκοσλαβία συνεργάζεται με το Κόμμα στις ευρωεκλογές του 1999; Και πάλι η απάντηση είναι η ίδια: ο Ζουράρις.

Το μυστικό σχέδιο, λοιπόν, του Κουτσούμπα, που γνώριζαν μόνο λίγοι και εκλεκτοί σύντροφοι, και οι οποίοι ορκίστηκαν να μην το πουν στην Παπαρήγα, μπήκε σε εφαρμογή και εκτελέστηκε σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση ο Ζουράρις χτύπησε με την ιστορική του πλέον δήλωση για τα κωλόπαιδα, που πηγαίνουν σε εκδρομές και ξεσαλώνουν σε μπουρδέλα αντί να πουλούν ριζοσπάστη έξω από τα εργοστάσια και να ρίχνουν το πολύ καμμία (κομμουνιστική) μαλακία: «**Από**

πολυνομοσχέδιο, το οποίο, εκτός των άλλων, θα εμπεριείχε διάταξη που θα περιόριζε το δικαίωμα της απεργίας και δεν θα άνοιγε ρουθούνι, σίγουρα θα προκαλούσε τουλάχιστον τον χλευασμό των περισσοτέρων. Εάν, μάλιστα, την ίδια στιγμή έκανε και την επί πλέον πρόβλεψη περί μιας σχεδόν παράλληλης διαδήλωσης εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων με αφορμή ένα λεγόμενο εθνικό ζήτημα, τότε σίγουρα θα θεωρούνταν φαντασιόπληκτος. Εάν, τέλος, προσέθετε ότι αυτή η συγκέντρωση θα ήταν ανεπιθύμητη τόσο σε αριστερούς όσο και σε δεξιούς και κεντρώους και ότι, επί πλέον, θα αντιμετωπιζόταν με σκεπτικισμό ακόμη και από την Εκκλησία, τότε σίγουρα οι περισσότεροι θα θεωρούσαν ότι χρειάζεται ζουρλομανδύα.

Ένα, λοιπόν, λεγόμενο εθνικό ζήτημα συνεγείρει εκατοντάδες χιλιάδες διαδηλωτές σε μία χώρα, που κατά γενική ομολογία θα βρίσκεται σε διεθνή επιτροπεία μπορεί και για τα επόμενα 100 χρόνια. Σε μια χώρα όπου γερμανικά, γαλλικά ή ιταλικά οικονομικά συμφέροντα διαγκωνίζονται με κινέζους, ρώσους ή αμερικανούς για το ποιος θα λάβει μεγαλύτερο μερίδιο της πίττας, την ίδια στιγμή που νατοϊκές φρεγάτες ή δυνάμεις της Frontex έχουν μονιμοποιήσει την παρουσία τους στο Αιγαίο με πρόσχημα τις προσφυγικές «ροές».

«Μα», θα αναρωτηθεί κάποιος, «μήπως είναι η πρώτη φόρα που συμβαίνουν όλα αυτά, αν αναλογιστούμε το ιστορικό συνεχές τουλάχιστον από την συγκρότηση του ελλαδικού κράτους, το 1831, με τις εγγυήσεις των Μεγάλων Δυνάμεων μέχρι την εποχή μας; Όχι βέβαια! Ποιό είναι, λοιπόν, εκείνο το στοιχείο που μπορούμε να διακρίνουμε στην συγκυρία που διανύουμε; Μπορεί ο απρόβλεπτος παράγοντας για τους κυρίαρχους να αναδειχθεί όχι μέσα από τους πάλαι ποτέ διεκδικητικούς κοινωνικούς αγώνες, που φθίνουν και μάλιστα σε απελπιστικό βαθμό, αλλά με αφορμή ένα ζήτημα εθνικής «ταυτότητας»;

Οι περισσότεροι κινηματίες σίγουρα θα σχίζουν ήδη τα επαναστατικά τους ενδύματα και μόνο στο άκουσμα αυτού του προβληματισμού. Χωρίς αμφιβολία η πλήρης αφομοίωση τους στο πολιτικό σκηνικό δεν αφήνει και μεγάλα περιθώρια, έστω και για την καταγραφή κάποιου σκεπτικισμού, για τις επικρατούσες ανοησίες, που σπεύδουν να βαπτίσουν εθνικιστές, τους εκατοντάδες χιλιάδες συμμετέχοντες στα συλλαλητήρια, που αντιτίθενται στην «λύση», που υποδεικνύουν ΝΑΤΟ και ΕΕ και με την οποία συντάσσονται αριστεροί και δεξιοί!!!

Ο τραγέλαφος δεν έχει τέλος, αν μάλιστα σκεφθούμε να καλούν μεταξύ άλλων νεοσταλινικοί αντιϊμπεριαλιστές κινη-

αγώνας κατά του πολυνομοσχεδίου...

Όπως έγκαιρα έχουμε αποκαλύψει, το ΚΚΕ δεν μπόρεσε παρά τις φιλότιμες αγωνιστικές του προσπάθειες να βάλει φραγμό στα αντιλαϊκά μέτρα, που προωθεί ο προδότης κομμουνιστής ηγέτης Τσίπρας, ο οποίος τόλμησε να βάλει «χέρι» ακόμα και στο δικαίωμα της απεργίας.

Χωρίς δισταγμό δημοσιοποιήσαμε τα σκοτεινά συνωμοτικά σχέδια της Παπαρήγα ενάντια στην επαναστατική γραμμή του συντρόφου Δημήτριου Κουτσούμπα.

Θα προχωρήσουμε, όμως, με περισσότερες και πιο καυτές αποκαλύψεις για να στείλουμε ένα ξεκάθαρο μήνυμα σε κάθε οπορτουνιστικό και ρεφορμιστικό στοιχείο, που αλλοιώνει την καθαρή κομματική γραμμή και που νομίζει ότι μπορεί να χρησιμεύει σαν δεκανίκι, ώστε να εφαρμοστούν ανεμπόδιστα τα σχέδια του αστικού ιμπεριαλιστικού κράτους και των λακέδων του. Αυτός ακριβώς ο προδοτικός ρόλος, που οδηγεί στην αγκαλιά της διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας, προδίδει το διεθνές προλεταριάτο και προσπαθεί να ξεγελάσει με την ψευτοεπαναστατική φρασεολογία, ενώ την ίδια στιγμή παίζει το παιχνίδι των αντιδραστικότερων ιμπεριαλιστικών δυνάμεων.

Ώπα! Ας κάνουμε λίγο κράτει, μη μας μείνει και κανένα κουσούρι.

Λοιπόν, πάμε πάλι. Ο σύντροφος Κουτσούμπας, για να αντιμετωπίσει τον πραγματικό χαρακτήρα της αστικής δημοκρατίας και επειδή η μπουρζουαζία με τον νέο νομοσχέδιο αποβλέπει στην παράλυση των δυνάμεων της εργατικής τάξης και στην παρεμπόδιση της αναδιοργάνωσης των εργατών μέσα στα ταξικά συνδικάτα, αναγκάστηκε να οργανώσει το ...αδύνατο.

Οργανωμένοι κομμουνιστές διείσδυσαν στο σώμα των φιλήσυχων διαδηλωτών, που διαμαρτύρονταν ειρηνικά μπροστά στο αστικό κοινοβούλιο και προκάλεσαν επεισόδια.

Ναι, και όμως, ναι. Τα πράγματα έγιναν έτσι ακριβώς. Μήπως είναι τυχαίο που το ΚΚΕ έκανε την πάπια και δεν καταδίκασε, όπως οφείλει και σωστά πράττει με απόλυτη συνέπεια εδώ και δεκαετίες αυτά τα χαμένα κορμιά τους προβοκάτορες, τους πρακτορίσκους, που βγαίνουν από τα λαγούμια της ασφάλειας και χαλάνε τις λαϊκές κινητοποιήσεις; Όχι βέβαια, δεν είναι τυχαίο. Έτσι δόθηκε ένα καλό μάθημα στον προδότη Τσίπρα, αλλά και στην κοντούλα λεμονιά, την Παπαρήγα, που όλο κάνει χαλάστρα στις επαναστατικές ενέργειες του ΚΚΕ.

ότι υπερβάλλουμε ή ακόμη χειρότερα ότι έχουμε λάθος πληροφόρηση, θα θυμίσουμε, απλά, δύο πραγματάκια.

Ποιος έχει δηλώσει στην βουλή αυτοπροσώπως και με μεγάλη περηφάνεια ότι «**Εγώ γεννήθηκα εαμοβούλγαρος και κομμουνιστοσυμμορίτης και δεν αλλάζω**»; Δεν αλλάζω, προσέξτε το μήνυμα. Μήπως το είπε ο φούφουτος, ή μήπως το είπε αυτή η σιγανοπαπαδιά η Παπαρήγα; Όχι βέβαια. Ο Κώστας Ζουράρις το δήλωσε παλαιότερα. Ποιός έχει καταγράψει σε βιβλίο του τις διδαχές του σεξολόγου ιατρού πατρός του σε συνεξόριστους του στον Αϊ-Στράτη, ο οποίος τους συμβούλευε να μην αποφεύγουν τις χειρομαλάξεις του πέους τους λέγοντας ότι «**στις συνθήκες στρατωνισμού δεν έβλαπτε η μαλακία που ρίχνανε πότε-πότε και εν πάσει περιπτώσει δεν έβλαπτε την κομματική τους υγεία**»; Ο Ζουράρις. Ποιος έχει δηλώσει ότι «**το απολίθωμα του ΚΚΕ είναι ένα απολίθωμα που κινείται**» και έτσι με αφορμή τον πόλεμο στη Γιουγκοσλαβία συνεργάζεται με το Κόμμα στις ευρωεκλογές του 1999; Και πάλι η απάντηση είναι η ίδια: ο Ζουράρις.

Το μυστικό σχέδιο, λοιπόν, του Κουτσούμπα, που γνώριζαν μόνο λίγοι και εκλεκτοί σύντροφοι, και οι οποίοι ορκίστηκαν να μην το πουν στην Παπαρήγα, μπήκε σε εφαρμογή και εκτελέστηκε σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση ο Ζουράρις χτύπησε με την ιστορική του πλέον δήλωση για τα κωλόπαιδα, που πηγαίνουν σε εκδρομές και ξεσαλώνουν σε μπουρδέλα αντί να πουλούν ριζοσπάστη έξω από τα εργοστάσια και να ρίχνουν το πολύ καμμία (κομμουνιστική) μαλακία: «**Από τους 24 που πήγαμε εκδρομή το 1958 πήραν οι 11 διαγωγή κοσμία επειδή πήγαν στο στρατιωτικό μπορντέλο του Μεσολογγίου. Δεν είναι απαραίτητο να πηγαίνουν στο μπορντέλο τις τρεις ημέρες της σχολικής εκδρομής. Να πηγαίνουν πριν και μετά**».

Μετά απ' αυτή την σιβυλλική δήλωση όλοι έσπευσαν να τον πουν ζαβό, πυροβολημένο, λειψό· νόμισαν άπαντες ότι έχει κάψει όλες τις λυχνίες, ότι έχει κάψει λάδια κ.ά.

Τότε το σχέδιο του Κουτσούμπα μπήκε στην δεύτερη φάση. Εκεί που όλοι νόμισαν ότι ο Ζουράρις εκτονώθηκε και ότι του πέρασε η ζούρλα, ήρθαν τα καλύτερα με τις δηλώσεις για τους γάβρους, αλλά και τους Αρηανούς: «**Στο κατώτερο τμήμα του στεατοπυγικού μου υποσυστήματος και ειδικώς με μια τάση προς το εμπρόσθιο τμήμα του στεατοπυγικού μου υποσυστήματος κάθισαν**

δες χιλιάδες διαδηλωτές σε μία χώρα, που κατά γενική ομολογία θα βρίσκεται σε διεθνή επιτροπεία μπορεί και για τα επόμενα 100 χρόνια. Σε μια χώρα όπου γερμανικά, γαλλικά ή ιταλικά οικονομικά συμφέροντα διαγκωνίζονται με κινέζους, ρώσους ή αμερικανούς για το ποιος θα λάβει μεγαλύτερο μερίδιο της πίττας, την ίδια στιγμή που νατοϊκές φρεγάτες ή δυνάμεις της Frontex έχουν μονιμοποιήσει την παρουσία τους στο Αιγαίο με πρόσχημα τις προσφυγικές «ροές».

«Μα», θα αναρωτηθεί κάποιος, «μήπως είναι η πρώτη φόρα που συμβαίνουν όλα αυτά, αν αναλογιστούμε το ιστορικό συνεχές τουλάχιστον από την συγκρότηση του ελλαδικού κράτους, το 1831, με τις εγγυήσεις των Μεγάλων Δυνάμεων μέχρι την εποχή μας; Όχι βέβαια! Ποιό είναι, λοιπόν, εκείνο το στοιχείο που μπορούμε να διακρίνουμε στην συγκυρία που διανύουμε; Μπορεί ο απρόβλεπτος παράγοντας για τους κυρίαρχους να αναδειχθεί όχι μέσα από τους πάλαι ποτέ διεκδικητικούς κοινωνικούς αγώνες, που φθίνουν και μάλιστα σε απελπιστικό βαθμό, αλλά με αφορμή ένα ζήτημα εθνικής «ταυτότητας»;

Οι περισσότεροι κινηματίες σίγουρα θα σχίζουν ήδη τα επαναστατικά τους ενδύματα και μόνο στο άκουσμα αυτού του προβληματισμού. Χωρίς αμφιβολία η πλήρης αφομοίωση τους στο πολιτικό σκηνικό δεν αφήνει και μεγάλα περιθώρια, έστω και για την καταγραφή κάποιου σκεπτικισμού, για τις επικρατούσες ανοησίες, που σπεύδουν να βαπτίσουν εθνικιστές, τους εκατοντάδες χιλιάδες συμμετέχοντες στα συλλαλητήρια, που αντιτίθενται στην «λύση», που υποδεικνύουν ΝΑΤΟ και ΕΕ και με την οποία συντάσσονται αριστεροί και δεξιοί!!!

Ο τραγέλαφος δεν έχει τέλος, αν μάλιστα σκεφθούμε να καλούν μεταξύ άλλων νεοσταλινικοί αντιϊμπεριαλιστές κινηματίες, που προσκυνούν στην μνήμη του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, σε αντισυγκέντρωση ενάντια σε άλλους εθνικιστές, που αντιτίθενται στην «λύση» που προωθείται και αφορά την ευρωατλαντική ολοκλήρωση των Βαλκανίων και την πλήρη προσάρτηση και των εναπομεινουσών χωρών στην ΕΕ. Απ' ό,τι φαίνεται, λοιπόν, «αλλού βαρούν τα όργανα, αλλού χορεύει η νύφη». Και έχουμε και κομμουνιστική κυβέρνηση. Για να μην ξεχνιόμαστε...

Φεβρουάριος 2018

χρησιμεύει σαν δεκανίκι, ώστε να εφαρμοστούν ανεμπόδιστα τα σχέδια του αστικού ιμπεριαλιστικού κράτους και των λακέδων του. Αυτός ακριβώς ο προδοτικός ρόλος, που οδηγεί στην αγκαλιά της διεθνούς σοσιαλδημοκρατίας, προδίδει το διεθνές προλεταριάτο και προσπαθεί να ξεγελάσει με την ψευτοεπαναστατική φρασεολογία, ενώ την ίδια στιγμή παίζει το παιχνίδι των αντιδραστικότερων ιμπεριαλιστικών δυνάμεων.

Ώπα! Ας κάνουμε λίγο κράτει, μη μας μείνει και κανένα κουσούρι.

Λοιπόν, πάμε πάλι. Ο σύντροφος Κουτσούμπας, για να αντιμετωπίσει τον πραγματικό χαρακτήρα της αστικής δημοκρατίας και επειδή η μπουρζουαζία με τον νέο νομοσχέδιο αποβλέπει στην παράλυση των δυνάμεων της εργατικής τάξης και στην παρεμπόδιση της αναδιοργάνωσης των εργατών μέσα στα ταξικά συνδικάτα, αναγκάστηκε να οργανώσει το ...αδύνατο.

Οργανωμένοι κομμουνιστές διείσδυσαν στο σώμα των φιλήσυχων διαδηλωτών, που διαμαρτύρονταν ειρηνικά μπροστά στο αστικό κοινοβούλιο και προκάλεσαν επεισόδια.

Ναι, και όμως, ναι. Τα πράγματα έγιναν έτσι ακριβώς. Μήπως είναι τυχαίο που το ΚΚΕ έκανε την πάπια και δεν καταδίκασε, όπως οφείλει και σωστά πράττει με απόλυτη συνέπεια εδώ και δεκαετίες αυτά τα χαμένα κορμιά τους προβοκάτορες, τους πρακτορίσκους, που βγαίνουν από τα λαγούμια της ασφάλειας και χαλάνε τις λαϊκές κινητοποιήσεις; Όχι βέβαια, δεν είναι τυχαίο. Έτσι δόθηκε ένα καλό μάθημα στον προδότη Τσίπρα, αλλά και στην κοντούλα λεμονιά, την Παπαρήγα, που όλο κάνει χαλάστρα στις επαναστατικές ενέργειες του ΚΚΕ.

Αλλά οι μυστικές κινήσεις του συντρόφου Δημητρίου Κουτσούμπα δεν τελειώνουν εδώ.

Θα κάνουμε, τώρα, μια ακόμη μεγαλύτερη αποκάλυψη.

Κρατήστε τις αναπνοές. Εντάξει, δεν είπαμε και να σκάσετε.

Υπό την καθοδήγηση του αλάθητου κομμουνιστή ηγέτη Κουτσούμπα τοποθετήθηκε με απόλυτη μυστικότητα πράκτορας του κόμματος, δηλαδή φυτεύτηκε, στις τάξεις του ταξικού εχθρού με **και εν πάσει περιπτώσει δεν έβλαπτε την κομματική τους υγεία»**; Ο Ζουράρις. Ποιος έχει δηλώσει ότι **«το απολίθωμα του ΚΚΕ είναι ένα απολίθωμα που κινείται»** και έτσι με αφορμή τον πόλεμο στη Γιουγκοσλαβία συνεργάζεται με το Κόμμα στις ευρωεκλογές του 1999; Και πάλι η απάντηση είναι η ίδια: ο Ζουράρις.

Το μυστικό σχέδιο, λοιπόν, του Κουτσούμπα, που γνώριζαν μόνο λίγοι και εκλεκτοί σύντροφοι, και οι οποίοι ορκίστηκαν να μην το πουν στην Παπαρήγα, μπήκε σε εφαρμογή και εκτελέστηκε σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση ο Ζουράρις χτύπησε με την ιστορική του πλέον δήλωση για τα κωλόπαιδα, που πηγαίνουν σε εκδρομές και ξεσαλώνουν σε μπουρδέλα αντί να πουλούν ριζοσπάστη έξω από τα εργοστάσια και να ρίχνουν το πολύ καμμία (κομμουνιστική) μαλακία: **«Από τους 24 που πήγαμε εκδρομή το 1958 πήραν οι 11 διαγωγή κοσμία επειδή πήγαν στο στρατιωτικό μπορντέλο του Μεσολογγίου. Δεν είναι απαραίτητο να πηγαίνουν στο μπορντέλο τις τρεις ημέρες της σχολικής εκδρομής. Να πηγαίνουν πριν και μετά»**.

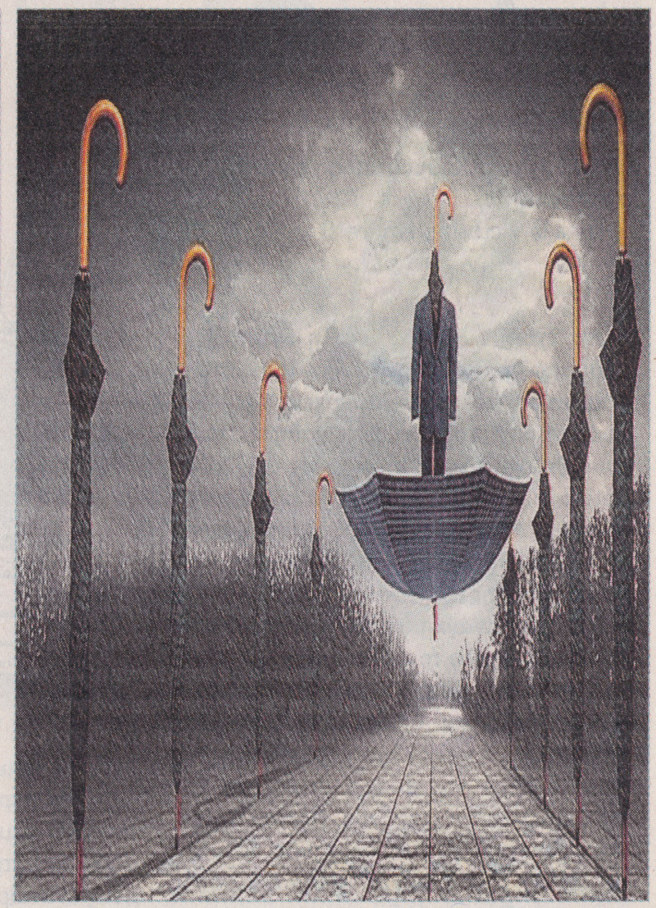
Μετά απ' αυτή την σιβυλλική δήλωση όλοι έσπευσαν να τον πουν ζαβό, πυροβολημένο, λειψό· νόμισαν άπαντες ότι έχει κάψει όλες τις λυχνίες, ότι έχει κάψει λάδια κ.ά.

Τότε το σχέδιο του Κουτσούμπα μπήκε στην δεύτερη φάση. Εκεί που όλοι νόμισαν ότι ο Ζουράρις εκτονώθηκε και ότι του πέρασε η ζούρλα, ήρθαν τα καλύτερα με τις δηλώσεις για τους γάβρους, αλλά και τους Αρηανούς: **«Στο κατώτερο τμήμα του στεατοπυγικού μου υποσυστήματος και ειδικώς με μια τάση προς το εμπρόσθιο τμήμα του στεατοπυγικού μου υποσυστήματος κάθισαν 10.000 γαύροι...»**, ενώ σαν αυθεντικός Παοκτζής δεν ξέχασε και τα «σκουλήκια»: **«Ποιος τον γαμάει τον Άρη»**, συμπλήρωσε με ...κομμουνιστική ετοιμότητα και με μια απίστευτη ψυχραιμία.

Έτσι, μ' αυτό το υποχθόνιο κομμουνιστικό σχέδιο, ο Περισσός πέτυχε να δημιουργήσει ένα ανεπανάληπτο ρήγμα στις αστικές και οπορτουνιστικές δυνάμεις του αστικού κράτους, πέτυχε την παραίτηση του υφυπουργού Παιδείας, την ίδια

συνέχεια στη σελ. 4

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑΣ: Η ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΕΠΕΛΑΥΝΕΙ...

«Οι ειρηνιστές και οικουμενιστές ή «ευρωπαϊστές» έχουν τον δικό τους τρόπο για να παρακάμπτουν τις οδυνηρές πραγματικότητες. Φαντάζονται ότι είναι πιο ρεαλιστές, αφού ξεπέρασαν τους «εθνικούς αταβισμούς» και συμπορεύονται με τη νέα παγκόσμια κατάσταση, όπου τάχα το εμπόριο και ο διάλογος θα αντικαταστήσουν τον πόλεμο. Οι θέσεις, όμως, αυτές διόλου δεν είναι ρεαλιστικότερες από τις πομφόλυγες του εθνικισμού, συνιστούν απλώς την αντίστροφη ιδεολογία, και μάλιστα μιαν ιδεολογία διόλου πρωτότυπη, αφού δεν περιέχει παρά κοινοτοπίες του καπιταλιστικού φιλελευθερισμού διατυπωμένες πριν από 300 χρόνια και διαψευσμένα επανειλημμένα έκτοτε. Όντας ιδεολογία, εκπληρώνουν και τις ψυχολογικές λειτουργίες της ιδεολογίας, δηλαδή επιτρέπουν σε «προοδευτικούς» διανοούμενους ελαφρών βαρών και σε αστείους δημοσιογραφίσκους να αναβαθμίζουν το μικρό τους εγώ εμφανιζόμενοι ως εκπρόσωποι υψηλών ιδεωδών· συνάμα υποθάλπουν σε μικρομεσαίους πολιτικούς την ανακουφιστική ψευδαίσθηση ότι μπορούν να συρρικνώσουν την πολιτική σε διαχείριση και διάλογο, αποτινάζοντας από τους ισχνούς ώμους τους το βάρος έσχατων ιστορικών ευθυνών». (Π. Κονδύλης)

Η αρχική σημασία της λέξης «**πατρίδα**» σε αρκετές γλώσσες (Heimat, Homeland, Patrie, Patria), αφορούσε αποκλειστικά την αρχική καταγωγή. Η αναφορά στην «**πατρίδα**», έκφραζε μια θεμελιώδη ανθρώπινη προτίμηση για το οικείο, μια βαθύτερη πίστη στην πατρική γη, στους ισχυρούς δεσμούς μ' αυτή και σ' όσα δημιουργήθηκαν σε συνθήκες ελευθερίας από μια φυλή, ένα γένος ή μια κοινότητα ανθρώπων. Ο βίαιος ξεριζωμός, επειδή ακριβώς έτεινε στην καταστροφή της συλλογικής μνήμης, της δημιουργικής παράδοσης σ' όλες της εκφράσεις, θεωρούνταν –και δικαίως– ότι έτεινε στην καταστροφή των

πολιτική υπόσταση ξεπροβάλλουν από ένα πανάρχαιο παρελθόν και, ακόμα πιο σημαντικό, κινούνται σ' ένα απεριόριστο μέλλον. Ο εθνικισμός έχει την μαγική ικανότητα να μετατρέπει το τυχαίο σε πεπρωμένο».

Ο **Άντερσον** δεν ισχυρίζεται ότι η εμφάνιση του εθνικισμού στα τέλη του 18ου αιώνα είναι προϊόν αποκλειστικά της διάβρωσης των θρησκευτικών βεβαιοτήτων, ούτε ότι ο εθνικισμός ιστορικά αντικαθιστά την θρησκεία, αλλά προτείνει την εξέταση του φαινομένου του εθνικισμού δια της εξετάσεως των δύο πολιτισμικών συστημάτων μέσα από τα οποία ή σε αντιδιαστολή μαζί τους, κατασκευάστηκε: ***το δυναστικό καθεστώς και οι θρησκευτικές κοινότητες***.

Προτού προχωρήσουμε έχει ενδιαφέρον να δούμε ορισμένες πολιτικές αφομοίωσης στις αρχές του 19ου αιώνα που αφορούσαν τους «βάρβαρους», έτσι όπως εκφράζονται δια στόματος ενός φιλελεύθερου Κολομβιανού του ***Πέδρο Φερμίν ντε Βάργκας***.

«Για να αναπτυχθεί η γεωργία μας είναι απαραίτητο να εξισπανίσουμε τους Ινδιάνους μας. Η οκνηρία τους, η ηλιθιότητά τους και η απάθειά τους προς οτιδήποτε έχει σχέση με φυσιολογικές ανθρώπινες επιδιώξεις οδηγούν κάποιον στην σκέψη ότι προέρχονται από μια εκφυλισμένη ράτσα, που ξεπέφτει ολοένα και περισσότερο όσο απομακρύνεται από την αρχή της δημιουργίας της... Θα ήταν ευχής έργο να εξαλειφθούν οι Ινδιάνοι μέσω της επιμειξίας με τους λευκούς, την απαλλαγή τους από τον φόρο υποτέλειας και άλλες επιβαρύνσεις και τέλος μέσω της παροχής έγγειας ιδιοκτησίας».

Εδώ, ο δρόμος της εξάλειψης είναι «πρωτοποριακός», αφού τα μέσα που επιλέγονται δεν είναι ούτε τα μικρόβια, ούτε τα όπλα, ενώ η φυλετική καθαρότητα όχι μόνο δεν αποτελεί τα «ιερά και τα όσια», αλλά αντίθετα είναι η επιμειξία που προτείνεται ως η δέουσα λύση για το «πρόβλημα».

σμό του Μιλόσεβιτς, που επιχειρηματολογούσε υπέρ της υπεράσπισης της (εδαφικής-ιστορικής) πατρίδας; Όσο για τους παγκόσμιους σωτήρες και διαπρύσιους υπερασπιστές της πολύ-πολιτισμικότητας και του ανθρωπισμού, Νατοϊκούς και λοιπούς συγγενείς, διανοούμενους, κοσμοπολίτες - νεόπλουτους και μη, επενδυτές τύπου Σόρος και κάθε τέτοιου είδους καρυδιάς καρύδι, τα επιχειρήματά τους για την επέμβαση του ΝΑΤΟ δεν διέφεραν σε τίποτε πράγματι με εκείνη την δασκάλα, η οποία στην τελική σκηνή της ταινίας «***Δαντών***» του ***Αντρέι Βάιντα*** αναγκάζει τον μαθητή της να απαγγείλει τα δικαιώματα του ανθρώπου με σκληρά, βάναυσα χτυπήματα.

«Δεν είμαι "εθνικιστής" και δεν θα στενοχωριόμουν καθόλου αν με τη συναίνεση όλων καταλύονταν τα εθνικά σύνορα και οι εθνικοί στρατοί. Όμως είναι δύο πολύ διαφορετικά πράγματα η κατάργηση ενός εθνικού κράτους μαζί με όλα τα άλλα και η διάλυση ή ο ακρωτηριασμός του γιατί ένα γειτονικό κράτος είναι ισχυρότερο και επιθετικό-

τον δικό τους τρόπο για να παρακάμπτουν τις οδυνηρές πραγματικότητες. Φαντάζονται ότι είναι πιο ρεαλιστές, αφού ξεπέρασαν τους «εθνικούς αταβισμούς» και συμπορεύονται με τη νέα παγκόσμια κατάσταση, όπου τάχα το εμπόριο και ο διάλογος θα αντικαταστήσουν τον πόλεμο. Οι θέσεις, όμως, αυτές διόλου δεν είναι ρεαλιστικότερες από τις πομφόλυγες του εθνικισμού, συνιστούν απλώς την αντίστροφη ιδεολογία, και μάλιστα μιαν ιδεολογία διόλου πρωτότυπη, αφού δεν περιέχει παρά κοινοτοπίες του καπιταλιστικού φιλελευθερισμού διατυπωμένες πριν από 300 χρόνια και διαψευσμένες επανειλημμένα έκτοτε. Όντας ιδεολογία, εκπληρώνουν και τις ψυχολογικές λειτουργίες της ιδεολογίας, δηλαδή επιτρέπουν σε «προοδευτικούς» διανοούμενους ελαφρών βαρών και σε αστείους δημοσιογραφίσκους να αναβαθμίζουν το μικρό τους εγώ εμφανιζόμενοι ως εκπρόσωποι υψηλών ιδεωδών· συνάμα υποθάλπουν σε μικρομεσαίους πολιτικούς την ανακουφιστική ψευδαίσθηση ότι μπορούν να συρρικνώσουν την πολιτική σε διαχείριση και διάλογο, αποτινάζοντας από τους ισχνούς ώμους τους το βάρος έσχατων ιστορικών ευθυνών». (Π. Κονδύλης)

Η αρχική σημασία της λέξης «**πατρίδα**» σε αρκετές γλώσσες (Heimat, Homeland, Patrie, Patria), αφορούσε αποκλειστικά την αρχική καταγωγή. Η αναφορά στην «**πατρίδα**», έκφραζε μια θεμελιώδη ανθρώπινη προτίμηση για το οικείο, μια βαθύτερη πίστη στην πατρική γη, στους ισχυρούς δεσμούς μ' αυτή και σ' όσα δημιουργήθηκαν σε συνθήκες ελευθερίας από μια φυλή, ένα γένος ή μια κοινότητα ανθρώπων. Ο βίαιος ξεριζωμός, επειδή ακριβώς έτεινε στην καταστροφή της συλλογικής μνήμης, της δημιουργικής παράδοσης σ' όλες της εκφράσεις, θεωρούνταν –και δικαίως– ότι έτεινε στην καταστροφή των ισχυρών δεσμών μεταξύ των ανθρώπων, που διαβίωναν από κοινού σ' έναν τόπο.

Εύκολα, λοιπόν, μπορούμε να καταλάβουμε την διαφορά που έφερε η επέκταση της σημασίας της «πατρίδας» από τον πατρογονικό τόπο καταγωγής, σε ένα ευρύτερο τμήμα της περιοχής, ή ακόμα σε μια ολόκληρη χώρα, όπου το «έθνος» θεωρείται ότι ασκεί κυριαρχία ή επιδιώκει να ασκήσει κυριαρχία.

Εδώ ο εθνικισμός έχει σαν αφετηρία ένα αφηρημένο πατριωτισμό, αφού είναι δεδομένη η πλήρης απώλεια των κοινών σχέσεων των, «πρόσωπο με πρόσωπο», καθημερινών επαφών, η καταστροφή των οποίων έρχεται να αντικατασταθεί με την σύνδεση των ανθρώπων με σημαίες, ύμνους και κάθε είδους σύμβολα.

Σύμφωνα με τον **Μπένεκτιτ Άντερσον,** συγγραφέα του βιβλίου *Φαντασιακές Κοινότητες, Στοχασμοί για τις Απαρχές και την Διάδοση του Εθνικισμού*, ο αιώνας του Διαφω-

παρελθόν και, ακόμα πιο σημαντικό, κινούνται σ' ένα απεριόριστο μέλλον. Ο εθνικισμός έχει την μαγική ικανότητα να μετατρέπει το τυχαίο σε πεπρωμένο».

Ο **Άντερσον** δεν ισχυρίζεται ότι η εμφάνιση του εθνικισμού στα τέλη του 18^{ου} αιώνα είναι προϊόν αποκλειστικά της διάβρωσης των θρησκευτικών βεβαιοτήτων, ούτε ότι ο εθνικισμός ιστορικά αντικαθιστά την θρησκεία, αλλά προτείνει την εξέταση του φαινομένου του εθνικισμού δια της εξετάσεως των δύο πολιτισμικών συστημάτων μέσα από τα οποία ή σε αντιδιαστολή μαζί τους, κατασκευάστηκε: ***το δυναστικό καθεστώς και οι θρησκευτικές κοινότητες***.

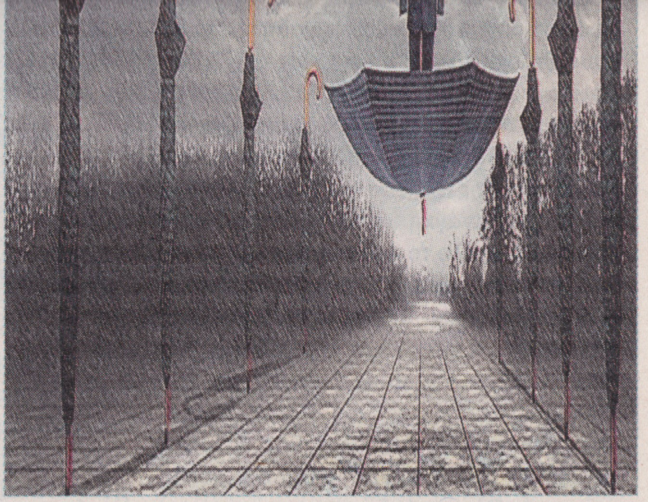
Προτού προχωρήσουμε έχει ενδιαφέρον να δούμε ορισμένες πολιτικές αφομοίωσης στις αρχές του 19^{ου} αιώνα που αφορούσαν τους «βάρβαρους», έτσι όπως εκφράζονται δια στόματος ενός φιλελεύθερου Κολομβιανού του **Πέδρο Φερμίν ντε Βάργκας**.

«Για να αναπτυχθεί η γεωργία μας είναι απαραίτητο να εξισπανίσουμε τους Ινδιάνους μας. Η οκνηρία τους, η ηλιθιότητά τους και η απάθειά τους προς οτιδήποτε έχει σχέση με φυσιολογικές ανθρώπινες επιδιώξεις οδηγούν κάποιον στην σκέψη ότι προέρχονται από μια εκφυλισμένη ράτσα, που ξεπέφτει ολοένα και περισσότερο όσο απομακρύνεται από την αρχή της δημιουργίας της... Θα ήταν ευχής έργο να εξαλειφθούν οι Ινδιάνοι μέσω της επιμειξίας με τους λευκούς, την απαλλαγή τους από τον φόρο υποτέλειας και άλλες επιβαρύνσεις και τέλος μέσω της παροχής έγγειας ιδιοκτησίας».

Εδώ, ο δρόμος της εξάλειψης είναι «πρωτοποριακός», αφού τα μέσα που επιλέγονται δεν είναι ούτε τα μικρόβια, ούτε τα όπλα, ενώ η φυλετική καθαρότητα όχι μόνο δεν αποτελεί τα «ιερά και τα όσια», αλλά αντίθετα είναι η επιμειξία που προτείνεται ως η δέουσα λύση για το «πρόβλημα».

Αλλά, παρ' όλα αυτά, η ωμότητα του φιλελεύθερου είναι ιδιαιτέρως διδακτική και εδώ, καθώς εισάγει ουσιαστικά έστω και με λανθάνοντα για πολλούς τρόπο στην «νέα» πολύ-πολιτισμικότητα της εποχής μας. Οι «άγριοι» πρέπει να εξαλειφθούν, το «παλιό» να γίνεται αποδεκτό μόνο ως γραφικότητα, το πολύ-πολύ σαν διακοσμητικό στοιχείο, που δίνει την απαραίτητη πολυχρωμία σ' ένα παγκοσμιοποιημένο ντεκόρ, η ζώσα παράδοση (ό,τι έχει απομείνει απ' αυτήν) να προβάλλεται σε στιγμιότυπα φολκλορικού τύπου και ο νέος δια-δικτυωμένος άνθρωπος, άοσμος, άχρωμος αδιαπραγμάτευτα κοσμοπολίτης, να βρίσκεται σύμφωνα και με την διαφήμιση του CNN το πρωί στην Μόσχα, το μεσημέρι στη Ν. Υόρκη και το βραδάκι στο Παρίσι.

Και ο εθνικισμός; Πετάχτηκε δια παντός στο καλάθι των αχρήστων; Όχι βέβαια. Όπου οι ανάγκες το απαιτούν όχι μόνο ανασύρεται, αλλά αποτελεί εκ νέου πολλές φορές

σμό του Μιλόσεβιτς, που επιχειρηματολογούσε υπέρ της υπεράσπισης της (εδαφικής-ιστορικής) πατρίδας; Όσο για τους παγκόσμιους σωτήρες και διαπρύσιους υπερασπιστές της πολύ-πολιτισμικότητας και του ανθρωπισμού, Νατοϊκούς και λοιπούς συγγενείς, διανοούμενους, κοσμοπολίτες - νεόπλουτους και μη, επενδυτές τύπου Σόρος και κάθε τέτοιου είδους καρυδιάς καρύδι, τα επιχειρήματά τους για την επέμβαση του ΝΑΤΟ δεν διέφεραν σε τίποτε πράγματι με εκείνη την δασκάλα, η οποία στην τελική σκηνή της ταινίας «**Δαντών**» του **Αντρέι Βάιντα** αναγκάζει τον μαθητή της να απαγγείλει τα δικαιώματα του ανθρώπου με σκληρά, βάναυσα χτυπήματα.

«Δεν είμαι "εθνικιστής" και δεν θα στενοχωριόμουν καθόλου αν με τη συναίνεση όλων καταλύονταν τα εθνικά σύνορα και οι εθνικοί στρατοί. Όμως είναι δύο πολύ διαφορετικά πράγματα η κατάργηση ενός εθνικού κράτους μαζί με όλα τα άλλα και η διάλυση ή ο ακρωτηριασμός του γιατί ένα γειτονικό κράτος είναι ισχυρότερο και επιθετικότερο», υποστήριζε ο Π. Κονδύλης.

Σίγουρα είναι δύο διαφορετικά πράγματα, και σίγουρα η διαπίστωση είναι απλή και καίρια. Και όμως, η κατανόηση ή έστω και η επισήμανση μιας τόσο καίριας διαπίστωσης δεν είναι διόλου δεδομένη, αν και στις περισσότερες περιπτώσεις η σύγχυση καλλιεργείται σκοπίμως και βασίζεται πάλι και πάλι σε ιδεολογικές αγκυλώσεις ιδιαίτερα χρήσιμες στην πολιτική. Εδώ θα πει κάποιος υπάρχουν άνθρωποι που ακόμη και τώρα μετά από έναν αιώνα επικαλούνται την διατύπωση του Μαρξ, ο οποίος στο 1848 καλούσε το προλεταριάτο κάθε χώρας πριν απ' όλα «***να ξεκαθαρίσει τους λογαριασμούς του με τη δική του αστική τάξη***» και ας προειδοποιούσε ο Έρικ Χόμπσμπαουμ ήδη από το 1977 ότι «***τα μαρξιστικά κινήματα και κράτη τείνουν να γίνουν εθνικά όχι μόνο στη μορφή, αλλά και στην ουσία, που σημαίνει εθνικιστικά. Δεν υπάρχει***

την ανακουφιστική ψευδαίσθηση ότι μπορούν να συρρικνώσουν την πολιτική σε διαχείριση και διάλογο, αποτινάζοντας από τους ισχυρούς ώμους τους το βάρος έσχατων ιστορικών ευθυνών». (Π. Κονδύλης)

Η αρχική σημασία της λέξης «***πατρίδα***» σε αρκετές γλώσσες (Heimat, Homeland, Patrie, Patria), αφορούσε αποκλειστικά την αρχική καταγωγή. Η αναφορά στην «***πατρίδα***», έκφραζε μια θεμελιώδη ανθρώπινη προτίμηση για το οικείο, μια βαθύτερη πίστη στην πατρική γη, στους ισχυρούς δεσμούς μ' αυτή και σ' όσα δημιουργήθηκαν σε συνθήκες ελευθερίας από μια φυλή, ένα γένος ή μια κοινότητα ανθρώπων. Ο βίαιος ξεριζωμός, επειδή ακριβώς έτεινε στην καταστροφή της συλλογικής μνήμης, της δημιουργικής παράδοσης σ' όλες της εκφράσεις, θεωρούνταν –και δικαίως– ότι έτεινε στην καταστροφή των ισχυρών δεσμών μεταξύ των ανθρώπων, που διαβίωναν από κοινού σ' έναν τόπο.

Εύκολα, λοιπόν, μπορούμε να καταλάβουμε την διαφορά που έφερε η επέκταση της σημασίας της «πατρίδας» από τον πατρογονικό τόπο καταγωγής, σε ένα ευρύτερο τμήμα της περιοχής, ή ακόμα σε μια ολόκληρη χώρα, όπου το «έθνος» θεωρείται ότι ασκεί κυριαρχία ή επιδιώκει να ασκήσει κυριαρχία.

Εδώ ο εθνικισμός έχει σαν αφετηρία ένα αφηρημένο πατριωτισμό, αφού είναι δεδομένη η πλήρης απώλεια των κοινών σχέσεων των, «πρόσωπο με πρόσωπο», καθημερινών επαφών, η καταστροφή των οποίων έρχεται να αντικατασταθεί με την σύνδεση των ανθρώπων με σημαίες, ύμνους και κάθε είδους σύμβολα.

Σύμφωνα με τον ***Μπένεκτιτ Άντερσον,*** συγγραφέα του βιβλίου *Φαντασιακές Κοινότητες, Στοχασμοί για τις Απαρχές και την Διάδοση του Εθνικισμού*, ο αιώνας του Διαφωτισμού, της ορθολογιστικής εκκοσμίκευσης, δεν διέλυσε παντοτινά κάθε είδους σκιά, αλλά έφερε μαζί του το δικό του σκοτάδι, καθώς με την υποχώρηση της θρησκευτικής πίστης, ο πόνος δεν χάθηκε· με την αποσύνθεση του «παραδείσου» το «μοιραίο» έγινε όλο και πιο αυθαίρετο: «*Αυτό που επομένως χρειαζόταν ήταν ένας εκκοσμικευμένος μετασχηματισμός του μοιραίου σε συνέχεια, του τυχαίου σε σημασία. Όπως θα δούμε, η ιδέα του έθνους ανταποκρινόταν (ανταποκρίνεται) σ' αυτόν τον στόχο περισσότερο απ' οτιδήποτε άλλο. Εάν είναι γενικά παραδεκτό ότι τα εθνικά κράτη αποτελούν φαινόμενο «νέο» και «ιστορικό», τα έθνη στα οποία τα εθνικά κράτη δίνουν*

«Για να αναπτυχθεί η γεωργία μας είναι απαραίτητο να εξισπανίσουμε τους Ινδιάνους μας. Η οκνηρία τους, η ηλιθιότητά τους και η απάθειά τους προς οτιδήποτε έχει σχέση με φυσιολογικές ανθρώπινες επιδιώξεις οδηγούν κάποιον στην σκέψη ότι προέρχονται από μια εκφυλισμένη ράτσα, που ξεπέφτει ολοένα και περισσότερο όσο απομακρύνεται από την αρχή της δημιουργίας της... Θα ήταν ευχής έργο να εξαλειφθούν οι Ινδιάνοι μέσω της επιμειξίας με τους λευκούς, την απαλλαγή τους από τον φόρο υποτέλειας και άλλες επιβαρύνσεις και τέλος μέσω της παροχής έγγειας ιδιοκτησίας».

Εδώ, ο δρόμος της εξάλειψης είναι «πρωτοποριακός», αφού τα μέσα που επιλέγονται δεν είναι ούτε τα μικρόβια, ούτε τα όπλα, ενώ η φυλετική καθαρότητα όχι μόνο δεν αποτελεί τα «ιερά και τα όσια», αλλά αντίθετα είναι η επιμειξία που προτείνεται ως η δέουσα λύση για το «πρόβλημα».

Αλλά, παρ' όλα αυτά, η ωμότητα του φιλελευθέρου είναι ιδιαιτέρως διδακτική και εδώ, καθώς εισάγει ουσιαστικά έστω και με λανθάνοντα για πολλούς τρόπο στην «νέα» πολύ-πολιτισμικότητα της εποχής μας. Οι «άγριοι» πρέπει να εξαλειφθούν, το «παλιό» να γίνεται αποδεκτό μόνο ως γραφικότητα, το πολύ-πολύ σαν διακοσμητικό στοιχείο, που δίνει την απαραίτητη πολυχρωμία σ' ένα παγκοσμιοποιημένο ντεκόρ, η ζώσα παράδοση (ό,τι έχει απομείνει απ' αυτήν) να προβάλλεται σε στιγμιότυπα φολκλορικού τύπου και ο νέος δια-δικτυωμένος άνθρωπος, άοσμος, άχρωμος αδιαπραγμάτευτα κοσμοπολίτης, να βρίσκεται σύμφωνα και με την διαφήμιση του CNN το πρωί στην Μόσχα, το μεσημέρι στη Ν. Υόρκη και το βραδάκι στο Παρίσι.

Και ο εθνικισμός; Πετάχτηκε δια παντός στο καλάθι των αχρήστων; Όχι βέβαια. Όπου οι ανάγκες το απαιτούν όχι μόνο ανασύρεται, αλλά αποτελεί εκ νέου πολλές φορές το κατάλληλο όχημα μετάβασης στην «νέα εποχή». Παράδοξη αντίφαση των καιρών, πισωγύρισμα, αιτία καθυστέρησης; Σε καμμία περίπτωση. Το αντίθετο μάλιστα. Η σύγχυση, άλλωστε, εξασφαλίζει με τον καλύτερο τρόπο την ακινητοποίηση των κυριαρχούμενων. Το ίδιο και οι μύθοι, όσο και αν φαντάζει εύκολο να διαλυθούν.

Τα γεγονότα, όπως έχουμε ξαναγράψει, της διάλυσης της Γιουγκοσλαβίας είναι χαρακτηριστικά. Μήπως δεν διαλύθηκε με τον πλέον περίτρανο τρόπο ο μύθος της διάκρισης του εθνικισμού σε «καλό πατριωτισμό» και «επεκτατικό εθνικισμό»; Ή μήπως διέφερε και πολύ ο αλυτρωτικός εθνικισμός του UCK από τον ολοκληρωτικό εθνικι-

υπεράσπισης της (εδαφικής-ιστορικής) πατρίδας; Όσο για τους παγκόσμιους σωτήρες και διαπρύσιους υπερασπιστές της πολύ-πολιτισμικότητας και του ανθρωπισμού, Νατοϊκούς και λοιπούς συγγενείς, διανοούμενους, κοσμοπολίτες - νεόπλουτους και μη, επενδυτές τύπου Σόρος και κάθε τέτοιου είδους καρυδιάς καρύδι, τα επιχειρήματά τους για την επέμβαση του ΝΑΤΟ δεν διέφεραν σε τίποτε πράγματι με εκείνη την δασκάλα, η οποία στην τελική σκηνή της ταινίας «***Δαντών***» του ***Αντρέι Βάιντα*** αναγκάζει τον μαθητή της να απαγγείλει τα δικαιώματα του ανθρώπου με σκληρά, βάναυσα χτυπήματα.

«*Δεν είμαι "εθνικιστής" και δεν θα στενοχωριόμουν καθόλου αν με τη συναίνεση όλων καταλύονταν τα εθνικά σύνορα και οι εθνικοί στρατοί. Όμως είναι δύο πολύ διαφορετικά πράγματα η κατάργηση ενός εθνικού κράτους μαζί με όλα τα άλλα και η διάλυση ή ο ακρωτηριασμός του γιατί ένα γειτονικό κράτος είναι ισχυρότερο και επιθετικότερο*», υποστήριζε ο Π. Κονδύλης.

Σίγουρα είναι δύο διαφορετικά πράγματα, και σίγουρα η διαπίστωση είναι απλή και καίρια. Και όμως, η κατανόηση ή έστω και η επισήμανση μιας τόσο καίριας διαπίστωσης δεν είναι διόλου δεδομένη, αν και στις περισσότερες περιπτώσεις η σύγχυση καλλιεργείται σκοπίμως και βασίζεται πάλι και πάλι σε ιδεολογικές αγκυλώσεις ιδιαίτερα χρήσιμες στην πολιτική. Εδώ θα πει κάποιος υπάρχουν άνθρωποι που ακόμη και τώρα μετά από έναν αιώνα επικαλούνται την διατύπωση του Μαρξ, ο οποίος στο 1848 καλούσε το προλεταριάτο κάθε χώρας πριν απ' όλα «***να ξεκαθαρίσει τους λογαριασμούς του με τη δική του αστική τάξη***» και ας προειδοποιούσε ο Έρικ Χόμπσμπαουμ ήδη από το 1977 ότι «***τα μαρξιστικά κινήματα και κράτη τείνουν να γίνουν εθνικά όχι μόνο στη μορφή, αλλά και στην ουσία, που σημαίνει εθνικιστικά. Δεν υπάρχει καμμία ένδειξη ότι η τάση αυτή δεν θα συνεχιστεί***». (Eric Hobsbawm, «Some Reflektions on *The Break-up of Britain*, New Left Review 105).

Υπάρχουν, όμως, μαρξιστές και μαρξιστές.

Η δική μας κομμουνιστική κυβέρνηση διαφέρει. Το καθεστώς Τσίπρα σε μια υποδειγματικά υπεύθυνη μαρξιστική θέση θέτει ως προτεραιότητα την «ευρωατλαντική ολοκλήρωση» στην περιοχή των Βαλκανίων ως «απάντηση» και «αντίβαρο» στον εθνικισμό και τον αλυτρωτισμό μεταξύ άλλων και των «Σκοπίων», ενώ κατηγορείται από το

συνέχεια στη σελ. 4

συνέχεια από τη σελ. 2

στιγμή που ο Κουρουμπλής είναι ακόμη στην θέση του.

Hasta la Victoria siempre!!!

Λόλα να ο Τσίπρας!

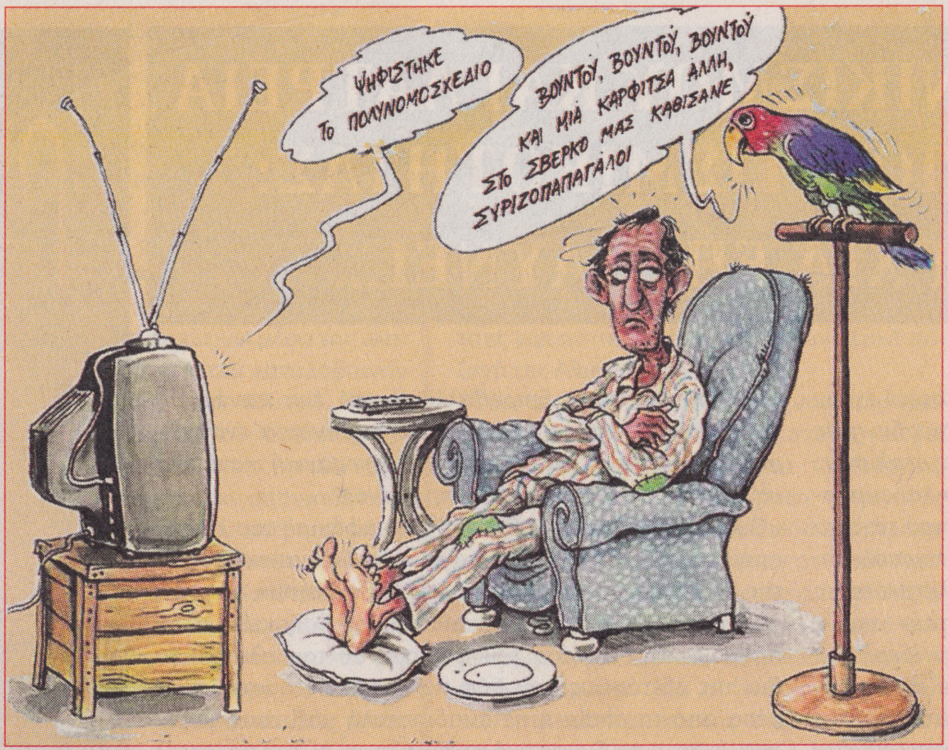
Όπως έχουμε ξαναγράψει, η αγάπη των πλούσιων και επιτυχημένων μαρξιστών, που μοιράζονται τα υπουργεία της Κομμουνιστικής Κυβέρνησης Τσίπρα, προς τους φτωχούς και ανήμπορους αγγίζει τα όρια της διαστροφής. Μην δουν ταλαίπωρο άνθρωπο, θα τον καθίσουν υποχρεωτικά και θα τον ταΐσουν από το συσσίτιο και τα γεμιστά της Θεανώς Φωτίου, θέλει δεν θέλει. Στην ανάγκη θα τον αλυσοδέσουν. «Αν δεν φας όλο το φαΐ σου, θα...»

Αφορμή για αυτό το σημείωμα είναι η νέα μουσολινικού ύφους προπαγανδιστική παραγωγή για ακόμα ένα «δίκαιο που έγινε πράξη» και μπορεί κανείς να την βρει εύκολα στο you tube. Προσοχή, έχει απενεργοποιηθεί ο σχολιασμός. «Ουδέν σχόλιον», απαντά ξερά ο διαδικτυακός υπουργός Προπαγάνδας.

Φανταζόμασταν ότι είχε περάσει –επιτέλους– στην ιστορία η βδελυρή συνήθεια των πολιτικών να εκμεταλλεύονται την παιδική αθωότητα για να κερδίσουν λίγες ψήφους παραπάνω· ποιός δεν θυμάται τις ανθοδέσμες που έτρεχαν σκοντάφτοντας να προσφέρουν κακόμοιρα στολισμένα παιδάκια στους πολιτικούς των δεκαετιών '80s και '90s στις περιοδείες τους;

Αμ, δε! Οι αριστεροί διοικητές του προτεκτοράτου μας, στη μανία τους να ξεπεράσουν όλους τους προκατόχους τους στον λαϊκισμό και τη φαυλότητα, ξέθαψαν και αυτό το μεσαιωνικό έθιμο και μάλιστα επί τα χείρω.

Ο λόγος για τα «υγιεινά σχολικά γεύματα», μια πρωτοβουλία της Κομισιόν από

Ο υποτιθέμενος στόχος του προγράμματος πήγε περίπατο. Η «κυρία» (μια ζωηρή κοντοκουρεμένη πενηντάρα με ένα kinky φούξια παλτό) κοιτά εμφανώς ικανοποιημένη ένα κοριτσάκι να τρέχει στη εξωτερική ράμπα στο πρόστυλο της Βουλής (Θεέ και Κύριε!) και να εξηγεί με δασκαλίστικο ύφος κάτι αόριστο για πρότυπα διατροφής και ότι τα «γεύματα είναι νόστιμα όπως και η λέξη αλληλεγγύη».

Αμέσως μετά ακούγεται ο γνωστός σε όλους μας κάκιστος μίμος του Αντρέα Παπανδρέου, που λέει το χιλιοτραγουδισμένο «Ήταν δίκαιο και έγινε πράξη». Το σποτάκι κλείνει θριαμβευτικά με έναν τρόπο, που δεν μπορούμε να τον αφήσουμε ασχολίαστο. Το τελικό πλάνο απεικονίζει το εθνόσημο της «Ελληνικής Δημοκρατίας», μόνο που αντί για «Ελληνική Δημοκρατία», ο προπαγανδιστής επέλεξε να το αντικαταστήσει με το «Ελληνική Κυβέρνηση»...

Και όποιος κατάλαβε, κατάλαβε...

έσπευσε και ο Γ. Χουλιαράκης να δηλώσει με νόημα ότι όλα τα προγράμματα διάσωσης (sic) ήταν απαραίτητα, αναλαμβάνοντας ακόμη μια φορά την ευθύνη και δεχόμενος την ιδιοκτησία, όχι μόνο των μνημονίων της συριζαίικης διακυβέρνησης, αλλά και των δύο προηγούμενων.

Όσο για την «καθαρή έξοδο» από τα μνημόνια τον ερχόμενο Αύγουστο, εδώ το θράσος υπερβαίνει κάθε προηγούμενο. Δεν υπάρχει οικονομολόγος που να μην τραβάει τα μαλλιά του, δεν υπάρχει ούτε δείγμα ανθρώπου που να μην ρίχνει την μια ροχάλα μετά από την άλλη στο άκουσμα και μόνο της «μεγάλης» αυτής υπόσχεσης και διαβεβαίωσης, αφού όλοι γνωρίζουν ότι τουλάχιστον για τα επόμενα πενήντα χρόνια ο έλεγχος είναι δεδομένος και επιβεβλημένος.

Οι φιέστες που ετοιμάζουν οι προπαγανδιστές του καθεστώτος Τσίπρα έρχονται για μιαν ακόμη φορά να πείσουν ότι ο ελέφαντας είναι ακρίδα.

ξαναπιάσει στο στόμα τον Πάνο Καμμένο, είναι αρχηγός κόμματος και υπουργός Άμυνας»**, συμπληρώνοντας πως, οι ΑΝΕΛ δεν ασκούν κριτική στον πρωθυπουργό Αλέξη Τσίπρα. Για τον βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ Μάκη Μπαλαούρα, είπε ότι **«δεν φτάσαμε στη ζωή μας εδώ πέρα για να μας κάνει κριτική ο Μπαλαούρας. Πού θα ήταν ο κ. Μπαλαούρας χωρίς τους Ανεξάρτητους Έλληνες; Από σεβασμό και μόνο θα έπρεπε να κοιτάνε τον εαυτό τους στον καθρέφτη και να λένε «εγώ χωρίς τον Πάνο Καμμένο πού θα ήμουν;»**». Πού θα ήταν; Σε κανένα μπαλαούρο θα ήταν.

Δεν χαρίστηκε, όμως, ούτε σε εκείνη την λινάτσα τον ευρωβουλευτή του Συριζα και αντιπρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Παπαδημούλη, με εκείνο το αριστερό ψευτομουστάκι, του οποίου δεν δίστασε να βγάλει στην φόρα τα ρουφιανιλίκια καταλογίζοντάς του «πολιτικό χαφιεδισμό», κατηγορώντας τον ότι «**έβγαλε φωτογραφίες τους συναδέλφους του ευρωβουλευτές και τους βουλευτές που συμμετείχαν στο συλλαλητήριο και τις έστειλε με e-mail στους Ευρωπαίους**».

Έτσι, όμως, είναι η πολιτική. Γεμάτοι πίκρες για τους εθνικόφρονες των ΑΝΕΛ, που έσφιξαν την καρδιά τους και έκαναν «χωριό» με τα «παλιοκομμούνια», που όμως, είναι αχάριστα, όπως πάντα, και έτοιμα να σε στείλουν στα γκουλάγκ, αντί να κοιτάνε τον καθρέπτη και με σεβασμό να κάνουν τεμενάδες στον Πάνο τον Καμμένο.

Φτού σας, αχάριστοι. Αλλά μην χαίρεστε, ο λεβέντης δεν λυγάει, δεν προσκυνάει, δεν κατουράει τις ήδη κατουρημένες ποδιές, μόνο όλους τους εχθρούς χαλάει...

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ

μουνιστικής κυβέρνησης Τσίπρα, προς τους φτωχούς και ανήμπορους αγγίζει τα όρια της διαστροφής. Μην δουν ταλαίπωρο άνθρωπο, θα τον καθίσουν υποχρεωτικά και θα τον ταΐσουν από το συσσίτιο και τα γεμιστά της Θεανώς Φωτίου, θέλει δεν θέλει. Στην ανάγκη θα τον αλυσοδέσουν. «Αν δεν φας όλο το φαΐ σου, θα...»

Αφορμή για αυτό το σημείωμα είναι η νέα μουσολινικού ύφους προπαγανδιστική παραγωγή για ακόμα ένα «δίκαιο που έγινε πράξη» και μπορεί κανείς να την βρει εύκολα στο you tube. Προσοχή, έχει απενεργοποιηθεί ο σχολιασμός. «Ουδέν σχόλιον», απαντά ξερά ο διαδικτυακός υπουργός Προπαγάνδας.

Φανταζόμασταν ότι είχε περάσει –επιτέλους– στην ιστορία η βδελυρή συνήθεια των πολιτικών να εκμεταλλεύονται την παιδική αθωότητα για να κερδίσουν λίγες ψήφους παραπάνω· ποιός δεν θυμάται τις ανθοδέσμες που έτρεχαν σκοντάφτοντας να προσφέρουν κακόμοιρα στολισμένα παιδάκια στους πολιτικούς των δεκαετιών '80s και '90s στις περιοδείες τους;

Αμ, δε! Οι αριστεροί διοικητές του προτεκτοράτου μας, στη μανία τους να ξεπεράσουν όλους τους προκατόχους τους στον λαϊκισμό και τη φαυλότητα, ξέθαψαν και αυτό το μεσαιωνικό έθιμο και μάλιστα επί τα χείρω.

Ο λόγος για τα «υγιεινά σχολικά γεύματα», μια πρωτοβουλία της Κομισιόν από το 2006 με αποκλειστικό στόχο την απόκτηση υγιεινών συνηθειών διατροφής από τους μαθητές και την καταπολέμηση της παιδικής παχυσαρκίας. Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε όλες τις χώρες της ΕΕ και διατίθενται γι' αυτό το σκοπό 250 εκατομμύρια ευρώ.

Η Συριζαίικη εξουσία αρχικώς αγνόησε πλήρως τις συστάσεις της Κομισιόν τα έτη 2015 και 2016 και ήταν η μοναδική χώρα της Ε.Ε. που δεν υπέβαλλε καν αίτημα το 2015 (EURACTIV.com, 2018), με αποτέλεσμα να μην λάβει ούτε ένα ευρώ από τα 3.1 εκατομμύρια, ενώ έχασε και την δεύτερη προθεσμία για το 2016-'17 λόγω γραφειοκρατίας και καθυστερήσεων.

Όταν η «πρώτη φορά αριστερά» κυβέρνηση κατάφερε να λειτουργήσει το συγ-

Ο υποτιθέμενος στόχος του προγράμματος πήγε περίπατο. Η «κυρία» (μια ζωηρή κοντοκουρεμένη πενηντάρα με ένα kinky φούξια παλτό) κοιτά εμφανώς ικανοποιημένη ένα κοριτσάκι να τρέχει στη εξωτερική ράμπα στο πρόστυλο της Βουλής (Θεέ και Κύριε!) και να εξηγεί με δασκαλίστικο ύφος κάτι αόριστο για πρότυπα διατροφής και ότι τα «γεύματα είναι νόστιμα όπως και η λέξη αλληλεγγύη».

Αμέσως μετά ακούγεται ο γνωστός σε όλους μας κάκιστος μίμος του Αντρέα Παπανδρέου, που λέει το χιλιοτραγουδισμένο «Ήταν δίκαιο και έγινε πράξη». Το σποτάκι κλείνει θριαμβευτικά με έναν τρόπο, που δεν μπορούμε να τον αφήσουμε ασχολίαστο. Το τελικό πλάνο απεικονίζει το εθνόσημο της «Ελληνικής Δημοκρατίας», μόνο που αντί για «Ελληνική Δημοκρατία», ο προπαγανδιστής επέλεξε να το αντικαταστήσει με το «Ελληνική Κυβέρνηση»...

Και όποιος κατάλαβε, κατάλαβε...

ΔΩΣΕ ΤΟΥΣ ΜΝΗΜΟΝΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΕ ΤΟΥΣ ΤΗΝ ΑΡΙΣΤΕΡΗ «ΨΥΧΗ»...

Ο απερχόμενος επικεφαλής του Eurogroup Γερούν Ντάι-μπλε-μπλουμ σχολίασε πρόσφατα στην τελευταία του συνέντευξη ως πρόεδρος του συμβουλίου υπουργών Οικονομικών της Ευρωζώνης, που δημοσιεύθηκε στους **Financial Times** ότι «Ο πρωθυπουργός Τσίπρας και φυσικά ο τωρινός υπουργός Οικονομικών, Ευκλείδης Τσακαλώτος, άλλαξαν εντελώς τη σχέση με τους Ευρωπαίους εταίρους. ***Σχεδόν τα πάντα έγιναν πιο εύκολα από τότε... Είναι μια εντελώς διαφορετική κατάσταση***».

Δεν είναι, βέβαια, η πρώτη φορά που ο Γερούν προβαίνει σε εγκωμιαστικές δη-

έσπευσε και ο Γ. Χουλιαράκης να δηλώσει με νόημα ότι όλα τα προγράμματα διάσωσης (sic) ήταν απαραίτητα, αναλαμβάνοντας ακόμη μια φορά την ευθύνη και δεχόμενος την ιδιοκτησία, όχι μόνο των μνημονίων της συριζαίικης διακυβέρνησης, αλλά και των δύο προηγούμενων.

Όσο για την «καθαρή έξοδο» από τα μνημόνια τον ερχόμενο Αύγουστο, εδώ το θράσος υπερβαίνει κάθε προηγούμενο. Δεν υπάρχει οικονομολόγος που να μην τραβάει τα μαλλιά του, δεν υπάρχει ούτε δείγμα ανθρώπου που να μην ρίχνει την μια ροχάλα μετά από την άλλη στο άκουσμα και μόνο της «μεγάλης» αυτής υπόσχεσης και διαβεβαίωσης, αφού όλοι γνωρίζουν ότι τουλάχιστον για τα επόμενα πενήντα χρόνια ο έλεγχος είναι δεδομένος και επιβεβλημένος.

Οι φιέστες που ετοιμάζουν οι προπαγανδιστές του καθεστώτος Τσίπρα έρχονται για μιαν ακόμη φορά να πείσουν ότι ο ελέφαντας είναι ακρίδα.

Το χειρότερο, όμως, δεν είναι αυτό, αφού ήδη ο κόσμος έχει συνηθίσει δυστυχώς το ανελέητο ψεύδος. Το χειρότερο είναι, ότι αυτή τη φορά θα κληθεί να πανηγυρίσει για όλη αυτή τη μεθοδευμένη εξαπάτησή του, για όλα τα δεινά που του επιβλήθηκαν για το «καλό» του, να δοξολογήσει την «τύχη» του, δηλαδή να σκύψει οριστικά το κεφάλι.

Γιατί, πολύ απλά, οι κομμουνιστές δεν αρκούνται στα λίγα, αλλά επιδιώκουν, όπως συνήθως και σ' αυτήν την περίπτωση, την ολοκληρωτική υποταγή... Μόνο που η «άτιμη» η ζωή κρύβει εκπλήξεις και ορισμένες φορές εκεί που σε ανεβάζει στα ύψη σε κατεβάζει στα τάρταρα... Και βέβαια η αλαζονεία επικουρεί τα δέοντα στην κάθοδο, ή μήπως όχι;;;

σμό και μόνο θα έπρεπε να κοιτάνε τον εαυτό τους στον καθρέφτη και να λένε «εγώ χωρίς τον Πάνο Καμμένο πού θα ήμουν;»». Που θα ήταν; Σε κανένα μπαλαούρο θα ήταν.

Δεν χαρίστηκε, όμως, ούτε σε εκείνη την λινάτσα τον ευρωβουλευτή του Συριζα και αντιπρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου τον Παπαδημούλη, με εκείνο το αριστερό ψευτομουστάκι, του οποίου δεν δίστασε να βγάλει στην φόρα τα ρουφιανιλίκια καταλογίζοντάς του «πολιτικό χαφιεδισμό», κατηγορώντας τον ότι «**έβγαλε φωτογραφίες τους συναδέλφους του ευρωβουλευτές και τους βουλευτές που συμμετείχαν στο συλλαλητήριο και τις έστειλε με e-mail στους Ευρωπαίους**».

Έτσι, όμως, είναι η πολιτική. Γεμάτοι πίκρες για τους εθνικόφρονες των ΑΝΕΛ, που έσφιξαν την καρδιά τους και έκαναν «χωριό» με τα «παλιοκομμούνια», που όμως, είναι αχάριστα, όπως πάντα, και έτοιμα να σε στείλουν στα γκουλάγκ, αντί να κοιτάνε τον καθρέπτη και με σεβασμό να κάνουν τεμενάδες στον Πάνο τον Καμμένο.

Φτού σας, αχάριστοι. Αλλά μην χαίρεστε, ο λεβέντης δεν λυγάει, δεν προσκυνάει, δεν κατουράει τις ήδη κατουρημένες ποδιές, μόνο όλους τους εχθρούς χαλάει...

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ...

Πριν δύο χρόνια, το κινεζικό κράτος ανακοίνωσε ένα «**Σχέδιο για την Κατασκευή ενός Κοινωνικού Συστήματος Αξιοπιστίας**».

Περί τίνος πρόκειται; Πρόκειται για ένα ψηφιακό σύστημα επεξεργασίας δεδομένων όπου το κράτος συλλέγει τα δεδομένα των χρηστών του διαδικτύου από εφαρμογές που χρησιμοποιούν καθημερινά, όπως το Tinder, το Beat, το Twitter, το Fitbit. Το σύστημα αυτό επεξεργάζεται το ψηφιακό αποτύπωμα των ταινιών που επιλέγουν να δουν, τις διαδικτυακές παραγγελίες, τα τρόφιμα που ψωνίζουν με χρήση κάρτας, καταγράφει τον χρόνο πληρωμής των λογαριασμών, αλλά και ποιοι

Φανταζόμασταν ότι είχε περάσει –επιτέλους– στην ιστορία η βδελυρή συνήθεια των πολιτικών να εκμεταλλεύονται την παιδική αθωότητα για να κερδίσουν λίγες ψήφους παραπάνω· ποιός δεν θυμάται τις ανθοδέσμες που έτρεχαν σκοντάφτοντας να προσφέρουν κακόμοιρα στολισμένα παιδάκια στους πολιτικούς των δεκαετιών '80s και '90s στις περιοδείες τους;

Αμ, δε! Οι αριστεροί διοικητές του προτεκτοράτου μας, στη μανία τους να ξεπεράσουν όλους τους προκατόχους τους στον λαϊκισμό και τη φαυλότητα, ξέθαψαν και αυτό το μεσαιωνικό έθιμο και μάλιστα επί τα χείρω.

Ο λόγος για τα «υγιεινά σχολικά γεύματα», μια πρωτοβουλία της Κομισιόν από το 2006 με αποκλειστικό στόχο την απόκτηση υγιεινών συνηθειών διατροφής από τους μαθητές και την καταπολέμηση της παιδικής παχυσαρκίας. Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε όλες τις χώρες της ΕΕ και διατίθενται γι' αυτό το σκοπό 250 εκατομμύρια ευρώ.

Η Συριζαίικη εξουσία αρχικώς αγνόησε πλήρως τις συστάσεις της Κομισιόν τα έτη 2015 και 2016 και ήταν η μοναδική χώρα της Ε.Ε. που δεν υπέβαλλε καν αίτημα το 2015 (EURACTIV.com, 2018), με αποτέλεσμα να μην λάβει ούτε ένα ευρώ από τα 3.1 εκατομμύρια, ενώ έχασε και την δεύτερη προθεσμία για το 2016-'17 λόγω γραφειοκρατίας και καθυστερήσεων.

Όταν η «πρώτη φορά αριστερά» κυβέρνηση κατάφερε να λειτουργήσει το συγχρηματοδοτούμενο αυτό πρόγραμμα τη σχολική χρονιά 2017-'18 δεν είχε τον παραμικρό ενδοιασμό να το χρησιμοποιήσει για τους δικούς της σκοπούς.

Στο άθλιο δακρύβρεχτο σποτάκι το leitmotif είναι ένα: η κυβέρνηση και προσωπικά ο Τσίπρας είναι που προσφέρει φαγητό στα πεινασμένα παιδάκια. Όοοοολα τα παιδάκια θα φάνε. Τα άδεια τάπερ θα γεμίσουν και τα παιδάκια θα τραγουδήσουν «**Λόλα να ένα γεύμα**».

και Κύριε!) και να εξηγεί με δασκαλίστικο ύφος κάτι αόριστο για πρότυπα διατροφής και ότι τα «γεύματα είναι νόστιμα όπως και η λέξη αλληλεγγύη».

Αμέσως μετά ακούγεται ο γνωστός σε όλους μας κάκιστος μίμος του Αντρέα Παπανδρέου, που λέει το χιλιοτραγουδισμένο «Ήταν δίκαιο και έγινε πράξη». Το σποτάκι κλείνει θριαμβευτικά με έναν τρόπο, που δεν μπορούμε να τον αφήσουμε ασχολίαστο. Το τελικό πλάνο απεικονίζει το εθνόσημο της «Ελληνικής Δημοκρατίας», μόνο που αντί για «Ελληνική Δημοκρατία», ο προπαγανδιστής επέλεξε να το αντικαταστήσει με το «Ελληνική Κυβέρνηση»...

Και όποιος κατάλαβε, κατάλαβε...

ΔΩΣΕ ΤΟΥΣ ΜΝΗΜΟΝΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΕ ΤΟΥΣ ΤΗΝ ΑΡΙΣΤΕΡΗ «ΨΥΧΗ»...

Ο απερχόμενος επικεφαλής του Eurogroup Γερούν Ντάι-μπλε-μπλουμ σχολίασε πρόσφατα στην τελευταία του συνέντευξη ως πρόεδρος του συμβουλίου υπουργών Οικονομικών της Ευρωζώνης, που δημοσιεύθηκε στους **Financial Times** ότι «Ο πρωθυπουργός Τσίπρας και φυσικά ο τωρινός υπουργός Οικονομικών, Ευκλείδης Τσακαλώτος, άλλαξαν εντελώς τη σχέση με τους Ευρωπαίους εταίρους. **Σχεδόν τα πάντα έγιναν πιο εύκολα από τότε... Είναι μια εντελώς διαφορετική κατάσταση**».

Δεν είναι, βέβαια, η πρώτη φορά που ο Γερούν προβαίνει σε εγκωμιαστικές δηλώσεις για τα εν λόγω αριστερά υποκείμενα. Ήδη, από τον Ιούνιο του 2016, δήλωνε θαυμαστής του Τσίπρα γιατί όπως ανέφερε σε κοινή του συνέντευξη σε έξι μεγάλα ευρωπαϊκά μέσα ενημέρωσης, κατάφερε να επανεκλεγεί τον περασμένο Σεπτέμβριο παρ' ότι είχε ήδη συμφωνήσει νέο μνημόνιο υπό σκληρούς όρους που συνοδεύει τον δανεισμό 89 δισ. ευρώ.

Πιο εύκολα, πιο απλά, πιο αποτελεσματικά. Και με τί προοπτικές!... Από κοντά σης, αλλά και των δύο προηγούμενων.

Όσο για την «καθαρή έξοδο» από τα μνημόνια τον ερχόμενο Αύγουστο, εδώ το θράσος υπερβαίνει κάθε προηγούμενο. Δεν υπάρχει οικονομολόγος που να μην τραβάει τα μαλλιά του, δεν υπάρχει ούτε δείγμα ανθρώπου που να μην ρίχνει την μια ροχάλα μετά από την άλλη στο άκουσμα και μόνο της «μεγάλης» αυτής υπόσχεσης και διαβεβαίωσης, αφού όλοι γνωρίζουν ότι τουλάχιστον για τα επόμενα πενήντα χρόνια ο έλεγχος είναι δεδομένος και επιβεβλημένος.

Οι φιέστες που ετοιμάζουν οι προπαγανδιστές του καθεστώτος Τσίπρα έρχονται για μιαν ακόμη φορά να πείσουν ότι ο ελέφαντας είναι ακρίδα.

Το χειρότερο, όμως, δεν είναι αυτό, αφού ήδη ο κόσμος έχει συνηθίσει δυστυχώς το ανελέητο ψεύδος. Το χειρότερο είναι, ότι αυτή τη φορά θα κληθεί να πανηγυρίσει για όλη αυτή τη μεθοδευμένη εξαπάτησή του, για όλα τα δεινά που του επιβλήθηκαν για το «καλό» του, να δοξολογήσει την «τύχη» του, δηλαδή να σκύψει οριστικά το κεφάλι.

Γιατί, πολύ απλά, οι κομμουνιστές δεν αρκούνται στα λίγα, αλλά επιδιώκουν, όπως συνήθως και σ' αυτήν την περίπτωση, την ολοκληρωτική υποταγή... Μόνο που η «άτιμη» η ζωή κρύβει εκπλήξεις και ορισμένες φορές εκεί που σε ανεβάζει στα ύψη σε κατεβάζει στα τάρταρα... Και βέβαια η αλαζονεία επικουρεί τα δέοντα στην κάθοδο, ή μήπως όχι;;;

Ο «ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΧΑΦΙΕΔΙΣΜΟΣ» & Η ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΑΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΣΤΟΝ «ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟ» Π. ΚΑΜΜΕΝΟ...

Ντόμπρα και σταράτα τα είπε, για μιαν ακόμη φορά, ο βουλευτής των Ανεξαρτήτων Ελλήνων Δημήτρης Καμμένος, μιλώντας στον τηλεοπτικό σταθμό *ΣΚΑΪ*. Αναφερόμενος στον βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ Σάκη Παπαδόπουλο, τον κάλεσε «**να μην έστειλε με e-mail στους Ευρωπαίους**».

Έτσι, όμως, είναι η πολιτική. Γεμάτοι πίκρες για τους εθνικόφρονες των ΑΝΕΛ, που έσφιξαν την καρδιά τους και έκαναν «χωριό» με τα «παλιοκομμούνια», που όμως, είναι αχάριστα, όπως πάντα, και έτοιμα να σε στείλουν στα γκουλάγκ, αντί να κοιτάνε τον καθρέπτη και με σεβασμό να κάνουν τεμενάδες στον Πάνο τον Καμμένο.

Φτού σας, αχάριστοι. Αλλά μην χαίρεστε, ο λεβέντης δεν λυγάει, δεν προσκυνάει, δεν κατουράει τις ήδη κατουρημένες ποδιές, μόνο όλους τους εχθρούς χαλάει...

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΔΕΛΦΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ...

Πριν δύο χρόνια, το κινεζικό κράτος ανακοίνωσε ένα «**Σχέδιο για την Κατασκευή ενός Κοινωνικού Συστήματος Αξιοπιστίας**».

Περί τίνος πρόκειται; Πρόκειται για ένα ψηφιακό σύστημα επεξεργασίας δεδομένων όπου το κράτος συλλέγει τα δεδομένα των χρηστών του διαδικτύου από εφαρμογές που χρησιμοποιούν καθημερινά, όπως το Tinder, το Beat, το Twitter, το Fitbit. Το σύστημα αυτό επεξεργάζεται το ψηφιακό αποτύπωμα των ταινιών που επιλέγουν να δούν, τις διαδικτυακές παραγγελίες, τα τρόφιμα που ψωνίζουν με χρήση κάρτας, καταγράφει τον χρόνο πληρωμής των λογαριασμών, αλλά και ποιοι είναι οι φίλοι τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ποιες απόψεις αναρτούν, ώστε κατόπιν να τους αξιολογήσει και να βαθμολογήσει την «αξιοπιστία τους».

Σύμφωνα με την σχετική ανακοίνωση της κινεζικής κυβέρνησης, σκοπός του Σχεδίου είναι «να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση για θέματα ακεραιότητας και το επίπεδο αξιοπιστίας μεταξύ των μελών της κοινωνίας», ενώ η βαθμολογία του καθενός δεν θα επηρεάζεται μόνο από όσα λέει και

συνέχεια από τη σελ. 3

ΚΚΕ ότι ακούει με ιδιαίτερη προσοχή τα «παράπονα» μιας μερίδας της «εθνικής αστικής τάξης», επειδή, λέει, οι κυβερνητικοί χειρισμοί οφείλουν να της εξασφαλίζουν επαρκή ανταλλάγματα.

Όσο για το Κίνημα, εδώ η επιστήμη πραγματικά σηκώνει τα χέρια ψηλά.

Δυστυχώς για μιαν ακόμη φορά η φάρσα βρίσκεται ανησυχητικά κοντά στην τραγωδία. Η δήθεν αντιπαράθεση με τον «εθνικό κορμό» μέσω αντι-συγκέντρωσης στην Θεσσαλονίκη που στην πράξη προστατεύθηκε από τις κατασταλτικές δυνάμεις απέναντι σε ένα εθνικιστικό συλλαλητήριο, που ήταν άκρως ανεπιθύμητο από το καθεστώς Τσίπρα, και άλλο τόσο από την ΝΔ, το Ποτάμι και το Πασοκ, δείχνει περισσότερο το μέγεθος της πλήρους αφομοίωσης στο πολιτικό σκηνικό παρά την ένδεια ανατρεπτικών ιδεών, ανάλυσης ή σχεδίου.

Παρ' όλα αυτά, κλείνοντας, θα τονίσουμε ότι σε σχετικά «καθυστερημένα» σημεία, όπως ο ελλαδικός χώρος, που βρίσκονται σε μια σχεδόν δεκαετή διαδικασία ιδιαίτερα βίαιης ένταξης στους κυριαρχικούς σχεδιασμούς με πρόσχημα την οικονομική «κρίση», ο κίνδυνος να ξεφύγει το «πράγμα» συνεχίζει να υφίσταται και αυτή τη φορά με αφορμή τα λεγόμενα εθνικά ζητήματα όσο και αν αυτή η διαπίστωση φαίνεται να ενοχλεί, είτε τους περιώνυμους εθνικιστές είτε το αντίπαλο «δέος» των αντιεθνικιστών.

Οι ντόπιοι εξουσιαστές το γνωρίζουν καλά. Παρ' όλα αυτά μοιάζουν να βιάζονται να τελειώσουν την παρτίδα, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, προσπαθώντας ταυτόχρονα να σταθεροποιήσουν πολιτικά την θέση τους παζαρεύοντας τους νέους συσχετισμούς μεταξύ τους. Σ' αυτήν ή σε οποιαδήποτε παρόμοια κατάσταση η άμεση ή έμμεση ενίσχυση οποιασδήποτε μερίδας, θα το επαναλάβουμε, ωφελεί το εξουσιαστικό μπλοκ στο σύνολό του όσο και αν προσπαθούν να πείσουν για το αντίθετο διάφοροι επιτήδειοι κινηματίες.

Οι χρήσιμοι ηλίθιοι, άλλωστε, φαίνεται όλο και περισσότερο να λιγοστεύουν. Οι υπόλοιποι έχουν προ καιρού πετάξει τις μάσκες...

Συσπείρωση Αναρχικών

κάνει ο ίδιος αλλά και από όσα λένε και κάνουν οι online φίλοι του, ανεξαρτήτως της μεταξύ τους διάδρασης.

Ο εφιάλτης, όμως, μόλις ξεκίνησε. Η ένταξη στο σύστημα αυτό θα καταστεί υποχρεωτική για κάθε πολίτη και νομικό πρόσωπο, που δραστηριοποιείται στην Κίνα από το 2020, όταν το κράτος θα έχει αναπτύξει το δικό του πρόγραμμα. Μέχρι τότε, βέβαια, το κινεζικό κράτος δεν κάθεται με σταυρωμένα τα χέρια, καθώς ήδη από το 2015 η κινεζική κυβέρνηση παραχώρησε σε οκτώ κινεζικές εταιρείες ειδική άδεια για να αναπτύξουν τα δικά τους πιλοτικά προγράμματα, ώστε να δοκιμαστούν οι λογάριθμοι που θα χρησιμοποιη εταιρεία διαδικτυακού προξενιού, την Baihe.

Και ο εφιάλτης συνεχίζεται. Τον περασμένο Ιούνιο η κινεζική κυβέρνηση ανακοίνωσε πως, εκτός από τους μεμονωμένους χρήστες, θα αποδοθεί ένας μοναδικός αριθμός ταυτοποίησης σε κάθε οργανισμό, εταιρεία, ΜΚΟ αλλά και κυβερνητικό φορέα, ώστε να διευκολύνεται και τελικά να εξασφαλίζεται η παρακολούθηση των δραστηριοτήτων τους. Ας δούμε, τώρα, πως λειτουργεί το σύστημα της Sesame Credit. Θα εξετάζεται κατ' αρχήν η πιστοληπτική ικανότητα των πολιτών, δηλαδή αν «εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους», αν δηλώνουν

Credit, προειδοποιεί πως το σύστημα έχει σχεδιαστεί ούτως ώστε «**οι αναξιόπιστοι να μην μπορούν να ενοικιάσουν αυτοκίνητο, να πάρουν δάνειο ή ακόμα και να βρουν δουλειά**», αποκαλύπτοντας ότι η Sesame Credit προσέγγισε το Γραφείο Εκπαίδευσης της Κίνας προκειμένου να προσφέρει μια λίστα φοιτητών που αντέγραψαν στις εθνικές εξετάσεις, ώστε μελλοντικά να τιμωρηθούν καταλλήλως για την «ανεντιμότητά τους». Η Sesame Credit, φυσικά, σπεύδει να φανερώσει και το στοργικό της πρόσωπο, προσφέροντας συμβουλές μέσω «συμβούλων βελτίωσης κοινωνικής βαθμολογίας» σε όσους επιθυμούν να βελτιώσουν τη βαθ-

εκεί η «αξιοπιστία» θεωρείται απαραίτητη για την άσκησή τους.

Το οργουελιανής κοπής κυβερνητικό έγγραφο αναφέρει επί λέξει, πως το κοινωνικό σύστημα αξιοπιστίας θα «**επιτρέπει στους αξιόπιστους να κυκλοφορούν ελεύθερα παντού κάτω από τους ουρανούς, ενώ θα δυσκολεύει τους αναξιόπιστους στο να κάνουν έστω και ένα βήμα**». Ο Meng Xiang, επικεφαλής του εκτελεστικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, προειδοποιεί σχετικά: «**Έχουμε υπογράψει ένα μνημόνιο με πάνω από 44 κυβερνητικά τμήματα ώστε να περιορίζουμε τα «αναξιόπιστα» άτομα σε πολλαπλά επίπεδα**».

Όσο για το Κίνημα, εδώ η επιστήμη πραγματικά σηκώνει τα χέρια ψηλά.

Δυστυχώς για μιαν ακόμη φορά η φάρσα βρίσκεται ανησυχητικά κοντά στην τραγωδία. Η δήθεν αντιπαράθεση με τον «εθνικό κορμό» μέσω αντι-συγκέντρωσης στην Θεσσαλονίκη που στην πράξη προστατεύθηκε από τις κατασταλτικές δυνάμεις απέναντι σε ένα εθνικιστικό συλλαλητήριο, που ήταν άκρως ανεπιθύμητο από το καθεστώς Τσίπρα, και άλλο τόσο από την ΝΔ, το Ποτάμι και το Πασοκ, δείχνει περισσότερο το μέγεθος της πλήρους αφομοίωσης στο πολιτικό σκηνικό παρά την ένδεια ανατρεπτικών ιδεών, ανάλυσης ή σχεδίου.

Παρ' όλα αυτά, κλείνοντας, θα τονίσουμε ότι σε σχετικά «καθυστερημένα» σημεία, όπως ο ελλαδικός χώρος, που βρίσκονται σε μια σχεδόν δεκαετή διαδικασία ιδιαίτερα βίαιης

αντιεθνικιστών.

Οι ντόπιοι εξουσιαστές το γνωρίζουν καλά. Παρ' όλα αυτά μοιάζουν να βιάζονται να τελειώσουν την παρτίδα, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, προσπαθώντας ταυτόχρονα να σταθεροποιήσουν πολιτικά την θέση τους παζαρεύοντας τους νέους συσχετισμούς μεταξύ τους. Σ' αυτήν ή σε οποιαδήποτε παρόμοια κατάσταση η άμεση ή έμμεση ενίσχυση οποιασδήποτε μερίδας, θα το επαναλάβουμε, ωφελεί το εξουσιαστικό μπλοκ στο σύνολό του όσο και αν προσπαθούν να πείσουν για το αντίθετο διάφοροι επιτήδειοι κινηματίες.

Οι χρήσιμοι ηλίθιοι, άλλωστε, φαίνεται όλο και περισσότερο να λιγοστεύουν. Οι υπόλοιποι έχουν προ καιρού πετάξει τις μάσκες...

Συσπείρωση Αναρχικών

κάνει ο ίδιος αλλά και από όσα λένε και κάνουν οι online φίλοι του, ανεξαρτήτως της μεταξύ τους διάδρασης.

Ο εφιάλτης, όμως, μόλις ξεκίνησε. Η ένταξη στο σύστημα αυτό θα καταστεί υποχρεωτική για κάθε πολίτη και νομικό πρόσωπο, που δραστηριοποιείται στην Κίνα από το 2020, όταν το κράτος θα έχει αναπτύξει το δικό του πρόγραμμα. Μέχρι τότε, βέβαια, το κινεζικό κράτος δεν κάθεται με σταυρωμένα τα χέρια, καθώς ήδη από το 2015 η κινεζική κυβέρνηση παραχώρησε σε οκτώ κινεζικές εταιρείες ειδική άδεια για να αναπτύξουν τα δικά τους πιλοτικά προγράμματα, ώστε να δοκιμαστούν οι λογάριθμοι που θα χρησιμοποιηθούν τελικά και να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητά του.

Είναι επίσης σημειωτέον, ότι από τις οκτώ εταιρείες που αδειοδοτήθηκαν, οι δύο δραστηριοποιούνται σε επιχειρηματικά πεδία όπου η συλλογή τεράστιου όγκου δεδομένων είναι αναπόσπαστο κομμάτι της λειτουργίας τους. Πρόκειται για την China Rapid Finance, η οποία ανήκει στον όμιλο του κολοσσού των κοινωνικών δικτύων και ηλεκτρονικών υπηρεσιών Tencent, που έχει αναπτύξει μεταξύ άλλων και την εφαρμογή μηνυμάτων WeChat (με πάνω από 850 εκατομμύρια ενεργούς χρήρη εταιρεία διαδικτυακού προξενιού, την Baihe.

Και ο εφιάλτης συνεχίζεται. Τον περασμένο Ιούνιο η κινεζική κυβέρνηση ανακοίνωσε πως, εκτός από τους μεμονωμένους χρήστες, θα αποδοθεί ένας μοναδικός αριθμός ταυτοποίησης σε κάθε οργανισμό, εταιρεία, ΜΚΟ αλλά και κυβερνητικό φορέα, ώστε να διευκολύνεται και τελικά να εξασφαλίζεται η παρακολούθηση των δραστηριοτήτων τους. Ας δούμε, τώρα, πως λειτουργεί το σύστημα της Sesame Credit. Θα εξετάζεται κατ' αρχήν η πιστοληπτική ικανότητα των πολιτών, δηλαδή αν «εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους», αν δηλώνουν με ειλικρίνεια τα προσωπικά τους στοιχεία, τις συμπεριφορές και προτιμήσεις τους και τέλος τις διαπροσωπικές τους σχέσεις. Δεν είναι δύσκολο να καταλάβει κάποιος ότι το «σύστημα» δεν θα παρακολουθεί μόνο τις συμπεριφορές αλλά θα τις κατευθύνει κιόλας. Σύμφωνα με δηλώσεις του Li Yingyun, Διευθυντή Τεχνολογίας της Sesame, αν, για παράδειγμα, τα δεδομένα δείχνουν πως δαπανάς γύρω στις 8 ώρες ημερησίως παίζοντας κάποιο μαζικό διαδικτυακό παιχνίδι ρόλων πολλαπλών παικτών (MMORPG), ο αλγόριθμος σε θεωρεί τεμπέλη και ανεύCredit, προειδοποιεί πως το σύστημα έχει σχεδιαστεί ούτως ώστε **«οι αναξιόπιστοι να μην μπορούν να ενοικιάσουν αυτοκίνητο, να πάρουν δάνειο ή ακόμα και να βρουν δουλειά»**, αποκαλύπτοντας ότι η Sesame Credit προσέγγισε το Γραφείο Εκπαίδευσης της Κίνας προκειμένου να προσφέρει μια λίστα φοιτητών που αντέγραψαν στις εθνικές εξετάσεις, ώστε μελλοντικά να τιμωρηθούν καταλλήλως για την «ανεντιμότητά τους». Η Sesame Credit, φυσικά, σπεύδει να φανερώσει και το στοργικό της πρόσωπο, προσφέροντας συμβουλές μέσω «συμβούλων βελτίωσης κοινωνικής βαθμολογίας» σε όσους επιθυμούν να βελτιώσουν τη βαθμολογία τους και προειδοποιούν για τους κινδύνους που επισύρει τυχόν αποδοχή αιτήματος φιλίας από άτομα με χαμηλό δείκτη αξιοπιστίας.

Όσο για τις συνέπειες. Κρατηθείτε! Στην Κίνα τα τελευταία 4 χρόνια έχει απαγορευθεί η πρόσβαση σε πτήσεις λόγω «κοινωνικών παραπτωμάτων» σε 6,15 εκ. άτομα και ήδη 1,65 εκατομμύρια πολίτες, που βρίσκονται σε μαύρη λίστα, δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν τρένο για τις μετακινήσεις.

Όσοι έχουν χαμηλή βαθμολογία, επίσης, θα τιμωρούνται με συνδέσεις χαμηεκεί η «αξιοπιστία» θεωρείται απαραίτητη για την άσκησή τους.

Το οργουελιανής κοπής κυβερνητικό έγγραφο αναφέρει επί λέξει, πως το κοινωνικό σύστημα αξιοπιστίας θα «**επιτρέπει στους αξιόπιστους να κυκλοφορούν ελεύθερα παντού κάτω από τους ουρανούς, ενώ θα δυσκολεύει τους αναξιόπιστους στο να κάνουν έστω και ένα βήμα**». Ο Meng Xiang, επικεφαλής του εκτελεστικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, προειδοποιεί σχετικά: **«Έχουμε υπογράψει ένα μνημόνιο με πάνω από 44 κυβερνητικά τμήματα ώστε να περιορίζουμε τα «αναξιόπιστα» άτομα σε πολλαπλά επίπεδα»**.

Όσοι νόμιζαν, εδώ και καιρό, ότι παρόμοια δυστοπικά σενάρια δεν αποτελούσαν παρά την πρώτη ύλη απλά για ενδιαφέρουσες ταινίες επιστημονικής φαντασίας, προφανώς θα έχουν σηκωθεί έντρομοι από τις θέσεις τους. Όσοι ακόμη, και μόνο λίγοι δεν είναι, παραχωρούσαν και παραχωρούν πλήθος προσωπικών δεδομένων στον Μεγάλο Αδελφό, επίσης μάλλον θα έχουν ξυπνήσει «λίγο» ανήσυχοι για την «συνέχεια». Είτε έτσι είτε αλλιώς, είναι προφανές, ότι όσοι δεν διατηρούν οποιουδήποτε είδους αυταπάτες για την έλευση της «νέας εποχής», θα πρέπει να

κάνει ο ίδιος αλλά και από όσα λένε και κάνουν οι online φίλοι του, ανεξαρτήτως της μεταξύ τους διάδρασης.

Ο εφιάλτης, όμως, μόλις ξεκίνησε. Η ένταξη στο σύστημα αυτό θα καταστεί υποχρεωτική για κάθε πολίτη και νομικό πρόσωπο, που δραστηριοποιείται στην Κίνα από το 2020, όταν το κράτος θα έχει αναπτύξει το δικό του πρόγραμμα. Μέχρι τότε, βέβαια, το κινεζικό κράτος δεν κάθεται με σταυρωμένα τα χέρια, καθώς ήδη από το 2015 η κινεζική κυβέρνηση παραχώρησε σε οκτώ κινεζικές εταιρείες ειδική άδεια για να αναπτύξουν τα δικά τους πιλοτικά προγράμματα, ώστε να δοκιμαστούν οι λογάριθμοι που θα χρησιμοποιηθούν τελικά και να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητά του.

Είναι επίσης σημειωτέον, ότι από τις οκτώ εταιρείες που αδειοδοτήθηκαν, οι δύο δραστηριοποιούνται σε επιχειρηματικά πεδία όπου η συλλογή τεράστιου όγκου δεδομένων είναι αναπόσπαστο κομμάτι της λειτουργίας τους. Πρόκειται για την China Rapid Finance, η οποία ανήκει στον όμιλο του κολοσσού των κοινωνικών δικτύων και ηλεκτρονικών υπηρεσιών Tencent, που έχει αναπτύξει μεταξύ άλλων και την εφαρμογή μηνυμάτων WeChat (με πάνω από 850 εκατομμύρια ενεργούς χρήστες) και την Sesame Credit, την οποία διαχειρίζεται ο όμιλος Ant Financial Services Group (AFSG) θυγατρική της γιγαντιαίας πολυεθνικής ηλεκτρονικού εμπορίου Alibaba, στην οποία ανήκει και η εταιρεία που χρησιμοποιούν κατ' εξοχήν οι Κινέζοι για online αγορές, πληρωμή υπηρεσιών διασκέδασης και λογαριασμών, μεταφορά χρηματικών ποσών και εξόφληση υποχρεώσεων, όπως δίδακτρα κ.λπ.

Όσο για την εφαρμογή του πιλοτικού της προγράμματος, η Sesame Credit συνεργάζεται με την ανταγωνίστρια της Uber στην Κίνα, την Didi Chuxing, και την μεγαλύτερη εταιρεία διαδικτυακού προξενιού, την Baihe.

Και ο εφιάλτης συνεχίζεται. Τον περασμένο Ιούνιο η κινεζική κυβέρνηση ανακοίνωσε πως, εκτός από τους μεμονωμένους χρήστες, θα αποδοθεί ένας μοναδικός αριθμός ταυτοποίησης σε κάθε οργανισμό, εταιρεία, ΜΚΟ αλλά και κυβερνητικό φορέα, ώστε να διευκολύνεται και τελικά να εξασφαλίζεται η παρακολούθηση των δραστηριοτήτων τους. Ας δούμε, τώρα, πως λειτουργεί το σύστημα της Sesame Credit. Θα εξετάζεται κατ' αρχήν η πιστοληπτική ικανότητα των πολιτών, δηλαδή αν «εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους», αν δηλώνουν με ειλικρίνεια τα προσωπικά τους στοιχεία, τις συμπεριφορές και προτιμήσεις τους και τέλος τις διαπροσωπικές τους σχέσεις. Δεν είναι δύσκολο να καταλάβει κάποιος ότι το «σύστημα» δεν θα παρακολουθεί μόνο τις συμπεριφορές αλλά θα τις κατευθύνει κιόλας. Σύμφωνα με δηλώσεις του Li Yingyun, Διευθυντή Τεχνολογίας της Sesame, αν, για παράδειγμα, τα δεδομένα δείχνουν πως δαπανάς γύρω στις 8 ώρες ημερησίως παίζοντας κάποιο μαζικό διαδικτυακό παιχνίδι ρόλων πολλαπλών παικτών (MMORPG), ο αλγόριθμος σε θεωρεί τεμπέλη και ανεύθυνο, ενώ αν αγοράζεις συχνά πάνες, ως γονέας, κερδίζεις πόντους αξιοπιστίας.

Οι απαιτήσεις, όμως, του Μεγάλου Αδελφού δεν σταματούν εδώ, αφού η βαθμολογία του καθενός δεν θα επηρεάζεται μόνο από όσα λέει και κάνει ο ίδιος αλλά και από όσα λένε και κάνουν οι online φίλοι του, **ανεξαρτήτως** της μεταξύ τους διάδρασης. Με άλλα λόγια, αν διατηρείς ψηφιακή φιλία με κάποιον που αναρτά αρνητικά ή επικριτικά σχόλια για την κυβέρνηση, τότε μαζί με τη δική του βαθμολογία θα κατρακυλήσει και η δική σου. Η Hu Tao, γενική διευθύντρια της Sesame Credit, προειδοποιεί πως το σύστημα έχει σχεδιαστεί ούτως ώστε «**οι αναξιόπιστοι να μην μπορούν να ενοικιάσουν αυτοκίνητο, να πάρουν δάνειο ή ακόμα και να βρουν δουλειά**», αποκαλύπτοντας ότι η Sesame Credit προσέγγισε το Γραφείο Εκπαίδευσης της Κίνας προκειμένου να προσφέρει μια λίστα φοιτητών που αντέγραψαν στις εθνικές εξετάσεις, ώστε μελλοντικά να τιμωρηθούν καταλλήλως για την «ανεντιμότητά τους». Η Sesame Credit, φυσικά, σπεύδει να φανερώσει και το στοργικό της πρόσωπο, προσφέροντας συμβουλές μέσω «συμβούλων βελτίωσης κοινωνικής βαθμολογίας» σε όσους επιθυμούν να βελτιώσουν τη βαθμολογία τους και προειδοποιούν για τους κινδύνους που επισύρει τυχόν αποδοχή αιτήματος φιλίας από άτομα με χαμηλό δείκτη αξιοπιστίας.

Όσο για τις συνέπειες. Κρατηθείτε! Στην Κίνα τα τελευταία 4 χρόνια έχει απαγορευθεί η πρόσβαση σε πτήσεις λόγω «κοινωνικών παραπτωμάτων» σε 6,15 εκ. άτομα και ήδη 1,65 εκατομμύρια πολίτες, που βρίσκονται σε μαύρη λίστα, δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν τρένο για τις μετακινήσεις.

Όσοι έχουν χαμηλή βαθμολογία, επίσης, θα τιμωρούνται με συνδέσεις χαμηλότερης ταχύτητας στο διαδίκτυο, περιορισμένη πρόσβαση σε εστιατόρια και χώρους διασκέδασης και αναψυχής και την αφαίρεση του δικαιώματος να ταξιδεύουν ελεύθερα εκτός της χώρας, ενώ επί πλέον η κατάταξη των πολιτών θα επηρεάζει την κοινωνική τους ασφάλιση, τη δυνατότητα να αποκτήσουν ιδιωτική ασφάλιση ή το να γίνουν δεκτά τα παιδιά τους σε ιδιωτικά σχολεία. Όσο για εκείνους που θα τύχουν ιδιαίτερα χαμηλής βαθμολογίας, θα τους απαγορεύεται η απασχόληση στον δημόσιο τομέα και σε επαγγέλματα, όπως του δημοσιογράφου ή του δικηγόρου, καθώς εκεί η «αξιοπιστία» θεωρείται απαραίτητη για την άσκησή τους.

Το οργουελιανής κοπής κυβερνητικό έγγραφο αναφέρει επί λέξει, πως το κοινωνικό σύστημα αξιοπιστίας θα «**επιτρέπει στους αξιόπιστους να κυκλοφορούν ελεύθερα παντού κάτω από τους ουρανούς, ενώ θα δυσκολεύει τους αναξιόπιστους στο να κάνουν έστω και ένα βήμα**». Ο Meng Xiang, επικεφαλής του εκτελεστικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, προειδοποιεί σχετικά: «**Έχουμε υπογράψει ένα μνημόνιο με πάνω από 44 κυβερνητικά τμήματα ώστε να περιορίζουμε τα «αναξιόπιστα» άτομα σε πολλαπλά επίπεδα**».

Όσοι νόμιζαν, εδώ και καιρό, ότι παρόμοια δυστοπικά σενάρια δεν αποτελούσαν παρά την πρώτη ύλη απλά για ενδιαφέρουσες ταινίες επιστημονικής φαντασίας, προφανώς θα έχουν σηκωθεί έντρομοι από τις θέσεις τους. Όσοι ακόμη, και μόνο λίγοι δεν είναι, παραχωρούσαν και παραχωρούν πλήθος προσωπικών δεδομένων στον Μεγάλο Αδελφό, επίσης μάλλον θα έχουν ξυπνήσει «λίγο» ανήσυχοι για την «συνέχεια». Είτε έτσι είτε αλλιώς, είναι προφανές, ότι όσοι δεν διατηρούν οποιουδήποτε είδους αυταπάτες για την έλευση της «νέας εποχής», θα πρέπει να κατανοήσουν, ότι ο αγώνας ενάντια στην ολοκληρωτική επιβολή θα είναι δύσκολος πρώτα απ' όλα γιατί έχει χαθεί πολύτιμος χρόνος και έχουν ξοδευθεί δυνάμεις σε λάθος «μονοπάτια».

Παρ' όλα αυτά, ο αγώνας αυτός δεν είναι αδύνατος ούτε μάταιος. Όπως άλλωστε αμέτρητες φορές στο παρελθόν...

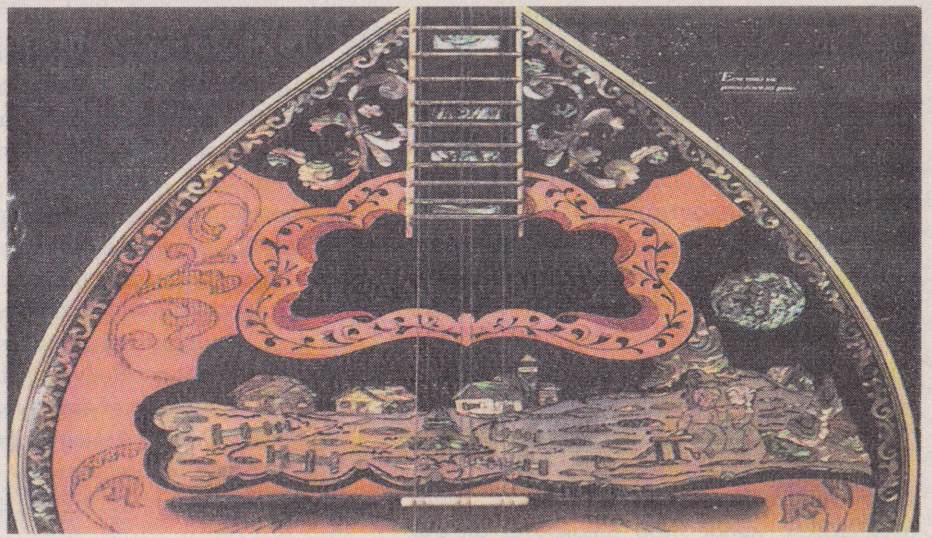
Λεόν

Άκης Πάνου

Ένας αδιόρθωτος αναρχικός στην δικιά του ιδεολογική φάση

Είναι τόσο σκληρός ο αγώνας
μα τόσο γλυκός,
είναι τόσο μεγάλη η ζωή
όταν ζεις διαρκώς,
κι έτσι φτάνεις στο τέρμα
χωρίς να 'χεις νιώσει μικρός
και παλεύεις, πεθαίνεις, περνάς
μα δεν είσαι νεκρός.

Άκης Πάνου

Υπάρχουν άνθρωποι που δεν μπορούν να καταταχθούν σε κατηγορίες. Που δύσκολα ορίζονται με λέξεις. Άνθρωποι, που όταν κάποιος προσπαθήσει να μιλήσει γι' αυτούς, άθελά του, τους στρεβλώνει. Είναι αυτό που κάποιοι θα έλεγαν, ότι είναι μια κατηγορία από μόνοι τους. Συνήθως πρόκειται για κάποιους που η κοινωνία τούς θεωρεί στρεβλούς, παράξενους και καμμιά φορά επικίνδυνους. Για ανθρώπους που σπούδασαν μέσα στον ίδιο τους τον εαυτό και κατά επέκταση «ξεζούμισαν» τον κόσμο που έζησαν. Ανεβοκατέβηκαν εσωτερικές σκάλες, ψάχνοντας να ανακαλύψουν την θέση τους στην κοινωνία που έτυχε να γεννηθούν και επέλεξαν να μην της έχουν εμπιστοσύνη.

Ένας τέτοιος άνθρωπος ήταν ο λαϊκός καλλιτέχνης Άκης Πάνου. Πίστευε ότι το λαϊκό τραγούδι είναι το μελοποιημένο χρονογράφημα κάθε εποχής. Άνθρωπος ανυπότακτος, πολύπλευρος, φιλοσοφημένος και σπουδαγμένος στα πανεπιστήμια της λαϊκής ψυχής του. Με ελεύθερη κοινωνική θεώρηση και συγχρόνως με ισχυρό και σφιχτό

οικογενειακό του περιβάλλον, διαγράφοντας μια ξεχωριστή πορεία, καθοδική, δηλαδή έξω από την βασιλική φρουρά και με κατεύθυνση προς τον κόσμο, ο Πάνου ξεκινάει την πορεία του ως λαϊκός καλλιτέχνης.

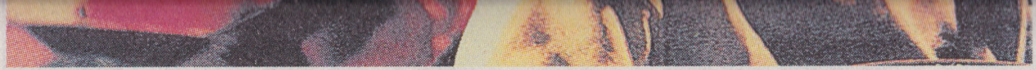
Σχηματικά, εξηγούσε στους συναδέλφους του καλλιτέχνες, που ξεκίνησαν από διαφορετικές κοινωνικά αφετηρίες, δηλαδή από φτωχές οικογένειες και οι οποίοι με την δουλειά τους αποκτούσαν χρήματα και διακριτή κοινωνική επιφάνεια, ότι μοιραία οι δρόμοι τους κάπου συναντιόνται, αλλά είναι εκ διαμέτρου αντίθετοι. Έχουν διαφορετικό στόχο.

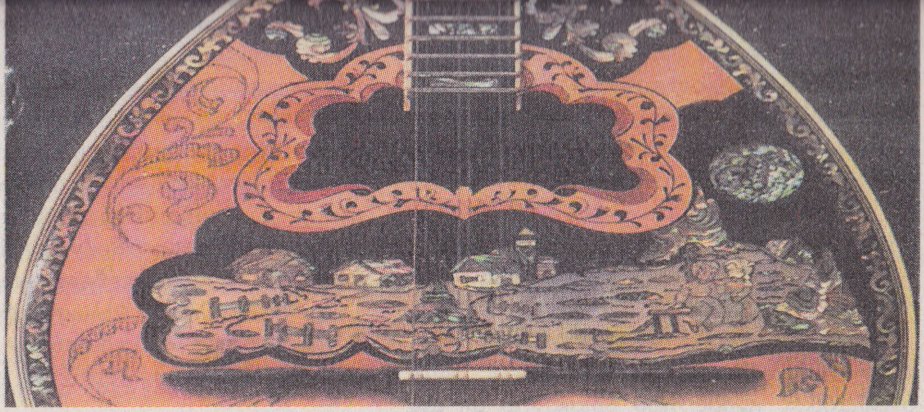
Μέχρι να βγει στην δισκογραφία το 1958, ο Άκης Πάνου έκανε υδρομετρήσεις στην Κρήτη και ασχολήθηκε επαγγελματικά με την οργανοποιία, με εξειδικευμένη δουλειά στις φιγούρες οργάνων. Μάλιστα, ήταν ο πρώτος που εξέλιξε τις φιγούρες των οργάνων προσθέτοντας τους έντονο καλλιτεχνικό στοιχείο. Οι φιγούρες των λαϊκών οργάνων με τον Πάνου αποκτούν θεματικές παραστάσεις. Επίσης, κατασκευάζει κοσμήματα και δημιουργεί πολλούς πίνακες ζωγραφικής. Στην μουσική τον μύησε ο θείος του που έπαιζε κλασική κιθάρα και ο κατά 5 χρόνια μεγαλύτερος του αδελφός, ο οποίος σε ηλικία 17 χρονών σκοτώθηκε από ένα τραμ. Ο Πάνου δημιουργεί τραγούδια ευαίσθητα, ερωτικά και κοινωνικά. Η άποψη του για το τραγούδι

Μάλιστα, είχε πλήρη επίγνωση του εύρους της επιρροής της πολιτικής. Χαρακτηριστική είναι η απάντηση που είχε δώσει σε δημοσιογράφο, για το τί του λέει η λέξη πολιτική: «*Όταν λέμε πολιτική, είναι πολύ μεγάλο θέμα. Υπάρχει η παγκόσμια πολιτική οργάνωση. Υπάρχει το υποκατάστατο της, που είναι η πολιτική του κάθε κράτους. Υπάρχουν τα υποκατάστατα της πολιτικής του κάθε κράτους που είναι ο κομματισμός. Υπάρχουν τα υποκατάστατα των κομμάτων που είναι κάποιες ομάδες, επομένως σε πιο επίπεδο να συζητήσουμε;*».

Τα σύνορα, οι μάζες και το άτομο

Το αναρχικό του πνεύμα ένιωθε εγκλωβισμένο μέσα στα σύνορα. Σύνορα εθνικά, αστικά, κοινωνικά και ατομικά. Είχε την πεποίθηση ότι τα σύνορα είναι δημιουργήματα της πολιτικής. Τα σύνορα για τον Πάνου περιορίζουν την ελευθερία, μαντρώνουν τους ανθρώπους και τους κάνουν σκλάβους. «*Είμαι από τους ανθρώπους που δεν πιστεύουν ότι υπάρχουν σύνορα. Δεν πιστεύω στα σύνορα*

Είναι τόσο σκληρός ο αγώνας
μα τόσο γλυκός,
είναι τόσο μεγάλη η ζωή
όταν ζεις διαρκώς,
κι έτσι φτάνεις στο τέρμα
χωρίς να 'χεις νιώσει μικρός
και παλεύεις, πεθαίνεις, περνάς
μα δεν είσαι νεκρός.

Άκης Πάνου

Υπάρχουν άνθρωποι που δεν μπορούν να καταταχθούν σε κατηγορίες. Που δύσκολα ορίζονται με λέξεις. Άνθρωποι, που όταν κάποιος προσπαθήσει να μιλήσει γι' αυτούς, άθελά του, τους στρεβλώνει. Είναι αυτό που κάποιοι θα έλεγαν, ότι είναι μια κατηγορία από μόνοι τους. Συνήθως πρόκειται για κάποιους που η κοινωνία τούς θεωρεί στρεβλούς, παράξενους και καμμιά φορά επικίνδυνους. Για ανθρώπους που σπούδασαν μέσα στον ίδιο τους τον εαυτό και κατά επέκταση «ξεζούμισαν» τον κόσμο που έζησαν. Ανεβοκατέβηκαν εσωτερικές σκάλες, ψάχνοντας να ανακαλύψουν την θέση τους στην κοινωνία που έτυχε να γεννηθούν και επέλεξαν να μην της έχουν εμπιστοσύνη.

Ένας τέτοιος άνθρωπος ήταν ο λαϊκός καλλιτέχνης Άκης Πάνου. Πίστευε ότι το λαϊκό τραγούδι είναι το μελοποιημένο χρονογράφημα κάθε εποχής. Άνθρωπος ανυπότακτος, πολύπλευρος, φιλοσοφημένος και σπουδαγμένος στα πανεπιστήμια της λαϊκής ψυχής του. Με ελεύθερη κοινωνική θεώρηση και συγχρόνως με ισχυρό και σφιχτό προσωπικό αξιακό κώδικα. Μια άναρχη προσωπικότητα, που πολλά διαφορετικά στοιχεία συνυπήρχαν με αρμονία στο ίδιο πρόσωπο.

Εθελοντής αλήτης

Γεννήθηκε στις 15 Δεκέμβρη του 1933 στην Αθήνα. Ήταν το τρίτο παιδί από τα συνολικά έξι που είχε η οικογένεια. Ο πατέρας του ήταν υπεύθυνος για τον επισιτισμό της βασιλικής φρουράς. Στην κατοχή η οικογένεια του Πάνου μετακομίζει στην Καλλιθέα, στου Χαροκόπου, όπου προσπαθεί να τα βγάλει πέρα. Λόγω των δύσκολων συνθηκών διαβίωσης, ο Άκης Πάνου σταματάει το δημοτικό σχολείο. Το γεγονός αυτό δεν τον περιορίζει να μορφωθεί και να συνεχίζει να θεωρεί τον εαυτό του μαθητή: *«Δεν θεωρώ τον εαυτό μου μορφωμένο, γιατί έχω πει ότι θα είμαι μαθητής μέχρι να πεθάνω».*

Ασχολείται με διάφορες δουλειές. Εργάζεται σε εργοστάσιο βερνικιών, σε τυπογραφείο, πουλάει τσιγάρα και

οικογενειακό του περιβάλλον, διαγράφοντας μια ξεχωριστή πορεία, καθοδική, δηλαδή έξω από την βασιλική φρουρά και με κατεύθυνση προς τον κόσμο, ο Πάνου ξεκινάει την πορεία του ως λαϊκός καλλιτέχνης.

Σχηματικά, εξηγούσε στους συναδέλφους του καλλιτέχνες, που ξεκίνησαν από διαφορετικές κοινωνικά αφετηρίες, δηλαδή από φτωχές οικογένειες και οι οποίοι με την δουλειά τους αποκτούσαν χρήματα και διακριτή κοινωνική επιφάνεια, ότι μοιραία οι δρόμοι τους κάπου συναντιόνται, αλλά είναι εκ διαμέτρου αντίθετοι. Έχουν διαφορετικό στόχο.

Μέχρι να βγει στην δισκογραφία το 1958, ο Άκης Πάνου έκανε υδρομετρήσεις στην Κρήτη και ασχολήθηκε επαγγελματικά με την οργανοποιία, με εξειδικευμένη δουλειά στις φιγούρες οργάνων. Μάλιστα, ήταν ο πρώτος που εξέλιξε τις φιγούρες των οργάνων προσθέτοντας τους έντονο καλλιτεχνικό στοιχείο. Οι φιγούρες των λαϊκών οργάνων με τον Πάνου αποκτούν θεματικές παραστάσεις. Επίσης, κατασκευάζει κοσμήματα και δημιουργεί πολλούς πίνακες ζωγραφικής. Στην μουσική τον μύησε ο θείος του που έπαιζε κλασική κιθάρα και ο κατά 5 χρόνια μεγαλύτερος του αδελφός, ο οποίος σε ηλικία 17 χρονών σκοτώθηκε από ένα τραμ. Ο Πάνου δημιουργεί τραγούδια ευαίσθητα, ερωτικά και κοινωνικά. Η άποψη του για το τραγούδι είναι καθαρή. Πιστεύει ότι ένα τραγούδι μπορεί να σταθεί άσχετα με το ποιος θα το ερμηνεύσει. Για το λόγο αυτό, επιλέγει να δίνει τα τραγούδια του κυρίως σε τραγουδιστές που δεν είναι ευρέως γνωστοί. Σε αυτό το πνεύμα, οι τραγουδιστές στις ζωντανές εμφανίσεις του Πάνου τοποθετούνται πίσω από τους μουσικούς και όχι μπροστά όπως συνηθίζεται.

Η άποψη του για την πολιτική και τους πολιτικούς

Ο Ακης Πάνου απεχθανόταν την πολιτική και τους πολιτικούς. Όταν πολλοί τον ρωτούσαν γι' αυτό το θέμα, ήταν κατηγορηματικός. Μεταξύ άλλων ανέφερε:

– «*Το αισχρότερο επάγγελμα πού υπάρχει. Δεν υπάρχει αισχρότερο επάγγελμα. Είναι ένα επάγγελμα που προϋποθέτει καλή γνώση του χειρισμού του ψέματος, γι' αυτό και η πλειοψηφία των πολιτικών είναι δικηγόροι. Και είναι και επικίνδυνο και γι' αυτούς που το ασκούνε και γι' αυ-*

Μάλιστα, είχε πλήρη επίγνωση του εύρους της επιρροής της πολιτικής. Χαρακτηριστική είναι η απάντηση που είχε δώσει σε δημοσιογράφο, για το τί του λέει η λέξη πολιτική: *«Όταν λέμε πολιτική, είναι πολύ μεγάλο θέμα. Υπάρχει η παγκόσμια πολιτική οργάνωση. Υπάρχει το υποκατάστατο της, που είναι η πολιτική του κάθε κράτους. Υπάρχουν τα υποκατάστατα της πολιτικής του κάθε κράτους που είναι ο κομματισμός. Υπάρχουν τα υποκατάστατα των κομμάτων που είναι κάποιες ομάδες, επομένως σε πιο επίπεδο να συζητήσουμε;».*

Τα σύνορα, οι μάζες και το άτομο

Το αναρχικό του πνεύμα ένιωθε εγκλωβισμένο μέσα στα σύνορα. Σύνορα εθνικά, αστικά, κοινωνικά και ατομικά. Είχε την πεποίθηση ότι τα σύνορα είναι δημιουργήματα της πολιτικής. Τα σύνορα για τον Πάνου περιορίζουν την ελευθερία, μαντρώνουν τους ανθρώπους και τους κάνουν σκλάβους. *«Είμαι από τους ανθρώπους που δεν πιστεύουν ότι υπάρχουν σύνορα. Δεν πιστεύω στα σύνορα. Θα ήθελα να τα καταλύσω. Το έχω γράψει και σε ένα τραγούδι αυτό. «Ας είχα το κουράγιο να ανέβω στο πιο ψηλό βουνό επάνω, τα σύνορα του κόσμου να τα ρίξω, ξωμάχους να ενώσω κι ευγενείς». Αυτό είναι το πνεύμα το δικό μου. Πιστεύω ότι τα σύνορα εξυπηρετούν την πολιτική· (η πολιτική) μας έχει περιορίσει σε κράτη, έχει περιορίσει τα κράτη σε πόλεις, τις πόλεις σε συνοικίες, τις συνοικίες σε σπίτια, τα σπίτια έχουν αριθμό, είναι το μάντρωμα που λέμε τα σύνορα».*

Πάνω σε αυτό το θέμα των συνόρων, κινείται και το τραγούδι του *«Ας μη με δει κανείς»*. Το συγκεκριμένο τραγούδι ξεχειλίζει από ανιδιοτέλεια και δύναμη: *«Ας είχα το κουράγιο ν' ανεβώ στο πιο ψηλό, ψηλό βουνό απάνω τ' αστέρια με τα χέρια μου να πιάνω με το Θεό να νιώσω συγγενής κι ας μη με δει, κι ας μη με δει κανείς. Το δέντρο που μας κλείνει το στρατί τη δύναμη ας είχα, να τραβήξω τα σύνορα του κόσμου να τα ρίξω ξωμάχους να ενώσω κι ευγενείς κι ας μη με δει, κι ας μη με δει κανείς. Τα στήθια*

Υπάρχουν άνθρωποι που δεν μπορούν να καταταχθούν σε κατηγορίες. Που δύσκολα ορίζονται με λέξεις. Άνθρωποι, που όταν κάποιος προσπαθήσει να μιλήσει γι' αυτούς, άθελά του, τους στρεβλώνει. Είναι αυτό που κάποιοι θα έλεγαν, ότι είναι μια κατηγορία από μόνοι τους. Συνήθως πρόκειται για κάποιους που η κοινωνία τούς θεωρεί στρεβλούς, παράξενους και καμμιά φορά επικίνδυνους. Για ανθρώπους που σπούδασαν μέσα στον ίδιο τους τον εαυτό και κατά επέκταση «ξεζούμισαν» τον κόσμο που έζησαν. Ανεβοκατέβηκαν εσωτερικές σκάλες, ψάχνοντας να ανακαλύψουν την θέση τους στην κοινωνία που έτυχε να γεννηθούν και επέλεξαν να μην της έχουν εμπιστοσύνη.

Ένας τέτοιος άνθρωπος ήταν ο λαϊκός καλλιτέχνης Άκης Πάνου. Πίστευε ότι το λαϊκό τραγούδι είναι το μελοποιημένο χρονογράφημα κάθε εποχής. Άνθρωπος ανυπότακτος, πολύπλευρος, φιλοσοφημένος και σπουδαγμένος στα πανεπιστήμια της λαϊκής ψυχής του. Με ελεύθερη κοινωνική θεώρηση και συγχρόνως με ισχυρό και σφιχτό προσωπικό αξιακό κώδικα. Μια άναρχη προσωπικότητα, που πολλά διαφορετικά στοιχεία συνυπήρχαν με αρμονία στο ίδιο πρόσωπο.

Εθελοντής αλήτης

Γεννήθηκε στις 15 Δεκέμβρη του 1933 στην Αθήνα. Ήταν το τρίτο παιδί από τα συνολικά έξι που είχε η οικογένεια. Ο πατέρας του ήταν υπεύθυνος για τον επισιτισμό της βασιλικής φρουράς. Στην κατοχή η οικογένεια του Πάνου μετακομίζει στην Καλλιθέα, στου Χαροκόπου, όπου προσπαθεί να τα βγάλει πέρα. Λόγω των δύσκολων συνθηκών διαβίωσης, ο Άκης Πάνου σταματάει το δημοτικό σχολείο. Το γεγονός αυτό δεν τον περιορίζει να μορφωθεί και να συνεχίζει να θεωρεί τον εαυτό του μαθητή: *«Δεν θεωρώ τον εαυτό μου μορφωμένο, γιατί έχω πει ότι θα είμαι μαθητής μέχρι να πεθάνω».*

Ασχολείται με διάφορες δουλειές. Εργάζεται σε εργοστάσιο βερνικιών, σε τυπογραφείο, πουλάει τσιγάρα και συγχρόνως παίζει μπουζούκι σε ταβέρνες.

Από το 1943, σε ηλικία 10 χρονών, ο Άκης Πάνου βγαίνει στο «πεζοδρόμιο» όπως έλεγε και παίζει μπουζούκι επαγγελματικά σε ταβερνάκια. Παρ' ότι προέρχεται από μια οικογένεια με υψηλό κοινωνικό κύρος, ο ίδιος επιλέγει να αποστασιοποιηθεί από την κοινωνική ζωή που του προσφέρονταν, ακολουθώντας την ζωή του «εθελοντή αλήτη», όπως συνήθως ανέφερε. Ο πατέρας του συχνά του έλεγε, τί δουλειά έχει αυτός με αυτή την αλητεία. Έτσι, λοιπόν, έχοντας επιλέξει να αποστασιοποιηθεί από το

τους αποκτούσαν χρήματα και διακριτή κοινωνική επιφάνεια, ότι μοιραία οι δρόμοι τους κάπου συναντιόνται, αλλά είναι εκ διαμέτρου αντίθετοι. Έχουν διαφορετικό στόχο.

Μέχρι να βγει στην δισκογραφία το 1958, ο Άκης Πάνου έκανε υδρομετρήσεις στην Κρήτη και ασχολήθηκε επαγγελματικά με την οργανοποιία, με εξειδικευμένη δουλειά στις φιγούρες οργάνων. Μάλιστα, ήταν ο πρώτος που εξέλιξε τις φιγούρες των οργάνων προσθέτοντας τους έντονο καλλιτεχνικό στοιχείο. Οι φιγούρες των λαϊκών οργάνων με τον Πάνου αποκτούν θεματικές παραστάσεις. Επίσης, κατασκευάζει κοσμήματα και δημιουργεί πολλούς πίνακες ζωγραφικής. Στην μουσική τον μύησε ο θείος του που έπαιζε κλασική κιθάρα και ο κατά 5 χρόνια μεγαλύτερός του αδελφός, ο οποίος σε ηλικία 17 χρονών σκοτώθηκε από ένα τραμ. Ο Πάνου δημιουργεί τραγούδια ευαίσθητα, ερωτικά και κοινωνικά. Η άποψη του για το τραγούδι είναι καθαρή. Πιστεύει ότι ένα τραγούδι μπορεί να σταθεί άσχετα με το ποιος θα το ερμηνεύσει. Για το λόγο αυτό, επιλέγει να δίνει τα τραγούδια του κυρίως σε τραγουδιστές που δεν είναι ευρέως γνωστοί. Σε αυτό το πνεύμα, οι τραγουδιστές στις ζωντανές εμφανίσεις του Πάνου τοποθετούνται πίσω από τους μουσικούς και όχι μπροστά όπως συνηθίζεται.

Η άποψη του για την πολιτική και τους πολιτικούς

Ο Ακης Πάνου απεχθανόταν την πολιτική και τους πολιτικούς. Όταν πολλοί τον ρωτούσαν γι' αυτό το θέμα, ήταν κατηγορηματικός. Μεταξύ άλλων ανέφερε:

– «*Το αισχρότερο επάγγελμα πού υπάρχει. Δεν υπάρχει αισχρότερο επάγγελμα. Είναι ένα επάγγελμα που προϋποθέτει καλή γνώση του χειρισμού του ψέματος, γι' αυτό και η πλειοψηφία των πολιτικών είναι δικηγόροι. Και είναι και επικίνδυνο και γι' αυτούς που το ασκούνε και γι' αυτούς που έχουνε τις συνέπειες στην καμπούρα τους.*»

– *«Οι πολιτικοί είναι παράφρονες και εγώ μεταξύ παραφρόνων δεν μπορώ να συμβιώσω».*

– *«Οι πολιτικοί είναι βρώμικοι και ηλίθιοι. Δεν ξέρω σε πιο ποσοστό ο καθένας τους. Άλλος είναι μόνο ηλίθιος, άλλος είναι μόνο βρώμικος, άλλος είναι και βρώμικος και ηλίθιος».*

– *«Αυτός ο οργανισμός που εξυπηρετούν όλοι οι πολιτικοί του κόσμου, είναι ο οργανισμός της παγκόσμιας εκμετάλλευσης του ανθρώπου».*

είχε δώσει σε δημοσιογράφο, για το τί του λέει η λέξη πολιτική: *«Όταν λέμε πολιτική, είναι πολύ μεγάλο θέμα. Υπάρχει η παγκόσμια πολιτική οργάνωση. Υπάρχει το υποκατάστατο της, που είναι η πολιτική του κάθε κράτους. Υπάρχουν τα υποκατάστατα της πολιτικής του κάθε κράτους που είναι ο κομματισμός. Υπάρχουν τα υποκατάστατα των κομμάτων που είναι κάποιες ομάδες, επομένως σε πιο επίπεδο να συζητήσουμε;».*

Τα σύνορα, οι μάζες και το άτομο

Το αναρχικό του πνεύμα ένιωθε εγκλωβισμένο μέσα στα σύνορα. Σύνορα εθνικά, αστικά, κοινωνικά και ατομικά. Είχε την πεποίθηση ότι τα σύνορα είναι δημιουργήματα της πολιτικής. Τα σύνορα για τον Πάνου περιορίζουν την ελευθερία, μαντρώνουν τους ανθρώπους και τους κάνουν σκλάβους. *«Είμαι από τους ανθρώπους που δεν πιστεύουν ότι υπάρχουν σύνορα. Δεν πιστεύω στα σύνορα. Θα ήθελα να τα καταλύσω. Το έχω γράψει και σε ένα τραγούδι αυτό. «Ας είχα το κουράγιο να ανέβω στο πιο ψηλό βουνό επάνω, τα σύνορα του κόσμου να τα ρίξω, ξωμάχους να ενώσω κι ευγενείς». Αυτό είναι το πνεύμα το δικό μου. Πιστεύω ότι τα σύνορα εξυπηρετούν την πολιτική· (η πολιτική) μας έχει περιορίσει σε κράτη, έχει περιορίσει τα κράτη σε πόλεις, τις πόλεις σε συνοικίες, τις συνοικίες σε σπίτια, τα σπίτια έχουν αριθμό, είναι το μάντρωμα που λέμε τα σύνορα».*

Πάνω σε αυτό το θέμα των συνόρων, κινείται και το τραγούδι του *«Ας μη με δει κανείς»*. Το συγκεκριμένο τραγούδι ξεχειλίζει από ανιδιοτέλεια και δύναμη: ***«Ας είχα το κουράγιο ν' ανεβώ στο πιο ψηλό, ψηλό βουνό απάνω τ' αστέρια με τα χέρια μου να πιάνω με το Θεό να νιώσω συγγενής κι ας μη με δει, κι ας μη με δει κανείς. Το δέντρο που μας κλείνει το στρατί τη δύναμη ας είχα, να τραβήξω τα σύνορα του κόσμου να τα ρίξω ξωμάχους να ενώσω κι ευγενείς κι ας μη με δει, κι ας μη με δει κανείς. Τα στήθια μου στου χάρου το σπαθί τη δύναμη ας είχα να τ' απλώσω μονάκριβο παιδί για να γλιτώσω της μάνας της φτωχιάς, της ορφανής κι ας μη με δει, κι ας μη με δει κανείς».***

Ο Πάνου απεχθανόταν τις μάζες, πίστευε ότι περιορίζουν την ελευθερία της ατομικότητας. Το λαϊκό αναρχικό του πνεύμα αισθανόταν ότι οι μάζες είναι το χρήσιμο όργανο για τις εξουσιαστικές επιδιώξεις κάθε πολιτικού. *«Οι μάζες δεν κάναν τίποτα άλλο από το να αιματοκυλήσουν τον κόσμο»*, έλεγε. Για τον Πάνου το άτομο είναι καλουπωμένο μέσα σε κράτη και πόλεις, που το ξεζουμίζουν

και το εκμεταλλεύονται. Νιώθει τον άνθρωπο σχηματικά μέσα σ' ένα καζάνι που έχει γίνει μάζα και έχει χάσει τον εαυτό του: *«τον έχουν πολτοποιήσει τον άνθρωπο, τον έχουν βάλει σ' ένα καζάνι, τον έχουν κάνει μάζα, τον ονομάζουν οπαδό, του έχουν δώσει χίλιες προσβολές· και του έχουν δώσει και ένα τρόπο τέτοιο, που να καταπίνει τις προσβολές».*

Η ελευθερία του ατόμου και η μη παρέμβαση στις ιδέες του, εκφράζεται με ωραίο τρόπο στο τραγούδι του Τρελλού:

Άσ' τον τρελό στην τρέλα του, και μη τον συνεφέρεις.
Τι κρύβει μέσα το μυαλό, ενός τρελού δεν ξέρεις.
Μπορεί να βρει στην τρέλα του, αυτά που 'χει ποθήσει
και που δεν αξιώθηκε, να δει και ν' αποκτήσει.
Βρε άσ' τον τρελό στην τρέλα του,
άσ' τονε στο όνειρό του.
Τον κόσμο αυτό σιχάθηκε, κι έφτιαξε ένα δικό του.

Ο Πάνου δεν έβλεπε το άτομο ξεκομμένο από το κοινωνικό περιβάλλον που ζει. Όλα τα τραγούδια του είτε ερωτικά, είτε κοινωνικά είναι έντονα κοινωνικά φορτισμένα. Στα λεγόμενα κοινωνικά θα κάνουμε μια «παρατυπία» να επιλέξουμε τρία. Όχι τόσο από «αισθητική» επιλογή, αλλά λόγω του περιορισμένου χώρου της εφημερίδας.

«Επτά Νομά»:
Εφτά νομά, σ' ένα δωμά, πού να ξαπλώ, να κλείσεις μά.
Ο ένας πάει σινεμά, ο άλλος πέφτει και κοιμά.
Ύπνος με βάρδια δηλαδή, στην πόρτα σύρμα για κλειδί.
Ύπνος με βάρδια δηλαδή, στην πόρτα σύρμα για κλειδί.
Εφτά νομά, δυστυχισμέ, σ' ένα δωμά φυλακισμέ,
δικαίως αγανακτισμέ και με τα πάντα αηδιασμέ.
Πώς τα 'χεις έτσι μοιρασμέ, ντουνιά ψευτοπολιτισμέ.
Πώς τα 'χεις έτσι μοιρασμέ, ντουνιά ψευτοπολιτισμέ.
Οι δυο δουλέ, απ' τους εφτά, από τα χρέ, τι να προφτά,
σαν τα τσουβά, σαν τα σκουπί, εφτά νομά, χωρίς ελπί,
σ' ένα δωμά, μισό γιαπί, ποιος να φωνά, και τι να πει,
σ' ένα δωμά, μισό γιαπί, ποιος να φωνά, και τί να πει.

«Τα όνειρα που χτίζονται»:
Τα όνειρα που μένουνε μονάχα μες στη σκέψη, κανείς μην τα πιστέψει, τα σβήνει η ζωή.
Τα όνειρα που χτίζονται κι αντέχουνε στο χρόνο, υφαίνονται με πόνο, χωρίς αναπνοή.

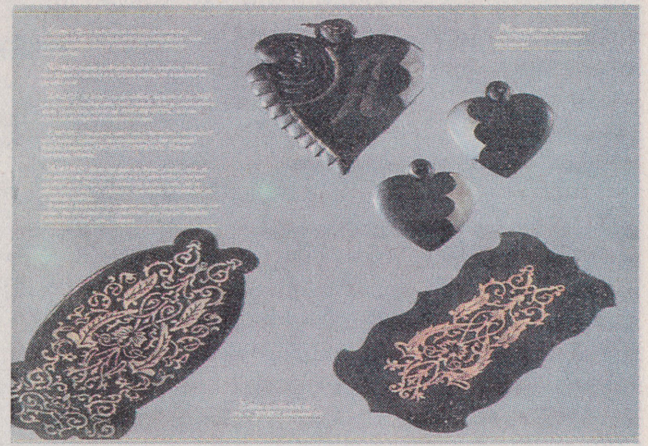
αξίζει να 'ναι τόσο, βαριά η πληρωμή.
Είναι τόσο σκληρός ο αγώνας, μα τόσο γλυκός, είναι τόσο μεγάλη η ζωή, όταν ζεις διαρκώς,
κι έτσι φτάνεις στο τέρμα, χωρίς να 'χεις νιώσει μικρός
και παλεύεις, πεθαίνεις, περνάς
μα δεν είσαι νεκρός

«Κλε»:
Αυτός που κλε, για να ταΐ, κουτσουβελάκια,
απ' το Θεό κι από εμέ, συγχωρεμέ.
Αυτός που κλε, για αποταμί, σε μασουράκια,
παλιοκοπρί, αηδιαστί και σιχαμέ.
Αυτός που κλε, γιατί δεν βγαι, με το τιμίως, είναι αθώ,
σου λέει: κλε γιατί πεθαί.
Αυτός που κλε, για να τα κρυ και υπογείως, όταν ψοφί,
κι οι κολασμέ, δεν τόνε θε.
Αυτός που κλε, ένα καρβέ, κι ύστερα τρέχει,
-Κύριε Προ, δεν είναι κλε, σεσημασμέ.
Πεντ' έξι μη, ένα ψωμί; Δικαίως έχει, φασκελωμέ,
την κοινωνί, τη χαλασμέ.

Ο προσωπικός αξιακός κώδικας

Λάτρης του εγώ του και συγχρόνως με βαθύ κοινωνικό αίσθημα, ο Πάνου μπέρδευε και συνεχίζει να μπερδεύει τους κάθε λογής λογικούς και ηθικούς που ψάχνουν να τον κατατάξουν κάπου. Ο αξιακός του προσωπικός κώδικας εμπεριείχε και συνυπήρχαν έννοιες όπως η ελευθερία, η αυστηρότητα, ο σεβασμός, η οικογένεια, η ντροπή κ.ά.

Μέσα σε αυτό το πολύπλοκο και πλουραλιστικό μείγμα, ο Πάνου ομολόγησε έναν φόνο. Τον φόνο του συντρόφου της κόρης του την 1 Αυγούστου το 1997 μετά από μια διένεξη. Ο αξιακός προσωπικός κώδικας του Πάνου είχε πληγεί ανεπανόρθωτα. Ο ίδιος δεν μετάνιωσε ποτέ για την πράξη του, γιατί, όπως δήλωσε στο δικαστήριο δεν εννόησε. Έλεγε ότι δεν είχε πρόθεση να σκοτώσει τον σύντροφο της κόρης του. Ο Βασίλης Καπερνάρος (πρώην βουλευτής των ΑΝΕΛ), συνήγορος της οικογένειας του δολοφονημένου, πρότεινε την ανώτερη ποινή, εκφράζοντας στο δικαστήριο τις μουσικές του προτιμήσεις: *«Απαλλάξτε την κοινωνία από τον κύριο και τα παρωχημένα τραγούδια του».* Οι τετράγωνοι δικαστές, μη γνωρίζοντας τον

Κοσμήματα που κατασκεύαζε ο Άκης Πάνου

Το μπουζούκι του με την εικόνα της κόρης του

μαι φασήστας, με την έννοια ότι βρίσκομαι στην δική μου ιδεολογική φάση». Φασήστας, λοιπόν, ο Πάνου! Αυτό το λογοπαίγνιο με την ιδιαίτερη ορθογραφία του, δεν μπορούν να το καταλάβουν οι όψιμοι ιδεολογικοί απόγονοι του φασισμού και αρέσκονται να τον μαντρώνουν στο φασιστικό ιδεολόγημά τους, που μόνο στο άκουσμα της λέξης φασίστας, ηδονίζονται και ανάβουν λαμπάκια, χωρίς να μπορούν να δουν παραπέρα. Μόνο που ο Πάνου, σε αυτή την λέξη, ήταν συνειδητά ανορθόγραφος. Ο ίδιος έχει απαντήσει επάνω σε αυτό το θέμα όταν, το 1968 εν μέσω δικτατορίας, γράφει το τραγούδι, «Μοίρα μου γιατί μ' αφήνεις»:

του, εκφράζεται με ωραίο τρόπο στο τραγούδι του Τρελού:

Άσ' τον τρελό στην τρέλα του, και μη τον συνεφέρεις.
Τι κρύβει μέσα το μυαλό, ενός τρελού δεν ξέρεις.
Μπορεί να βρει στην τρέλα του, αυτά που 'χει ποθήσει
και που δεν αξιώθηκε, να δει και ν' αποκτήσει.
Βρε άσ' τον τρελό στην τρέλα του,
άσ' τονε στο όνειρό του.
Τον κόσμο αυτό σιχάθηκε, κι έφτιαξε ένα δικό του.

Ο Πάνου δεν έβλεπε το άτομο ξεκομμένο από το κοινωνικό περιβάλλον που ζει. Όλα τα τραγούδια του είτε ερωτικά, είτε κοινωνικά είναι έντονα κοινωνικά φορτισμένα. Στα λεγόμενα κοινωνικά θα κάνουμε μια «παρατυπία» να επιλέξουμε τρία. Όχι τόσο από «αισθητική» επιλογή, αλλά λόγω του περιορισμένου χώρου της εφημερίδας.

«Επτά Νομά»:
Εφτά νομά, σ' ένα δωμά, πού να ξαπλώ, να κλείσεις μά.
Ο ένας πάει σινεμά, ο άλλος πέφτει και κοιμά.
Ύπνος με βάρδια δηλαδή, στην πόρτα σύρμα για κλειδί.
Ύπνος με βάρδια δηλαδή, στην πόρτα σύρμα για κλειδί.
Εφτά νομά, δυστυχισμέ, σ' ένα δωμά φυλακισμέ,
δικαίως αγανακτισμέ και με τα πάντα αηδιασμέ.
Πώς τα 'χεις έτσι μοιρασμέ, ντουνιά ψευτοπολιτισμέ.
Πώς τα 'χεις έτσι μοιρασμέ, ντουνιά ψευτοπολιτισμέ.
Οι δυο δουλέ, απ' τους εφτά, από τα χρέ, τι να προφτά,
σαν τα τσουβά, σαν τα σκουπί, εφτά νομά, χωρίς ελπί,
σ' ένα δωμά, μισό γιαπί, ποιος να φωνά, και τι να πει,
σ' ένα δωμά, μισό γιαπί, ποιος να φωνά, και τί να πει.

«Τα όνειρα που χτίζονται»:
Τα όνειρα που μένουνε μονάχα μες στη σκέψη, κανείς
μην τα πιστέψει, τα σβήνει η ζωή.
Τα όνειρα που χτίζονται κι αντέχουνε στο χρόνο, υφαίνονται με πόνο, χωρίς αναπνοή.
Είναι τόσο σκληρός ο αγώνας μα τόσο γλυκός, είναι
τόσο μεγάλη η ζωή, όταν ζεις διαρκώς,
κι έτσι φτάνεις στο τέρμα, χωρίς να 'χεις νιώσει μικρός,
και παλεύεις, πεθαίνεις, περνάς,
μα δεν είσαι νεκρός.
Τα όνειρα που παίρνουνε για λίγο το μυαλό μου, μερώνουν τον καημό μου, μια τόση δα στιγμή.
Στα όνειρα που χτίζονται, το είναι μου κι αν δώσω,

Αυτός που κλε, για να ταϊ, κουτσουβελάκια,
απ' το Θεό κι από εμέ, συγχωρεμέ.
Αυτός που κλε, για αποταμί, σε μασουράκια,
παλιοκοπρί, αηδιαστί και σιχαμέ.
Αυτός που κλε, γιατί δεν βγαι, με το τιμίως, είναι αθώ,
σου λέει: κλε γιατί πεθαί.
Αυτός που κλε, για να τα κρυ και υπογείως, όταν ψοφί,
κι οι κολασμέ, δεν τόνε θε.
Αυτός που κλε, ένα καρβέ, κι ύστερα τρέχει,
-Κύριε Προ, δεν είναι κλε, σεσημασμέ.
Πεντ' έξι μη, ένα ψωμί; Δικαίως έχει, φασκελωμέ,
την κοινωνί, τη χαλασμέ.

Ο προσωπικός αξιακός κώδικας

Λάτρης του εγώ του και συγχρόνως με βαθύ κοινωνικό αίσθημα, ο Πάνου μπέρδευε και συνεχίζει να μπερδεύει τους κάθε λογής λογικούς και ηθικούς που ψάχνουν να τον κατατάξουν κάπου. Ο αξιακός του προσωπικός κώδικας εμπεριείχε και συνυπήρχαν έννοιες όπως η ελευθερία, η αυστηρότητα, ο σεβασμός, η οικογένεια, η ντροπή κ.ά.

Μέσα σε αυτό το πολύπλοκο και πλουραλιστικό μείγμα, ο Πάνου ομολόγησε έναν φόνο. Τον φόνο του συντρόφου της κόρης του την 1 Αυγούστου το 1997 μετά από μια διένεξη. Ο αξιακός προσωπικός κώδικας του Πάνου είχε πληγεί ανεπανόρθωτα. Ο ίδιος δεν μετάνιωσε ποτέ για την πράξη του, γιατί, όπως δήλωσε στο δικαστήριο δεν εννόησε. Έλεγε ότι δεν είχε πρόθεση να σκοτώσει τον σύντροφο της κόρης του. Ο Βασίλης Καπερνάρος (πρώην βουλευτής των ΑΝΕΛ), συνήγορος της οικογένειας του δολοφονημένου, πρότεινε την ανώτερη ποινή, εκφράζοντας στο δικαστήριο τις μουσικές του προτιμήσεις: *«Απαλλάξτε την κοινωνία από τον κύριο και τα παρωχημένα τραγούδια του».* Οι τετράγωνοι δικαστές, μη γνωρίζοντας τον αξιακό κώδικα του Πάνου, στις 23 Μαρτίου το 1998, του επιβάλουν ισόβια ποινή χωρίς κανένα ελαφρυντικό στοιχείο. Τον Απρίλιο του 1999 διαγνώστηκε με καρκίνο και η ποινή του ανεστάλη. Πέθανε ένα χρόνο αργότερα, στις 7 Απριλίου του 2000. Το παράπονο του Πάνου δεν ήταν η ποινή για το έγκλημα που ομολόγησε, άλλωστε ο ίδιος είχε εκμυστηρευθεί στον δικηγόρο του να μην κουράζεται με την υπεράσπισή του, επειδή ο ίδιος έχει δικάσει τον εαυτό του πριν από αυτούς ισόβια, αλλά η απόρριψη της πολιτισμικής του προσφοράς. Ο Πάνου δεν πρόλαβε να δικαστεί σε δεύτερο βαθμό. Έτσι, με τον θάνατό του, έμειναν στο σκοτάδι πολλές πτυχές της υπόθεσης.

Ο πολύπλευρος Πάνου ακόμα

Κοσμήματα που κατασκεύαζε ο Άκης Πάνου

Το μπουζούκι του με την εικόνα της κόρης του

μαι φασήστας, με την έννοια ότι βρίσκομαι στην δική μου ιδεολογική φάση». Φασήστας, λοιπόν, ο Πάνου! Αυτό το λογοπαίγνιο με την ιδιαίτερη ορθογραφία του, δεν μπορούν να το καταλάβουν οι όψιμοι ιδεολογικοί απόγονοι του φασισμού και αρέσκονται να τον μαντρώνουν στο φασιστικό ιδεολόγημά τους, που μόνο στο άκουσμα της λέξης φασίστας, ηδονίζονται και ανάβουν λαμπάκια, χωρίς να μπορούν να δουν παραπέρα. Μόνο που ο Πάνου, σε αυτή την λέξη, ήταν συνειδητά ανορθόγραφος. Ο ίδιος έχει απαντήσει επάνω σε αυτό το θέμα όταν, το 1968 εν μέσω δικτατορίας, γράφει το τραγούδι, «Μοίρα μου γιατί μ' αφήνεις»:

Μοίρα μου γιατί μ' αφήνεις, μέσα στην καταστροφή
και τα βήματά μου κλείνεις,
στο σοκάκι που δεν έχει προκοπή;
Μοίρα πάρε με μαζί σου, να γλυτώσω απ' το χαμό.
Μοίρα δώσ' μου την ευχή σου,
φυλαχτό μου μέσα στον κατακλυσμό.

Αναφέρει ότι με το κομμάτι αυτό σκιαγραφεί την εποχή της δικτατορίας και γίνεται έτσι ασυνείδητα αντιστασιακό στοιχείο επειδή καταγράφει την πραγματικότητα, την ίδια ώρα που πολλοί «συνειδητά» αντιστασιακοί είναι στο Παρίσι και ψωνίζουν γαλόνια.

Ο Ακης Πάνου, με τα τραγούδια του, την ειλικρίνειά του, τις ιδέες του, τις πράξεις του και τις αντιφάσεις του παραμένει ελεύθερος και αδιόρθωτος αναρχικός, Αδιόρθω Αναρχί, όπως θα έλεγε:

Ο ένας πάει σινεμά, ο άλλος πέφτει και κοιμά.
Ύπνος με βάρδια δηλαδή, στην πόρτα σύρμα για κλειδί.
Ύπνος με βάρδια δηλαδή, στην πόρτα σύρμα για κλειδί.
Εφτά νομά, δυστυχισμέ, σ' ένα δωμά φυλακισμέ,
δικαίως αγανακτισμέ και με τα πάντα αηδιασμέ.
Πώς τα 'χεις έτσι μοιρασμέ, ντουνιά ψευτοπολιτισμέ.
Πώς τα 'χεις έτσι μοιρασμέ, ντουνιά ψευτοπολιτισμέ.
Οι δυο δουλέ, απ' τους εφτά, από τα χρέ, τι να προφτά,
σαν τα τσουβά, σαν τα σκουπί, εφτά νομά, χωρίς ελπί,
σ' ένα δωμά, μισό γιαπί, ποιος να φωνά, και τι να πει,
σ' ένα δωμά, μισό γιαπί, ποιος να φωνά, και τί να πει.

«Τα όνειρα που χτίζονται»:
Τα όνειρα που μένουνε μονάχα μες στη σκέψη, κανείς μην τα πιστέψει, τα σβήνει η ζωή.
Τα όνειρα που χτίζονται κι αντέχουνε στο χρόνο, υφαίνονται με πόνο, χωρίς αναπνοή.
Είναι τόσο σκληρός ο αγώνας μα τόσο γλυκός, είναι τόσο μεγάλη η ζωή, όταν ζεις διαρκώς,
κι έτσι φτάνεις στο τέρμα, χωρίς να 'χεις νιώσει μικρός,
και παλεύεις, πεθαίνεις, περνάς,
μα δεν είσαι νεκρός.
Τα όνειρα που παίρνουνε για λίγο το μυαλό μου, μερώνουν τον καημό μου, μια τόση δα στιγμή.
Στα όνειρα που χτίζονται, το είναι μου κι αν δώσω,

τον κατατάξουν κάπου. Ο αξιακός του προσωπικός κώδικας εμπεριείχε και συνυπήρχαν έννοιες όπως η ελευθερία, η αυστηρότητα, ο σεβασμός, η οικογένεια, η ντροπή κ.ά.

Μέσα σε αυτό το πολύπλοκο και πλουραλιστικό μείγμα, ο Πάνου ομολόγησε έναν φόνο. Τον φόνο του συντρόφου της κόρης του την 1 Αυγούστου το 1997 μετά από μια διένεξη. Ο αξιακός προσωπικός κώδικας του Πάνου είχε πληγεί ανεπανόρθωτα. Ο ίδιος δεν μετάνιωσε ποτέ για την πράξη του, γιατί, όπως δήλωσε στο δικαστήριο δεν εννόησε. Έλεγε ότι δεν είχε πρόθεση να σκοτώσει τον σύντροφο της κόρης του. Ο Βασίλης Καπερνάρος (πρώην βουλευτής των ΑΝΕΛ), συνήγορος της οικογένειας του δολοφονημένου, πρότεινε την ανώτερη ποινή, εκφράζοντας στο δικαστήριο τις μουσικές του προτιμήσεις: *«Απαλλάξτε την κοινωνία από τον κύριο και τα παρωχημένα τραγούδια του».* Οι τετράγωνοι δικαστές, μη γνωρίζοντας τον αξιακό κώδικα του Πάνου, στις 23 Μαρτίου το 1998, του επιβάλουν ισόβια ποινή χωρίς κανένα ελαφρυντικό στοιχείο. Τον Απρίλιο του 1999 διαγνώστηκε με καρκίνο και η ποινή του ανεστάλη. Πέθανε ένα χρόνο αργότερα, στις 7 Απριλίου του 2000. Το παράπονο του Πάνου δεν ήταν η ποινή για το έγκλημα που ομολόγησε, άλλωστε ο ίδιος είχε εκμυστηρευθεί στον δικηγόρο του να μην κουράζεται με την υπεράσπισή του, επειδή ο ίδιος έχει δικάσει τον εαυτό του πριν από αυτούς ισόβια, αλλά η απόρριψη της πολιτισμικής του προσφοράς. Ο Πάνου δεν πρόλαβε να δικαστεί σε δεύτερο βαθμό. Έτσι, με τον θάνατό του, έμειναν στο σκοτάδι πολλές πτυχές της υπόθεσης.

Ο πολύπλευρος Πάνου ακόμα και σήμερα, 18 χρόνια μετά τον θάνατό του, προκαλεί ερωτήματα σε όλους αυτούς που καταλαβαίνουν τα πράγματα γύρω τους μόνο όταν κατηγοριοποιούνται. Τί ήταν τελικά ο Πάνου; Αυταρχικός; Φασίστας; Αναρχικός; Τρελός; Ατομιστής; Τέτοια ερωτήματα υπήρχαν και κατά την διάρκεια της ζωής του. Μάλιστα, σε συνεντεύξεις, όταν τον ρωτούσαν εάν είναι φασίστας, εκείνος απαντούσε προβοκατόρικα: *«είμαι φασήστας, με την έννοια ότι βρίσκομαι στην δική μου ιδεολογική φάση».* Φασήστας, λοιπόν, ο Πάνου! Αυτό το λογοπαίγνιο με την ιδιαίτερη ορθογραφία του, δεν μπορούν να το καταλάβουν οι όψιμοι ιδεολογικοί απόγονοι του φασισμού και αρέσκονται να τον μαντρώνουν στο φασιστικό ιδεολόγημά τους, που μόνο στο άκουσμα της λέξης φασίστας, ηδονίζονται και ανάβουν λαμπάκια, χωρίς να μπορούν να δουν παραπέρα. Μόνο που ο Πάνου, σε αυτή την λέξη, ήταν συνειδητά ανορθόγραφος. Ο ίδιος έχει απαντήσει επάνω σε αυτό το θέμα όταν, το 1968 εν μέσω δικτατορίας, γράφει το τραγούδι, «Μοίρα μου γιατί μ' αφήνεις»:

Το μπουζούκι του με την εικόνα της κόρης του

Μοίρα μου γιατί μ' αφήνεις, μέσα στην καταστροφή
και τα βήματά μου κλείνεις,
στο σοκάκι που δεν έχει προκοπή;
Μοίρα πάρε με μαζί σου, να γλυτώσω απ' το χαμό.
Μοίρα δώσ' μου την ευχή σου,
φυλαχτό μου μέσα στον κατακλυσμό.

Αναφέρει ότι με το κομμάτι αυτό σκιαγραφεί την εποχή της δικτατορίας και γίνεται έτσι ασυνείδητα αντιστασιακό στοιχείο επειδή καταγράφει την πραγματικότητα, την ίδια ώρα που πολλοί «συνειδητά» αντιστασιακοί είναι στο Παρίσι και ψωνίζουν γαλόνια.

Ο Ακης Πάνου, με τα τραγούδια του, την ειλικρίνειά του, τις ιδέες του, τις πράξεις του και τις αντιφάσεις του παραμένει ελεύθερος και αδιόρθωτος αναρχικός, Αδιόρθω Αναρχί, όπως θα έλεγε:

Μαθημέ στις κακουχί, άιντε φτου κι απ' την αρχή,
την κουβέ και πειθαρχί, αδιόρθω αναρχί.
Δεν προσκυ ποτέ κανέ, λένε όχι λέω ναι.
Στην κρεμά έχω ανέ, με κηδέ και ζωντανέ.
Τι με νοιά αν θα με θά, θα πεθά που θα πεθά,
Δεν τρομά ο μελλοθά, με σταυρό και Γολγοθά.

Ελευθερόκοκκος

Σημείωση: Στο κείμενο χρησιμοποιήθηκαν λόγια από συνεντεύξεις του Άκη Πάνου στην Μαλβίνα Κάραλη, τον Νάσο Αθανασίου και τον Άγγελο Κουτσούκη.

Luther Standing Bear: *Ιστορίες των Σιου*

Οι ιστορίες και η εισαγωγή που ακολουθούν προέρχονται από το βιβλίο του Luther Standing Bear, *Ιστορίες των Σιου*. Ο Luther Standing Bear (Δεκέμβριος 1868-20 Φεβρουαρίου 1939), που ονομαζόταν και *ÓtaKê* ή *Plenty Kill*, γνωστός και ως Mathǒ Nažin, ήταν αρχηγός των Ογκλάλα Λακότα, με την έννοια του ηγέτη, του ανθρώπου της ευθύνης, όπως άλλωστε συνέβαινε και στις περισσότερες φυλές των αυτοχθόνων Ινδιάνων. Αφιέρωσε τη ζωή του στην διατήρηση της κουλτούρας των Ογκλάλα Λακότα, καταγράφοντας πολλές προφορικές αφηγήσεις των προγόνων του, καθώς και τις αναμνήσεις των παιδικών του χρόνων, λίγο πριν η απολίτιστη πραγματικότητα της φυλής του χαθεί για πάντα.

Ο λαός των Σιου έχει πολλές ιστορίες που λέγονταν από τους μεγαλύτερους της φυλής στους νεότερους. Πολλά γεγονότα και ιστορικά συμβάντα της φυλής αφηγούνταν ως ιστορίες και με αυτό τον τρόπο καταγράφηκε η ιστορία του λαού. Αυτές οι ιστορίες, ωστόσο, δεν λέγονταν με το σκεπτικό να εξαναγκάσουν τα παιδιά να μάθουν, αλλά για ευχαρίστηση και τις απολάμβαναν οι νέοι και οι γέροι εξίσου. Κάποιες από αυτές τις ιστορίες επαναλαμβάνονταν πολλές φορές. Άλλες τις άκουγα να λέγονται σπάνια, αλλά τις θυμάμαι εξ' ίσου καλά. Ίσως, επειδή ένα παιδί των Ινδιάνων είναι εκπαιδευμένο να χρησιμοποιεί τα αυτιά του προσεκτικά έτσι, που η μνήμη του να είναι τόσο

και στην κοίτη της ο ποταμός έτρεχε σκοτεινός και βαθύς. Κανένα ελάφι δεν θα περνούσε από αυτή την όχθη. Ένα στενό πέρασμα καθαρίστηκε από τα δάση μέχρι τον χώρο στην όχθη του ποταμού. Σε κάθε πλευρά του μονοπατιού το δάσος ήταν πυκνό και τα κλαδιά ήταν δεμένα και πλεγμένα, για να σχηματίζουν έναν αδιαπέραστο φράκτη, που από μέσα του δεν μπορούσε να περάσει το ελάφι. Δεν έμενε, έτσι, παρά μια είσοδος στην περίφραξη για αυτό. Μια μέρα πριν το ελάφι επρόκειτο να τρέξει στο *Ελάφι που Τρέχει*, ο ονειρευτής του ελαφιού εξαγνίστηκε στο υγρό του κατάλυμα. Τότε ζήτησε από το Μεγάλο Μυστήριο να στείλει το ελάφι στους ανθρώπους, καθώς χρειάζονταν κρέας και ρούχα.

Νωρίς το πρωί ο ονειρευτής του ελαφιού έστειλε δύο ανιχνευτές, που ο καθένας μετέφερε το μαγικό φάρμακο. Οι ανιχνευτές περπατούσαν στον μεγάλο κύκλο και όλα τα ελάφια μέσα σε αυτόν οδηγούνταν προς το μονοπάτι, που έφτανε στην περίφραξη. Αν ένα ελάφι πλησίαζε τα ίχνη του ανιχνευτή, δεν θα μπορούσε να διασχίσει και να βγει από τον κύκλο, λόγω του μαγικού φαρμάκου. Έτσι, σταθερά και σιγά-σιγά το ελάφι πήγαινε να τρέξει. Σύντομα, ένα κοπάδι από ελάφια θα έμπαιναν στην περίφραξη, έτσι που οι πολεμιστές θα είχαν ένα υπέροχο κυνήγι και θα πήγαιναν σπίτι τους πολύ κρέας και δέρματα για ενδύματα.

στη φωτιά. Καθισμένος κοντά της, στέγνωνε τα μοκασίνια του κι έτρωγε το αποξηραμένο του κρέας και wasna[1], που έφερε στην τσάντα του. Ήταν ικανοποιημένος με το ταξίδι του, επειδή περνούσε καλά. Του είχαν τραγουδήσει, του είχαν προσφέρει γλέντι με φαγητό και του είχαν ζητήσει να πει ξανά και ξανά όσα συνέβησαν στο ταξίδι του και τα νέα από άλλα χωριά. Τα είχε απολαύσει όλα αυτά και είχε συγκεντρώσει περισσότερα νέα για να συνεχίσει στο επόμενο χωριό.

Το βράδυ όλο και σκοτείνιαζε και ο Μεγάλη Γαλοπούλα έψαξε για μεγαλύτερα κούτσουρα, για να διατηρήσει τη φωτιά και να βγάλει τη νύχτα. Ένα κούτσουρο φαινόταν να έχει καλές διαστάσεις, για να το κυλήσει στη φωτιά κι έτσι το χτύπησε με το ραβδί, να το καθαρίσει από το χιόνι. Ο Μεγάλη Γαλοπούλα ήταν γενναίος άνδρας, αλλά όταν το κούτσουρο που χτύπησε αναπήδησε με μια διαπεραστική κραυγή, φοβήθηκε τόσο που το βαλε στα πόδια.

Luther Standing Bear: *Ιστορίες των Σιου*

Οι ιστορίες και η εισαγωγή που ακολουθούν προέρχονται από το βιβλίο του Luther Standing Bear, *Ιστορίες των Σιου*. Ο Luther Standing Bear (Δεκέμβριος 1868-20 Φεβρουαρίου 1939), που ονομαζόταν και *ÓtaKê* ή *Plenty Kill*, γνωστός και ως Mathǒ Naž̌in, ήταν αρχηγός των Ογκλάλα Λακότα, με την έννοια του ηγέτη, του ανθρώπου της ευθύνης, όπως άλλωστε συνέβαινε και στις περισσότερες φυλές των αυτοχθόνων Ινδιάνων. Αφιέρωσε τη ζωή του στην διατήρηση της κουλτούρας των Ογκλάλα Λακότα, καταγράφοντας πολλές προφορικές αφηγήσεις των προγόνων του, καθώς και τις αναμνήσεις των παιδικών του χρόνων, λίγο πριν η απολίτιστη πραγματικότητα της φυλής του χαθεί για πάντα.

Ο λαός των Σιου έχει πολλές ιστορίες που λέγονταν από τους μεγαλύτερους της φυλής στους νεότερους. Πολλά γεγονότα και ιστορικά συμβάντα της φυλής αφηγούνταν ως ιστορίες και με αυτό τον τρόπο καταγράφηκε η ιστορία του λαού. Αυτές οι ιστορίες, ωστόσο, δεν λέγονταν με το σκεπτικό να εξαναγκάσουν τα παιδιά να μάθουν, αλλά για ευχαρίστηση και τις απολάμβαναν οι νέοι και οι γέροι εξίσου. Κάποιες από αυτές τις ιστορίες επαναλαμβάνονταν πολλές φορές. Άλλες τις άκουγα να λέγονται σπάνια, αλλά τις θυμάμαι εξ' ίσου καλά. Ίσως, επειδή ένα παιδί των Ινδιάνων είναι εκπαιδευμένο να χρησιμοποιεί τα αυτιά του προσεκτικά έτσι, που η μνήμη του να είναι τόσο αξιόπιστη.

Αυτές οι ιστορίες δεν λέγονταν στους καταυλισμούς μόνον κατά τη διάρκεια των μεγάλων χειμωνιάτικων νυκτών, αλλά σε κάθε περίσταση και σε κάθε τόπο, οποτεδήποτε κι οπουδήποτε ο αφηγητής και το κοινό είχαν τη διάθεση. Κάποιες φορές ήταν η Γιαγιά που καθόταν στο έδαφος, ίσως με ένα μικρό ραβδί ή ένα μολύβι στο χέρι, φτιάχνοντας σχέδια στη γη, καθώς έλεγε μια ιστορία που είχε γνωρίσει από τότε που ήταν παιδί. Τα παιδιά θα μαζεύονταν γύρω της, είτε ξαπλώνοντας είτε καθισμένα οκλαδόν στο έδαφος, ακούγοντας.

Κάποιες φορές ο παππούς ή ο προπάππος ήταν ο αφηγητής, καθώς καθόταν και κάπνιζε το μεσημέρι. Ακόμη και κατά τη διάρκεια μιας πορείας, όταν όλοι απολάμβαναν την απογευματινή ξεκούραση και κάποιος είχε διάθεση για αστεία, θα μπορούσε να βρει μια σχετική ιστορία και να την απολαύσει. Έτσι, η αφήγηση ιστοριών ήταν κατάλληλη για τους Σιου κάθε στιγμή και όλες τις στιγμές.

και στην κοίτη της ο ποταμός έτρεχε σκοτεινός και βαθύς. Κανένα ελάφι δεν θα περνούσε από αυτή την όχθη. Ένα στενό πέρασμα καθαρίστηκε από τα δάση μέχρι τον χώρο στην όχθη του ποταμού. Σε κάθε πλευρά του μονοπατιού το δάσος ήταν πυκνό και τα κλαδιά ήταν δεμένα και πλεγμένα, για να σχηματίζουν έναν αδιαπέραστο φράκτη, που από μέσα του δεν μπορούσε να περάσει το ελάφι. Δεν έμενε, έτσι, παρά μια είσοδος στην περίφραξη για αυτό. Μια μέρα πριν το ελάφι επρόκειτο να τρέξει στο *Ελάφι που Τρέχει*, ο ονειρευτής του ελαφιού εξαγνίστηκε στο υγρό του κατάλυμα. Τότε ζήτησε από το Μεγάλο Μυστήριο να στείλει το ελάφι στους ανθρώπους, καθώς χρειάζονταν κρέας και ρούχα.

Νωρίς το πρωί ο ονειρευτής του ελαφιού έστειλε δύο ανιχνευτές, που ο καθένας μετέφερε το μαγικό φάρμακο. Οι ανιχνευτές περπατούσαν στον μεγάλο κύκλο και όλα τα ελάφια μέσα σε αυτόν οδηγούνταν προς το μονοπάτι, που έφτανε στην περίφραξη. Αν ένα ελάφι πλησίαζε τα ίχνη του ανιχνευτή, δεν θα μπορούσε να διασχίσει και να βγει από τον κύκλο, λόγω του μαγικού φαρμάκου. Έτσι, σταθερά και σιγά-σιγά το ελάφι πήγαινε να τρέξει. Σύντομα, ένα κοπάδι από ελάφια θα έμπαιναν στην περίφραξη, έτσι που οι πολεμιστές θα είχαν ένα υπέροχο κυνήγι και θα πήγαιναν σπίτι τους πολύ κρέας και δέρματα για ενδύματα.

Η γυναίκα του χιονιού

Κάποιες φορές τα χωριά των Σιου ήταν πολύ μακριά, αν και ήταν απαραίτητο να επικοινωνούν μεταξύ τους. Σημαντικά μηνύματα έπρεπε κάποιες φορές να λαμβάνονται από μια περιοχή στην άλλη. Την καλοκαιρινή περίοδο το ταξίδι ήταν ευχάριστο, αλλά τον χειμώνα, όταν τα μονοπάτια και οι δρόμοι ήταν κλεισμένοι από το χιόνι και τα ζώα πεινούσαν, χρειαζόταν ένας γενναίος άντρας, για να μεταφέρει τις ειδήσεις.

Ο αγγελιαφόρος ήταν συνήθως ένας άνδρας συγχρόνως νέος και δυνατός και δεν τον ενοχλούσαν το χιόνι και το κρύο. Ήταν βέβαιος πως θα ήταν ευπρόσδεκτος σε κάθε χωριό και θα έτρωγε, θα διασκέδαζε και θα άκουγε με αγωνία τις ιστορίες που θα μάζευε για το ταξίδι του από χωριό σε χωριό. Συχνά του έδιναν τόσο πολύ απο-

Το βράδυ όλο και σκοτείνιαζε και ο Μεγάλη Γαλοπούλα έψαξε για μεγαλύτερα κούτσουρα, για να διατηρήσει τη φωτιά και να βγάλει τη νύχτα. Ένα κούτσουρο φαινόταν να έχει καλές διαστάσεις, για να το κυλήσει στη φωτιά κι έτσι το χτύπησε με το ραβδί, να το καθαρίσει από το χιόνι. Ο Μεγάλη Γαλοπούλα ήταν γενναίος άνδρας, αλλά όταν το κούτσουρο που χτύπησε αναπήδησε με μια διαπεραστική κραυγή, φοβήθηκε τόσο που το βαλε στα πόδια.

Το χιόνι σκόρπισε προς όλες τις κατευθύνσεις, καθώς το κούτσουρο ανασηκώθηκε κι ένα ανθρώπινο πλάσμα τυλιγμένο σε δέρμα βούβαλου εμφανίστηκε μπροστά του. Γεμάτοι τρόμο, οι δυο άνθρωποι κοίταζαν ο ένας τον άλλον. Χωρίς να κατεβάσει την κουκούλα από το κεφάλι, ο Μεγάλη Γαλοπούλα δεν μπορούσε να δει ότι αυτό που είχε χτυπήσει ήταν μια γυναίκα. Μέσα στο σκοτάδι στέκονταν και κοιτάζονταν μεταξύ τους. Τότε η γυναίκα γέλασε: ήταν η Γυναίκα Αστέρι.

Όταν ο Μεγάλη Γαλοπούλα και η Γυναίκα Αστέρι κάθισαν πλάι στη φωτιά, είπαν ο ένας στον άλλον για ποιον λόγο βρίσκονταν εκεί. Η Γυναίκα Αστέρι το είχε σκάσει από το χωριό της. Ο αδερφός της κανόνιζε να την παντρέψει με έναν άνδρα, που δεν αγαπούσε. Ο άνδρας είχε φέρει πολλά άλογα στον αδερφό της κι αυτός είχε μπει στον πειρασμό προσδοκώντας πλούτη. Έτσι, είπε στη Γυναίκα Αστέρι να ετοιμαστεί για τον γάμο της. Αυτή δεν επρόκειτο να το κάνει και το έσκασε. Είχε περπατήσει πολλά

έρωσε τη ζωή του στην διατήρηση της κουλτούρας των Ογκλάλα Λακότα, καταγράφοντας πολλές προφορικές αφηγήσεις των προγόνων του, καθώς και τις αναμνήσεις των παιδικών του χρόνων, λίγο πριν η απολίτιστη πραγματικότητα της φυλής του χαθεί για πάντα.

Ο λαός των Σιου έχει πολλές ιστορίες που λέγονταν από τους μεγαλύτερους της φυλής στους νεότερους. Πολλά γεγονότα και ιστορικά συμβάντα της φυλής αφηγούνταν ως ιστορίες και με αυτό τον τρόπο καταγράφηκε η ιστορία του λαού. Αυτές οι ιστορίες, ωστόσο, δεν λέγονταν με το σκεπτικό να εξαναγκάσουν τα παιδιά να μάθουν, αλλά για ευχαρίστηση και τις απολάμβαναν οι νέοι και οι γέροι εξίσου. Κάποιες από αυτές τις ιστορίες επαναλαμβάνονταν πολλές φορές. Άλλες τις άκουγα να λέγονται σπάνια, αλλά τις θυμάμαι εξ' ίσου καλά. Ίσως, επειδή ένα παιδί των Ινδιάνων είναι εκπαιδευμένο να χρησιμοποιεί τα αυτιά του προσεκτικά έτσι, που η μνήμη του να είναι τόσο αξιόπιστη.

Αυτές οι ιστορίες δεν λέγονταν στους καταυλισμούς μόνον κατά τη διάρκεια των μεγάλων χειμωνιάτικων νυκτών, αλλά σε κάθε περίσταση και σε κάθε τόπο, οποτεδήποτε κι οπουδήποτε ο αφηγητής και το κοινό είχαν τη διάθεση. Κάποιες φορές ήταν η Γιαγιά που καθόταν στο έδαφος, ίσως με ένα μικρό ραβδί ή ένα μολύβι στο χέρι, φτιάχνοντας σχέδια στη γη, καθώς έλεγε μια ιστορία που είχε γνωρίσει από τότε που ήταν παιδί. Τα παιδιά θα μαζεύονταν γύρω της, είτε ξαπλώνοντας είτε καθισμένα οκλαδόν στο έδαφος, ακούγοντας.

Κάποιες φορές ο παππούς ή ο προπάππος ήταν ο αφηγητής, καθώς καθόταν και κάπνιζε το μεσημέρι. Ακόμη και κατά τη διάρκεια μιας πορείας, όταν όλοι απολάμβαναν την απογευματινή ξεκούραση και κάποιος είχε διάθεση για αστεία, θα μπορούσε να βρει μια σχετική ιστορία και να την απολαύσει. Έτσι, η αφήγηση ιστοριών ήταν κατάλληλη για τους Σιου κάθε στιγμή και όλες τις στιγμές.

Ο ονειρευτής του ελαφιού

Υπάρχει ένα μέρος, γνωστό σε όλους τους Σιου ως *Το Ελάφι που Τρέχει*. Ήταν σε αυτό το μέρος που ο Ονειρευτής του Ελαφιού με τις μυστηριώδεις και τις θεραπευτικές δυνάμεις του έστειλε το ελάφι, όταν το κρέας και τα δέρματα ήταν σε έλλειψη στον καταυλισμό. Εκεί οι κυνηγοί εύκολα σκότωναν όλα όσα χρειάζονταν για κρέας και δέρματα.

Το *Ελάφι που Τρέχει* ήταν ένα δασώδες μέρος στην όχθη του ποταμού. Αυτή η όχθη ήταν ψηλή και απότομη

Μια μέρα πριν το ελάφι επρόκειτο να τρέξει στο *Ελάφι που Τρέχει*, ο ονειρευτής του ελαφιού εξαγνίστηκε στο υγρό του κατάλυμα. Τότε ζήτησε από το Μεγάλο Μυστήριο να στείλει το ελάφι στους ανθρώπους, καθώς χρειάζονταν κρέας και ρούχα.

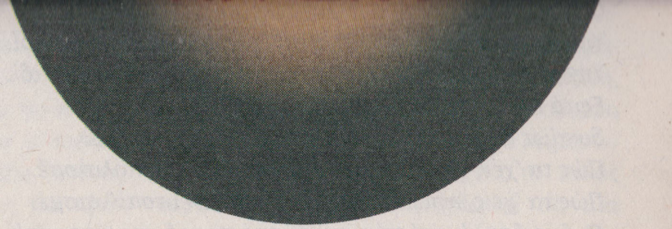
Νωρίς το πρωί ο ονειρευτής του ελαφιού έστειλε δύο ανιχνευτές, που ο καθένας μετέφερε το μαγικό φάρμακο. Οι ανιχνευτές περπατούσαν στον μεγάλο κύκλο και όλα τα ελάφια μέσα σε αυτόν οδηγούνταν προς το μονοπάτι, που έφτανε στην περίφραξη. Αν ένα ελάφι πλησίαζε τα ίχνη του ανιχνευτή, δεν θα μπορούσε να διασχίσει και να βγει από τον κύκλο, λόγω του μαγικού φαρμάκου. Έτσι, σταθερά και σιγά-σιγά το ελάφι πήγαινε να τρέξει. Σύντομα, ένα κοπάδι από ελάφια θα έμπαιναν στην περίφραξη, έτσι που οι πολεμιστές θα είχαν ένα υπέροχο κυνήγι και θα πήγαιναν σπίτι τους πολύ κρέας και δέρματα για ενδύματα.

Η γυναίκα του χιονιού

Κάποιες φορές τα χωριά των Σιου ήταν πολύ μακριά, αν και ήταν απαραίτητο να επικοινωνούν μεταξύ τους. Σημαντικά μηνύματα έπρεπε κάποιες φορές να λαμβάνονται από μια περιοχή στην άλλη. Την καλοκαιρινή περίοδο το ταξίδι ήταν ευχάριστο, αλλά τον χειμώνα, όταν τα μονοπάτια και οι δρόμοι ήταν κλεισμένοι από το χιόνι και τα ζώα πεινούσαν, χρειαζόταν ένας γενναίος άντρας, για να μεταφέρει τις ειδήσεις.

Ο αγγελιαφόρος ήταν συνήθως ένας άνδρας συγχρόνως νέος και δυνατός και δεν τον ενοχλούσαν το χιόνι και το κρύο. Ήταν βέβαιος πως θα ήταν ευπρόσδεκτος σε κάθε χωριό και θα έτρωγε, θα διασκέδαζε και θα άκουγε με αγωνία τις ιστορίες που θα μάζευε για το ταξίδι του από χωριό σε χωριό. Συχνά του έδιναν τόσο πολύ αποξηραμένο κρέας, που δεν μπορούσε να το φάει όλο και κουβαλούσε ένα μακρύ μυτερό ραβδί, πάνω στο οποίο κάρφωνε το αποξηραμένο κρέας που του έδιναν. Κάποιες φορές έφτανε σπίτι με δυο-τρία τέτοια μακριά ραβδιά με αποξηραμένο κρέας.

Κάποια στιγμή, στο τέλος ενός μακρύ χειμώνα, ο Μεγάλη Γαλοπούλα, ένας αγγελιαφόρος, σταμάτησε για βραδινό γεύμα. Έδεσε το πόνυ του και έφτιαξε μέρος για φωτιά. Τα πάντα ήταν καλυμμένα με χιόνι, αλλά πήρε ένα ραβδί και χτύπησε τα κούτσουρα που κείτονταν στο έδαφος και έριξε το χιόνι από πάνω τους. Έπειτα, τα κύλησε

Το βράδυ όλο και σκοτείνιαζε και ο Μεγάλη Γαλοπούλα έψαξε για μεγαλύτερα κούτσουρα, για να διατηρήσει τη φωτιά και να βγάλει τη νύχτα. Ένα κούτσουρο φαινόταν να έχει καλές διαστάσεις, για να το κυλήσει στη φωτιά κι έτσι το χτύπησε με το ραβδί, να το καθαρίσει από το χιόνι. Ο Μεγάλη Γαλοπούλα ήταν γενναίος άνδρας, αλλά όταν το κούτσουρο που χτύπησε αναπήδησε με μια διαπεραστική κραυγή, φοβήθηκε τόσο που το βαλε στα πόδια.

Το χιόνι σκόρπισε προς όλες τις κατευθύνσεις, καθώς το κούτσουρο ανασηκώθηκε κι ένα ανθρώπινο πλάσμα τυλιγμένο σε δέρμα βούβαλου εμφανίστηκε μπροστά του. Γεμάτοι τρόμο, οι δυο άνθρωποι κοίταζαν ο ένας τον άλλον. Χωρίς να κατεβάσει την κουκούλα από το κεφάλι, ο Μεγάλη Γαλοπούλα δεν μπορούσε να δει ότι αυτό που είχε χτυπήσει ήταν μια γυναίκα. Μέσα στο σκοτάδι στέκονταν και κοιτάζονταν μεταξύ τους. Τότε η γυναίκα γέλασε: ήταν η Γυναίκα Αστέρι.

Όταν ο Μεγάλη Γαλοπούλα και η Γυναίκα Αστέρι κάθισαν πλάι στη φωτιά, είπαν ο ένας στον άλλον για ποιον λόγο βρίσκονταν εκεί. Η Γυναίκα Αστέρι το είχε σκάσει από το χωριό της. Ο αδερφός της κανόνιζε να την παντρέψει με έναν άνδρα, που δεν αγαπούσε. Ο άνδρας είχε φέρει πολλά άλογα στον αδερφό της κι αυτός είχε μπει στον πειρασμό προσδοκώντας πλούτη. Έτσι, είπε στη Γυναίκα Αστέρι να ετοιμαστεί για τον γάμο της. Αυτή δεν επρόκειτο να το κάνει και το έσκασε. Είχε περπατήσει πολλά χιλιόμετρα και είχε ξαπλώσει κάτω να ξεκουραστεί. Η κουβέρτα της από βουβάλι την είχε κρατήσει ζεστή, μέχρι που το χιόνι έπεφτε απαλά και την κάλυψε.

Ο Μεγάλη Γαλοπούλα την πήρε μαζί του στο επόμενο χωριό και εκεί γιόρτασαν τον γάμο τους με την Γυναίκα Αστέρι.

---

1. Ένα φαγητό που ετοίμαζαν οι ιθαγενείς από λιωμένες αποξηραμένες λωρίδες κρέατος που έκαναν πολτό και ανακάτευαν με λίπος και έπλαθαν σε μικρά κέικ.

Το μαγικό δέντρο

Ήταν κάποτε μια ορδή των Σιου, η οποία επρόκειτο να ενταχθεί σε μια άλλη μεγαλύτερη ομάδα. Το βράδυ στήθηκε ένας καταυλισμός πλάι στην όχθη ενός ποταμού που πέρασε από μια μεγάλη ανοιχτή καταπράσινη πεδιάδα.

Έγιναν προετοιμασίες για να περάσουν ξεκούραστα τη νύχτα. Μια από τις φοράδες δέθηκε σε έναν πάσσαλο και τα άλλα ζώα έμειναν κοντά, τρώγοντας χορτάρι που φύτρωνε άφθονο. Το φεγγάρι εμφανίστηκε και η νύχτα ήταν σχεδόν τόσο ανάλαφρη όσο η μέρα. Θα μπορούσε σχεδόν κανείς να δει τα αντικείμενα, αν έλαμπε ο ήλιος, επειδή η μεγάλη πεδιάδα ήταν άδενδρη.

Στη διάρκεια της νύχτας η ομάδα σηκώθηκε έπειτα από βαθύ ύπνο, ακούγοντας κορμούς να συντρίβονται και να σπάνε, σα να έπεφταν τεράστια δέντρα. Ο βρυχηθμός ήταν τρομακτικός και τα άλογα χτυπούσαν με το πόδι τους και έτρεχαν με φόβο, ενώ η δεμένη φοράδα έτρεχε κυκλικά γύρω από τον πάσσαλο, γυρνώντας γύρω από τον εαυτό της. Τα άμοιρα ζώα γούρλωναν τα μάτια τους για να δουν και τα αυτιά τους στέκονταν προς τα εμπρός, καθώς προσπαθούσαν να αφουγκραστούν τους φοβερούς ήχους.

Οι γενναίοι αναπήδησαν κι έπιασαν τα όπλα τους έτοιμοι ν' ανέβουν στ' άλογά τους. Κοιτάζοντας στην πεδιάδα, έμειναν έκπληκτοι, όταν είδαν ένα τεράστιο βαμβακόδεντρο να ξεπηδά από το έδαφος, σα να οδηγούνταν από έναν ισχυρό άνεμο, αν και δεν φυσούσε ούτε ένα ήπιο αεράκι. Από το βόρειο τμήμα της πεδιάδας ξεκινούσε μια πορεία, για να συντριβεί και να σπάσει τα κλαδιά προς τα νότια και πέρα από όσο έφτανε το μάτι. Οι γενναίοι κοίταξαν άφωνοι από την έκπληξη, καθώς το δέντρο στριφογύριζε ξανά και ξανά στην τρελή του πτήση. Γεμάτοι θαυμασμό, παρ' όλο που δεν γνώριζαν όλα τα πράγματα που είναι δυνατά για το Μεγάλο Μυστήριο, που ζει και εργάζεται μέσα σε όλα τα πράγματα.

Το επόμενο πρωί, καθώς οι γενναίοι συνέχιζαν το ταξίδι τους, έφτασαν στο μονοπάτι του δέντρου. Κατά μήκος της πεδιάδας ο κύκλος του

Τα άκρα του καλύφθηκαν με πράσινα και ασημένια μπουμπούκια. Σύντομα έγινε ένα όμορφο πράσινο δέντρο, με φύλλα που τρέμουν στο αεράκι και λάμπουν στον ήλιο.

Η πρώτη φωτιά

Ένας ανιχνευτής Σιου, κουρασμένος και βαρύς από το μακρύ ταξίδι, κάθισε στην πεδιάδα, για να ξεκουραστεί. Δίπλα του κειτόταν ένα πεσμένο φυτό γιούκα με τον μακρύ κορμό του απλωμένο στο έδαφος. Ο ανιχνευτής, δίχως να έχει κατά νου κάτι συγκεκριμένο, μάζεψε ένα μικρό κλαδί που βρισκόταν κοντά του και, τρίβοντάς το ανάμεσα στις παλάμες του και πάνω στη γιούκα, παρατήρησε να βγαίνει ένας λεπτός μπλε ατμός.

Αυτός ο ατμός μύριζε πολύ ευχάριστα, καθώς ανέβαινε στον αέρα και εξαφανιζόταν. Ο ανιχνευτής σκέφτηκε ότι, από τη στιγμή που ανέβαινε κι έφευγε από τα μάτια του, θα έπρεπε να πήγαινε στη γη των Ανθρώπων του Ουρανού. Ανεβαίνοντας τόσο ψηλά, θα μετέφερε, χωρίς αμφιβολία, ένα μήνυμα σε αυτούς που ζούσαν στον ουρανό.

Έτσι, ο ανιχνευτής έπαιζε, απολαμβάνοντας τα μπλε σύννεφα του καπνού, καθώς ανέβαιναν και εξαφανίζονταν στον αέρα. Μετά από λίγο, μια μικρή κόκκινη και πορτοκαλί φλόγα εμφανίστηκε από την άκρη του ραβδιού. Ήταν όμορφη και η θερμότητα που βγήκε μαζί της ήταν πολύ ευχάριστη. Καθώς τώρα τον ενδιέφερε πάνω απ' όλα να συνεχίσει το ταξίδι του, ο ανιχνευτής παρατήρησε πως το ραβδί και το φυτό γιούκα μεταμορφώνονταν σε αυτήν την υπέροχη φλόγα που ξεπηδούσε κι έμοιαζε με όμορφο λοφίο, που όταν ξεθωριάζει απλώς μεταμορφώνεται σε άλλο εξ' ίσου όμορφο. Πόσο παράξενο και πόσο όμορφο είναι, σκέφτηκε. Δεν ήθελε να χάσει ποτέ αυτό το όμορφο πλάσμα, ό,τι κι αν ήταν.

Έτσι, τάισε τη φλόγα με περισσότερο γιούκα και αυτή ζούσε και μεγάλωνε. Δεν μπορούσε να την αφήσει εδώ και να την χάσει. Παρ' όλα αυτά, αποφάσισε να πάει σπίτι του επί τέλους. Έτσι, μετέφερε ένα καιόμενο ραβδί πίσω στο χωριό μαζί του και στο κέντρο, όπου όλοι θα μπορούσαν να

έναν πάσσαλο και τα άλλα ζώα έμειναν κοντά, τρώγοντας χορτάρι που φύτρωνε άφθονο. Το φεγγάρι εμφανίστηκε και η νύχτα ήταν σχεδόν τόσο ανάλαφρη όσο η μέρα. Θα μπορούσε σχεδόν κανείς να δει τα αντικείμενα, αν έλαμπε ο ήλιος, επειδή η μεγάλη πεδιάδα ήταν άδενδρη.

Στη διάρκεια της νύχτας η ομάδα σηκώθηκε έπειτα από βαθύ ύπνο, ακούγοντας κορμούς να συντρίβονται και να σπάνε, σα να έπεφταν τεράστια δέντρα. Ο βρυχηθμός ήταν τρομακτικός και τα άλογα χτυπούσαν με το πόδι τους και έτρεχαν με φόβο, ενώ η δεμένη φοράδα έτρεχε κυκλικά γύρω από τον πάσσαλο, γυρνώντας γύρω από τον εαυτό της. Τα άμοιρα ζώα γούρλωναν τα μάτια τους για να δουν και τα αυτιά τους στέκονταν προς τα εμπρός, καθώς προσπαθούσαν να αφουγκραστούν τους φοβερούς ήχους.

Οι γενναίοι αναπήδησαν κι έπιασαν τα όπλα τους έτοιμοι ν' ανέβουν στ' άλογά τους. Κοιτάζοντας στην πεδιάδα, έμειναν έκπληκτοι, όταν είδαν ένα τεράστιο βαμβακόδεντρο να ξεπηδά από το έδαφος, σα να οδηγούνταν από έναν ισχυρό άνεμο, αν και δεν φυσούσε ούτε ένα ήπιο αεράκι. Από το βόρειο τμήμα της πεδιάδας ξεκινούσε μια πορεία, για να συντριβεί και να σπάσει τα κλαδιά προς τα νότια και πέρα από όσο έφτανε το μάτι. Οι γενναίοι κοίταξαν άφωνοι από την έκπληξη, καθώς το δέντρο στριφογύριζε ξανά και ξανά στην τρελή του πτήση. Γεμάτοι θαυμασμό, παρ' όλο που δεν γνώριζαν όλα τα πράγματα που είναι δυνατά για το Μεγάλο Μυστήριο, που ζει και εργάζεται μέσα σε όλα τα πράγματα.

Το επόμενο πρωί, καθώς οι γενναίοι συνέχιζαν το ταξίδι τους, έφτασαν στο μονοπάτι του δέντρου. Κατά μήκος της πεδιάδας ο κύκλος του σημαδευόταν με κλαδιά και φύλλα που διασκορπίζονταν στο δρόμο του. Οι Σιου ακολούθησαν το μονοπάτι, που οδηγούσε σε έναν ποταμό κι εκεί βρήκαν το δέντρο. Στεκόταν ευθύ και χωρίς φύλλα, με σπασμένα κλαδιά, και τσακισμένο τον κορμό του. Αλλά οι ρίζες του είχαν ήδη πιαστεί στο έδαφος. Οι γενναίοι ήξεραν ότι το δέντρο είχε ταξιδέψει πολύ, για να ήταν το μόνο δέντρο του είδους του που είχε απομείνει. Τώρα ήταν ευχαριστημένο.

Οι δυνατές του ρίζες έφταναν βαθιά στη γη και τα κλαδιά του άρχισαν να πηγαίνουν καλύτερα.

να ξεκουραστεί. Δίπλα του κειτόταν ένα πεσμένο φυτό γιούκα με τον μακρύ κορμό του απλωμένο στο έδαφος. Ο ανιχνευτής, δίχως να έχει κατά νου κάτι συγκεκριμένο, μάζεψε ένα μικρό κλαδί που βρισκόταν κοντά του και, τρίβοντάς το ανάμεσα στις παλάμες του και πάνω στη γιούκα, παρατήρησε να βγαίνει ένας λεπτός μπλε ατμός.

Αυτός ο ατμός μύριζε πολύ ευχάριστα, καθώς ανέβαινε στον αέρα και εξαφανιζόταν. Ο ανιχνευτής σκέφτηκε ότι, από τη στιγμή που ανέβαινε κι έφευγε από τα μάτια του, θα έπρεπε να πήγαινε στη γη των Ανθρώπων του Ουρανού. Ανεβαίνοντας τόσο ψηλά, θα μετέφερε, χωρίς αμφιβολία, ένα μήνυμα σε αυτούς που ζούσαν στον ουρανό.

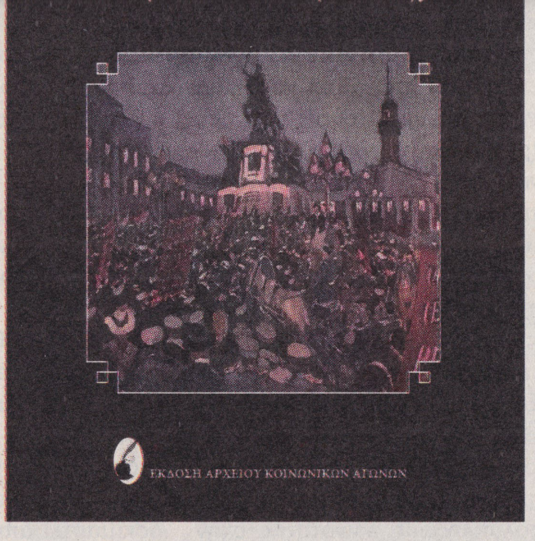
Έτσι, ο ανιχνευτής έπαιζε, απολαμβάνοντας τα μπλε σύννεφα του καπνού, καθώς ανέβαιναν και εξαφανίζονταν στον αέρα. Μετά από λίγο, μια μικρή κόκκινη και πορτοκαλί φλόγα εμφανίστηκε από την άκρη του ραβδιού. Ήταν όμορφη και η θερμότητα που βγήκε μαζί της ήταν πολύ ευχάριστη. Καθώς τώρα τον ενδιέφερε πάνω απ' όλα να συνεχίσει το ταξίδι του, ο ανιχνευτής παρατήρησε πως το ραβδί και το φυτό γιούκα μεταμορφώνονταν σε αυτήν την υπέροχη φλόγα που ξεπηδούσε κι έμοιαζε με όμορφο λοφίο, που όταν ξεθωριάζει απλώς μεταμορφώνεται σε άλλο εξ' ίσου όμορφο. Πόσο παράξενο και πόσο όμορφο είναι, σκέφτηκε. Δεν ήθελε να χάσει ποτέ αυτό το όμορφο πλάσμα, ό,τι κι αν ήταν.

Έτσι, τάισε τη φλόγα με περισσότερο γιούκα και αυτή ζούσε και μεγάλωνε. Δεν μπορούσε να την αφήσει εδώ και να την χάσει. Παρ' όλα αυτά, αποφάσισε να πάει σπίτι του επί τέλους. Έτσι, μετέφερε ένα καιόμενο ραβδί πίσω στο χωριό μαζί του και στο κέντρο, όπου όλοι θα μπορούσαν να τη δουν, την έκανε να μεγαλώσει με περισσότερο γιούκα. Όλοι οι άνθρωποι του χωριού ήρθαν και κάθισαν, μαγεμένοι από όλο αυτό το θαύμα.

Αυτή η πανέμορφη κόκκινη φλόγα ζέσταινε τα χέρια και το σώμα, αλλά θα μπορούσε να βλάψει σοβαρά, αν κάποιος καθόταν πολύ κοντά. Φαινόταν απαλή και σαν χάδι, αλλά πονούσαν τα δάχτυλά του, αν κάποιος προσπαθούσε να πιάσει και να κρατήσει τα υπέροχα φτερά της φωτιάς.

σύντροφοι για την
Αναρχική απελευθερωτική δράση

Σὲ αὐτὴν τὴν ἔκδοσι γίνεται μία προσέγγισις τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Φεβρουαρίου 1917 και τῶν γεγονότων τὰ ὁποῖα ἐπακολούθησαν, μέσα ἀπὸ τὴν ὀπτικὴ τῆς προσπάθειας ἀναδιοργανώσεως τῆς ρωσσικῆς Τάξεως, κάτι τὸ ὁποῖο βρίσκεται σὲ συνάρτησι μὲ τὴν ἀνασυγκρότησι τοῦ κράτους, τῆς οἰκονομίας, τῆς πολιτικῆς καὶ τὴν ἀναπροσαρμογὴ τοῦ κοινωνικοῦ χώρου στὶς κατευθύνσεις ποὺ θὰ προσδιορίζονταν. [...]

Μὲ τὴν βεβαιότητα πὼς ἡ ἀνθρωπότητα θὰ μπορέσει νὰ ἀπελευθερωθεῖ ἐφ' ὅσον ξεπεράσει ὁριστικὰ καὶ ἀμετάκλητα τὶς ἐξουσιαστικὲς ἰδεολογίες, τὰ ἰδεολογήματα, τὴν πολιτικὴ καὶ ὅσους τὴν ἀσκοῦν, τὴν ἐθελοδουλεία, τὴν μισαλλοδοξία καὶ τὸν φανατισμό, ἐλπίζουμε ὅτι μὲ αὐτὴν τὴν ἔκδοσι θὰ ἐνισχυθοῦν οἱ προσπάθειες και οἱ δυνατότητες ὅσων δροῦν καὶ σκέπτονται μὲ ἐλέυθερο καὶ δημιουργικὸ τρόπο.

ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ 16ος, Φύλλο 179
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2018

ΕΚΔΟΣΗ: ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ Α.Μ.Κ.
ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ 8, ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ. 106 82
Τηλέφωνο: 69 73 79 92 07
Υπεύθυνος Έκδοσης
Παναγιώτης Ι. Λιόλιος

Συνδρομή (για 10 τεύχη)
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: 20 ευρώ, ΕΥΡΩΠΗΣ: 30 ευρώ.
Με κατάθεση του αντίστοιχου ποσού
στον αριθμό λογαριασμού: (Εθνική Τράπεζα)

τους έτοιμοι ν' ανέβουν στ' άλογά τους. Κοιτάζοντας στην πεδιάδα, έμειναν έκπληκτοι, όταν είδαν ένα τεράστιο βαμβακόδεντρο να ξεπηδά από το έδαφος, σα να οδηγούνταν από έναν ισχυρό άνεμο, αν και δεν φυσούσε ούτε ένα ήπιο αεράκι. Από το βόρειο τμήμα της πεδιάδας ξεκινούσε μια πορεία, για να συντριβεί και να σπάσει τα κλαδιά προς τα νότια και πέρα από όσο έφτανε το μάτι. Οι γενναίοι κοίταξαν άφωνοι από την έκπληξη, καθώς το δέντρο στριφογύριζε ξανά και ξανά στην τρελή του πτήση. Γεμάτοι θαυμασμό, παρ' όλο που δεν γνώριζαν όλα τα πράγματα που είναι δυνατά για το Μεγάλο Μυστήριο, που ζει και εργάζεται μέσα σε όλα τα πράγματα.

Το επόμενο πρωί, καθώς οι γενναίοι συνέχιζαν το ταξίδι τους, έφτασαν στο μονοπάτι του δέντρου. Κατά μήκος της πεδιάδας ο κύκλος του σημαδευόταν με κλαδιά και φύλλα που διασκορπίζονταν στο δρόμο του. Οι Σιου ακολούθησαν το μονοπάτι, που οδηγούσε σε έναν ποταμό κι εκεί βρήκαν το δέντρο. Στεκόταν ευθύ και χωρίς φύλλα, με σπασμένα κλαδιά, και τσακισμένο τον κορμό του. Αλλά οι ρίζες του είχαν ήδη πιαστεί στο έδαφος. Οι γενναίοι ήξεραν ότι το δέντρο είχε ταξιδέψει πολύ, για να ήταν το μόνο δέντρο του είδους του που είχε απομείνει. Τώρα ήταν ευχαριστημένο.

Οι δυνατές του ρίζες έφταναν βαθιά στη γη και τα κλαδιά του άρχισαν να πηγαίνουν καλύτερα.

από την άκρη του ραβδιού. Ήταν όμορφη και η θερμότητα που βγήκε μαζί της ήταν πολύ ευχάριστη. Καθώς τώρα τον ενδιέφερε πάνω απ' όλα να συνεχίσει το ταξίδι του, ο ανιχνευτής παρατήρησε πως το ραβδί και το φυτό γιούκα μεταμορφώνονταν σε αυτήν την υπέροχη φλόγα που ξεπηδούσε κι έμοιαζε με όμορφο λοφίο, που όταν ξεθωριάζει απλώς μεταμορφώνεται σε άλλο εξ' ίσου όμορφο. Πόσο παράξενο και πόσο όμορφο είναι, σκέφτηκε. Δεν ήθελε να χάσει ποτέ αυτό το όμορφο πλάσμα, ό,τι κι αν ήταν.

Έτσι, τάισε τη φλόγα με περισσότερο γιούκα και αυτή ζούσε και μεγάλωνε. Δεν μπορούσε να την αφήσει εδώ και να την χάσει. Παρ' όλα αυτά, αποφάσισε να πάει σπίτι του επί τέλους. Έτσι, μετέφερε ένα καιόμενο ραβδί πίσω στο χωριό μαζί του και στο κέντρο, όπου όλοι θα μπορούσαν να τη δουν, την έκανε να μεγαλώσει με περισσότερο γιούκα. Όλοι οι άνθρωποι του χωριού ήρθαν και κάθισαν, μαγεμένοι από όλο αυτό το θαύμα.

Αυτή η πανέμορφη κόκκινη φλόγα ζέσταινε τα χέρια και το σώμα, αλλά θα μπορούσε να βλάψει σοβαρά, αν κάποιος καθόταν πολύ κοντά. Φαινόταν απαλή και σαν χάδι, αλλά πονούσαν τα δάχτυλά του, αν κάποιος προσπαθούσε να πιάσει και να κρατήσει τα υπέροχα φτερά της φωτιάς.

σύντροφοι για την
Αναρχική απελευθερωτική δράση

ρίου 1917 και τῶν γεγονότων τὰ ὁποῖα ἐπακολούθησαν, μέσα ἀπὸ τὴν ὀπτικὴ τῆς προσπάθειας ἀναδιοργανώσεως τῆς ρωσσικῆς Τάξεως, κάτι τὸ ὁποῖο βρίσκεται σὲ συνάρτησι μὲ τὴν ἀνασυγκρότησι τοῦ κράτους, τῆς οἰκονομίας, τῆς πολιτικῆς καὶ τὴν ἀναπροσαρμογὴ τοῦ κοινωνικοῦ χώρου στὶς κατευθύνσεις ποὺ θὰ προσδιορίζονταν. [...]

Μὲ τὴν βεβαιότητα πὼς ἡ ἀνθρωπότητα θὰ μπορέσει νὰ ἀπελευθερωθεῖ ἐφ' ὅσον ξεπεράσει ὁριστικὰ καὶ ἀμετάκλητα τὶς ἐξουσιαστικὲς ἰδεολογίες, τὰ ἰδεολογήματα, τὴν πολιτικὴ καὶ ὅσους τὴν ἀσκοῦν, τὴν ἐθελοδουλεία, τὴν μισαλλοδοξία καὶ τὸν φανατισμὸ, ἐλπίζουμε ὅτι μὲ αὐτὴν τὴν ἔκδοσι θὰ ἐνισχυθοῦν οἱ προσπάθειες και οἱ δυνατότητες ὅσων δροῦν καὶ σκέπτονται μὲ ἐλεύθερο καὶ δημιουργικὸ τρόπο.

ΜΗΝΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΧΡΟΝΟΣ 16ος, Φύλλο 179
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2018

<u>ΕΚΔΟΣΗ</u>: ΑΡΧΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΑΡΧΕΙΟΘΗΚΗ Α.Μ.Κ.
ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ 8, ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ. 106 82
Τηλέφωνο: 69 73 79 92 07
Υπεύθυνος Έκδοσης
Παναγιώτης Ι. Λιόλιος

Συνδρομή (για 10 τεύχη)

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: 20 ευρώ, ΕΥΡΩΠΗΣ: 30 ευρώ.

Με κατάθεση του αντίστοιχο ποσού στον αριθμό λογαριασμού: (Εθνική Τράπεζα)

116/611-838-03

IBAN: GR77 0110 1160 0000 1166 1183 803

bic: ETHNGRAA

Σε περίπτωση συνδρομής είναι απαραίτητη η αποστολή των στοιχείων σας (Ονοματεπώνυμο, διεύθυνση, ταχυδρομικός κώδικας, τηλέφωνο) μέσω του ταχυδομείου (ηλεκτρονικού ή κανονικού) ή τηλεφωνικά.

Επίσης συστημένες επιστολές και δέματα θα πρέπει να στέλλονται προς:

Γεώργιο Ν. Βλασσόπουλο
Σαριπόλου 8, Αθήνα, Τ.Κ. 106 82

Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ. Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΕΙΝΑΙ ΕΒΡΑΪΚΗ; (Μέρος 1ο)

Εξ αρχής δηλώνουμε ότι ο τίτλος είναι παραπλανητικός. Κατ' αρχήν, διότι, μπορεί να ερμηνευθεί ποικιλοτρόπως και ως προς το πρώτο αλλά και ως προς το δεύτερο μέρος του. Στο πρώτο προσδίδεται μια θέση, αμετακίνητη, η οποία επ' ουδενί αποτελεί άποψη μας και στο δεύτερο μέρος το ερώτημα, εάν ετύχαινε απαντήσεως, θα είχε βάση πριν από 100 χρόνια. Αλλά και πάλι, μπορούμε να εθνο/θρησκευο προσδιορίζουμε εδάφη; Σε κάθε περίπτωση το «είναι» ουσιαστικά, θέλει να προσδιορίσει την κυρίαρχη παρουσία μιας εθνοτικής ομάδας σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, που συχνά, συγχρονίζεται και συνταυτίζεται με την επ' αυτής ασκούμενη δύναμη επιβολής. Για να το θέσουμε, διαφορετικά, το τί «είναι» η κάθε περιοχή εξαρτάται από την εκάστοτε εξουσία. Οι περιοχές από μόνες τους περιλαμβάνουν ανθρώπους, λαγκάδια και βουνά. Στο παρόν σημείωμα, θα ασχοληθούμε αποκλειστικά με τη παρουσία μιας πολυπληθούς κοινότητας στην περιοχή της Θεσσαλονίκης για αρκετούς αιώνες, **της εβραϊκής,** επειδή η μελέτη της πλήρους πορείας και εξέλιξης της συγκεκριμένης κοινότητας μας προσφέρει πολλά στοιχεία για αρκετούς τομείς της ιστορίας, όπως τους λόγους δια των οποίων έγινε η πολυπληθέστερη εθνοθρησκευτική κοινότητα στη Θεσσαλονίκη, τις εντάσεις με άλλες θρησκευτικές και εθνικές κοινότητες, την εξαφάνισή της το 1943.

Ο χρόνος της αρχικής εγκατάστασης των Εβραίων στη Θεσσαλονίκη πιστεύεται από τους περισσότερους ιστορικούς ότι ξεκινά από τον 6ο-8ο αι. π.Κ.Χ. (προ κοινής χρονολογίας).[1] Όσον αφορά τα Ρωμαϊκά και Βυζαντινά χρόνια υπάρχουν αρκετές μαρτυρίες για την ύπαρξη εβραϊκής Κοινότητας

Εγνατία μέχρι την παραλία και από το Βαρδάρη μέχρι τη Διαγώνιο. Θα επικρατήσουν δημογραφικά και θα μεταβάλουν την πόλη σε σημαντικό εμπορικό κέντρο.

Σταδιακά, κατά τους επόμενους αιώνες, αρκετοί εβραίοι από άλλες περιοχές της Ευρώπης θα καταφθάσουν στην περιοχή. Οι Σεφαραδίμ μιλούσαν τη Λαντίνο, μια διάλεκτο ισπανικών και εβραϊκών, την οποία θα τη διατηρήσουν μέχρι τα μέσα του 20ου αι. Αυτή η γλώσσα θα αποτελέσει τη βασική διάλεκτο επικοινωνίας και σε αυτήν θα εκδώσουν τις εφημερίδες τους. Παρατηρείται, λοιπόν, σε μια πόλη η εβραϊκή κοινότητα να αποτελείται από τους ρωμανιώτες και τους Σεφαραδίτες αλλά και τους Ασκενάζι από την κεντρική Ευρώπη. Μια θρησκεία, τρείς ομάδες καταγωγής με ετερόκλητα χαρακτηριστικά. Η περίοδος της μεγάλης ακμής θα ανακοπεί στις αρχές του 17ου αιώνα. Το εμπόριο θα κλονιστεί με την ανακάλυψη νέων θαλάσσιων δρόμων και η ίδια η Θεσσαλονίκη θα δοκιμαστεί από διαδοχικές πυρκαγιές και επιδημίες.

Το καθοριστικό, όμως, γεγονός είναι η εμφάνιση την ίδια περίοδο ενός ραβίνου από τη Σμύρνη, του **Σαμπατάι Σεβή**, ο οποίος αναπτύσσει μεσσιανικό κίνημα σε όλες σχεδόν τις εβραϊκές κοινότητες της Οθωμανικής επικράτειας και οδηγεί σε ακραίες μαζικές εκδηλώσεις εξισλαμισμού. Οι Εβραίοι που αλλαξοπίστησαν διατήρησαν πολλά ιουδαϊκά έθιμα και ακολούθησαν έναν ιδιαίτερο δρόμο στους κόλπους του Ισλάμ. Στη Θεσσαλονίκη σώζεται ακόμη το **Τζαμί των Ντονμέ**, γνωστό ως **Γενί Τζαμί.** Ο Σαμπατάι Σεβή, εξισλαμίστηκε για να γλιτώσει τη ζωή του από τον σουλτάνο, όταν μετά από περιοδεία του στην Ευρώπη, ως ο «βασιλιάς των βασιλέων»

Άλλωστε ο Αβραάμ Μπεναρόγια, σεφαραδίτης εβραίος, ήταν ένας εκ των ιδρυτών της εργατικής οργάνωσης Φεντερασιόν στη Θεσσαλονίκη, το 1909. Είναι, εξ' άλλου γνωστή η επίδραση της Φεντερασιόν στην αρχική διαμόρφωση του εργατικού κινήματος στον Βόρειο ελλαδικό χώρο και την μετέπειτα κατασκευή του κομμουνιστικού μορφώματος (ΚΚΕ).

Έχουμε μπει, λοιπόν, στον 20ο αι. και σημαντικά γεγονότα θα σημαδέψουν τη συγκεκριμένη κοινότητα. Από τον Οκτώβρη του 1912, οι οθωμανικές αρχές θα παραδώσουν την Θεσσαλονίκη στο ελλαδικό κράτος, ενώ λίγα χιλιόμετρα έξω από τη πόλη οι βουλγαρικές δυνάμεις θα προσπαθήσουν, για μία ακόμη φορά, να προσεταιριστούν την εβραϊκή κοινότητα.

Αυτήν την περίοδο, σύμφωνα με την στατιστική των ελληνικών αρχών ο πληθυσμός της πόλης αποτυπώνεται ως εξής: Εβραίοι 61.439 κάτοικοι, 45.889 Τούρκοι, 39.956 Έλληνες και 10.605 άτομα λοιπών εθνοτήτων. Εκείνη τη χρονική στιγμή, η διαπίστωση ότι η Θεσσαλονίκη, για παράδειγμα, είναι ελληνική, επ' ουδενί ευσταθεί. Αυτό είναι λογικό να μην ευσταθεί από τη στιγμή που ένα μωσαϊκό ανθρώπων με πολλαπλές καταβολές και χαρακτηριστικά συνυπάρχουν, πολλές φορές ανταγωνιστικά, στα όρια της πόλης ή της μακεδονικής επικράτειας.

Πρόκειται για μια κατάσταση που απαντάται καθ' όλην την έκταση του βαλκανικού χώρου και επί πλέον σε πολλά λιμάνια-πόλεις της Μεσογείου, όπως Σμύρνη, Αλεξάνδρεια, Βενετία, Λιβόρνο, Ταγγέρη κ.λπ. Τονίσαμε και στην αρχή του κειμένου ότι το «είναι» κυρίως δείχνει το ποιός κυριαρχεί εξουσιαστικά-κρατικά σε μια επικράτεια και τίποτα παραπάνω, τουλάχιστον για το βαλκανικό χώρο. Αυτή η «κατοχή» ήταν που ανησύχησε την εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης το 1912, η οποία φοβήθηκε προσπάθειες «εξελληνισμού» από το ελλαδικό κράτος. Για αυτό το λόγο, αντιπροσωπεία του Βενιζέλου συναντήθηκε με εκπροσώπους της εβραϊκής

στο δεύτερο μέρος το ερώτημα, εάν ετύχαινε απαντήσεως, θα είχε βάση πριν από 100 χρόνια. Αλλά και πάλι, μπορούμε να εθνο/θρησκευο προσδιορίζουμε εδάφη; Σε κάθε περίπτωση το «είναι» ουσιαστικά, θέλει να προσδιορίσει την κυρίαρχη παρουσία μιας εθνοτικής ομάδας σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή, που συχνά, συγχρονίζεται και συνταυτίζεται με την επ' αυτής ασκούμενη δύναμη επιβολής. Για να το θέσουμε, διαφορετικά, το τι «είναι» η κάθε περιοχή εξαρτάται από την εκάστοτε εξουσία. Οι περιοχές από μόνες τους περιλαμβάνουν ανθρώπους, λαγκάδια και βουνά. Στο παρόν σημείωμα, θα ασχοληθούμε αποκλειστικά με τη παρουσία μιας πολυπληθούς κοινότητας στην περιοχή της Θεσσαλονίκης για αρκετούς αιώνες, **της εβραϊκής,** επειδή η μελέτη της πλήρους πορείας και εξέλιξης της συγκεκριμένης κοινότητας μας προσφέρει πολλά στοιχεία για αρκετούς τομείς της ιστορίας, όπως τους λόγους δια των οποίων έγινε η πολυπληθέστερη εθνοθρησκευτική κοινότητα στη Θεσσαλονίκη, τις εντάσεις με άλλες θρησκευτικές και εθνικές κοινότητες, την εξαφάνισή της το 1943.

Ο χρόνος της αρχικής εγκατάστασης των Εβραίων στη Θεσσαλονίκη πιστεύεται από τους περισσότερους ιστορικούς ότι ξεκινά από τον 6ο-8ο αι. π.Κ.Χ. (προ κοινής χρονολογίας).[1] Όσον αφορά τα Ρωμαϊκά και Βυζαντινά χρόνια υπάρχουν αρκετές μαρτυρίες για την ύπαρξη εβραϊκής Κοινότητας στη Θεσσαλονίκη. Αυτοί οι εβραίοι, οι λεγόμενοι **Ρωμανιώτες,** είχαν εξελληνίσει τα ονόματά τους και μιλούσαν την ελληνική γλώσσα. Από τα μέσα του 14ου αιώνα, η Θεσσαλονίκη θα δεχθεί και άλλους Εβραίους προερχόμενους από την Κεντρική Ευρώπη, την Σικελία και την Ιταλία. Στο δεύτερο μισό του 15ου αι. φθάνουν, επίσης, στη Θεσσαλονίκη Ασκεναζίτες εβραίοι, διωγμένοι από τη Γερμανία. Το καθοριστικό, όμως, γεγονός για την πληθυσμιακή εξέλιξη της ισραηλιτικής κοινότητας είναι η εγκατάσταση στην πόλη 15-20.000 ισπανοεβραίων, των λεγόμενων **Σεφαραδίμ,** οι οποίοι έρχονται από το **1492 και μετά,** διωγμένοι από την Ισπανία, κυρίως με διάταγμα των καθολικών **βασιλιάδων Φερδινάνδου και Ισαβέλλας.** Πρόκειται για το

Οι Σεφαραδίτ μιλούσαν τη Λαντίνο, μια διάλεκτο ισπανικών και εβραϊκών, την οποία θα τη διατηρήσουν μέχρι τα μέσα του 20ου αι. Αυτή η γλώσσα θα αποτελέσει τη βασική διάλεκτο επικοινωνίας και σε αυτήν θα εκδώσουν τις εφημερίδες τους. Παρατηρείται, λοιπόν, σε μια πόλη η εβραϊκή κοινότητα να αποτελείται από τους ρωμανιώτες και τους Σεφαραδίτες αλλά και τους Ασκενάζι από την κεντρική Ευρώπη. Μια θρησκεία, τρείς ομάδες καταγωγής με ετερόκλητα χαρακτηριστικά. Η περίοδος της μεγάλης ακμής θα ανακοπεί στις αρχές του 17ου αιώνα. Το εμπόριο θα κλονιστεί με την ανακάλυψη νέων θαλάσσιων δρόμων και η ίδια η Θεσσαλονίκη θα δοκιμαστεί από διαδοχικές πυρκαγιές και επιδημίες.

Το καθοριστικό, όμως, γεγονός είναι η εμφάνιση την ίδια περίοδο ενός ραβίνου από τη Σμύρνη, του **Σαμπατάι Σεβή,** ο οποίος αναπτύσσει μεσσιανικό κίνημα σε όλες σχεδόν τις εβραϊκές κοινότητες της Οθωμανικής επικράτειας και οδηγεί σε ακραίες μαζικές εκδηλώσεις εξισλαμισμού. Οι Εβραίοι που αλλαξοπίστησαν διατήρησαν πολλά ιουδαϊκά έθιμα και ακολούθησαν έναν ιδιαίτερο δρόμο στους κόλπους του Ισλάμ. Στη Θεσσαλονίκη σώζεται ακόμη το **Τζαμί των Ντονμέ,** γνωστό ως **Γενί Τζαμί.** Ο Σαμπατάι Σεβή, εξισλαμίστηκε για να γλιτώσει τη ζωή του από τον σουλτάνο, όταν μετά από περιοδεία του στην Ευρώπη, ως ο «βασιλιάς των βασιλέων» θεώρησε ότι έπρεπε να μεταβεί και στην Κωνσταντινούπολη. Εκεί συνελήφθη και φυλακίστηκε, ενώ ο σουλτάνος τού έθεσε το δίλημμα: θάνατος ή ισλάμ. Και ο «μεσσίας» επέλεξε τον εξισλαμισμό. Το ίδιο έπραξαν και χιλιάδες εβραίοι οπαδοί του, σε διάφορες περιοχές. Σύμφωνα με τον Κ. Μοσκώφ, ανάμεσα στους ντονμέδες είναι ότι *«πνευματικότερο διαθέτει η ισραηλιτική κοινότητα της Θεσσαλονίκης – από τις τάξεις τους θα γεννηθεί στον οθωμανικό χώρο το τεκτονικό κίνημα και ο εκμοντερνιστικός νεοτουρκισμός».*

Από τον 19ο αι. η παρηκμασμένη εβραϊκή κοινότητα θα ξεκινήσει πάλι να αναπτύσσεται δημογραφικά, γεγονός που αποτυπώνεται στο εμπόριο της πόλης

Άλλωστε ο Αβραάμ Μπεναρόγια, σεφαραδίτης εβραίος, ήταν ένας εκ των ιδρυτών της εργατικής οργάνωσης Φεντερασιόν στη Θεσσαλονίκη, το 1909. Είναι, εξ' άλλου γνωστή η επίδραση της Φεντερασιόν στην αρχική διαμόρφωση του εργατικού κινήματος στον Βόρειο ελλαδικό χώρο και την μετέπειτα κατασκευή του κομμουνιστικού μορφώματος (ΚΚΕ).

Έχουμε μπει, λοιπόν, στον 20ο αι. και σημαντικά γεγονότα θα σημαδέψουν τη συγκεκριμένη κοινότητα. Από τον Οκτώβρη του 1912, οι οθωμανικές αρχές θα παραδώσουν την Θεσσαλονίκη στο ελλαδικό κράτος, ενώ λίγα χιλιόμετρα έξω από τη πόλη οι βουλγαρικές δυνάμεις θα προσπαθήσουν, για μία ακόμη φορά, να προσεταιριστούν την εβραϊκή κοινότητα.

Αυτήν την περίοδο, σύμφωνα με την στατιστική των ελληνικών αρχών ο πληθυσμός της πόλης αποτυπώνεται ως εξής: Εβραίοι 61.439 κάτοικοι, 45.889 Τούρκοι, 39.956 Έλληνες και 10.605 άτομα λοιπών εθνοτήτων. Εκείνη τη χρονική στιγμή, η διαπίστωση ότι η Θεσσαλονίκη, για παράδειγμα, είναι ελληνική, επ' ουδενί ευσταθεί. Αυτό είναι λογικό να μην ευσταθεί από τη στιγμή που ένα μωσαϊκό ανθρώπων με πολλαπλές καταβολές και χαρακτηριστικά συνυπάρχουν, πολλές φορές ανταγωνιστικά, στα όρια της πόλης ή της μακεδονικής επικράτειας.

Πρόκειται για μια κατάσταση που απαντάται καθ' όλην την έκταση του βαλκανικού χώρου και επί πλέον σε πολλά λιμάνια-πόλεις της Μεσογείου, όπως Σμύρνη, Αλεξάνδρεια, Βενετία, Λιβόρνο, Ταγγέρη κ.λπ. Τονίσαμε και στην αρχή του κειμένου ότι το «είναι» κυρίως δείχνει το ποιός κυριαρχεί εξουσιαστικά-κρατικά σε μια επικράτεια και τίποτα παραπάνω, τουλάχιστον για το βαλκανικό χώρο. Αυτή η «κατοχή» ήταν που ανησύχησε την εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης το 1912, η οποία φοβήθηκε προσπάθειες «εξελληνισμού» από το ελλαδικό κράτος. Για αυτό το λόγο, αντιπροσωπεία του Βενιζέλου συναντήθηκε με εκπροσώπους της εβραϊκής

περιοχή της Θεσσαλονίκης για αρκετούς αιώνες, **της εβραϊκής,** επειδή η μελέτη της πλήρους πορείας και εξέλιξης της συγκεκριμένης κοινότητας μας προσφέρει πολλά στοιχεία για αρκετούς τομείς της ιστορίας, όπως τους λόγους δια των οποίων έγινε η πολυπληθέστερη εθνοθρησκευτική κοινότητα στη Θεσσαλονίκη, τις εντάσεις με άλλες θρησκευτικές και εθνικές κοινότητες, την εξαφάνισή της το 1943.

Ο χρόνος της αρχικής εγκατάστασης των Εβραίων στη Θεσσαλονίκη πιστεύεται από τους περισσότερους ιστορικούς ότι ξεκινά από τον 6ο-8ο αι. π.Κ.Χ. (προ κοινής χρονολογίας).[1] Όσον αφορά τα Ρωμαϊκά και Βυζαντινά χρόνια υπάρχουν αρκετές μαρτυρίες για την ύπαρξη εβραϊκής Κοινότητας στη Θεσσαλονίκη. Αυτοί οι εβραίοι, οι λεγόμενοι **Ρωμανιώτες,** είχαν εξελληνίσει τα ονόματά τους και μιλούσαν την ελληνική γλώσσα. Από τα μέσα του 14ου αιώνα, η Θεσσαλονίκη θα δεχθεί και άλλους Εβραίους προερχόμενους από την Κεντρική Ευρώπη, την Σικελία και την Ιταλία. Στο δεύτερο μισό του 15ου αι. φθάνουν, επίσης, στη Θεσσαλονίκη Ασκεναζίτες εβραίοι, διωγμένοι από τη Γερμανία. Το καθοριστικό, όμως, γεγονός για την πληθυσμιακή εξέλιξη της ισραηλιτικής κοινότητας είναι η εγκατάσταση στην πόλη 15-20.000 ισπανοεβραίων, των λεγόμενων **Σεφαραδίμ,** οι οποίοι έρχονται από το **1492 και μετά,** διωγμένοι από την Ισπανία, κυρίως με διάταγμα των καθολικών **βασιλιάδων Φερδινάνδου και Ισαβέλλας.** Πρόκειται για το Διάταγμα της Αλάμπρα, της 31ης Μαρτίου 1492, το οποίο όριζε όπως εντός τεσσάρων μηνών θα έπρεπε να εγκαταλείψουν το ισπανικό βασίλειο. Αυτοί, θα εγκατασταθούν μετά την άλωση (1430) από τους Τούρκους σε μια, αραιή πληθυσμιακά, Θεσσαλονίκη, κατόπιν πρόσκλησης και επιθυμίας του σουλτάνου Βαγιαζήτ Β' και θα καταλάβουν τις συνοικίες από την επιδημίες.

Το καθοριστικό, όμως, γεγονός είναι η εμφάνιση την ίδια περίοδο ενός ραβίνου από τη Σμύρνη, του **Σαμπατάι Σεβή,** ο οποίος αναπτύσσει μεσσιανικό κίνημα σε όλες σχεδόν τις εβραϊκές κοινότητες της Οθωμανικής επικράτειας και οδηγεί σε ακραίες μαζικές εκδηλώσεις εξισλαμισμού. Οι Εβραίοι που αλλαξοπίστησαν διατήρησαν πολλά ιουδαϊκά έθιμα και ακολούθησαν έναν ιδιαίτερο δρόμο στους κόλπους του Ισλάμ. Στη Θεσσαλονίκη σώζεται ακόμη το **Τζαμί των Ντονμέ,** γνωστό ως **Γενί Τζαμί.** Ο Σαμπατάι Σεβή, εξισλαμίστηκε για να γλιτώσει τη ζωή του από τον σουλτάνο, όταν μετά από περιοδεία του στην Ευρώπη, ως ο «βασιλιάς των βασιλέων» θεώρησε ότι έπρεπε να μεταβεί και στην Κωνσταντινούπολη. Εκεί συνελήφθη και φυλακίστηκε, ενώ ο σουλτάνος τού έθεσε το δίλημμα: θάνατος ή ισλάμ. Και ο «μεσσίας» επέλεξε τον εξισλαμισμό. Το ίδιο έπραξαν και χιλιάδες εβραίοι οπαδοί του, σε διάφορες περιοχές. Σύμφωνα με τον Κ. Μοσκώφ, ανάμεσα στους ντονμέδες είναι ότι *«πνευματικότερο διαθέτει η ισραηλιτική κοινότητα της Θεσσαλονίκης – από τις τάξεις τους θα γεννηθεί στον οθωμανικό χώρο το τεκτονικό κίνημα και ο εκμοντερνιστικός νεοτουρκισμός».*

Από τον 19ο αι. η παρηκμασμένη εβραϊκή κοινότητα θα ξεκινήσει πάλι να αναπτύσσεται δημογραφικά, γεγονός που αποτυπώνεται στο εμπόριο της πόλης αλλά και στα πολλαπλά επαγγέλματα με τα οποία καταπιάνονται τα μέλη της. Σε αυτό το σημείο, αξίζει να σημειωθεί ότι οι περισσότεροι εβραίοι της πόλης δεν ήταν έμποροι, βιομήχανοι ή μέλη μιας εύπορης τάξης αλλά εργάτες. Μπορεί από πολλούς να τονίζεται η δραστηριοποίηση σημαντικού αριθμού εβραίων σε επιχειρηματικούς και τραπεζικούς τομείς, όμως τόσο και στη Θεσσαλονίκη, όσο και στην Αθήνα και σε άλλες πόλεις, η πλειοψηφία του πληθυσμού αποτελούνταν από εργάτες.

Έχουμε μπει, λοιπόν, στον 20ο αι. και σημαντικά γεγονότα θα σημαδέψουν τη συγκεκριμένη κοινότητα. Από τον Οκτώβρη του 1912, οι οθωμανικές αρχές θα παραδώσουν την Θεσσαλονίκη στο ελλαδικό κράτος, ενώ λίγα χιλιόμετρα έξω από τη πόλη οι βουλγαρικές δυνάμεις θα προσπαθήσουν, για μία ακόμη φορά, να προσεταιριστούν την εβραϊκή κοινότητα.

Αυτήν την περίοδο, σύμφωνα με την στατιστική των ελληνικών αρχών ο πληθυσμός της πόλης αποτυπώνεται ως εξής: Εβραίοι 61.439 κάτοικοι, 45.889 Τούρκοι, 39.956 Έλληνες και 10.605 άτομα λοιπών εθνοτήτων. Εκείνη τη χρονική στιγμή, η διαπιντάται καθ' όλην την έκταση του βαλκανικού χώρου και επί πλέον σε πολλά λιμάνια-πόλεις της Μεσογείου, όπως Σμύρνη, Αλεξάνδρεια, Βενετία, Λιβόρνο, Ταγγέρη κ.λπ. Τονίσαμε και στην αρχή του κειμένου ότι το «είναι» κυρίως δείχνει το ποιός κυριαρχεί εξουσιαστικά-κρατικά σε μια επικράτεια και τίποτα παραπάνω, τουλάχιστον για το βαλκανικό χώρο. Αυτή η «κατοχή» ήταν που ανησύχησε την εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης το 1912, η οποία φοβήθηκε προσπάθειες «εξελληνισμού» από το ελλαδικό κράτος. Για αυτό το λόγο, αντιπροσωπεία του Βενιζέλου συναντήθηκε με εκπροσώπους της εβραϊκής

1. Γιοζέφ Νεχαμά, *Ιστορία των Ισραηλιτών της Σαλονίκης*, University Studio Press, 2001

κοινότητας και αποφασίστηκαν τα εξής μέτρα: α) η δυνατότητα εξαγοράς της στρατιωτικής θητείας, χωρίς απώλεια πολιτικών δικαιωμάτων, β) η διατήρηση της αργίας του Σαββάτου και γ) το δικαίωμα διατήρησης του μέχρι τότε ισχύοντος λογιστικού συστήματος στην ισπανοεβραϊκή γλώσσα.

Ενδιαφέρον έχει να δούμε και τη δημογραφική κατανομή και στο τέλος του 1915, ένα χρόνο μετά τη πλήρη και οριστική προσάρτηση της πόλης στην ελληνική επικράτεια. Έλληνες 68.205, Εβραίοι 61.400, Τούρκοι 30.000 και άλλοι 6.100. Παρατηρείται, λοιπόν, ότι σε μια συνολική πληθυσμιακή αύξηση 4,7%, ο αριθμός των ελλήνων αυξήθηκε κατά 70%. Ταυτόχρονα, στη καρδιά του λεγόμενου Διχασμού, ξεσπά η **μεγάλη πυρκαγιά του 1917**. Σύμφωνα με την ιστορική έρευνα η πυρκαγιά ξεκίνησε το Σάββατο στις 18 Αυγούστου από ένα σπίτι που στην αυλή του, οι ένοικοι προσπάθησαν είτε να μαγειρέψουν είτε να «βάλουν καζάνι» για να πλύνουν ρούχα. Η εξάπλωση της φωτιάς, λόγω του δυνατού Βαρδάρη, κατέκαψε μέσα σε δύο μέρες τα 3/4 του κέντρου, προκαλώντας τεράστιες καταστροφές σε συναγωγές, εκκλησίες, σχολεία, καταστήματα και σπίτια. Υπολογίζεται ότι 75.000 άτομα έμειναν άστεγα, εκ των οποίων 53.000 εβραίοι, 12.500 έλληνες και οι υπόλοιποι κυρίως τούρκοι. Η πυρκαγιά έκαψε 9.500 σπίτια σε έκταση 1.000.000 m^2. Τις μεγαλύτερες καταστροφές υπέστησαν εβραϊκές συνοικίες και μαγαζιά, όπου το πλήγμα, ως επί το πλείστον, ήταν ανεπανόρθωτο.

Λίγες μόνο ημέρες μετά την καταστροφή, η κυβέρνηση Βενιζέλου ανήγγειλε ότι δεν θα επιτρεπόταν η ανεξέλεγκτη ανοικοδόμηση της πόλης, αλλά μόνο στη βάση ενός νέου πολεοδομικού σχεδίου, σύμφωνα με τον Ν. 823/1917 που εκπόνησε ο υπουργός συγκοινωνιών Αλέξανδρος Παπαναστασίου. Με απόφαση του Παπαναστασίου ιδρύθηκε «Διεθνής Επιτροπή Νέου Σχεδίου Θεσσαλονίκης» με πρόεδρο τον **Ερνέστ Εμπράρ** για την εκπόνηση ρυμοτομικού σχεδίου, το οποίο παραδόθηκε στη Γενική Διοίκηση Μακεδονίας στις 29 Ιουνίου 1918. *«Οι επιπτώσεις της πυρκαγιάς, λοιπόν, ήταν οικονομικές, κοινωνικές και εθνοτικές, εκτός από πολεοδομικές. Η οικονομική ζωή της πόλης πάγωσε για πολλά χρόνια λόγω της καθυστέρησης της ανοικοδόμησης, που ξεκίνησε μετά το 1922. Η καθυστέρηση οφειλόταν στο γεγονός ότι αποφασίστηκε η απαλλοτρίωση των καμένων αλλά διάφορα πολιτικά παιχνίδια άλλαζαν τη νομοθεσία κάθε τόσο. Ακολούθησε ένας αγώνας για τον τρόπο με τον οποίο θα γινόταν αυτή η απαλλοτρίωση σε νομικό, πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο. Τελικά, πολλοί από τους παλιούς ιδιοκτήτες πούλησαν τις περιουσίες τους σε ανοιχτούς πλειστηριασμούς. Ωφελημένοι από αυτό βγήκαν εν κατακλείδι οι πλουσιότεροι Θεσσαλονικείς, τόσο Ελληνικής όσο και Εβραϊκής καταγωγής. Κοινωνικά, καταστράφηκε η μεσαία αστική τάξη που είδε όλη της την περιουσία να γίνεται στάχτη. Μεγάλο πλήγμα ήταν επίσης η πυρκαγιά και για την εργατική τάξη- κυρίως σε ότι αφορά τους πολίτες Εβραϊκής καταγωγής, που ως επί το πλείστον κατοικούσαν στο κέντρο, σε φθηνές κατοικίες από ξύλο που έγιναν στάχτη. Η πυρκαγιά έπληξε σημαντικά την Εβραϊκή κοινότητα γενικότερα, αφού η πλειονότητα των πυροπαθών ήταν Ισραηλίτες. Η ισορροπία που υπήρχε εκείνο τον καιρό στην πόλη ανάμεσα στις εθνότητες άλλαξε. Η Εβραϊκή κοινότητα ήταν την εποχή εκείνη πολυπληθής, και υπερτερούσε πληθυσμιακά και των Τούρκων και των Ελλήνων. Μετά την πυρκαγιά και με τις ανταλλαγές πληθυσμών αυτή η ισορροπία άλλαξε. Πολλοί νέοι Εβραίοι έφυγαν στο εξωτερικό και οι ηλικιωμένοι που έμειναν πίσω αρρώστησαν και πέθαναν από τις κακουχίες του χειμώνα του 1918 αφού έμεναν σε αντίσκηνα ή σε κατεστραμμένα κτίρια υπό άθλιες συνθήκες. Ήταν η αρχή του τέλους για την Εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης που στην συνέχεια αποδεκατίζεται στον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο».*[2]

Οι μεγάλοι χαμένοι, αναμφίβολα, από τη συγκεκριμένη πυρκαγιά ήταν κυρίως οι εβ-

Το Διαδικτυακό Αναγνωστήριο της ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Από τις 16 Δεκεμβρίου έχει τεθεί σε λειτουργία το Διαδικτυακό Αναγνωστήριο της Μηνιαίας Αναρχικής Εφημερίδας ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ. Αρχικά, έχουν αναρτηθεί τα πρώτα 50 τεύχη. Βαθμιαία θα αναρτηθούν και τα υπόλοιπα.

Σε αυτήν την διαδικτυακή σελίδα θα μπορέσετε να παρακολουθήσετε την έντυπη διαδρομή αναρχικού λόγου και πρακτικών, η οποία ξεκίνησε την 1η Μαρτίου 2002. Πρόκειται για μία εκδοτική αναρχική προσπάθεια η οποία, από τότε και μέχρι σήμερα, παρίσταται σε μηνιαία βάση. Θεωρούμε ότι, με την ευκαιρία της παρουσιάσεως του διαδικτυακού αναγνωστηρίου, μας δίνεται μία επί πλέον ευκαιρία να διατυπωθούν απόψεις σχετικά με την εντύπωση ιδεών, λόγου και πρακτικών (τα οποία οφείλουν να αποτελούν κάτι το ενιαίο) και να γίνουν ορισμένου τύπου εκτιμήσεις και επισημάνσεις.

Ανέκαθεν θεωρούσαμε πως η έκφραση και η καταγραφή του αναρχικού λόγου, των απόψεων και των πρακτικών είναι από τα σημαντικότερα έργα με τα οποία θα πρέπει να ασχολούνται οι αναρχικοί. Αναφέρουμε τους τρεις κυριώτερους λόγους.

Ο **πρώτος** αφορά την δυνατότητα επεξεργασίας, αναλύσεως και κατανοήσεως των όσων έχουν κατατεθεί εγγράφως, από ευρύτερο αριθμό ατόμων, ούτως ώστε να διαπιστώνονται λάθη και ατέλειες, ασυνείδητες ή εγνωσμένες παραλείψεις ή παραμορφώσεις ιδεών και συμβάντων κ.ο.κ.

Ο **δεύτερος** –και επίσης σημαντικός– είναι ότι *τα γραπτά μένουν ενώ τα λόγια πετούν και χάνονται μέσα στο αρχιπέλαγος των ανεπεξέργαστων ήχων και θα είναι ευτυχής η στιγμή κατά την οποίαν θα μπορέσουν να επαναληφθούν εις άλλον τόπον και χρόνον, ώστε να δοθεί άλλη μία ευκαιρία γραπτής εντυπώσεώς τους.* Αυτές οι ευκαιρίες υπάρχουν και εμφανίζονται κατά καιρούς, επειδή οι ιδέες δεν χάνονται, αλλά σε πολλές περιπτώσεις μας διαφεύγει η δυνατότητα να συλλη-

Σύμφωνα με την ιστορική έρευνα η πυρκαγιά ξεκίνησε το Σάββατο στις 18 Αυγούστου από ένα σπίτι που στην αυλή του, οι ένοικοι προσπάθησαν είτε να μαγειρέψουν είτε να «βάλουν καζάνι» για να πλύνουν ρούχα. Η εξάπλωση της φωτιάς, λόγω του δυνατού Βαρδάρη, κατέκαψε μέσα σε δύο μέρες τα 3/4 του κέντρου, προκαλώντας τεράστιες καταστροφές σε συναγωγές, εκκλησίες, σχολεία, καταστήματα και σπίτια. Υπολογίζεται ότι 75.000 άτομα έμειναν άστεγα, εκ των οποίων 53.000 εβραίοι, 12.500 έλληνες και οι υπόλοιποι κυρίως τούρκοι. Η πυρκαγιά έκαψε 9.500 σπίτια σε έκταση 1.000.000 m^2. Τις μεγαλύτερες καταστροφές υπέστησαν εβραϊκές συνοικίες και μαγαζιά, όπου το πλήγμα, ως επί το πλείστον, ήταν ανεπανόρθωτο.

Λίγες μόνο ημέρες μετά την καταστροφή, η κυβέρνηση Βενιζέλου ανήγγειλε ότι δεν θα επιτρεπόταν η ανεξέλεγκτη ανοικοδόμηση της πόλης, αλλά μόνο στη βάση ενός νέου πολεοδομικού σχεδίου, σύμφωνα με τον Ν. 823/1917 που εκπόνησε ο υπουργός συγκοινωνιών Αλέξανδρος Παπαναστασίου. Με απόφαση του Παπαναστασίου ιδρύθηκε «Διεθνής Επιτροπή Νέου Σχεδίου Θεσσαλονίκης» με πρόεδρο τον **Ερνέστ Εμπράρ** για την εκπόνηση ρυμοτομικού σχεδίου, το οποίο παραδόθηκε στη Γενική Διοίκηση Μακεδονίας στις 29 Ιουνίου 1918. *«Οι επιπτώσεις της πυρκαγιάς, λοιπόν, ήταν οικονομικές, κοινωνικές και εθνοτικές, εκτός από πολεοδομικές. Η οικονομική ζωή της πόλης πάγωσε για πολλά χρόνια λόγω της καθυστέρησης της ανοικοδόμησης, που ξεκίνησε μετά το 1922. Η καθυστέρηση οφειλόταν στο γεγονός ότι αποφασίστηκε η απαλλοτρίωση των καμένων αλλά διάφορα πολιτικά παιχνίδια άλλαζαν τη νομοθεσία κάθε τόσο. Ακολούθησε ένας αγώνας για τον τρόπο με τον οποίο θα γινόταν αυτή η απαλλοτρίωση σε νομικό, πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο. Τελικά, πολλοί από τους παλιούς ιδιοκτήτες πούλησαν τις περιουσίες τους σε ανοιχτούς πλειστηριασμούς. Ωφελημένοι από αυτό βγήκαν εν κατακλείδι οι πλουσιότεροι Θεσσαλονικείς, τόσο Ελληνικής όσο και Εβραϊκής καταγωγής. Κοινωνικά, καταστράφηκε η μεσαία αστική τάξη που είδε όλη της την περιουσία να γίνεται στάχτη. Μεγάλο πλήγμα ήταν επίσης η πυρκαγιά και για την εργατική τάξη- κυρίως σε ότι αφορά τους πολίτες Εβραϊκής καταγωγής, που ως επί το πλείστον κατοικούσαν στο κέντρο, σε φθηνές κατοικίες από ξύλο που έγιναν στάχτη. Η πυρκαγιά έπληξε σημαντικά την Εβραϊκή κοινότητα γενικότερα, αφού η πλειονότητα των πυροπαθών ήταν Ισραηλίτες. Η ισορροπία που υπήρχε εκείνο τον καιρό στην πόλη ανάμεσα στις εθνότητες άλλαξε. Η Εβραϊκή κοινότητα ήταν την εποχή εκείνη πολυπληθής, και υπερτερούσε πληθυσμιακά και των Τούρκων και των Ελλήνων. Μετά την πυρκαγιά και με τις ανταλλαγές πληθυσμών αυτή η ισορροπία άλλαξε. Πολλοί νέοι Εβραίοι έφυγαν στο εξωτερικό και οι ηλικιωμένοι που έμειναν πίσω αρρώστησαν και πέθαναν από τις κακουχίες του χειμώνα του 1918 αφού έμεναν σε αντίσκηνα ή σε κατεστραμμένα κτίρια υπό άθλιες συνθήκες. Ήταν η αρχή του τέλους για την Εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης που στην συνέχεια αποδεκατίζεται στον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο».*[2]

Οι μεγάλοι χαμένοι, αναμφίβολα, από τη συγκεκριμένη πυρκαγιά ήταν κυρίως οι εβραίοι των κατώτερων κυρίως στρωμάτων, οι περισσότεροι των οποίων ούτε αποζημιώθηκαν ούτε τους αποδόθηκαν οι περιουσίες τους, διότι αποφασίστηκε η ριζική πολεοδομική αναδιάταξη της πόλης. Πάρα πολλοί από τους πυροπαθείς εγκατέλειψαν τη πόλη και κατέφυγαν σε άλλα σημεία του ελλαδικού και ευρωπαϊκού χώρου.

Είναι πασιφανές ότι η κρατική εξουσία άδραξε την ευκαιρία ώστε από ένα τυχαίο γεγονός να εφαρμόσει οικονομική-δημογραφική πολιτική. Στο όνομα φυσικά της Προόδου και του Εξευρωπαϊσμού. Η Θεσσαλονίκη του 1917 θύμιζε μια πόλη οθωμανική με στενά σοκάκια και τζαμιά, αλλά και εβραϊκή με συναγωγές και πληθώρα εβραίων εργατών να κατοικούν στο κέντρο της πόλης. Αυτό, η τότε κυβέρνηση Βενιζέλου το ανέτρεψε κατευθύνοντας και προσδίδοντας στην πόλη έναν ευρωπαϊκό και εξελληνισμένο χαρακτήρα. Τα σχέδια αυτά δεν έγιναν αποδεκτά από την εβραϊκή κοινότητα, η οποία πίεσε διεθνώς για την ανατροπή της κατάστασης. Οι κύριοι παράγοντες της αντίθεσης τους ήταν: η αναγκαστική αποκοπή από την έως τότε περιοχή άσκησης της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, η αλλαγή του τόπου κατοικίας, η προφανής εισροή ελληνικών κεφαλαίων στη φάση ανοικοδόμησης και η αλλαγή συσχετισμών στον επιχειρηματικό/οικονομικό τομέα.

εφημερίδας ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Οὐ τοῖς ἄρχειν βουλομένοις μέμφομαι,
ἀλλά τοῖς ὑπακούειν ἑτοιμοτέρις οὖσιν (Θουκιδίδης)

Το Διαδικτυακό Αναγνωστήριο της ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Από τις 16 Δεκεμβρίου έχει τεθεί σε λειτουργία το Διαδικτυακό Αναγνωστήριο της Μηνιαίας Αναρχικής Εφημερίδας ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ. Αρχικά, έχουν αναρτηθεί τα πρώτα 50 τεύχη. Βαθμιαία θα αναρτηθούν και τα υπόλοιπα.

Σε αυτήν την διαδικτυακή σελίδα θα μπορέσετε να παρακολουθήσετε την έντυπη διαδρομή αναρχικού λόγου και πρακτικών, η οποία ξεκίνησε την $1^η$ Μαρτίου 2002. Πρόκειται για μία εκδοτική αναρχική προσπάθεια η οποία, από τότε και μέχρι σήμερα, παρίσταται σε μηνιαία βάση. Θεωρούμε ότι, με την ευκαιρία της παρουσιάσεως του διαδικτυακού αναγνωστηρίου, μας δίνεται μία επί πλέον ευκαιρία να διατυπωθούν απόψεις σχετικά με την εντύπωση ιδεών, λόγου και πρακτικών (τα οποία οφείλουν να αποτελούν κάτι το ενιαίο) και να γίνουν ορισμένου τύπου εκτιμήσεις και επισημάνσεις.

Ανέκαθεν θεωρούσαμε πως η έκφραση και η καταγραφή του αναρχικού λόγου, των απόψεων και των πρακτικών είναι από τα σημαντικότερα έργα με τα οποία θα πρέπει να ασχολούνται οι αναρχικοί. Αναφέρουμε τους τρεις κυριώτερους λόγους.

Ο **πρώτος** αφορά την δυνατότητα επεξεργασίας, αναλύσεως και κατανοήσεως των όσων έχουν κατατεθεί εγγράφως, από ευρύτερο αριθμό ατόμων, ούτως ώστε να διαπιστώνονται λάθη και ατέλειες, ασυνείδητες ή εγνωσμένες παραλείψεις ή παραμορφώσεις ιδεών και συμβάντων κ.ο.κ.

Ο **δεύτερος** –και επίσης σημαντικός– είναι ότι *τα γραπτά μένουν ενώ τα λόγια πετούν και χάνονται μέσα στο αρχιπέλαγος των ανεπεξέργαστων ήχων και θα είναι ευτυχής η στιγμή κατά την οποίαν θα μπορέσουν να επαναληφθούν εις άλλον τόπον και χρόνον, ώστε να δοθεί άλλη μία ευκαιρία γραπτής εντυπώσεώς τους.* Αυτές οι ευκαιρίες υπάρχουν και εμφανίζονται κατά καιρούς, επειδή οι ιδέες δεν χάνονται, αλλά σε πολλές περιπτώσεις μας διαφεύγει η δυνατότητα να συλληφθούν, να διατυπωθούν και να τεθούν σε εφαρμογή. Αλλά, και στις περιπτώσεις «συλλήψεως» δεν γίνεται κατορθωτό να διατυπωθούν, πάντοτε, με ορθόν τρόπον, δεδομένου ότι παρεμβάλλονται διάφορες υποκειμενικές επιθυμίες. διαθέσεις και αντιλήψεις. Ακολουθεί μία διεργασία επαναδιατυπώσεώς τους η οποία άλλοτε γίνεται συνειδητά και άλλοτε προέρχεται από διάφορα ερεθίσματα. Αυτός είναι και ο λόγος των διαφόρων ιδεολογικών αναθεωρήσεων, από τις οποίες άλλες μεν έρχονται να προσθέσουν, άλλες να αφαιρέσουν και άλλες να συνθέσουν τα όσα δεν ήταν δυνατόν να συντεθούν.

Ο **τρίτος** αφορά την ιστορία, δηλαδή την απόκτηση γνώσεων για όσα προηγήθησαν τόσον σε επίπεδο ενεργειών όσον και στον τομέα των απόψεων και ιδεών.

Προβαίνοντες στην διαδικτυακή παρουσίαση της ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ θεωρούμε ότι θα διευκολυνθεί η κατανόησις και η εξέλιξις απόψεων και θεωρήσεων, οι οποίες χωρίζονται σε γενικές γραμμές σε τρεις περιόδους, συμφώνως και προς την αρχή που διέπει κάθε ζώσα ύπαρξη.

Την **πρώτη** θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε «ανάμεικτη», λαμβανομένου

πολιτικά παιχνίδια άλλαζαν τη νομοθεσία κάθε τόσο. Ακολούθησε ένας αγώνας για τον τρόπο με τον οποίο θα γινόταν αυτή η απαλλοτρίωση σε νομικό, πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο. Τελικά, πολλοί από τους παλιούς ιδιοκτήτες πούλησαν τις περιουσίες τους σε ανοιχτούς πλειστηριασμούς. Ωφελημένοι από αυτό βγήκαν εν κατακλείδι οι πλουσιότεροι Θεσσαλονικείς, τόσο Ελληνικής όσο και Εβραϊκής καταγωγής. Κοινωνικά, καταστράφηκε η μεσαία αστική τάξη που είδε όλη της την περιουσία να γίνεται στάχτη. Μεγάλο πλήγμα ήταν επίσης η πυρκαγιά και για την εργατική τάξη- κυρίως σε ότι αφορά τους πολίτες Εβραϊκής καταγωγής, που ως επί το πλείστον κατοικούσαν στο κέντρο, σε φθηνές κατοικίες από ξύλο που έγιναν στάχτη. Η πυρκαγιά έπληξε σημαντικά την Εβραϊκή κοινότητα γενικότερα, αφού η πλειονότητα των πυροπαθών ήταν Ισραηλίτες. Η ισορροπία που υπήρχε εκείνο τον καιρό στην πόλη ανάμεσα στις εθνότητες άλλαξε. Η Εβραϊκή κοινότητα ήταν την εποχή εκείνη πολυπληθής, και υπερτερούσε πληθυσμιακά και των Τούρκων και των Ελλήνων. Μετά την πυρκαγιά και με τις ανταλλαγές πληθυσμών αυτή η ισορροπία άλλαξε. Πολλοί νέοι Εβραίοι έφυγαν στο εξωτερικό και οι ηλικιωμένοι που έμειναν πίσω αρρώστησαν και πέθαναν από τις κακουχίες του χειμώνα του 1918 αφού έμεναν σε αντίσκηνα ή σε κατεστραμμένα κτίρια υπό άθλιες συνθήκες. Ήταν η αρχή του τέλους για την Εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης που στην συνέχεια αποδεκατίζεται στον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο».[2]

Οι μεγάλοι χαμένοι, αναμφίβολα, από τη συγκεκριμένη πυρκαγιά ήταν κυρίως οι εβραίοι των κατώτερων κυρίως στρωμάτων, οι περισσότεροι των οποίων ούτε αποζημιώθηκαν ούτε τους αποδόθηκαν οι περιουσίες τους, διότι αποφασίστηκε η ριζική πολεοδομική αναδιάταξη της πόλης. Πάρα πολλοί από τους πυροπαθείς εγκατέλειψαν τη πόλη και κατέφυγαν σε άλλα σημεία του ελλαδικού και ευρωπαϊκού χώρου.

Είναι πασιφανές ότι η κρατική εξουσία άδραξε την ευκαιρία ώστε από ένα τυχαίο γεγονός να εφαρμόσει οικονομική-δημογραφική πολιτική. Στο όνομα φυσικά της Προόδου και του Εξευρωπαϊσμού. Η Θεσσαλονίκη του 1917 θύμιζε μια πόλη οθωμανική με στενά σοκάκια και τζαμιά, αλλά και εβραϊκή με συναγωγές και πληθώρα εβραίων εργατών να κατοικούν στο κέντρο της πόλης. Αυτό, η τότε κυβέρνηση Βενιζέλου το ανέτρεψε κατευθύνοντας και προσδίδοντας στην πόλη έναν ευρωπαϊκό και εξελληνισμένο χαρακτήρα. Τα σχέδια αυτά δεν έγιναν αποδεκτά από την εβραϊκή κοινότητα, η οποία πίεσε διεθνώς για την ανατροπή της κατάστασης. Οι κύριοι παράγοντες της αντίθεσης τους ήταν: η αναγκαστική αποκοπή από την έως τότε περιοχή άσκησης της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, η αλλαγή του τόπου κατοικίας, η προφανής εισροή ελληνικών κεφαλαίων στη φάση ανοικοδόμησης και η αλλαγή συσχετισμών στον επιχειρηματικό/οικονομικό τομέα.

Η συγκεκριμένη πολεοδομικά σχεδιαζόμενη πολιτική έδωσε το έναυσμα, φυσικά, σε ένα σημαντικό κομμάτι ελλήνων να αντιπαρατεθούν με τους εβραίους σε διάφορα επίπεδα, και κυρίως το εμπορικό. Οι εβραίοι μικροεπιχειρηματίες και έμποροι αποτελούσαν ανέκαθεν στόχο για εκείνους, που ανταγωνιστικά ορμώμενοι ήθελαν να τους εξοστρακίσουν. Ο αντισημιτισμός δεν άργησε να καλλιεργηθεί και να πάρει «σάρκα και οστά» και με την έλευση χιλιάδων προσφύγων από το Πόντο και τη Μ. Ασία, ενώ και η εφημερίδα *Μακεδονία «έβαλε το χεράκι της»* προς αυτήν την κατεύθυνση.

Αλλά γι' αυτά που διαδραματίστηκαν την εποχή του Μεσοπολέμου και έως και τη δεκαετία του '40 στη Θεσσαλονίκη, θα αναφερθούμε στο επόμενο δεύτερο μέρος.

Αναρχικός Πυρήνας Χαλκίδας

---

2. Γρηγόρης Βαρδαρινός, σκηνοθέτης του ντοκυμανταίρ: «*Θεσσαλονίκη 1917: Η Φωτιά που Γέννησε μια Πόλη*».

ευκαιρία να διατυπωθούν απόψεις σχετικά με την ενίσχυση ιδεών, λόγου και πρακτικών (τα οποία οφείλουν να αποτελούν κάτι το ενιαίο) και να γίνουν ορισμένου τύπου εκτιμήσεις και επισημάνσεις.

Ανέκαθεν θεωρούσαμε πως η έκφραση και η καταγραφή του αναρχικού λόγου, των απόψεων και των πρακτικών είναι από τα σημαντικότερα έργα με τα οποία θα πρέπει να ασχολούνται οι αναρχικοί. Αναφέρουμε τους τρεις κυριώτερους λόγους.

Ο **πρώτος** αφορά την δυνατότητα επεξεργασίας, αναλύσεως και κατανοήσεως των όσων έχουν κατατεθεί εγγράφως, από ευρύτερο αριθμό ατόμων, ούτως ώστε να διαπιστώνονται λάθη και ατέλειες, ασυνείδητες ή εγνωσμένες παραλείψεις ή παραμορφώσεις ιδεών και συμβάντων κ.ο.κ.

Ο **δεύτερος** –και επίσης σημαντικός– είναι ότι *τα γραπτά μένουν ενώ τα λόγια πετούν και χάνονται μέσα στο αρχιπέλαγος των ανεπεξέργαστων ήχων και θα είναι ευτυχής η στιγμή κατά την οποίαν θα μπορέσουν να επαναληφθούν εις άλλον τόπον και χρόνον, ώστε να δοθεί άλλη μία ευκαιρία γραπτής εντυπώσεώς τους.* Αυτές οι ευκαιρίες υπάρχουν και εμφανίζονται κατά καιρούς, επειδή οι ιδέες δεν χάνονται, αλλά σε πολλές περιπτώσεις μας διαφεύγει η δυνατότητα να συλληφθούν, να διατυπωθούν και να τεθούν σε εφαρμογή. Αλλά, και στις περιπτώσεις «συλλήψεως» δεν γίνεται κατορθωτό να διατυπωθούν, πάντοτε, με ορθόν τρόπον, δεδομένου ότι παρεμβάλλονται διάφορες υποκειμενικές επιθυμίες. διαθέσεις και αντιλήψεις. Ακολουθεί μία διεργασία επαναδιατυπώσεώς τους η οποία άλλοτε γίνεται συνειδητά και άλλοτε προέρχεται από διάφορα ερεθίσματα. Αυτός είναι και ο λόγος των διαφόρων ιδεολογικών αναθεωρήσεων, από τις οποίες άλλες μεν έρχονται να προσθέσουν, άλλες να αφαιρέσουν και άλλες να συνθέσουν τα όσα δεν ήταν δυνατόν να συντεθούν.

Ο **τρίτος** αφορά την ιστορία, δηλαδή την απόκτηση γνώσεων για όσα προηγήθησαν τόσον σε επίπεδο ενεργειών όσον και στον τομέα των απόψεων και ιδεών.

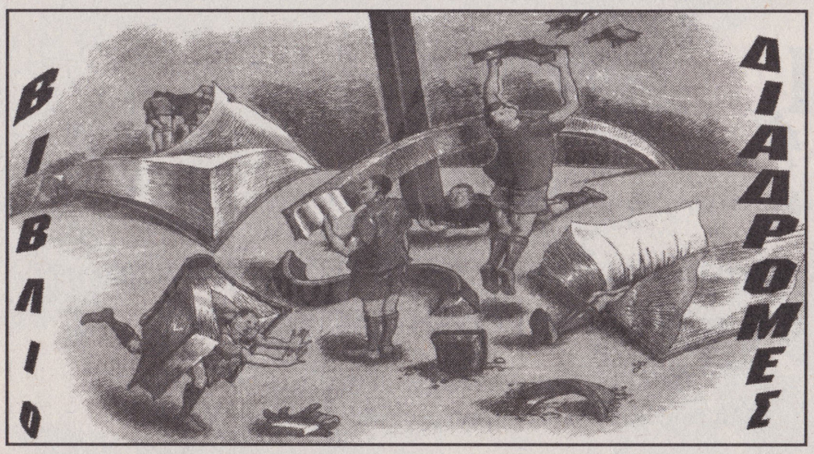
Προβαίνοντες στην διαδικτυακή παρουσίαση της ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ θεωρούμε ότι θα διευκολυνθεί η κατανόησις και η εξέλιξις απόψεων και θεωρήσεων, οι οποίες χωρίζονται σε γενικές γραμμές σε τρεις περιόδους, συμφώνως και προς την αρχή που διέπει κάθε ζώσα ύπαρξη.

Την **πρώτη** θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε «ανάμεικτη», λαμβανομένου υπ' όψιν του γεγονότος ότι υπάρχει μια προσπάθεια συγκλίσεως διαφόρων απόψεων.

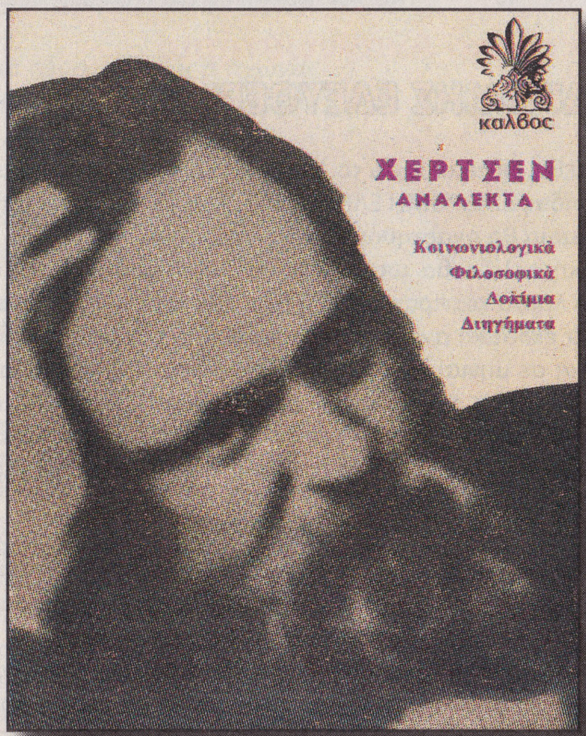
Η **δεύτερη** αφορά την διεργασία αναπροσανατολισμού, η δε **τρίτη** είναι αυτή που διανύουμε αυτή την χρονική περίοδο, η οποία τείνει προς καταστάλαξιν.

Για την ιστορία των συμμετασχόντων ομάδων και ατόμων παραπέμπουμε στις υπάρχουσες υπογραφές κάτωθι των κειμένων. Για την παρούσα συμμετοχή, εκτός από συντρόφους και συντρόφισσες που συμβάλλουν με μεταφράσεις και κείμενα, χρειάζεται να αναφέρουμε πως τον *Κύκλο Σύνταξης* της εφημερίδος συναπαρτίζουν ο *Αναρχικός Πυρήνας Χαλκίδας*, οι *σύντροφοι για την Αναρχική απελευθερωτική δράση* και η *Συσπείρωση Αναρχικών.*

Αθήνα 16 Δεκεμβρίου 2017
Αναρχική Αρχειοθήκη

Αλέξανδρου Χέρτσεν
ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Εκδόσεις Κάλβος / Σελ. 315

Τα ΑΝΑΛΕΚΤΑ είναι μία ανθολόγηση επιστολών, δοκιμίων, διηγημάτων κλπ. του Χέρτσεν που άλλα εκδόθηκαν σε μορφή βιβλίου και άλλα φιλοξενήθηκαν σε

των 5 δεκεμβριστών που συνωμότησαν εναντίον του Τσάρου Νικολάου Α΄, κ.ά.

Βιβλίο Γ΄. Εδώ περιέχονται τρία διηγήματα του: ***Η Κλέφτρα Κίσσα, Ο Ετοιμοθάνατος*** και ***Πίνοντας ένα Ποτήρι Κοκτέιλ.***

Βιβλίο Δ΄. *Γράμματα από την Ιταλία και τη Γαλλία*. Σε αυτό το τμήμα περιλαμβάνονται, εκτός των άλλων, οι επιστολές που στέλνει στο Ριμπερόλ, εκδότη της εφημερίδας «Ο Ανθρωπος», στις οποίες αναφέρονται εκτιμήσεις και σχόλια σχετικά με την επανάσταση του Μαρτίου του 1848 στο Παρίσι και συγχρόνως περιγράφεται, όπως ο ίδιος την βίωσε, με πόνο ψυχής και απογοήτευση, η δεύτερη επανάσταση και η ήττα των επαναστατών στο Παρίσι τον Ιούνιο του ιδίου έτους.

Βιβλίο Ε΄. *Από την άλλη όχθη*. Εδώ πρόκειται για μία σειρά άρθρων, γραμμένα από το 1848 έως 1849 και φαίνεται να είναι συνέχεια των ***Γραμμάτων***. Ο Μπελίνσκι γράφει: «Δεν είχε βάλει έργο του να κάνει διδασκαλία, κι ούτε καν φανερώνει αυτήν την επιθυμία. Αφιερώνει όλες του τις ικανότητες στην αναζήτηση της αλήθειας, δεν αφήνει τον εαυτό του να τη βολιδοσκοπήσει, την εξετάζει, την προστατεύει, την αναποδογυρίζει, την ερευνάει από όλες τις πλευρές, μεταχειρίζεται την πιο ευέλικτη διαλεκτική, την πιο πανούργα, συχνά παράδοξη, πλούσια, όμως, σε καινούργιες ιδέες, πρωτότυπες απόψεις που συναρπάζουν και σε αναγκάζουν να σκεφτείς...»

Παρακάτω παραθέτουμε ένα από τα διηγήματά του.

Πίνοντας ένα ποτήρι κοκταίηλ

Θωρούμε γύρω μας περιγράμματα ακαθόριστα, σιλουέτες που μόλις ξεχωρίζουν, που ενώ αφήνουν το σκίτσο τους, τις γραμμές τους, ύστερα σβήνουν. Οι σκιές τους κι οι φωτεινές τους πλευρές χάνονται σε λίγο μες στον πίνακα της ζωής που αλλάζει, που φαίνεται πως κινείται μαζί

ζωγραφισμένος πάνω σε μια μεγάλη σιδερένια πλάκα, προειδοποιούσε τον ταξιδιώτη πως ζύγωνε στο χάνι όχι μονάχα χτυπώντας του στα μάτια, μα και στ' αυτιά του μ' ένα ανυπόφορο κρότο από δίσκους που του χρησίμευαν για στήριγμα.

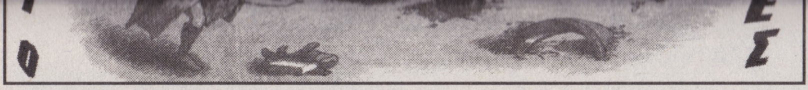
Από την πόρτα έβλεπε κανείς το περιβόλι με μια αυλή για να παίζουν τα τσούνια[1]. Μπήκα μέσα. Όλα ήταν στη θέση τους, δηλαδή όλα σ' αυτό το χάνι μοιάζανε πέρα για πέρα με τ' άλλα χάνια στα περίχωρα του Λονδίνου. Τραπέζια και πάγκοι μέσα σ' ένα ξύλινο κάγκελο, κογχύλια έτσι βαλμένα που να μοιάζουν συντρίμμια, λουλούδια φυτεμένα έτσι που να φτιάχνουν κάποιο σχήμα ή κάποιο γράμμα. Όλα τα τραπέζια ήταν πιασμένα από μαγαζάτορες που έπιναν με σοβαρότητα μπύρα μαζί με τις συμβίες τους (ή με τις συμβίες αλλωνών). Υπάλληλοι κι εργάτες έπαιζαν, ρίχνοντας βαρειές και μεγάλες σφαίρες τεράστιες οβίδες κανονιού, χωρίς να βγάζουν την πίπα από το στόμα.

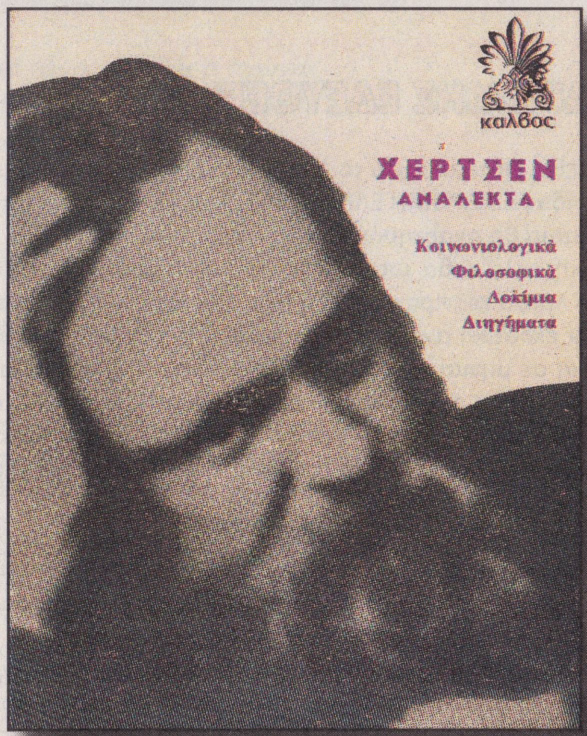
Ζήτησα ένα κοκταίηλ κι έκατσα σε μια χωριστή γωνίτσα μέσα σ' αυτό το κάγκελο.

Ένα χοντρό γκαρσόνι, μ' ένα μαύρο σακάκι πολύ στενό και πολύ τριμμένο, κι ένα πανταλόνι το ίδιο μαύρο κι όλο γυαλάδα, σήκωσε το κεφάλι και γυρνώντας ξαφνικά από την άλλη μεριά σαν να είχε καεί, φώναξε: «Τζων, ρακί και νερό για το 8». Ένα νέο παλληκάρι, που ήταν φρικτά αδύνατο κι αδέξιο, έφερε ένα δίσκο και τον έβαλε μπροστά μου.

Αν κι ήταν πολύ γρήγορη η κίνηση που έκανε το χοντρό γκαρσόνι, μου φάνηκε πως αναγνώρισα τη φάτσα του. Τον κοίταξα, ήταν ακουμπισμένος σ' ένα δέντρο κι είχε τη ράχη προς μένα. Κάπου είχα δει αυτό το πρόσωπο... μα όσο κι αν έσπαζα το κεφάλι μου, δεν μπορούσα να θυμηθώ που. Στο τέλος από περιέργεια κι αδράχνοντας την ευκαιρία που ο Τζων πήγε να φέρει μπύρα, φώναξα το χοντρό γκαρσόνι.

– Γιες, σερ! αποκρίθηκε πίσω από το δέντρο που τον έκουβε, με ύφος ανθρώπου αποφασισμένου να κάνει

Εκδόσεις Κάλβος / Σελ. 315

Τα ΑΝΑΛΕΚΤΑ είναι μία ανθολόγηση επιστολών, δοκιμίων, διηγημάτων κλπ. του Χέρτσεν που άλλα εκδόθηκαν σε μορφή βιβλίου και άλλα φιλοξενήθηκαν σε εφημερίδες και περιοδικά.

Στον πρόλογο του βιβλίου αναφέρεται: «Ο Αλέξανδρος Χέρτσεν (1812-1870) είναι ο δεύτερος από την τετράδα των μεγάλων ρώσων στοχαστών (Μπελίνσκι, Χέρτσεν, Τσερνισέφσκι και Ντομπρολιούμπωφ) που τα γραφτά τους αποτελούν την πεμπτουσία του ρωσικού διαφωτισμού του προπερασμένου αιώνα. Δημοσιογράφος και δημοσιολόγος, δοκιμιογράφος και διηγηματογράφος, μυθιστοριογράφος και διευθυντής εφημερίδας, φιλόσοφος και κοινωνιολόγος, μα συνάμα άνθρωπος της πρακτικής δράσης, ανειρήνευτος μαστιγωτής της κοινωνικής αδικίας και φοβερός αντίπαλος του τσαρικού απολυταρχισμού, άφησε ένα πλούσιο έργο στον πνευματικό τομέα που του εξασφάλισε τιμητική θέση στα ρωσικά και παγκόσμια γράμματα, μα κι ένα παράδειγμα προμάχου της ελευθερίας».

Τα περιεχόμενα χωρίζονται σε 5 Βιβλία-Κεφάλαια.

Βιβλίο Γ΄. Εδώ περιέχονται τρία διηγήματα του: ***Η Κλέφτρα Κίσσα, Ο Ετοιμοθάνατος*** και ***Πίνοντας ένα Ποτήρι Κοκτέιλ.***

Βιβλίο Δ΄. *Γράμματα από την Ιταλία και τη Γαλλία.* Σε αυτό το τμήμα περιλαμβάνονται, εκτός των άλλων, οι επιστολές που στέλνει στο Ριμπερόλ, εκδότη της εφημερίδας «Ο Ανθρωπος», στις οποίες αναφέρονται εκτιμήσεις και σχόλια σχετικά με την επανάσταση του Μαρτίου του 1848 στο Παρίσι και συγχρόνως περιγράφεται, όπως ο ίδιος την βίωσε, με πόνο ψυχής και απογοήτευση, η δεύτερη επανάσταση και η ήττα των επαναστατών στο Παρίσι τον Ιούνιο του ιδίου έτους.

Βιβλίο Ε΄. *Από την άλλη όχθη.* Εδώ πρόκειται για μία σειρά άρθρων, γραμμένα από το 1848 έως 1849 και φαίνεται να είναι συνέχεια των ***Γραμμάτων***. Ο Μπελίνσκι γράφει: «Δεν είχε βάλει έργο του να κάνει διδασκαλία, κι ούτε καν φανερώνει αυτήν την επιθυμία. Αφιερώνει όλες του τις ικανότητες στην αναζήτηση της αλήθειας, δεν αφήνει τον εαυτό του να τη βολιδοσκοπήσει, την εξετάζει, την προστατεύει, την αναποδογυρίζει, την ερευνάει από όλες τις πλευρές, μεταχειρίζεται την πιο ευέλικτη διαλεκτική, την πιο πανούργα, συχνά παράδοξη, πλούσια, όμως, σε καινούργιες ιδέες, πρωτότυπες απόψεις που συναρπάζουν και σε αναγκάζουν να σκεφτείς...»

Παρακάτω παραθέτουμε ένα από τα διηγήματά του.

Πίνοντας ένα ποτήρι κοκταίηλ

Θωρούμε γύρω μας περιγράμματα ακαθόριστα, σιλουέτες που μόλις ξεχωρίζουν, που ενώ αφήνουν το σκίτσο τους, τις γραμμές τους, ύστερα σβήνουν. Οι σκιές τους κι οι φωτεινές τους πλευρές χάνονται σε λίγο μες στον πίνακα της ζωής που αλλάζει, που φαίνεται πως κινείται μαζί μας. Πάντα σ' ατέλειωτη αλλαγή, ο κόσμος προχωράει δίχως σταματημό, σαν την αιωνιότητα, ποτέ δεν σταματάει, ποτέ.

Ωστόσο, αυτές οι φευγαλέες εμφανίσεις ξεπροβάλλουν με βάση ορισμένους νόμους. Μα προτού η ανθρώπινη σκέψη συλλάβει και διατυπώσει τους γενικούς κοινούς κανόνες σ' όλα αυτά τα φαινόμενα, τα περιστατικά που τράβηξαν την προσοχή μας, αναλαμπές που μόλις τις ξεχωρίζουμε, μορφές που μόλις είναι τονισμένες, χάνονται κιόλας μέσ' στην ομαδική ζωή. Ωστόσο αν πετύχουμε ν' απομονώσουμε μέσα σ' αυτό το ιλιγγιώδικο στροβίλισμα το πιο μικρό σπειρί σκόνης, την παραμικρή σταγόνα που πάει να χαθεί, ανακαλύπτουμε εκεί τις ίδιες δυνάμεις και τις ίδιες αιτίες που γεννάνε τις επαναστάσεις στη γήινη σφαίρα και τις καταστροφές μέσα στην ανθρωπότητα... Η θύελλα μέσε σε ένα ποτήρι νερό, που τόσο πολύ την περιγελάμε, μοιάζει πιότερο απ' ότι φαντάζεται κανείς με μία ένα ανυπόφορο κρότο από δίσκους που του χρησίμευαν για στήριγμα.

Από την πόρτα έβλεπε κανείς το περιβόλι με μια αυλή για να παίζουν τα τσούνια[1]. Μπήκα μέσα. Όλα ήταν στη θέση τους, δηλαδή όλα σ' αυτό το χάνι μοιάζανε πέρα για πέρα με τ' άλλα χάνια στα περίχωρα του Λονδίνου. Τραπέζια και πάγκοι μέσα σ' ένα ξύλινο κάγκελο, κογχύλια έτσι βαλμένα που να μοιάζουν συντρίμμια, λουλούδια φυτεμένα έτσι που να φτιάχνουν κάποιο σχήμα ή κάποιο γράμμα. Όλα τα τραπέζια ήταν πιασμένα από μαγαζάτορες που έπιναν με σοβαρότητα μπύρα μαζί με τις συμβίες τους (ή με τις συμβίες αλλωνών). Υπάλληλοι κι εργάτες έπαιζαν, ρίχνοντας βαρειές και μεγάλες σφαίρες τεράστιες οβίδες κανονιού, χωρίς να βγάζουν την πίπα από το στόμα.

Ζήτησα ένα κοκταίηλ κι έκατσα σε μια χωριστή γωνίτσα μέσα σ' αυτό το κάγκελο.

Ένα χοντρό γκαρσόνι, μ' ένα μαύρο σακάκι πολύ στενό και πολύ τριμμένο, κι ένα πανταλόνι το ίδιο μαύρο κι όλο γυαλάδα, σήκωσε το κεφάλι και γυρνώντας ξαφνικά από την άλλη μεριά σαν να είχε καεί, φώναξε: «Τζων, ρακί και νερό για το 8». Ένα νέο παλληκάρι, που ήταν φρικτά αδύνατο κι αδέξιο, έφερε ένα δίσκο και τον έβαλε μπροστά μου.

Αν κι ήταν πολύ γρήγορη η κίνηση που έκανε το χοντρό γκαρσόνι, μου φάνηκε πως αναγνώρισα τη φάτσα του. Τον κοίταξα, ήταν ακουμπισμένος σ' ένα δέντρο κι είχε τη ράχη προς μένα. Κάπου είχα δει αυτό το πρόσωπο... μα όσο κι αν έσπαζα το κεφάλι μου, δεν μπορούσα να θυμηθώ που. Στο τέλος από περιέργεια κι αδράχνοντας την ευκαιρία που ο Τζων πήγε να φέρει μπύρα, φώναξα το χοντρό γκαρσόνι.

– Γιες, σερ! αποκρίθηκε πίσω από το δέντρο που τον έκρυβε, με ύφος ανθρώπου αποφασισμένου να κάνει κάτι δυσάρεστο, μα αναπόφευκτο, με την έκφραση που παίρνει ένας στρατιωτικός διοικητής, αναγκασμένος να παραδώσει ένα φρούριο, με πλησίασε θαρραλέα και μεγαλόπρεπα, κουνώντας τη βρώμικη πετσέτα του για να δείξει αυτοκυριαρχία. Τόση αξιοπρέπεια, ήταν για μένα ένα σημάδι, απόδειχνε, πως δεν γελάστηκα κάνοντας τη σκέψη πως είχα να κάνω με μια παλιά γνωριμία.

II

Εδώ και τρία χρόνια έμεινα μερικές μέρες σ' ένα αριστοκρατικό ξενοδοχείο στο νησί Γουάϊτ. Στην Αγγλία, αυτά τα ξενοδοχεία δεν φημίζονται μήτε για το καλό τους το κρασί, μήτε για την περιποιημένη κουζίνα, μα μονάχα για το σκηνικό τους, για τη θαυμάσια εξωτερική όψη και προπαντός για την πρόθυμη υπηρεσία. Όλο το υπηρετικό προσωπικό έκανε τη δουλειά του με τη σοβαρότητα που έδειχναν οι κρατικοί μας σύμβουλοι του παλιού καιρού ή

Εκδόσεις Κάλβος / Σελ. 315

Τα ΑΝΑΛΕΚΤΑ είναι μία ανθολόγηση επιστολών, δοκιμίων, διηγημάτων κλπ. του Χέρτσεν που άλλα εκδόθηκαν σε μορφή βιβλίου και άλλα φιλοξενήθηκαν σε εφημερίδες και περιοδικά.

Στον πρόλογο του βιβλίου αναφέρεται: «Ο Αλέξανδρος Χέρτσεν (1812-1870) είναι ο δεύτερος από την τετράδα των μεγάλων ρώσων στοχαστών (Μπελίνσκι, Χέρτσεν, Τσερνισέφσκι και Ντομπρολιούμπωφ) που τα γραφτά τους αποτελούν την πεμπτουσία του ρωσικού διαφωτισμού του προπερασμένου αιώνα. Δημοσιογράφος και δημοσιολόγος, δοκιμιογράφος και διηγηματογράφος, μυθιστοριογράφος και διευθυντής εφημερίδας, φιλόσοφος και κοινωνιολόγος, μα συνάμα άνθρωπος της πρακτικής δράσης, ανειρήνευτος μαστιγωτής της κοινωνικής αδικίας και φοβερός αντίπαλος του τσαρικού απολυταρχισμού, άφησε ένα πλούσιο έργο στον πνευματικό τομέα που του εξασφάλισε τιμητική θέση στα ρωσικά και παγκόσμια γράμματα, μα κι ένα παράδειγμα προμάχου της ελευθερίας».

Τα περιεχόμενα χωρίζονται σε 5 Βιβλία-Κεφάλαια.

Βιβλίο Α΄. ***Σελίδες από το προσωπικό ημερολόγιο*** (Αποσπάσματα από το ημερολόγιο του Χέρτσεν [1842 έως 1845] που έγραφε ενώ βρισκόταν στο Νόβγκοροντ, το Ποκρόφσκοε και τη Μόσχα).

Βιβλίο Β΄. Είναι μια εξομολόγηση γραμμένη «με δάκρυα και αίμα», όπως έγραψε ο Τουργκένιεφ. Ο Χέρτσεν περιγράφει μέσα από αυτοβιογραφικά στοιχεία τις αμφισβητήσεις της πνευματική αφρόκρεμας της γενιάς του στην Ρωσία, την απόρριψη του τσαρισμού, της δουλοπαροικίας και των ευγενών, την εκτέλεση του Δεκέμβρη του 1825

φανερώνει αυτήν την επιθυμία. Αφιερώνει όλες του τις ικανότητες στην αναζήτηση της αλήθειας, δεν αφήνει τον εαυτό του να τη βολιδοσκοπήσει, την εξετάζει, την προστατεύει, την αναποδογυρίζει, την ερευνάει από όλες τις πλευρές, μεταχειρίζεται την πιο ευέλικτη διαλεκτική, την πιο πανούργα, συχνά παράδοξη, πλούσια, όμως, σε καινούργιες ιδέες, πρωτότυπες απόψεις που συναρπάζουν και σε αναγκάζουν να σκεφτείς...»

Παρακάτω παραθέτουμε ένα από τα διηγήματά του.

Πίνοντας ένα ποτήρι κοκταίηλ

Θωρούμε γύρω μας περιγράμματα ακαθόριστα, σιλουέτες που μόλις ξεχωρίζουν, που ενώ αφήνουν το σκίτσο τους, τις γραμμές τους, ύστερα σβήνουν. Οι σκιές τους κι οι φωτεινές τους πλευρές χάνονται σε λίγο μες στον πίνακα της ζωής που αλλάζει, που φαίνεται πως κινείται μαζί μας. Πάντα σ' ατέλειωτη αλλαγή, ο κόσμος προχωράει δίχως σταματημό, σαν την αιωνιότητα, ποτέ δεν σταματάει, ποτέ.

Ωστόσο, αυτές οι φευγαλέες εμφανίσεις ξεπροβάλλουν με βάση ορισμένους νόμους. Μα προτού η ανθρώπινη σκέψη συλλάβει και διατυπώσει τους γενικούς κοινούς κανόνες σ' όλα αυτά τα φαινόμενα, τα περιστατικά που τράβηξαν την προσοχή μας, αναλαμπές που μόλις τις ξεχωρίζουμε, μορφές που μόλις είναι τονισμένες, χάνονται κιόλας μέσ' στην ομαδική ζωή. Ωστόσο αν πετύχουμε ν' απομονώσουμε μέσα σ' αυτό το ιλιγγιώδικο στροβίλισμα το πιο μικρό σπειρί σκόνης, την παραμικρή σταγόνα που πάει να χαθεί, ανακαλύπτουμε εκεί τις ίδιες δυνάμεις και τις ίδιες αιτίες που γεννάνε τις επαναστάσεις στη γήινη σφαίρα και τις καταστροφές μέσα στην ανθρωπότητα... Η θύελλα μέσε σε ένα ποτήρι νερό, που τόσο πολύ την περιγελάμε, μοιάζει πιότερο απ' ότι φαντάζεται κανείς με μία θύελλα μέσα στο πέλαγος.

I

Το καλοκαίρι είχε περάσει, γύρευα να νοικιάσω ένα σπίτι στην εξοχή. Κουρασμένος να κάνω τις ίδιες ερωτήσεις και να παίρνω τις ίδιες απαντήσεις, μπήκα σ' ένα χάνι, που μπροστά του ήταν στημένος ένας σκαλιστός στύλος με το πορτραίτο του Γεωργίου του 4ου. Τον παρουσίαζαν να φοράει ένα παλτό σαν εκείνο του βασιλιά του τριφυλλιού, με πουδραρισμένα κι ίσια μαλλιά και κόκκινα μάγουλα. Ο Γεώργιος ο 4ος, που κρεμόταν σαν φανάρι κι ήταν

μέσα σ' αυτό το καγκελο.

Ένα χοντρό γκαρσόνι, μ' ένα μαύρο σακάκι πολύ στενό και πολύ τριμμένο, κι ένα πανταλόνι το ίδιο μαύρο κι όλο γυαλάδα, σήκωσε το κεφάλι και γυρνώντας ξαφνικά από την άλλη μεριά σαν να είχε καεί, φώναξε: «Τζων, ρακί και νερό για το 8». Ένα νέο παλληκάρι, που ήταν φρικτά αδύνατο κι αδέξιο, έφερε ένα δίσκο και τον έβαλε μπροστά μου.

Αν κι ήταν πολύ γρήγορη η κίνηση που έκανε το χοντρό γκαρσόνι, μου φάνηκε πως αναγνώρισα τη φάτσα του. Τον κοίταξα, ήταν ακουμπισμένος σ' ένα δέντρο κι είχε τη ράχη προς μένα. Κάπου είχα δει αυτό το πρόσωπο... μα όσο κι αν έσπαζα το κεφάλι μου, δεν μπορούσα να θυμηθώ που. Στο τέλος από περιέργεια κι αδράχνοντας την ευκαιρία που ο Τζων πήγε να φέρει μπύρα, φώναξα το χοντρό γκαρσόνι.

– Γιες, σερ! αποκρίθηκε πίσω από το δέντρο που τον έκρυβε, με ύφος ανθρώπου αποφασισμένου να κάνει κάτι δυσάρεστο, μα αναπόφευκτο, με την έκφραση που παίρνει ένας στρατιωτικός διοικητής, αναγκασμένος να παραδώσει ένα φρούριο, με πλησίασε θαρραλέα και μεγαλόπρεπα, κουνώντας τη βρώμικη πετσέτα του για να δείξει αυτοκυριαρχία. Τόση αξιοπρέπεια, ήταν για μένα ένα σημάδι, απόδειχνε, πως δεν γελάστηκα κάνοντας τη σκέψη πως είχα να κάνω με μια παλιά γνωριμία.

II

Εδώ και τρία χρόνια έμεινα μερικές μέρες σ' ένα αριστοκρατικό ξενοδοχείο στο νησί Γουάϊτ. Στην Αγγλία, αυτά τα ξενοδοχεία δεν φημίζονται μήτε για το καλό τους το κρασί, μήτε για την περιποιημένη κουζίνα, μα μονάχα για το σκηνικό τους, για τη θαυμάσια εξωτερική όψη και προπαντός για την πρόθυμη υπηρεσία. Όλο το υπηρετικό προσωπικό έκανε τη δουλειά του με τη σοβαρότητα που έδειχναν οι κρατικοί μας σύμβουλοι του παλιού καιρού ή δείχνουν οι συγκαιρινοί αυλικών αξιωματικών των κάτω γερμανικών αυλών.

Ο αρχισερβιτόρος του Βασιλικού Ξενοδοχείου ήταν ένας άνθρωπος απλησίαστος, αυστηρός για τους περαστικούς πελάτες και απαιτητικός για κείνους που έρχονταν να μείνουν μερικές μέρες στο ξενοδοχείο. Αυτός δεν ήθελε να περιποιείται παρά τους ανθρώπους που είχαν συνηθίσει στη ζωή του ξενοδοχείου. Δεν μπορούσε κανείς να τον κατηγορήσει ότι παραχάιδευε τους νεοφερμένους

1. Παιχνίδι που μοιάζει με το σημερινό μπόουλινγκ.

ταξιδιώτες που αποκοτούσαν να τον ρωτήσουν, πώς ήταν μπορετό να στοιχίζει μια κοτλέτα πέντε σελίνια, με πατάτες τηγανιτές κι ένα κομμάτι τυρί μ' ένα μαρουλάκι σαλάτα. Είχε ένα κάποιο βλέμμα ψηλομύτικης καταφρόνιας για ν' αποκρίνεται σε όσους αδιάκριτους. Ό,τι κι αν έκανε, πρόδινε μελέτη και σκέψη γιατί δεν έκανε τίποτα απλά. Από το πόσο έσκυβε το κεφάλι, από το βλέμμα του, από τον τόνο που αποκρινόταν Γιές σερ, μπορούσε κανείς να μαντέψει ακριβώς την ηλικία, την κοινωνική θέση και το ποσό που θα ξόδευε το πρόσωπο που τού μιλούσε.

Μια μέρα καθώς ήμουνα καθισμένος σ' ένα γραφείο του ξενοδοχείου, με το παράθυρο ανοιχτό, τον ρώτησα:

– «Μπορεί κανείς να καπνίσει εδώ;»

Πήγε πιο πέρα από μένα, τράβηξε την πόρτα και με τα μάτια καρφωμένα στο ταβάνι μου είπε με μια φωνή τρεμουλιαστή από αγανάχτηση:

– «Δεν καταλαβαίνω τί ρωτάτε, Κύριε;»

– «Ρωτάω αν μπορώ να καπνίσω εδώ», δευτέρωσα ανεβάζοντας τον τόνο της φωνής, πράγμα που έχει επιτυχία πάντα όταν μιλάει κανείς στην Αγγλία στις Εξοχότητες που σερβίρουν στα τραπέζια των χανιών και στη Ρωσσία στις Εξοχότητες που υπηρετούν στα τραπέζια της γραφειοκρατίας. Μα αυτός δεν ήταν μια συνηθισμένη Εξοχότητα. Ορθώθηκε χωρίς ν' αλλάξει στάση και μ' αποκρίθηκε με την αξιοπρέπεια του Καριάτυγκιν[2] στον Κοριολανό:

– «Δεν ξέρω τίποτα Κύριε. Δεν μου παρουσιάστηκε τέτοια περίπτωση στην υπηρεσία μου. Δεν έχω ακούσει εδώ από ταξιδιώτη να μου κάνει παρόμοια ερώτηση. Θα μιλήσω στον διευθυντή». Δεν χρειάζεται να προσθέσω πως ο διευθυντής είπε να με πάνε για την ξεδιαντροπιά μου στο καπνιστήριο, όπου κανείς πνιγόταν από τον πολύ καπνό κι όπου δεν θέλησα να μπω.

Μ' όλο τον ψευτοπερήφανο χαρακτήρα του και το αίσθημα μιας ψηλομύτικης αξιοπρέπειας γι' αυτόν τον ίδιο και για το Βασιλικό Ξενοδοχείο που ποτέ δεν τον άφηνε, ο σερβιτόρος εμένα μου φέρθηκε καλωσυνάτα, και πρέπει να το πω, η εύνοια αυτή απέναντί μου δεν χρωστιέται καθόλου στην προσωπική μου αξία, παρά μονάχα στον τόπο της γέννησής μου. Είχε μάθει πως ήμουνα Ρώσσος. Είχε μερικές γνώσεις στατιστικής για τις εξαγωγές που γινόνταν σε κάνναβι, λίπος, στάρι και ξυλεία που ανήκε στο στέμμα.

Αυτό δεν μπορούσα να το ξέρω εγώ. Μα κείνος ήξερε

εντέλεια κι έτσι μαλακό που ποτέ δεν θα μας το κάνει η πλύστρα μας...

– «...Μπα! του λέω, και κάθισα στο κάθισμα του κήπου, ενώ αυτός έβγαλε τα σπίρτα για ν' ανάψω, μα είμαστε παλιοί γνώριμοι!...».

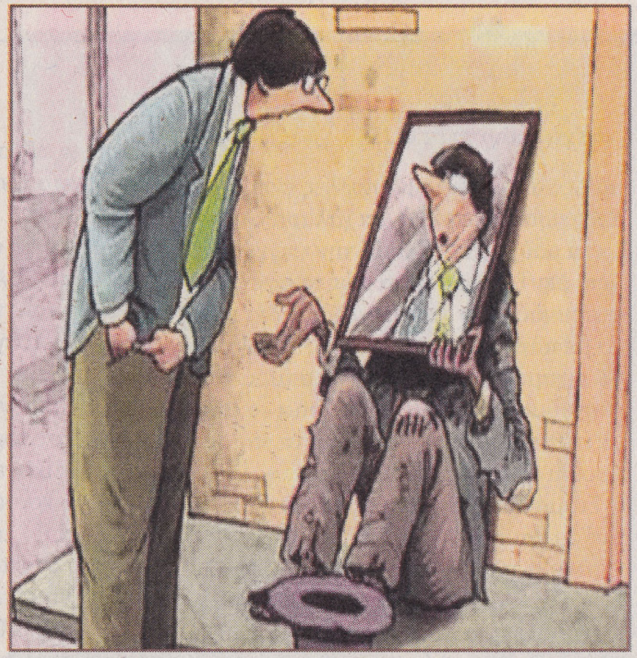
Ήταν εκείνος... Καλά το φαντάστηκα.

– «Ναι εγώ είμαι», είπε ο σερβιτόρος που τώρα δεν έμοιαζε καθόλου με τον Καριάτυγκιν ή τον Κοριολανό.

Ο άνθρωπος που στεκόταν εκεί μπροστά μου ήταν τσακισμένος από μια βαθειά θλίψη. Όλη του η στάση, όλα τα χαρακτηριστικά του προσώπου του φανέρωναν έναν ασήκωτο πόνο: τούτο τον άνθρωπο τον είχε χτυπήσει η δυστυχία. Μ' έκανε να λυπάμαι. Το μεγάλο κατακόκκινο πρόσωπό του που καθώς ήταν κι ολοστρόγγυλο, μου θύμιζε άλλοτε τα πεπόνια της Ουκρανίας, κρεμόταν τώρα σε ακανόνιστα κομμάτια που το καθένα τους φαινόταν να σχεδιάζει ένα ποντίκι του προσώπου του. Οι μαύρες του φαβορίτες ξυρισμένες με μεγάλη δεξιοσύνη χεριού ίσαμε τη μέση στα μάγουλά του, και που λακουβιάζανε στην άκρη των χειλιών του, ήταν τα μόνα δείγματα των αλλοτινών καιρών. Έμεινε βουβός κι αμίλητος.

– «Δεν μου είχε περάσει καθόλου από το μυαλό...» είπα ολωσδιόλου ανόητα.

Μου έριξε μια ματιά ενός ένοχου και φταίχτη που τον έπιασαν στα πράσα, έπειτα αγκάλιασε μ' ένα απλόχωρο βλέμμα τον κήπο, τους ξύλινους πάγκους, τη μπύρα, τις σφαίρες, τα παιδιά των μαγαζιών και τους εργάτες που έπαιζαν. Έβλεπε χωρίς αμφιβολία να προβάλλουν ξανά, μες στις αναμνήσεις του, ένα τραπέζι πλούσια σερβιρισμένο, όπου ήταν καθισμένοι ένας Μεγάλος Δούκας Ρώσσος και μια Μεγαλειοτάτη και πίσω τους να στέκεται αυτός ο ίδιος γερμένος με σεβασμό, ενώ μπροστά στα μάτια του απλωνόταν ένας κήπος, συμμετρικός σαν ένα σχέδιο από παλιό θυμητάρι και καθαρός σαν μια γυναικεία κάμαρα για καλλωπισμό... Έβλεπε να προβάλλει ξανά μια ολάκερη τραπεζαρία γεμάτη βάζα κι άχρηστα μπουκάλια, στολισμένη με βαρειά και παχειά ταπετσαρία από μετάξι – και τέλος έβλεπε να ξαναγεννιούνται *στη* θύμησή του το καθαρό κι αψεγάδιαστο μαύρο κοστούμι του και τ' άσπρα γάντια που μ' αυτά κρατούσε τον ασημένιο δίσκο, όπου ήταν βαλμένος ο λογαριασμός, αυτό το πράγμα που έκα-

– «Γυρεύω ένα σπίτι».

– «Τα σπίτια δεν λείπουν, να ένα εκεί, δέκα βήματα από δω, προς τα δεξιά – κι ύστερα κείνο το άλλο. Όσο για μένα, αυτό που έπαθα είναι πολύ περίεργο. Ό,τι κέρδισα από τα παιδικά μου χρόνια, τα έχασα ίσαμε την τελευταία πεντάρα... Θ' ακούσατε σίγουρα για την χρεωκοπία του Τιππερέρυ! Εκεί μέσα τα έχασα όλα, μα όλα. Όταν διάβασα αύτην την είδηση στις εφημερίδες άρχισα να μην την πιστεύω κι ύστερα έτρεξα σαν τρελός σ' ένα δικηγόρο. Μην κουράζεστε, μου λέει, κάνοντας διαβήματα, τίποτα δεν θα σας σώσει και θα ξοδέψετε και τα τελευταία λεπτά που σας απομένουν – και να, πρέπει κιόλας τώρα να μου δώσετε έξι σελλίνια κι έξι πέννες για την συμβουλή μου. Άρχισα τότε να φέρνω βόλτα στους δρόμους – περπατούσα έτσι όλη μέρα, κι αναρωτιόμουνα τί μου έμενε να κάνω. Μου κατέβηκε η ιδέα να γκρεμιστώ από την κορφή ενός βράχου στη θάλασσα και να πνιγώ, – και τα παιδιά... να τα πνίξω κι αυτά... Μα όταν τα ξαναείδα μ' έπιασε η τρομάρα. Δεν μου έκανε η καρδιά να τα σκοτώσω. Έπεσα άρρωστος, κι αυτή εδώ είναι η πιο μεγάλη ατυχία που μπορεί να βρει άνθρωπο που δουλεύει σαν και μένα σε ξενοδοχείο. Ύστερα από μια βδομάδα ξανάπιασα τη δουλειά μου, και δεν χωράει συζήτηση πώς δεν είχα πια καλή έκφραση, η άσκημη ψυχική μου διάθεση δεν μ' άφηνε ούτε στιγμή σε ησυχία. Το αφεντικό δύο φορές μου έκανε την παρατήρηση πώς έδειχνα πολύ στενοχωρημένος, ότι

μάντεψει ακριβώς την ηλικία, την κοινωνική θέση και το ποσό που θα ξόδευε το πρόσωπο που τού μιλούσε.

Μια μέρα καθώς ήμουνα καθισμένος σ' ένα γραφείο του ξενοδοχείου, με το παράθυρο ανοιχτό, τον ρώτησα:

– «Μπορεί κανείς να καπνίσει εδώ;»

Πήγε πιο πέρα από μένα, τράβηξε την πόρτα και με τα μάτια καρφωμένα στο ταβάνι μου είπε με μια φωνή τρεμουλιαστή από αγανάχτηση:

– «Δεν καταλαβαίνω τί ρωτάτε, Κύριε;»

– «Ρωτάω αν μπορώ να καπνίσω εδώ», δευτέρωσα ανεβάζοντας τον τόνο της φωνής, πράγμα που έχει επιτυχία πάντα όταν μιλάει κανείς στην Αγγλία στις Εξοχότητες που σερβίρουν στα τραπέζια των χανιών και στη Ρωσσία στις Εξοχότητες που υπηρετούν στα τραπέζια της γραφειοκρατίας. Μα αυτός δεν ήταν μια συνηθισμένη Εξοχότητα. Ορθώθηκε χωρίς ν' αλλάξει στάση και μ' αποκρίθηκε με την αξιοπρέπεια του Καριάτυγκιν[2] στον Κοριολανό:

– «Δεν ξέρω τίποτα Κύριε. Δεν μου παρουσιάστηκε τέτοια περίπτωση στην υπηρεσία μου. Δεν έχω ακούσει εδώ από ταξιδιώτη να μου κάνει παρόμοια ερώτηση. Θα μιλήσω στον διευθυντή». Δεν χρειάζεται να προσθέσω πως ο διευθυντής είπε να με πάνε για την ξεδιαντροπιά μου στο καπνιστήριο, όπου κανείς πνιγόταν από τον πολύ καπνό κι όπου δεν θέλησα να μπω.

Μ' όλο τον ψευτοπερήφανο χαρακτήρα του και το αίσθημα μιας ψηλομύτικης αξιοπρέπειας γι' αυτόν τον ίδιο και για το Βασιλικό Ξενοδοχείο που ποτέ δεν τον άφηνε, ο σερβιτόρος εμένα μου φέρθηκε καλωσυνάτα, και πρέπει να το πω, η εύνοια αυτή απέναντί μου δεν χρωστιέται καθόλου στην προσωπική μου αξία, παρά μονάχα στον τόπο της γέννησής μου. Είχε μάθει πως ήμουνα Ρώσσος. Είχε μερικές γνώσεις στατιστικής για τις εξαγωγές που γινόνταν σε κάνναβι, λίπος, στάρι και ξυλεία που ανήκε στο στέμμα.

Αυτό δεν μπορούσα να το ξέρω εγώ. Μα κείνος ήξερε θετικά πως η Ρωσσία στέλνει στο εξωτερικό πάρα πολλούς πρίγκιπες και κόντηδες και πώς όλοι αυτοί έχουν πολλά χρήματα. (Ακόμα δεν είχε ιδέα σχετικά με την απελευθέρωση των αγροτών).

Αριστοκράτης από πεποίθηση, από κοινωνική θέση κι από ένστιχτο, έμαθε, λοιπόν, μετά χαράς πως ήμουνα Ρώσσος. Θέλοντας έτσι ν' ανεβεί στα μάτια μου και να μου είναι ευχάριστος, μου είπε μια μέρα τα παρακάτω λόγια, κι όλο έπαιζε χαριτωμένα μ' ένα φύλλο κισσού που κρεμόταν πάνω από την πόρτα του περιβολιού:

«Εδώ και πέντε μέρες, σερβίρισαν τον Μεγάλο Δούκα σας, γυρνούσε από την Οσμπόρνη με την Αυτής Μεγαλειότητα τη Βασίλισσα».

– Α!

– «Η Υψηλότητά του ''Χίς Χάϊνες'', πήρε εδώ ένα δείπνο. Ο Αρχιδούκας σας είναι ένας πολύ καλός νέος» – πρόστεσε κλείνοντας τα μάτια μ' επιδοκιμαστικό ύφος κι αφού

– «Ναι εγώ είμαι», είπε ο σερβιτόρος που τώρα δεν έμοιαζε καθόλου με τον Καριάτυγκιν ή τον Κοριολανό.

Ο άνθρωπος που στεκόταν εκεί μπροστά μου ήταν τσακισμένος από μια βαθειά θλίψη. Όλη του η στάση, όλα τα χαρακτηριστικά του προσώπου του φανέρωναν έναν ασήκωτο πόνο: τούτο τον άνθρωπο τον είχε χτυπήσει η δυστυχία. Μ' έκανε να λυπάμαι. Το μεγάλο κατακόκκινο πρόσωπό του που καθώς ήταν κι ολοστρόγγυλο, μου θύμιζε άλλοτε τα πεπόνια της Ουκρανίας, κρεμόταν τώρα σε ακανόνιστα κομμάτια που το καθένα τους φαινόταν να σχεδιάζει ένα ποντίκι του προσώπου του. Οι μαύρες του φαβορίτες ξυρισμένες με μεγάλη δεξιοσύνη χεριού ίσαμε τη μέση στα μάγουλά του, και που λακουβιάζανε στην άκρη των χειλιών του, ήταν τα μόνα δείγματα των αλλοτινών καιρών. Έμεινε βουβός κι αμίλητος.

– «Δεν μου είχε περάσει καθόλου από το μυαλό...» είπα ολωσδιόλου ανόητα.

Μου έριξε μια ματιά ενός ένοχου και φταίχτη που τον έπιασαν στα πράσα, έπειτα αγκάλιασε μ' ένα απλόχωρο βλέμμα τον κήπο, τους ξύλινους πάγκους, τη μπύρα, τις σφαίρες, τα παιδιά των μαγαζιών και τους εργάτες που έπαιζαν. Έβλεπε χωρίς αμφιβολία να προβάλλουν ξανά, μες στις αναμνήσεις του, ένα τραπέζι πλούσια σερβιρισμένο, όπου ήταν καθισμένοι ένας Μεγάλος Δούκας Ρώσσος και μια Μεγαλειοτάτη και πίσω τους να στέκεται αυτός ο ίδιος γερμένος με σεβασμό, ενώ μπροστά στα μάτια του απλωνόταν ένας κήπος, συμμετρικός σαν ένα σχέδιο από παλιό θυμητάρι και καθαρός σαν μια γυναικεία κάμαρα για καλλωπισμό... Έβλεπε να προβάλλει ξανά μια ολάκερη τραπεζαρία γεμάτη βάζα κι άχρηστα μπουκάλια, στολισμένη με βαρειά και παχειά ταπετσαρία από μετάξι – και τέλος έβλεπε να ξαναγεννιούνται *στη* θύμησή του το καθαρό κι αψεγάδιαστο μαύρο κοστούμι του και τ' άσπρα γάντια που μ' αυτά κρατούσε τον ασημένιο δίσκο, όπου ήταν βαλμένος ο λογαριασμός, αυτό το πράγμα που έκανε τον άπειρο ταξιδιώτη να χάνει το θάρρος του...

Και στην τωρινή πραγματικότητα... παίχτες που έπαιζαν με θορυβώδικες σφαίρες, χωματένια τσιμπούκια, το κοινότατο τζιν με νερό, κι η μπύρα, η αιώνια κίτρινη δυνατή, μπύρα.

– «Τότε κύριε, ήταν άλλοι καιροί, μου αποκρίθηκε, που δεν έμοιαζαν καθόλου με τους τωρινούς!...».

– «Γκαρσόν», φώναξε χτυπώντας στο τραπέζι μ' ένα δοχείο από καλάι ένας κοντόχοντρος υπάλληλος μαγαζιού που ήταν πολύ λίγο ζαλισμένος από το πιοτί, «ένα καρτούτσο και στα γρήγορα».

Η παλιά μου γνωριμία με κοίταξε κι έφυγε για να πάει να φέρει τη μπύρα. Είχε στο βλέμμα του τόση καταφρόνεση, τόση ντροπή, τόση σιχαμάρα για τον εαυτό του, τέλος τόσο ολοφάνερα σημάδια αυτής της μαύρης κατάθλιψης που παρουσιάζεται πριν από την αυτοκτονία, που ένιωσα το αίμα να παγώνει μες στις φλέβες μου. Ο πελάτης πλή-

– «Γυρεύω ένα σπίτι».

– «Τα σπίτια δεν λείπουν, να ένα εκεί, δέκα βήματα από δω, προς τα δεξιά – κι ύστερα κείνο το άλλο. Όσο για μένα, αυτό που έπαθα είναι πολύ περίεργο. Ό,τι κέρδισα από τα παιδικά μου χρόνια, τα έχασα ίσαμε την τελευταία πεντάρα... Θ' ακούσατε σίγουρα για την χρεωκοπία του Τιππερέρυ! Εκεί μέσα τα έχασα όλα, μα όλα. Όταν διάβασα αύτην την είδηση στις εφημερίδες άρχισα να μην την πιστεύω κι ύστερα έτρεξα σαν τρελός σ' ένα δικηγόρο. Μην κουράζεστε, μου λέει, κάνοντας διαβήματα, τίποτα δεν θα σας σώσει κι θα ξοδέψετε και τα τελευταία λεπτά που σας απομένουν – και να, πρέπει κιόλας τώρα να μου δώσετε έξι σελλίνια κι έξι πέννες για την συμβουλή μου. Άρχισα τότε να φέρνω βόλτα στους δρόμους – περπατούσα έτσι όλη μέρα, κι αναρωτιόμουνα τί μου έμενε να κάνω. Μου κατέβηκε η ιδέα να γκρεμιστώ από την κορφή ενός βράχου στη θάλασσα και να πνιγώ, – και τα παιδιά... να τα πνίξω κι αυτά... Μα όταν τα ξαναείδα μ' έπιασε η τρομάρα. Δεν μου έκανε η καρδιά να τα σκοτώσω. Έπεσα άρρωστος, κι αυτή εδώ είναι η πιο μεγάλη ατυχία που μπορεί να βρει άνθρωπο που δουλεύει σαν και μένα σε ξενοδοχείο. Ύστερα από μια βδομάδα ξανάπιασα τη δουλειά μου, και δεν χωράει συζήτηση πώς δεν είχα πια καλή έκφραση, η άσκημη ψυχική μου διάθεση δεν μ' άφηνε ούτε στιγμή σε ησυχία. Το αφεντικό δύο φορές μου έκανε την παρατήρηση πώς έδειχνα πολύ στενοχωρημένος, ότι οι άνθρωποι που κατέβαιναν από το ξενοδοχείο δεν γύριζαν από κηδεία κι ότι στους ταξιδιώτες δεν αρέσουν τα πρόσωπα τα κατσουφιασμένα.

»Μια μέρα, την ώρα που σερβίριζα φαγητό μου έφυγε από τα χέρια ένας δίσκος. Τέτοιο πράγμα δεν είχα ποτέ πάθει από γεννησιμιού μου. Οι πελάτες άρχισαν να γελάνε, και το βράδυ το αφεντικό με πήρε παράμερα και μου λέει:

«Κοίταξε να βρεις αλλού δουλειά, εδώ δεν μπορούμε ν' ανεχτούμε άνθρωπο με τέτοιες αδυναμίες».

– «Πώς! τού λέω, μα αιτία είναι η αρρώστια μου. Είναι που είμαι...»

– «Τότε κοίταξε να γιατρευτείς, εδώ δεν έχουμε θέση για αρρώστους, μου αποκρίθηκε το αφεντικό».

»Κουβέντα με την κουβέντα φτάσαμε να πούμε πράγματα δυσάρεστα, και για να μ' εκδικηθεί πήγε στα άλλα ξενοδοχεία κι είπε πως είμαι ένας μπεκρής κι αυθάδης. Γύρι-

τοια περίπτωση στην υπηρεσία μου. Δεν έχω ακούσει εδώ από ταξιδιώτη να μου κάνει παρόμοια ερώτηση. Θα μιλήσω στον διευθυντή». Δεν χρειάζεται να προσθέσω πως ο διευθυντής είπε να με πάνε για την ξεδιαντροπιά μου στο καπνιστήριο, όπου κανείς πνιγόταν από τον πολύ καπνό κι όπου δεν θέλησα να μπω.

Μ' όλο τον ψευτοπερήφανο χαρακτήρα του και το αίσθημα μιας ψηλομύτικης αξιοπρέπειας γι' αυτόν τον ίδιο και για το Βασιλικό Ξενοδοχείο που ποτέ δεν τον άφηνε, ο σερβιτόρος εμένα μου φέρθηκε καλωσυνάτα, και πρέπει να το πω, η εύνοια αυτή απέναντί μου δεν χρωστιέται καθόλου στην προσωπική μου αξία, παρά μονάχα στον τόπο της γέννησής μου. Είχε μάθει πως ήμουνα Ρώσσος. Είχε μερικές γνώσεις στατιστικής για τις εξαγωγές που γινόνταν σε κάνναβι, λίπος, στάρι και ξυλεία που ανήκε στο στέμμα.

Αυτό δεν μπορούσα να το ξέρω εγώ. Μα κείνος ήξερε θετικά πως η Ρωσσία στέλνει στο εξωτερικό πάρα πολλούς πρίγκιπες και κόντηδες και πώς όλοι αυτοί έχουν πολλά χρήματα. (Ακόμα δεν είχε ιδέα σχετικά με την απελευθέρωση των αγροτών).

Αριστοκράτης από πεποίθηση, από κοινωνική θέση κι από ένστιχτο, έμαθε, λοιπόν, μετά χαράς πως ήμουνα Ρώσσος. Θέλοντας έτσι ν' ανεβεί στα μάτια μου και να μου είναι ευχάριστος, μου είπε μια μέρα τα παρακάτω λόγια, κι όλο έπαιζε χαριτωμένα μ' ένα φύλλο κισσού που κρεμόταν πάνω από την πόρτα του περιβολιού:

«Εδώ και πέντε μέρες, σερβίρισαν τον Μεγάλο Δούκα σας, γυρνούσε από την Οσμπόρνη με την Αυτής Μεγαλειότητα τη Βασίλισσα».

– Α!

– «Η Υψηλότητά του ''Χίς Χάϊνες'', πήρε εδώ ένα δείπνο. Ο Αρχιδούκας σας είναι ένας πολύ καλός νέος» – πρόστεσε κλείνοντας τα μάτια μ' επιδοκιμαστικό ύφος κι αφού μου χάρισε αυτό το πανηγυρικό λογίδριο έβγαλε το ασημένιο καπάκι που σκέπαζε μια πιατέλα με κουνουπίδια. Όταν έφυγα, έδειξε με το μικρό του δάχτυλο στο θυρωρό το ταξιδιωτικό μου σακίδιο και θέλοντας να μου δείξει ακόμα ένα τελευταίο δείγμα εύνοιας, πήρε με τα ίδια του τα χέρια το χαρτοφύλακά μου και μου τον έφερε στο αμάξι. Χαιρετώντας τον, τού έδωσα μισή κορώνα παραπάνω απ' ό,τι είχα πληρώσει κιόλας για την υπηρεσία, μα δεν την κοίταξε και χάθηκε ως διά μαγείας μες στην τσέπη του άσπρου του γιλέκου, που ήταν, κολαρισμένο στην

2. Ηθοποιός από θέατρο της Πετρούπολης.

έπιασαν στα πράσα, έπειτα αγκάλιασε μ' ένα απλόχωρο βλέμμα τον κήπο, τους ξύλινους πάγκους, τη μπύρα, τις σφαίρες, τα παιδιά των μαγαζιών και τους εργάτες που έπαιζαν. Έβλεπε χωρίς αμφιβολία να προβάλλουν ξανά, μες στις αναμνήσεις του, ένα τραπέζι πλούσια σερβιρισμένο, όπου ήταν καθισμένοι ένας Μεγάλος Δούκας Ρώσσος και μια Μεγαλειοτάτη και πίσω τους να στέκεται αυτός ο ίδιος γερμένος με σεβασμό, ενώ μπροστά στα μάτια του απλωνόταν ένας κήπος, συμμετρικός σαν ένα σχέδιο από παλιό θυμητάρι και καθαρός σαν μια γυναικεία κάμαρα για καλλωπισμό... Έβλεπε να προβάλλει ξανά μια ολάκερη τραπεζαρία γεμάτη βάζα κι άχρηστα μπουκάλια, στολισμένη με βαρειά και παχειά ταπετσαρία από μετάξι – και τέλος έβλεπε να ξαναγεννιούνται *στη* θύμησή του το καθαρό κι αψεγάδιαστο μαύρο κοστούμι του και τ' άσπρα γάντια που μ' αυτά κρατούσε τον άσημένιο δίσκο, όπου ήταν βαλμένος ο λογαριασμός, αυτό το πράγμα που έκανε τον άπειρο ταξιδιώτη να χάνει το θάρρος του...

Και στην τωρινή πραγματικότητα... παίχτες που έπαιζαν με θορυβώδικες σφαίρες, χωματένια τσιμπούκια, το κοινότατο τζιν με νερό, κι η μπύρα, η αιώνια κίτρινη δυνατή, μπύρα.

– «Τότε κύριε, ήταν άλλοι καιροί, μου αποκρίθηκε, που δεν έμοιαζαν καθόλου με τους τωρινούς!...».

– «Γκαρσόν», φώναξε χτυπώντας στο τραπέζι μ' ένα δοχείο από καλάι· ένας κοντόχοντρος υπάλληλος μαγαζιού που ήταν πολύ λίγο ζαλισμένος από το πιοτί, «ένα καρτούτσο και στα γρήγορα».

Η παλιά μου γνωριμία με κοίταξε κι έφυγε για να πάει να φέρει τη μπύρα. Είχε στο βλέμμα του τόση καταφρόνεση, τόση ντροπή, τόση σιχαμάρα για τον εαυτό του, τέλος τόσο ολοφάνερα σημάδια αυτής της μαύρης κατάθλιψης που παρουσιάζεται πριν από την αυτοκτονία, που ένιωσα το αίμα να παγώνει μες στις φλέβες μου. Ο πελάτης πλήρωσε σε μπακιρένιο νόμισμα και γύρισα για να μην δω την πέννα που του έδωσε για φιλοδώρημα.

Ο πάγος είχε σπάσει – και το γκαρσόνι είχε την καλή διάθεση να μου πει κάτι από τα φοβερά κείνα περιστατικά που τον γκρεμίσανε από το Βασιλικό Ξενοδοχείο και τον έριξαν στο καμπαρέ του «Γεωργίου του 4ου». Με ζύγωσε πάλι, δίχως να τον καλέσω και μου λέει:

– «Είμαι ευτυχισμένος που σας βλέπω – πως πάει η υγεία σας Κύριε;»

– «Ευχαριστώ, δεν είμαι ποτέ άρρωστος».

– «Πώς λοιπόν σκεφτήκατε να 'ρθείτε σ' αυτή τη μοναξιά για περίπατο;»

»Μην κουράζεστε, μου λέει, κάνοντας διαβήματα, τίποτα δεν θα σας σώσει και θα ξοδέψετε και τα τελευταία λεπτά που σας απομένουν – και να, πρέπει κιόλας τώρα να μου δώσετε έξι σελλίνια κι έξι πέννες για την συμβουλή μου. Άρχισα τότε να φέρνω βόλτα στους δρόμους – περπατούσα έτσι όλη μέρα, κι αναρωτιόμουνα τί μου έμενε να κάνω. Μου κατέβηκε η ιδέα να γκρεμιστώ από την κορφή ενός βράχου στη θάλασσα και να πνιγώ, – και τα παιδιά... να τα πνίξω κι αυτά... Μα όταν τα ξαναείδα μ' έπιασε η τρομάρα. Δεν μου έκανε η καρδιά να τα σκοτώσω. Έπεσα άρρωστος, κι αυτή εδώ είναι η πιο μεγάλη ατυχία που μπορεί να βρει άνθρωπο που δουλεύει σαν και μένα σε ξενοδοχείο. Ύστερα από μια βδομάδα ξανάπιασα τη δουλειά μου, και δεν χωράει συζήτηση πώς δεν είχα πια καλή έκφραση, η άσκημη ψυχική μου διάθεση δεν μ' άφηνε ούτε στιγμή σε ησυχία. Το αφεντικό δύο φορές μου έκανε την παρατήρηση πώς έδειχνα πολύ στενοχωρημένος, ότι οι άνθρωποι που κατέβαιναν από το ξενοδοχείο δεν γύριζαν από κηδεία και ότι στους ταξιδιώτες δεν αρέσουν τα πρόσωπα τα κατσουφιασμένα.

»Μια μέρα, την ώρα που σερβίριζα φαγητό μου έφυγε από τα χέρια ένας δίσκος. Τέτοιο πράγμα δεν είχα ποτέ πάθει από γεννησιμιού μου. Οι πελάτες άρχισαν να γελάνε, και το βράδυ το αφεντικό με πήρε παράμερα και μου λέει:

«Κοίταξε να βρεις αλλού δουλειά, εδώ δεν μπορούμε ν' ανεχτούμε άνθρωπο με τέτοιες αδυναμίες».

– «Πώς! τού λέω, μα αιτία είναι η αρρώστια μου. Είναι που είμαι...»

– «Τότε κοίταξε να γιατρευτείς, εδώ δεν έχουμε θέση για αρρώστους, μου αποκρίθηκε το αφεντικό».

»Κουβέντα με την κουβέντα φτάσαμε να πούμε πράγματα δυσάρεστα, και για να μ' εκδικηθεί πήγε στα άλλα ξενοδοχεία κι είπε πως είμαι ένας μπεκρής κι αυθάδης. Γύρισα πολύ παντού, μα δεν μπόρεσα πια να βρω δουλειά. Τότε άλλαξα όνομα όπως οι κλέφτες, κι άρχισα να ψάχνω να βρω οποιαδήποτε δουλειά, έστω και προσωρινή, μα δεν βρήκα τίποτα, τίποτα, τίποτα... Όλο τούτο τον καιρό ό,τι είχα, ίσαμε τα σκουλαρίκια και την καρφίτσα της γυναίκας μου, δώρο από μια δουκέσσα που είχε κάτσει σ' αυτήν τέσσερα χρόνια σαν αρχικαμαριέρα, όλα βγήκαν στο σφυρί. Έφτασα να βάλω ενέχυρο τα ρούχα μου, και ξέρετε, τα ρούχα, για μάς είναι ένα είδος πρώτης ανάγκης, γιατί δίχως καθωσπρέπει ρούχα δεν σε δέχονται σε κανένα ίδρυ-

συνέχεια στη σελ. 14

συνέχεια από τη σελ. 13

μα σοβαρό. Δούλεψα πολλές *φορές σε πρόχειρα εστιατόρια και χάλασα* ολότελα τα ρούχα μου μ' αυτή την τσιγγάνικη ζωή. Δεν ξέρω μάλιστα πώς το αφεντικό αυτουνού εδώ τού μαγαζιού, δέχτηκε να με πάρει. Και λέγοντας αυτά κοίταζε με σιχαμάρα το παλιωμένο μαύρο του κοστούμι. Επιτέλους μπορώ πια να κερδίζω ένα κομμάτι ψωμί για τα παιδιά μου. Κι η γυναίκα μου... τώρα...».

Σταμάτησε για λίγο να μιλάει, πήρε ανάσα και συνέχισε:

«Τώρα πλένει τα εσώρουχα των άλλων. Αν έχετε ανάγκη από καμιά πλύστρα, Κύριε, ορίστε η διεύθυνσή της... πλένει πολύ καλά. Και μολονότι ποτέ πριν... ποτέ δεν είχε... μα ποιό το όφελος να κουβεντιάζουμε πάνω σ' αυτό! Ξέρει κανείς καλά πως οι ζητιάνοι δεν διαλέγουν τη δουλειά... Μονάχα είναι πολύ σκληρό... και μάλιστα για μια γυναίκα!»

Είδα να τρεμοπαίζει και να γυαλίζει ανάμεσα στα τσίνουρά του ένα δάκρυ που έπεσε τέλος στο στήθος του, το στήθος που δεν φορούσε πια το άσπρο πικέ γελέκο, το μαλακό και κολλαριστό.

— Γκαρσόν! φώναξε κάποιος από την άλλη πλευρά.

— Yes sir!

Έφυγε κι εγώ έκανα το ίδιο.

III

Είχα πολύ καιρό να βρεθώ κατάφατσα με μια τόσο άδολη θλίψη, μα και τόσο τρομερή. Ο άνθρωπος αυτός σίγουρα βούλιαζε κάτω από το βάρος της δυστυχίας που είχε τσακίσει την ύπαρξή του και δεν υπόφερε, βέβαια, λιγότερο απ' όλες τις ξεπεσμένες μεγαλειότητες, που καραβοτσακισμένες εδώ ή εκεί απ'

ποντας αυτό το γκαρσόνι του Βασιλικού Ξενοδοχείου, που είχε πέσει στη μιζέρια.

...Ξέρετε τί σημαίνει παντού κι ιδιαίτερα στην Αγγλία η λέξη ζητιάνος –beggar– που την μεταχειριζόταν ο ίδιος; Αυτή η λέξη τα κλείνει μέσα της όλα: τον αφορισμό όπως τον καταλάβαιναν στον μεσαίωνα, τον πολιτικό θάνατο, την καταφρόνια του πλήθους, την υποχρεωτική ταπείνωση, την έλλειψη νόμου, δικαιοσύνης, κι οποιασδήποτε προστασίας, τέλος την στέρηση όλων των δικαιωμάτων, ακόμα και του δικαιώματος να ζητήσει την βοήθεια του διπλανού του... Όταν αυτός ο άνθρωπος, τσακισμένος από την κούραση και την ντροπή, άφηνε το καμπαρέ του Γεώργιου του 4ου για να πάει σπίτι του, όπου τον κυνηγούσαν οι θύμισες των περασμένων κι οι εσωτερικές του *αγωνίες, σίγουρα,* δεν ήταν ξεκούραση αυτή που έβρισκε εκεί. Έβλεπε να έρχεται να τον ανταμώσει αυτή που άλλοτε ήταν η αρχικαμαριέρισα μιας δούκισσας και που χάρη σ' αυτόν κατάντησε στο χάλι της πλύστρας! Πόσες φορές, ασφαλώς –πολύ ανήμπορος για να τελειώνει με την μιζέρια– γύρεψε να βρει ξαλάφρωμα από τα βάσανά του στο πιοτί, αυτή τη μοναδική παρηγοριά του φτωχού και του βασανισμένου, αυτό το διαβολεμένο πιοτί, μοιραίο τέρμα σε τόσα βαρειά φορτία, σε τόσες πίκρες, μα και σε τόσες υπάρξεις που δίχως αυτό θα ήταν μια μακρόσυρτη, μια ασταμάτητη αγωνία, μια αλυσίδα από θλίψεις θαμμένες μες στ' αδιάβατα σκοτάδια!

...Όλα αυτά είναι πολύ καλά θα μου πείτε, –μα γιατί αυτός ο άνθρωπος δεν μπόρεσε να ξεπεράσει αυτήν την κατά-

Η Lucy Parsons συχνά εκθειάζεται ως πρωτοποριακή μαύρη ριζοσπάστης, δινή συγγραφέας και ρήτορας που υπερασπίστηκε τη χειραφέτηση των εργαζομένων μέσω οργανώσεων, όπως οι Βιομηχανικοί Εργάτες του Κόσμου (IWW), ενώ αψήφησε τους ρατσιστικούς κανόνες με τον λευκό σύζυγό της Albert Parsons.

Όλα αυτά αποτελούν μια γενική περιγραφή του βίου των Parsons, ο οποίος κρύβει και πολλές αντιφάσεις. Κατά τη διάρκεια της ζωής της, η Parsons έκρυψε το γεγονός ότι ήταν Αφρικανή Αμερικανίδα και πρώην σκλάβα· αντίθετα ισχυριζόταν ότι ήταν Αμερικανίδα Ιθαγενής καταγωγής από το Μεξικό. Αποφεύγει να καταγγείλει τα δεινά των μαύρων εργαζομένων, εστιάζοντας σχεδόν αποκλειστικά σε μια αστική εργατική τάξη που αποτελείται κυρίως από ευρωπαίους μετανάστες. Παρά το γεγονός ότι ήταν εκπρόσωπος στο ιδρυτικό συνέδριο της IWW το 1905, η συμμετοχή της στη ριζοσπαστική ένωση μετά από αυτό ήταν ελάχιστη.

Ωστόσο, η πορεία της από σκλάβα σε αναγνωρισμένη ριζοσπαστική φωνή ανά την αμερικανική επικράτεια, η ακούραστη υπεράσπισή της προς τους εργάτες και η αναμφισβήτητη γενναιότητά της, απέναντι στη δολοφονική κρατική καταπίεση, την έκαναν να ξεχωρίζει σε μια εποχή γεμάτη αξιομνημόνευτους αριστεριστές.

Η Parsons σβύνεται σε μεγάλο βαθμό από τη μνήμη των ανθρώπων μετά το θάνατό της, το 1942. Μόλις το 1976 δημοσιεύεται η πρώτη βιογραφία της, ***Lucy Parsons: Μια Αμερικανίδα επαναστάτρια,*** της Carolyn Ashbaugh. Η δεύτερη – ***Θεά της αναρχίας: Η ζωή και η εποχή της Lucy Parsons,*** *Αμερικανίδας ριζοσπάστριας* από τη Jacqueline Jones – κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Basic Books.

AD: Υπό το φως του παλιού αναρχικού σλόγκαν «Ούτε Θεοί, ούτε Αφέντες», φαί-

Οι Δημοκρατικοί ανέκτησαν τον έλεγχο του κράτους την επόμενη χρονιά, εξωθώντας το ζευγάρι να φύγει στο Σικάγο, όπου και εγκαταθίστανται σε μια κοινότητα γερμανών μεταναστών. Ο ίδιος εργάζεται σε εκτυπωτήριο και η Lucy ανοίγει ραφείο.

Ο Albert και η Lucy συμμετέχουν στις κινητοποιήσεις των Γερμανών μεταναστών και ενστερνίζονται τον σοσιαλισμό. Όπως οι Ρεπουμπλικανοί του Τέξας αμφισβήτησαν το ισχυρό Δημοκρατικό Κόμμα και τη δέσμευσή του για δουλεία, οι Σοσιαλιστές αμφισβήτησαν αμφότερα τα μεγάλα πολιτικά κόμματα και τη δέσμευσή τους στον καπιταλισμό.

Ο Αλμπερτ για άλλη μια φορά απολαμβάνει το ρόλο του ως αουτσάιντερ και αγκάθι στα πλευρά του κόμματος. Αρκετές φορές στα τέλη του 1870, προσπάθησε να ιδρύσει τοπικό γραφείο αλλά απέτυχε. Αυτός και η Lucy πείσθηκαν ότι το franchise ήταν ένα κακό όχημα για την ταξική επανάσταση! Αντιλήφθηκαν ότι πολλοί εργάτες δεν είχαν την πολυτέλεια να αφήσουν την δουλειά τους για να ψηφίσουν. Τα δύο μεγάλα κόμματα κρατούσαν σταθερά την πίστη των λευκών εργατικών τάξεων, ακόμη και η ίδια η «πολιτική διαδικασία» καταστρεφόταν από την επιρροή των καπιταλιστών και των άπληστων νομοθετών.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1880, οι Parsonses εγκαταλείπουν την εκλογική διαδικασία και στρέφονται στον αναρχισμό. Ισχυρίζονται ότι η κομματική πολιτική ήταν χάσιμο χρόνου και ότι η άμεση δράση των εργαζομένων κατά του καπιταλιστικού συστήματος είναι ο μόνος αληθινός δρόμος προς την επανάσταση. Προσθέτουν, ότι η τεχνολογική καινοτομία στον εργασιακό χώρο εξαλείφει θέσεις εργασίας όχι μόνο για τους εργάτες στο εργοστάσιο αλλά και για τις μεσαίες τάξεις. Σύντομα, συμπληρώνουν, λίγοι Αμερικανοί θα μπορούν να αντέξουν οικονομικά να αγοράσουν τα αγαθά που παράγονται σε

δίζω ένα κομμάτι ψωμί για τα παιδιά μου. Κι η γυναίκα μου... τώρα...».

Σταμάτησε για λίγο να μιλάει, πήρε ανάσα και συνέχισε:

«Τώρα πλένει τα εσώρουχα των άλλων. Αν έχετε ανάγκη από καμιά πλύστρα, Κύριε, ορίστε η διεύθυνσή της... πλένει πολύ καλά. Και μολονότι ποτέ πριν... ποτέ δεν είχε... μα ποιό το όφελος να κουβεντιάζουμε πάνω σ' αυτό! Ξέρει κανείς καλά πως οι ζητιάνοι δεν διαλέγουν τη δουλειά... Μονάχα είναι πολύ σκληρό... και μάλιστα για μια γυναίκα!»

Είδα να τρεμοπαίζει και να γυαλίζει ανάμεσα στα τσίνουρά του ένα δάκρυ που έπεσε τέλος στο στήθος του, το στήθος που δεν φορούσε πια το άσπρο πικέ γελέκο, το μαλακό και κολλαριστό.

— Γκαρσόν! φώναξε κάποιος από την άλλη πλευρά.

— Yes sir!

Έφυγε κι εγώ έκανα το ίδιο.

III

Είχα πολύ καιρό να βρεθώ κατάφατσα με μια τόσο άδολη θλίψη, μα και τόσο τρομερή. Ο άνθρωπος αυτός σίγουρα βούλιαζε κάτω από το βάρος της δυστυχίας που είχε τσακίσει την ύπαρξή του και δεν υπόφερε, βέβαια, λιγότερο απ' όλες τις ξεπεσμένες μεγαλειότητες, που καραβοτσακισμένες εδώ ή εκεί απ' όλο τον κόσμο έρχονται ν' αράξουν στις ακτές της Αγγλίας.

– Όχι λιγότερο;... Όχι... δεν είναι η κατάλληλη λέξη. Αυτός υπόφερε δέκα φορές, ίσως εκατό φορές πιότερο από τον Λουδοβίκο - Φίλιππο πον, κι αυτός επίσης είχε μείνει κοντά στο χάνι του Γεωργίου του Τετάρτου, στο Κλαρμόν.

Οι εξαιρετικές στενοχώριες, τα μεγάλα βάσανα που μπροστά τους σταματούν γενικά οι γενιές με τρόμο και συμπόνια, είναι προορισμένες για εξαιρετικές πλάτες. Οι άνθρωποι αυτοί είναι πιο δυνατοί από τους κοινούς θνητούς κι έχουν πιο πολλά γιατρικά στη διάθεσή τους. Οι τσεκουριές που χώνονται στη φλούδα μιας βελανιδιάς, αντιλαλούν σ' ολάκερο το δάσος, μα μόλις το, την καταφρόνια του πλήθους, την υποχρεωτική ταπείνωση, την έλλειψη νόμου, δικαιοσύνης, κι οποιασδήποτε προστασίας, τέλος την στέρηση όλων των δικαιωμάτων, ακόμα και του δικαιώματος να ζητήσει την βοήθεια του διπλανού του... Όταν αυτός ο άνθρωπος, τσακισμένος από την κούραση και την ντροπή, άφηνε το καμπαρέ του Γεώργιου του 4ου για να πάει σπίτι του, όπου τον κυνηγούσαν οι θύμισες των περασμένων κι οι εσωτερικές του *αγωνίες, σίγουρα,* δεν ήταν ξεκούραση αυτή που έβρισκε εκεί. Έβλεπε να έρχεται να τον ανταμώσει αυτή που άλλοτε ήταν η αρχικαμαριέρισα μιας δούκισσας και που χάρη σ' αυτόν κατάντησε στο χάλι της πλύστρας! Πόσες φορές, ασφαλώς –πολύ ανήμπορος για να τελειώνει με την μιζέρια– γύρεψε να βρει ξαλάφρωμα από τα βάσανά του στο πιοτί, αυτή τη μοναδική παρηγοριά του φτωχού και του βασανισμένου, αυτό το διαβολεμένο πιοτί, μοιραίο τέρμα σε τόσα βαρειά φορτία, σε τόσες πίκρες, μα και σε τόσες υπάρξεις που δίχως αυτό θα ήταν μια μακρόσυρτη, μια ασταμάτητη αγωνία, μια αλυσίδα από θλίψεις θαμμένες μες στ' αδιάβατα σκοτάδια!

...Όλα αυτά είναι πολύ καλά θα μου πείτε, –μα γιατί αυτός ο άνθρωπος δεν μπόρεσε να ξεπεράσει αυτήν την κατάσταση; Τί διαφορά υπάρχει, πραγματικά, ανάμεσα στη θέση ενός λακέ με τριπλό πηγούνι του Βασιλικού Ξενοδοχείου και τη θέση ενός απλού γκαρσονιού του καμπαρέ του Γεώργιου του 4ου; Πραγματικά για ένα φιλόσοφο δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά, μα αυτός ο άνθρωπος ήταν ένας υπηρέτης σε χάνι κι οι φιλόσοφοι σπανίζουν σ' αυτήν την κοινωνική τάξη. Έψαξα του κάκου και ξεσκάλισα τη θύμησή μου. Βρίσκω μονάχα δύο, τον Αίσωπο και τον Ζαν Ζακ Ρουσσώ. Και μάλιστα αυτός ο τελευταίος άφησε το επάγγελμά του από νεαρή ηλικία. Το λοιπόν, ποιό το όφελος να συζητάμε πάνω σ' αυτό; Σίγουρα θα ήταν καλύτερα να είχε καταφέρει να φανεί ανώτερος από τη μιζέρια, μα

φή του βίου των Parsons, ο οποίος κρύβει και πολλές αντιφάσεις. Κατά τη διάρκεια της ζωής της, η Parsons έκρυψε το γεγονός ότι ήταν Αφρικανή Αμερικανίδα και πρώην σκλάβα· αντίθετα ισχυριζόταν ότι ήταν Αμερικανίδα Ιθαγενής καταγωγής από το Μεξικό. Αποφεύγει να καταγγείλει τα δεινά των μαύρων εργαζομένων, εστιάζοντας σχεδόν αποκλειστικά σε μια αστική εργατική τάξη που αποτελείται κυρίως από ευρωπαίους μετανάστες. Παρά το γεγονός ότι ήταν εκπρόσωπος στο ιδρυτικό συνέδριο της IWW το 1905, η συμμετοχή της στη ριζοσπαστική ένωση μετά από αυτό ήταν ελάχιστη.

Ωστόσο, η πορεία της από σκλάβα σε αναγνωρισμένη ριζοσπαστική φωνή ανά την αμερικανική επικράτεια, η ακούραστη υπεράσπισή της προς τους εργάτες και η αναμφισβήτητη γενναιότητά της, απέναντι στη δολοφονική κρατική καταπίεση, την έκαναν να ξεχωρίζει σε μια εποχή γεμάτη αξιομνημόνευτους αριστεριστές.

Η Parsons σβύνεται σε μεγάλο βαθμό από τη μνήμη των ανθρώπων μετά το θάνατό της, το 1942. Μόλις το 1976 δημοσιεύεται η πρώτη βιογραφία της, ***Lucy Parsons: Μια Αμερικανίδα επαναστάτρια,*** της Carolyn Ashbaugh. Η δεύτερη – ***Θεά της αναρχίας: Η ζωή και η εποχή της Lucy Parsons,*** *Αμερικανίδας ριζοσπάστριας* από τη Jacqueline Jones – κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Basic Books.

AD: Υπό το φως του παλιού αναρχικού σλόγκαν «Ούτε Θεοί, ούτε Αφέντες», φαίνεται φυσικό η Lucy Parsons, πρώην σκλάβας, να προσελκύεται από τον αναρχισμό, αλλά η πολιτική εξέλιξή της δεν ήταν τόσο απλή. Μπορείτε να εξηγήσετε πώς προχώρησε από απελεύθερη σε αναρχική;

JJ: Η ανάπτυξη της πολιτικής ιδεολογίας της Lucy Parsons ήταν συνυφασμένη με αυτή του συζύγου της, Albert Parsons. Ως έφηβος, ο Albert υπηρέτησε στον Συνομοσπονδιακό Στρατό, αλλά δεν ήταν υπέρμαχος της πλευράς του Νότου (Southern Cause). Μετά τον πόλεμο, ο Albert επιστρέφει στο Γουάκο του Τέξας και εντάσσεται στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα. Διαδραματίζει σημαντικό ρόλο βοηθώντας στους απελεύθερους να εγγραφούν και να ψηφίσουν και προτρέποντας τους να αδράξουν τα δικαιώματά τους ως ελεύθεροι και ίσοι πολίτες. Είναι κατά τη διάρκεια αυ-

πουμπλικάνοι του Τέξας αμφισβήτησαν το ισχυρό Δημοκρατικό Κόμμα και τη δέσμευσή του για δουλεία, οι Σοσιαλιστές αμφισβήτησαν αμφότερα τα μεγάλα πολιτικά κόμματα και τη δέσμευσή τους στον καπιταλισμό.

Ο Άλμπερτ για άλλη μια φορά απολαμβάνει το ρόλο του ως αουτσάιντερ και αγκάθι στα πλευρά του κόμματος. Αρκετές φορές στα τέλη του 1870, προσπάθησε να ιδρύσει τοπικό γραφείο αλλά απέτυχε. Αυτός και η Lucy πείσθηκαν ότι το franchise ήταν ένα κακό όχημα για την ταξική επανάσταση! Αντιλήφθηκαν ότι πολλοί εργάτες δεν είχαν την πολυτέλεια να αφήσουν την δουλειά τους για να ψηφίσουν. Τα δύο μεγάλα κόμματα κρατούσαν σταθερά την πίστη των λευκών εργατικών τάξεων, ακόμη και η ίδια η «πολιτική διαδικασία» καταστρεφόταν από την επιρροή των καπιταλιστών και των άπληστων νομοθετών.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1880, οι Parsonses εγκαταλείπουν την εκλογική διαδικασία και στρέφονται στον αναρχισμό. Ισχυρίζονται ότι η κομματική πολιτική ήταν χάσιμο χρόνου και ότι η άμεση δράση των εργαζομένων κατά του καπιταλιστικού συστήματος είναι ο μόνος αληθινός δρόμος προς την επανάσταση. Προσθέτουν, ότι η τεχνολογική καινοτομία στον εργασιακό χώρο εξαλείφει θέσεις εργασίας όχι μόνο για τους εργάτες στο εργοστάσιο αλλά και για τις μεσαίες τάξεις. Σύντομα, συμπληρώνουν, λίγοι Αμερικανοί θα μπορούν να αντέξουν οικονομικά να αγοράσουν τα αγαθά που παράγονται σε αυτή τη χώρα και, τότε, ο καπιταλισμός θα καταρρεύσει. Οι εργαζόμενοι, ως εκ τούτου, θα οργανωθούν σε συνδικάτα, τα οποία θα χρησιμεύσουν ως έμβρυα μιας νέας, ισότιμης κοινωνίας, η οποία θα καθοδηγείται από την συλλογική ευημερία και όχι από την κερδοσκοπία των λίγων. Αυτή η νέα κοινωνία δεν θα χρειάζεται μισθούς και πόλεμο.

Η Lucy Parsons παραμένει αφοσιωμένη σε αυτές τις ιδέες καθ' όλη τη διάρκεια της μακράς ζωής της και παρά την προφανή ευελιξία του καπιταλιστικού συστήματος, να ικανοποιήσει πολλούς νέους εργαζόμενους και να δημιουργήσει πολλά νέα είδη θέσεων εργασίας.

AD: Μπορείτε να περιγράψετε την επίδραση της υπόθεσης Haymarket στην Lucy;

στήθος που δεν φορούσε πια το άσπρο πικέ γελέκο, το μαλακό και κολλαριστό.

— Γκαρσόν! φώναξε κάποιος από την άλλη πλευρά.

— Yes sir!

Έφυγε κι εγώ έκανα το ίδιο.

III

Είχα πολύ καιρό να βρεθώ κατάφατσα με μια τόσο άδολη θλίψη, μα και τόσο τρομερή. Ο άνθρωπος αυτός σίγουρα βούλιαζε κάτω από το βάρος της δυστυχίας που είχε τσακίσει την ύπαρξή του και δεν υπόφερε, βέβαια, λιγότερο απ' όλες τις ξεπεσμένες μεγαλειότητες, που καραβοτσακισμένες εδώ ή εκεί απ' όλο τον κόσμο έρχονται ν' αράξουν στις ακτές της Αγγλίας.

– Όχι λιγότερο;... Όχι... δεν είναι η κατάλληλη λέξη. Αυτός υπόφερε δέκα φορές, ίσως εκατό φορές πιότερο από τον Λουδοβίκο - Φίλιππο που, κι αυτός επίσης είχε μείνει κοντά στο χάνι του Γεωργίου του Τετάρτου, στο Κλαρμόν.

Οι εξαιρετικές στενοχώριες, τα μεγάλα βάσανα που μπροστά τους σταματούν γενικά οι γενιές με τρόμο και συμπόνια, είναι προορισμένες για εξαιρετικές πλάτες. Οι άνθρωποι αυτοί είναι πιο δυνατοί από τους κοινούς θνητούς κι έχουν πιο πολλά γιατρικά στη διάθεσή τους. Οι τσεκουριές που χώνονται στη φλούδα μιας βελανιδιάς, αντιλαλούν σ' ολάκερο το δάσος, μα μόλις σαλεύουν την κορφή τού γιγάντιου δέντρου, ενώ το χορτάρι γέρνει καταγής αθόρυβα, κομμένο από το δρεπάνι, το τσαλαπατάμε με τα πόδια πηγαίνοντας στις δουλειές μας δίχως να το προσέξουμε. Είχαν δει τα μάτια μου τόσες πολλές ατυχίες που στο τέλος απόχτησα μια πικρή πείρα από τέτοια πράγματα. Μολονότι έχω δει πια πάρα πολλούς απ' αυτούς τους πολύ δυστυχισμένους, ένιωσα την καρδιά μου να ραγίζει βλέποντας τον άνθρωπο αυτό στο μπαλκόνι του, σκυμμένο πάνω από τη θάλασσα, με το βλέμμα του χαμένο στο βάθος το μπαλκόνι της πλύστρας! Πόσες φορές, ασφαλώς –πολύ ανήμπορος για να τελειώνει με την μιζέρια– γύρεψε να βρει ξαλάφρωμα από τα βάσανά του στο πιοτί, αυτή τη μοναδική παρηγοριά του φτωχού και του βασανισμένου, αυτό το διαβολεμένο πιοτί, μοιραίο τέρμα σε τόσα βαρειά φορτία, σε τόσες πίκρες, μα και σε τόσες υπάρξεις που δίχως αυτό θα ήταν μια μακρόσυρτη, μια ασταμάτητη αγωνία, μια αλυσίδα από θλίψεις θαμμένες μες στ' αδιάβατα σκοτάδια!

...Όλα αυτά είναι πολύ καλά θα μου πείτε, –μα γιατί αυτός ο άνθρωπος δεν μπόρεσε να ξεπεράσει αυτήν την κατάσταση; Τί διαφορά υπάρχει, πραγματικά, ανάμεσα στη θέση ενός λακέ με τριπλό πηγούνι του Βασιλικού Ξενοδοχείου και τη θέση ενός απλού γκαρσονιού του καμπαρέ του Γεώργιου του 4ου; Πραγματικά για ένα φιλόσοφο δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά, μα αυτός ο άνθρωπος ήταν ένας υπηρέτης σε χάνι κι οι φιλόσοφοι σπανίζουν σ' αυτήν την κοινωνική τάξη. Έψαξα του κάκου και ξεσκάλισα τη θύμησή μου. Βρίσκω μονάχα δύο, τον Αίσωπο και τον Ζαν Ζακ Ρουσσώ. Και μάλιστα αυτός ο τελευταίος άφησε το επάγγελμά του από νεαρή ηλικία. Το λοιπόν, ποιό το όφελος να συζητάμε πάνω σ' αυτό; Σίγουρα θα ήταν καλύτερα να είχε καταφέρει να φανεί ανώτερος από τη μιζέρια, μα αφού δεν τα κατάφερε;

Και γιατί δεν τα κατάφερε; Ρωτήστε γι' αυτό τον Μακόλεϋ, τον Λινγκάρ κι άλλους ιστορικούς... Εγώ προτιμάω να σας διηγηθώ μιαν άλλη φορά τις ατυχίες άλλων δυστυχισμένων κι άλλων ζητιάνων. Ναι, γνώρισα πολύ δυστυχισμένους ανθρώπους, κι ακριβώς επειδή τους γνώρισα συνεχίζω να συμπαθώ το γκαρσόνι του καμπαρέ Γεώργιος ο 4ος.

Αναρχία και Ζωή

ράπισή της προς τους εργάτες και η αναμφισβήτητη γενναιότητά της, απέναντι στη δολοφονική κρατική καταπίεση, την έκαναν να ξεχωρίζει σε μια εποχή γεμάτη αξιομνημόνευτους αριστεριστές.

Η Parsons σβύνεται σε μεγάλο βαθμό από τη μνήμη των ανθρώπων μετά το θάνατό της, το 1942. Μόλις το 1976 δημοσιεύεται η πρώτη βιογραφία της, ***Lucy Parsons: Μια Αμερικανίδα επαναστάτρια***, της Carolyn Ashbaugh. Η δεύτερη – ***Θεά της αναρχίας: Η ζωή και η εποχή της Lucy Parsons***, *Αμερικανίδας ριζοσπάστριας* από τη Jacqueline Jones – κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Basic Books.

AD: Υπό το φως του παλιού αναρχικού σλόγκαν «Ούτε Θεοί, ούτε Αφέντες», φαίνεται φυσικό η Lucy Parsons, πρώην σκλάβας, να προσελκύεται από τον αναρχισμό, αλλά η πολιτική εξέλιξή της δεν ήταν τόσο απλή. Μπορείτε να εξηγήσετε πώς προχώρησε από απελεύθερη σε αναρχική;

JJ: Η ανάπτυξη της πολιτικής ιδεολογίας της Lucy Parsons ήταν συνυφασμένη με αυτή του συζύγου της, Albert Parsons. Ως έφηβος, ο Albert υπηρέτησε στον Συνομοσπονδιακό Στρατό, αλλά δεν ήταν υπέρμαχος της πλευράς του Νότου (Southern Cause). Μετά τον πόλεμο, ο Albert επιστρέφει στο Γουάκο του Τέξας και εντάσσεται στο Ρεπουμπλικανικό Κόμμα. Διαδραματίζει σημαντικό ρόλο βοηθώντας στους απελεύθερους να εγγραφούν και να ψηφίσουν και προτρέποντας τους να αδράξουν τα δικαιώματά τους ως ελεύθεροι και ίσοι πολίτες. Είναι κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου που ο Albert συνειδητοποιεί ότι διαθέτει το σημαντικό χάρισμα του δεινού, ακόμη και ατρόμητου, ρήτορα. Σταδιακά, ανέπτυξε πολιτικές φιλοδοξίες, όπως αποδεικνύεται από την προσπάθειά του να πετύχει την εύνοια εξέχοντων Ρεπουμπλικάνων του Τέξας.

Αυτός και η Lucy παντρεύονται το 1872, όταν οι Ρεπουμπλικανοί έλεγχαν την κρατική κυβέρνηση και (τουλάχιστον σε ορισμένες περιοχές) ενέκριναν το διαφυλετικό γάμο. «πολιτική διαδικασία» καταστρεφόταν από την επιρροή των καπιταλιστών και των άπληστων νομοθετών.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1880, οι Parsonses εγκαταλείπουν την εκλογική διαδικασία και στρέφονται στον αναρχισμό. Ισχυρίζονται ότι η κομματική πολιτική ήταν χάσιμο χρόνου και ότι η άμεση δράση των εργαζομένων κατά του καπιταλιστικού συστήματος είναι ο μόνος αληθινός δρόμος προς την επανάσταση. Προσθέτουν, ότι η τεχνολογική καινοτομία στον εργασιακό χώρο εξαλείφει θέσεις εργασίας όχι μόνο για τους εργάτες στο εργοστάσιο αλλά και για τις μεσαίες τάξεις. Σύντομα, συμπληρώνουν, λίγοι Αμερικανοί θα μπορούν να αντέξουν οικονομικά να αγοράσουν τα αγαθά που παράγονται σε αυτή τη χώρα και, τότε, ο καπιταλισμός θα καταρρεύσει. Οι εργαζόμενοι, ως εκ τούτου, θα οργανωθούν σε συνδικάτα, τα οποία θα χρησιμεύσουν ως έμβρυα μιας νέας, ισότιμης κοινωνίας, η οποία θα καθοδηγείται από την συλλογική ευημερία και όχι από την κερδοσκοπία των λίγων. Αυτή η νέα κοινωνία δεν θα χρειάζεται μισθούς και πόλεμο.

Η Lucy Parsons παραμένει αφοσιωμένη σε αυτές τις ιδέες καθ' όλη τη διάρκεια της μακράς ζωής της και παρά την προφανή ευελιξία του καπιταλιστικού συστήματος, να ικανοποιήσει πολλούς νέους εργαζόμενους και να δημιουργήσει πολλά νέα είδη θέσεων εργασίας.

AD: Μπορείτε να περιγράψετε την επίδραση της υπόθεσης Haymarket στην Lucy;

JJ: Κατά τη διάρκεια της μεγάλης απεργίας των σιδηροδρομικών το καλοκαίρι του 1877, όπου ο Albert έγινε γνωστός ως ομιλητής και διοργανωτής, η αστυνομία του Σικάγο, η οποία είχε τεθεί σε κατάσταση συναγερμού, επιτίθεται με αγριότητα στους διαδηλωτές τραυματίζοντας ακόμη και σκοτώνοντας όποιον έβρισκε στο πέρασμά της. Οι Parsonses και άλλοι ριζοσπάστες είναι πεπεισμένοι ότι οι εργατικές τάξεις πρέπει να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους εναντίον

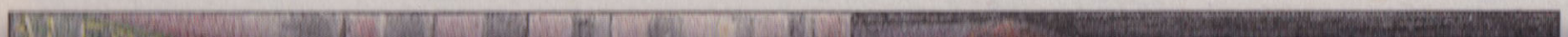

Συνέντευξη της Jacqueline Jones, συγγραφέως του βιβλίου «Θεά της αναρχίας: Η ζωή και η εποχή της Lucy Parsons», στον Arvind Dilawar

της αστυνομίας, των ιδιωτικών φρουρών ασφαλείας και των ομοσπονδιακών στρατευμάτων, που ήταν οπλισμένοι με όπλα, πυροβόλα όπλα και Gatling guns (μυδράλια). Αυτοί οι ριζοσπάστες, λοιπόν, άρχισαν να παροτρύνουν τους εργαζόμενους να πάρουν τα όπλα για να προστατεύσουν τον εαυτό τους και τις οικογένειές τους.

Η συνάντηση που διοργάνωσαν οι αναρχικοί στην πλατεία Haymarket του Σικάγο το βράδυ της 4ης Μαΐου 1886 ήταν μια άμεση απάντηση στις αστυνομικές επιθέσεις εναντίον των απεργών εργαζομένων, οι οποίοι διαδηλώνουν για οκτάωρη εργασία. Η διαδήλωση στην πλατεία Haymarket είναι ειρηνική μέχρι να καταφθάσουν στην πλατεία ογδόντα αστυνομικοί· κάποιος τους ρίχνει βόμβα, σκοτώνοντας επτά αξιωματικούς και τραυματίζοντας αμέτρητους ανθρώπους.

Αργότερα, κατά τη διάρκεια της δίκης, οι εισαγγελείς παραδέχονται ότι δεν μπορούν να καθορίσουν ποιος έριξε τη βόμβα, αλλά προχωρούν στην καταδίκη επτά αναρχικών με την κατηγορία της δολοφονίας και της συνωμοσίας. Σύμφωνα με το κράτος, αυτοί οι άνδρες, συμπεριλαμβανομένου του Albert Parsons, ήταν ένοχοι λόγω της διασύνδεσής τους με τον αναρχικό Τύπο του Σικάγο. Τον Νοέμβριο του 1887, τέσσερις από τους καταδικασθέντες, συμπεριλαμβανομένου του Albert, εκτελούνται με απαγχονισμό.

χώρα για να συγκεντρώσει χρήματα για την υπεράσπιση των κατηγορουμένων. Κατά τη διάρκεια της καμπάνιας, γίνεται πανεθνικά διάσημη για τις φλογερές καταγγελίες της κατά του αστυνομικού και του πολιτικού κατεστημένου του Σικάγο. Άρχιζε τις ομιλίες της με το προκλητικό «Είμαι αναρχική!» Τα πλήθη που έρχονταν να την ακούσουν δεν έβλεπαν στο βήμα μια αξιολύπητη, θλιβερή χήρα, αλλά μια ασυμβίβαστη γυναίκα πρόθυμη να προκαλέσει –ακόμη και να συγκλονίσει– τους ακροατές της.

AD: Πώς αντιπαραβάλλονταν ο χαρακτήρας και οι απόψεις της Λούσι με την επικρατούσα αντίληψη και εικόνα των αναρχικών εκείνης της εποχής;

JJ: Πρώτον, πρέπει να σημειώσω ότι η «λαϊκή κατανόηση και αντίληψη για τους αναρχικούς εκείνη την εποχή» –ιδιαίτερα μετά την έκρηξη της βόμβας στην πλατεία Haymarket– προώθησε ορισμένα στερεότυπα που άντεξαν στο χρόνο. Οι συντάκτες, οι δημοσιογράφοι, οι κληρικοί, οι πολιτικοί, οι κοινωνικοί μεταρρυθμιστές και οι πολιτικοί γελοιογράφοι απεικόνιζαν όλοι τον αναρχικό ως πονηρό, αχαλίνωτο, με αγριεμένο μάτι έτοιμο να ρίξει δυναμίτη σε ανυποψίαστο πλήθος αθώων ανδρών, γυναικών και παιδιών. Αυτός ήταν ένας από τους λόγους που οι άνθρωποι ήταν τόσο γοητευμένοι από την Lucy Parsons. Ευγενική και αξιοπρεπής στην συμπεριφορά της, πάντα ντυμένη με την τελευταία μόδα, ανέτρεψε αυτό το στερεότυπο με δραματικό τρόπο.

Το τέλος του δέκατου ένατου αιώνα παρουσιάστηκε μια κάμψη των αναρχικών επιχειρημάτων. (Θα ήταν δύσκολο να το ονομάσουμε ένα κίνημα). Η Parsons και οι στενοί σύντροφοί της αντιπροσωπεύουν αυτό που θα αποκαλούνταν

αναρχικού Luigi Galleani προπαγάνδιζαν και προέβαιναν σε δολοφονίες, καθώς και σε καταστροφή περιουσιών, η Parsons ήταν προσεκτική και αποστασιοποιημένη από αυτές τις απόψεις.

Θα προσθέσω ότι η ίδια δεν ήταν και το καλύτερο παράδειγμα, θα λέγαμε, μιας ανοιχτόμυαλης θεωρητικού, πρόθυμης να αλλάξει τις απόψεις της ανάλογα με τις περιστάσεις. Αγνόησε την ανάπτυξη μιας καταναλωτικής κουλτούρας, που αποδείχθηκε ισχυρή δύναμη στη ζωή πολλών εργαζομένων και των δύο φύλων, όλων των ηλικιών και καταβολών. Έμεινε αδιάφορη για τη σημασία ορισμένων συμβόλων και αξιών για τους περισσότερους ντόπιους λευκούς εργάτες –για παράδειγμα την αμερικανική σημαία και την εκκλησία. Δεν προέβλεψε τον τρόπο με τον οποίο ένα αναδυόμενο κράτος πρόνοιας θα μπορούσε να ξεπεράσει τη ριζοσπαστική διαμαρτυρία και να κάνει πολλούς εργαζόμενους ακόμη πιο αφοσιωμένους στο Δημοκρατικό Κόμμα από ποτέ άλλοτε.

AD: Με την πρώτη ματιά, ο τίτλος του βιβλίου σας, *Θεά της Αναρχίας*, θα μπορούσε να χτυπήσει στους αναγνώστες ως οξύμωρο σχήμα (και πάλι, «ούτε θεός, ούτε αφέντες»), αλλά νομίζω ότι αποτυπώνει εύστοχα τις αντιφάσεις της ζωής της Lucy. Ποιες ήταν μερικές από τις αντικρουόμενες καταστάσεις, τις επιρροές και τις προσδοκίες που έπρεπε να αντιμετωπίσει;

JJ: Θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι ο τίτλος του βιβλίου είναι μια ετικέτα που τοποθετείται στη Lucy Parsons από την Ένωση Πολιτών του Σικάγο, μια ομάδα επιχειρηματιών που φοβόταν την ίδια καθώς και την επιρροή της στους εργαζόμενους. Χρησιμοποίησα αυτή την ετικέτα για τον τίτλο, επειδή υποδηλώνει τη δύναμη και την επιρροή

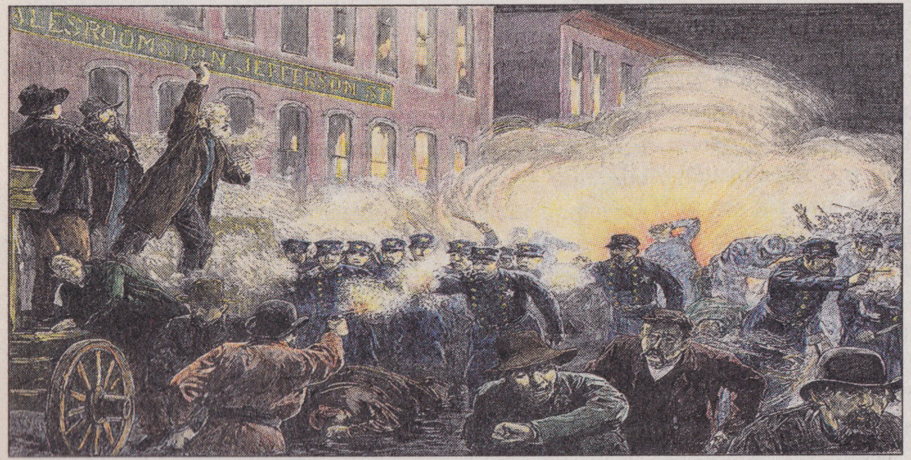
στον Arvind Dilawar

της αστυνομίας, των ιδιωτικών φρουρών ασφαλείας και των ομοσπονδιακών στρατευμάτων, που ήταν οπλισμένοι με όπλα, πυροβόλα όπλα και Gatling guns (μυδράλια). Αυτοί οι ριζοσπάστες, λοιπόν, άρχισαν να παροτρύνουν τους εργαζόμενους να πάρουν τα όπλα για να προστατεύσουν τον εαυτό τους και τις οικογένειές τους.

Η συνάντηση που διοργάνωσαν οι αναρχικοί στην πλατεία Haymarket του Σικάγο το βράδυ της 4ης Μαΐου 1886 ήταν μια άμεση απάντηση στις αστυνομικές επιθέσεις εναντίον των απεργών εργαζομένων, οι οποίοι διαδηλώνουν για οκτάωρη εργασία. Η διαδήλωση στην πλατεία Haymarket είναι ειρηνική μέχρι να καταφθάσουν στην πλατεία ογδόντα αστυνομικοί· κάποιος τους ρίχνει βόμβα, σκοτώνοντας επτά αξιωματικούς και τραυματίζοντας αμέτρητους ανθρώπους.

Αργότερα, κατά τη διάρκεια της δίκης, οι εισαγγελείς παραδέχονται ότι δεν μπορούν να καθορίσουν ποιος έριξε τη βόμβα, αλλά προχωρούν στην καταδίκη επτά αναρχικών με την κατηγορία της δολοφονίας και της συνωμοσίας. Σύμφωνα με το κράτος, αυτοί οι άνδρες, συμπεριλαμβανομένου του Albert Parsons, ήταν ένοχοι λόγω της διασύνδεσής τους με τον αναρχικό Τύπο του Σικάγο. Τον Νοέμβριο του 1887, τέσσερις από τους καταδικασθέντες, συμπεριλαμβανομένου του Albert, εκτελούνται με απαγχονισμό.

Η δίκη της Haymarket συμβολίζει την κατευθυνόμενη

χώρα για να συγκεντρώσει χρήματα για την υπεράσπιση των κατηγορούμενων. Κατά τη διάρκεια της καμπάνιας, γίνεται πανεθνικά διάσημη για τις φλογερές καταγγελίες της κατά του αστυνομικού και του πολιτικού κατεστημένου του Σικάγο. Άρχιζε τις ομιλίες της με το προκλητικό «Είμαι αναρχική!» Τα πλήθη που έρχονταν να την ακούσουν δεν έβλεπαν στο βήμα μια αξιολύπητη, θλιβερή χήρα, αλλά μια ασυμβίβαστη γυναίκα πρόθυμη να προκαλέσει –ακόμη και να συγκλονίσει– τους ακροατές της.

AD: Πώς αντιπαραβάλλονταν ο χαρακτήρας και οι απόψεις της Λούσι με την επικρατούσα αντίληψη και εικόνα των αναρχικών εκείνης της εποχής;

JJ: Πρώτον, πρέπει να σημειώσω ότι η «λαϊκή κατανόηση και αντίληψη για τους αναρχικούς εκείνη την εποχή» –ιδιαίτερα μετά την έκρηξη της βόμβας στην πλατεία Haymarket– προώθησε ορισμένα στερεότυπα που άντεξαν στο χρόνο. Οι συντάκτες, οι δημοσιογράφοι, οι κληρικοί, οι πολιτικοί, οι κοινωνικοί μεταρρυθμιστές και οι πολιτικοί γελοιογράφοι απεικόνιζαν όλοι τον αναρχικό ως πονηρό, αχαλίνωτο, με αγριεμένο μάτι έτοιμο να ρίξει δυναμίτη σε ανυποψίαστο πλήθος αθώων ανδρών, γυναικών και παιδιών. Αυτός ήταν ένας από τους λόγους που οι άνθρωποι ήταν τόσο γοητευμένοι από την Lucy Parsons. Ευγενική και αξιοπρεπής στην συμπεριφορά της, πάντα ντυμένη με την τελευταία μόδα, ανέτρεψε αυτό το στερεότυπο με δραματικό τρόπο.

Το τέλος του δέκατου ένατου αιώνα παρουσιάστηκε μια κάμψη των αναρχικών επιχειρημάτων. (Θα ήταν δύσκολο να το ονομάσουμε ένα κίνημα). Η Parsons και οι στενοί σύντροφοί της αντιπροσωπεύουν αυτό που θα αποκαλούνταν αργότερα αναρχοσυνδικαλισμός. Πιστεύουν ότι τα συνδικάτα ήταν τα έμβρυα της καλής κοινωνίας. Αντίθετα, ορισμένοι αναρχικοί ήταν ακραίοι ατομικιστές, ενάντιοι σε οργανώσεις κάθε είδους, ακόμη και εθελοντικές. Η Goldman αντιπροσώπευε αυτό που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε πολιτισμικό αναρχισμό, με έμφαση στην ελεύθερη έκφραση όχι μόνο των ιδεών, αλλά και των σεξουαλικών συναισθημάτων και του καλλιτεχνικού παρορμητισμού. Τέλος, ο γερμανός αναρχικός Johann Most προώθησε την ιδέα ότι το επίτευγμα ή η

αναρχικού Luigi Galleani προπαγάνδιζαν και προέβαιναν σε δολοφονίες, καθώς και σε καταστροφή περιουσιών, η Parsons ήταν προσεκτική και αποστασιοποιημένη από αυτές τις απόψεις.

Θα προσθέσω ότι η ίδια δεν ήταν και το καλύτερο παράδειγμα, θα λέγαμε, μιας ανοιχτόμυαλης θεωρητικού, πρόθυμης να αλλάξει τις απόψεις της ανάλογα με τις περιστάσεις. Αγνόησε την ανάπτυξη μιας καταναλωτικής κουλτούρας, που αποδείχθηκε ισχυρή δύναμη στη ζωή πολλών εργαζομένων και των δύο φύλων, όλων των ηλικιών και καταβολών. Έμεινε αδιάφορη για τη σημασία ορισμένων συμβόλων και αξιών για τους περισσότερους ντόπιους λευκούς εργάτες –για παράδειγμα την αμερικανική σημαία και την εκκλησία. Δεν προέβλεψε τον τρόπο με τον οποίο ένα αναδυόμενο κράτος πρόνοιας θα μπορούσε να ξεπεράσει τη ριζοσπαστική διαμαρτυρία και να κάνει πολλούς εργαζόμενους ακόμη πιο αφοσιωμένους στο Δημοκρατικό Κόμμα από ποτέ άλλοτε.

AD: Με την πρώτη ματιά, ο τίτλος του βιβλίου σας, *Θεά της Αναρχίας*, θα μπορούσε να χτυπήσει στους αναγνώστες ως οξύμωρο σχήμα (και πάλι, «ούτε θεός, ούτε αφέντες»), αλλά νομίζω ότι αποτυπώνει εύστοχα τις αντιφάσεις της ζωής της Lucy. Ποιες ήταν μερικές από τις αντικρουόμενες καταστάσεις, τις επιρροές και τις προσδοκίες που έπρεπε να αντιμετωπίσει;

JJ: Θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι ο τίτλος του βιβλίου είναι μια ετικέτα που τοποθετείται στη Lucy Parsons από την Ένωση Πολιτών του Σικάγο, μια ομάδα επιχειρηματιών που φοβόταν την ίδια καθώς και την επιρροή της στους εργαζόμενους. Χρησιμοποίησα αυτή την ετικέτα για τον τίτλο, επειδή υποδηλώνει τη δύναμη και την επιρροή της ως ριζοσπαστικής ομιλήτριας και επειδή οι άνθρωποι εκείνη την εποχή σχολίαζαν την ομορφιά της.

Όταν ξεκίνησε για πρώτη φορά τη σταδιοδρομία της, επινόησε μια φανταστική ταυτότητα για τον εαυτό της, υποστηρίζοντας ότι ήταν κόρη μεξικανών και γηγενών Αμερικανών γονέων. (Είχε ανοιχτόχρωμο δέρμα και, σύμφωνα με πολλούς ανθρώπους, ήταν απροσδιόριστης προέλευσης.) Νομίζω ότι αισθάνθηκε ότι αυτή η νέα ταυτότητα θα της έδινε περισσότερη αξιοπιστία στα ακροατήρια της λευκής εργατικής τάξης. Ούτε αυτή, ούτε και ο Albert ποτέ έδειξαν πολύ συμπάθεια για τη δυστυχία των Αφροαμερικανών, και μάλιστα και οι δυο δαιμονοποίησαν τους μαύρους ως απεργοσπάστες και ως εχθρούς λευκών εργατών.

Η Lucy φρόντισε να φτιάξει την δημόσια εικόνα της με άλλους τρόπους. Παρουσίασε τον εαυτό της ως αυθεντι-

εναντίον των απεργών εργαζομένων, οι οποίοι διαδήλωνουν για οκτάωρη εργασία. Η διαδήλωση στην πλατεία Haymarket είναι ειρηνική μέχρι να καταφθάσουν στην πλατεία ογδόντα αστυνομικοί· κάποιος τους ρίχνει βόμβα, σκοτώνοντας επτά αξιωματικούς και τραυματίζοντας αμέτρητους ανθρώπους.

Αργότερα, κατά τη διάρκεια της δίκης, οι εισαγγελείς παραδέχονται ότι δεν μπορούν να καθορίσουν ποιος έριξε τη βόμβα, αλλά προχωρούν στην καταδίκη επτά αναρχικών με την κατηγορία της δολοφονίας και της συνωμοσίας. Σύμφωνα με το κράτος, αυτοί οι άνδρες, συμπεριλαμβανομένου του Albert Parsons, ήταν ένοχοι λόγω της διασύνδεσής τους με τον αναρχικό Τύπο του Σικάγο. Τον Νοέμβριο του 1887, τέσσερις από τους καταδικασθέντες, συμπεριλαμβανομένου του Albert, εκτελούνται με απαγχονισμό.

Η δίκη της Haymarket συμβολίζει την κατευθυνόμενη από το κράτος δίωξη των αναρχικών, το διεφθαρμένο δικαστικό σύστημα, έναν κατευθυνόμενο Τύπο και τη διαρκώς ευάλωτη κατάσταση όλων των εργαζομένων απέναντι σε καλά οπλισμένες κατασταλτικές δυνάμεις. Πολλοί ονομαστοί σοσιαλιστές και αναρχικοί, όπως οι Eugene Debs και Emma Goldman, αργότερα δήλωσαν ότι η Haymarket ήταν ένας πολύ σημαντικός σταθμός για την εξέλιξη των απόψεων και της δράσης τους.

Ο Albert παρέμεινε φυλακισμένος από τον Ιούνιο του 1886 μέχρι την εκτελεσή του τον επόμενο χρόνο. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η Lucy ξεκίνησε τη δική της καριέρα ως ομιλητή και υποκινητή, ταξιδεύοντας στη

ση και αντίληψη για τους αναρχικούς εκείνη την εποχή» –ιδιαίτερα μετά την έκρηξη της βόμβας στην πλατεία Haymarket– προώθησε ορισμένα στερεότυπα που άντεξαν στο χρόνο. Οι συντάκτες, οι δημοσιογράφοι, οι κληρικοί, οι πολιτικοί, οι κοινωνικοί μεταρρυθμιστές και οι πολιτικοί γελοιογράφοι απεικόνιζαν όλοι τον αναρχικό ως πονηρό, αχαλίνωτο, με αγριεμένο μάτι έτοιμο να ρίξει δυναμίτη σε ανυποψίαστο πλήθος αθώων ανδρών, γυναικών και παιδιών. Αυτός ήταν ένας από τους λόγους που οι άνθρωποι ήταν τόσο γοητευμένοι από την Lucy Parsons. Ευγενική και αξιοπρεπής στην συμπεριφορά της, πάντα ντυμένη με την τελευταία μόδα, ανέτρεψε αυτό το στερεότυπο με δραματικό τρόπο.

Το τέλος του δέκατου ένατου αιώνα παρουσιάστηκε μια κάμψη των αναρχικών επιχειρημάτων. (Θα ήταν δύσκολο να το ονομάσουμε ένα κίνημα). Η Parsons και οι στενοί σύντροφοί της αντιπροσωπεύουν αυτό που θα αποκαλούνταν αργότερα αναρχοσυνδικαλισμός. Πιστεύουν ότι τα συνδικάτα ήταν τα έμβρυα της καλής κοινωνίας. Αντίθετα, ορισμένοι αναρχικοί ήταν ακραίοι ατομικιστές, ενάντιοι σε οργανώσεις κάθε είδους, ακόμη και εθελοντικές. Η Goldman αντιπροσώπευε αυτό που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε πολιτισμικό αναρχισμό, με έμφαση στην ελεύθερη έκφραση όχι μόνο των ιδεών, αλλά και των σεξουαλικών συναισθημάτων και του καλλιτεχνικού παρορμητισμού. Τέλος, ο γερμανός αναρχικός Johann Most προώθησε την ιδέα ότι το επίτευγμα ή η «προπαγάνδα με τη δράση» ήταν το κλειδί της επανάστασης –μια σύντομη, βίαιη ενέργεια που θα ατσαλώσει τις μάζες και θα χρησιμεύσει ως καταλύτης για την ανατροπή του καπιταλισμού.

Η Lucy Parsons έμοιαζε τουλάχιστον ρητορικά να είναι υπέρ της βίας, αλλά όπως υποστηρίζω στο βιβλίο, χρησιμοποιούσε προκλητική ρητορική κυρίως για να τρομάξει τις αρχές του Σικάγο –για να τους πείσει για την υποβόσκουσα δύναμη των εργατικών τάξεων– και δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι αυτή σχεδίασε οποιαδήποτε βίαιη ενέργεια από μόνη της. Κατά τις δύο πρώτες δεκαετίες του εικοστού αιώνα, όταν οι οπαδοί του Ιταλού μετανάστη και με τον οποίο ένα αναδυόμενο κράτος πρόνοιας θα μπορούσε να ξεπεράσει τη ριζοσπαστική διαμαρτυρία και να κάνει πολλούς εργαζόμενους ακόμη πιο αφοσιωμένους στο Δημοκρατικό Κόμμα από ποτέ άλλοτε.

AD: Με την πρώτη ματιά, ο τίτλος του βιβλίου σας, *Θεά της Αναρχίας*, θα μπορούσε να χτυπήσει στους αναγνώστες ως οξύμωρο σχήμα (και πάλι, «ούτε θεός, ούτε αφέντες»), αλλά νομίζω ότι αποτυπώνει εύστοχα τις αντιφάσεις της ζωής της Lucy. Ποιες ήταν μερικές από τις αντικρουόμενες καταστάσεις, τις επιρροές και τις προσδοκίες που έπρεπε να αντιμετωπίσει;

JJ: Θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι ο τίτλος του βιβλίου είναι μια ετικέτα που τοποθετείται στη Lucy Parsons από την Ένωση Πολιτών του Σικάγο, μια ομάδα επιχειρηματιών που φοβόταν την ίδια καθώς και την επιρροή της στους εργαζόμενους. Χρησιμοποίησα αυτή την ετικέτα για τον τίτλο, επειδή υποδηλώνει τη δύναμη και την επιρροή της ως ριζοσπαστικής ομιλήτριας και επειδή οι άνθρωποι εκείνη την εποχή σχολίαζαν την ομορφιά της.

Όταν ξεκίνησε για πρώτη φορά τη σταδιοδρομία της, επινόησε μια φανταστική ταυτότητα για τον εαυτό της, υποστηρίζοντας ότι ήταν κόρη μεξικανών και γηγενών Αμερικανών γονέων. (Είχε ανοιχτόχρωμο δέρμα και, σύμφωνα με πολλούς ανθρώπους, ήταν απροσδιόριστης προέλευσης.) Νομίζω ότι αισθάνθηκε ότι αυτή η νέα ταυτότητα θα της έδινε περισσότερη αξιοπιστία στα ακροατήρια της λευκής εργατικής τάξης. Ούτε αυτή, ούτε και ο Albert ποτέ έδειξαν πολύ συμπάθεια για τη δυστυχία των Αφροαμερικανών, και μάλιστα και οι δυο δαιμονοποίησαν τους μαύρους ως απεργοσπάστες και ως εχθρούς λευκών εργατών.

Η Lucy φρόντισε να φτιάξει την δημόσια εικόνα της με άλλους τρόπους. Παρουσίασε τον εαυτό της ως αυθεντική βικτωριανή σύζυγο και μητέρα, ενώ στην πραγματικότητα ήταν σεξουαλικά ελεύθερο πνεύμα - μια από τις ερωτικές της υποθέσεις τελείωσε με εντυπωσιακό τρόπο, έγινε πρωτοσέλιδο των τοπικών εφημερίδων του Σικάγο. Ισχυρίστηκε, επίσης, ότι η πυρηνική οικογένεια ήταν το θεμελιώδες δομικό στοιχείο της καλής κοινωνίας, παρ' ότι, το 1899, είχε βάλει τον δικό της γιο, Albert Jr, σε ένα ψυχιατρικό άσυλο επειδή αψήφησε τις επιθυμίες της και προσπάθησε να ενταχθεί στον αμερικανικό στρατό. Ο Albert Jr μαράζωνε στο άσυλο για είκοσι χρόνια πριν πε-

συνέχεια στη σελ. 16

συνέχεια από τη σελ. 15

θάνει και δεν υπάρχουν στοιχεία ότι η Parsons τον επισκέφθηκε ποτέ σ' αυτό το διάστημα.

Η Lucy ήταν ένα άκρως δύσκολο άτομο, σύμφωνα με εκείνους που την γνώριζαν καλά. Ήταν μια παραγωγική συγγραφέας και συντάκτρια, μια εύγλωττη ομιλήτρια με φλογερή επιρροή. Ταυτόχρονα, ένιωθε ότι ποτέ δεν θα μπορούσε να είναι ειλικρινής για το παρελθόν της.

Ο ιδιοκτήτης της είχε απομακρύνει βίαια την ίδια, τη μητέρα της και τον μικρότερο αδερφό της από το σπίτι τους στα ανατολικά κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου και ίδρυσε μια νέα φυτεία στην κομητεία McLennan του Τέξας. Μετά τον πόλεμο, η βία στην ύπαιθρο ανάγκασε την οικογένειά της να καταφύγει στη μικρή πόλη του Waco. Εκεί συναντήθηκε με έναν μαύρο άνθρωπο, τον Oliver Benton, ο οποίος πλήρωσε τα δίδακτρα της στο τοπικό σχολείο για τα απελεύθερα παιδιά. Ο Benton ισχυρίστηκε αργότερα ότι η Lucy ήταν η σύζυγός του και ότι ήταν ο πατέρας του παιδιού που η ίδια έφερε στον κόσμο. (Από ότι φαίνεται, το βρέφος πέθανε όταν ήταν μόνο λίγων μηνών). Όταν έφυγε από το Γουάκο το 1873, άφησε πίσω της τον Benton, τη μητέρα της και τα μικρότερα αδέλφια της.

Πιστεύω ότι η απόφασή της να αναλάβει μια νέα ταυτότητα –ως υπερασπίστρια της λευκής εργατικής τάξης– και να ενταχθεί στην κοινότητα των γερμανών μεταναστών, είχε ένα συναισθηματικό τίμημα γι' αυτήν. Προστάτευε με κάθε τρόπο την ιδιωτική ζωή της, κρύβοντας την επιμελώς. Όπως σημειώνω στο βιβλίο, το να είσαι σαν την Lucy Parsons θα πρέπει να είναι πολύ εξαντλητικό.

AD: Αναφέρετε ότι η Lucy ποτέ δεν «έδειξε πολύ συμπάθεια για τη δυστυχία των Αφροαμερικανών», αλλά οι Βιομηχανικοί Εργαζόμενοι του Κόσμου, της οποίας ήταν ιδρυτικό μέλος, ήταν –τουλάχιστον κατ' αρχήν– αντιρατσιστές τη στιγμή που τα περισσότερα συνδικάτα διαπραγματεύονταν στο ρατσισμό. Ποιες ήταν οι απόψεις της σχετικά με τη φυλή;

JJ: Είναι δύσκολο να εντοπίσουμε τις απόψεις της για τις φυλές ή τους μαύρους λαούς εν γένει γιατί ποτέ δεν έγραψε γι' αυτούς. Ωστόσο, μπορεί να υπάρξει μια εύκολη και αρκετά λογική απάντηση σε αυτό το ερώτημα: το ότι αρνήθηκε το δικό της υπόβαθρο ως πρώην σκλάβας και απομάκρυνε τον εαυτό της από τους αφρικανούς

Θα ήθελα να σημειώσω εδώ ότι παρ' όλο που παρέστη και μίλησε κατά την ιδρυτική συνάντηση της IWW, δεν ταυτίστηκε με τον συγκεκριμένο οργανισμό, παρά μόνο στο βαθμό που αντιπροσώπευε μια ισχυρή υπεράσπιση της πρώτης τροπολογίας. (Ο τοπικός προϊστάμενος του Chicago Wobblies χαρακτήρισε την Parsons και τους συντρόφους της ως «αναρχικά φρικιά»).

Κάλεσε, κάποια στιγμή, τους νότιους μαύρους να ανταποδώσουν την βία των καταπιεστών τους, επισημαίνοντας ότι η αδυναμία τους οφείλεται στις νομικές τους υποχρεώσεις και στην έλλειψη δικαιωμάτων και όχι στην «φυλή» τους.

AD: Η εποχή κατά την οποία ζούσε η Λούσι ήταν η εποχή της κίτρινης δημοσιογραφίας, καθώς και του πρώτου Φόβου των Κόκκινων. Λαμβάνοντας υπ' όψη την απόχρωση των ρεπορτάζ και των επίσημων εγγράφων της εποχής, πόσο δύσκολο ήταν να βρεθούν αξιόπιστες πηγές για την ζωή της;

JJ: Η Parsons άφησε λίγα, όσον αφορά προσωπικά έγγραφα –ημερολόγια, επιστολές κλπ– γι' αυτό έπρεπε να συνθέσω τη ζωή της από πηγές, όπως οι αναφορές απογραφής και τα άρθρα εφημερίδων. Ο κυρίαρχος Τύπος την

AD: Παρά το δέος που ενέπνευσε κατά καιρούς στη ζωή της, η Parsons είχε ήδη ξεχαστεί πριν από το θάνατό της και παρέμεινε ζωντανή στην μνήμη ως επί το πλείστον στη συνέχεια. Γιατί η Parsons χάθηκε σχεδόν στο χρόνο;

JJ: Στο Σικάγο τουλάχιστον, η Parsons σίγουρα δεν ξεχάστηκε ενώ ήταν ζωντανή. Συνέχισε να μιλάει στις εορταστικές εκδηλώσεις της πλατείας Haymarket, στις συγκεντρώσεις των απεργών και τις εορταστικές εκδηλώσεις της Πρωτομαγιάς, σχεδόν μέχρι τη στιγμή του θανάτου της. Έμεινε ως μια εικόνα ανάμεσα στους λευκούς εργάτες και μια νέα ηρωίδα της εργασίας μεταξύ της μικρής ομάδας κομμουνιστών της πόλης.

Ωστόσο, σύμφωνα με ορισμένες απόψεις, η Lucy ήταν θύμα της δικής της επιτυχίας. Αρχίζοντας στις αρχές του εικοστού αιώνα, έγινε ο φύλακας της αιώνιας φλόγας των μαρτύρων της Haymarket και αφιέρωσε το υπόλοιπο της ζωής της γράφοντας και μιλώντας για το άδικο δικαστικό σύστημα που είχε ζητήσει τη ζωή του συζύγου της και των τριών σύντροφών του. Με τον τρόπο αυτό ενέταξε τη δική της προσωπικότητα και τις δικές της απόψεις στη μνήμη του.

AD: Ποια μαθήματα προσφέρουν η ζωή της Parsons και η δουλειά της, σήμερα στους σοσιαλιστές;

JJ: Όπως και οι σοσιαλιστές και αναρχικοί σύντροφοί της, η Lucy Parsons ήταν προφητική για μια σειρά θεμάτων που συνεχίζουν να μας ταλανίζουν σήμερα - το αυξανόμενο χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών, οι μικτές επιπτώσεις της τεχνολογίας στο χώρο εργασίας, η αδυναμία των δύο μεγάλων κομμάτων να αντιμετωπίσουν τις αδικίες και τις ανισότητες, οι αγώνες των απλών εργαζομένων, οι επίμονες επιθέσεις εναντίον των εργατικών συνδικάτων και την ιδέα της συλλογικής δράσης εν γένει, και η απειλή για την ελευθερία του λόγου και την ειρηνική συνεύρεση. Είχε ευρεία και βαθιά μόρφωση και σκέψη σε ιστορικά θέματα, καθώς και στην οικονομική και πολιτική θεωρία. Ήταν ένας θαρραλέος υπερασπιστής της ελευθερίας του λόγου.

Ταυτόχρονα, οι αναρχικοί του Σικάγο ασχολούνταν με ένα είδος αντι-κληρικού, ευρωπαϊκού τρόπου οργάνωσης εργασίας και πρόκλησης αναταραχής που μάλλον δεν ταίριαζε στο εργατικό δυναμικό εκείνης της πόλης τότε (και από τότε). Οι αναρχικοί δυσφήμιζαν το δικαίωμα ψήφου. Διακωμωδούσαν την εκκλησία και τα εθνικά θεσμικά

τους στα ανατολικά κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου και ίδρυσε μια νέα φυτεία στην κομητεία McLennan του Τέξας. Μετά τον πόλεμο, η βία στην ύπαιθρο ανάγκασε την οικογένειά της να καταφύγει στη μικρή πόλη του Waco. Εκεί συναντήθηκε με έναν μαύρο άνθρωπο, τον Oliver Benton, ο οποίος πλήρωσε τα δίδακτρα της στο τοπικό σχολείο για τα απελεύθερα παιδιά. Ο Benton ισχυρίστηκε αργότερα ότι η Lucy ήταν η σύζυγός του και ότι ήταν ο πατέρας του παιδιού που η ίδια έφερε στον κόσμο. (Από ότι φαίνεται, το βρέφος πέθανε όταν ήταν μόνο λίγων μηνών). Όταν έφυγε από το Γουάκο το 1873, άφησε πίσω της τον Benton, τη μητέρα της και τα μικρότερα αδέλφια της.

Πιστεύω ότι η απόφασή της να αναλάβει μια νέα ταυτότητα –ως υπερασπίστρια της λευκής εργατικής τάξης– και να ενταχθεί στην κοινότητα των γερμανών μεταναστών, είχε ένα συναισθηματικό τίμημα γι' αυτήν. Προστάτευε με κάθε τρόπο την ιδιωτική ζωή της, κρύβοντας την επιμελώς. Όπως σημειώνω στο βιβλίο, το να είσαι σαν την Lucy Parsons θα πρέπει να είναι πολύ εξαντλητικό.

AD: Αναφέρετε ότι η Lucy ποτέ δεν «έδειξε πολύ συμπάθεια για τη δυστυχία των Αφροαμερικανών», αλλά οι Βιομηχανικοί Εργαζόμενοι του Κόσμου, της οποίας ήταν ιδρυτικό μέλος, ήταν –τουλάχιστον κατ' αρχήν– αντιρατσιστές τη στιγμή που τα περισσότερα συνδικάτα διαπραγματεύονταν στο ρατσισμό. Ποιες ήταν οι απόψεις της σχετικά με τη φυλή;

JJ: Είναι δύσκολο να εντοπίσουμε τις απόψεις της για τις φυλές ή τους μαύρους λαούς εν γένει γιατί ποτέ δεν έγραψε γι' αυτούς. Ωστόσο, μπορεί να υπάρξει μια εύκολη και αρκετά λογική απάντηση σε αυτό το ερώτημα: το ότι αρνήθηκε το δικό της υπόβαθρο ως πρώην σκλάβας και απομάκρυνε τον εαυτό της από τους αφρικανούς Αμερικανούς γενικά, ήταν επειδή σκέφτηκε ότι η εκλογική περιφέρεια της –αστοί λευκοί άνδρες εργάτες– δεν θα της παρείχε το βαθμό σεβασμού και αξιοπιστίας, που άξιζε, αν γνώριζε ότι ήταν αφρικανικής καταγωγής.

Θα ήθελα να σημειώσω εδώ ότι παρ' όλο που παρέστη και μίλησε κατά την ιδρυτική συνάντηση της IWW, δεν ταυτίστηκε με τον συγκεκριμένο οργανισμό, παρά μόνο στο βαθμό που αντιπροσώπευε μια ισχυρή υπεράσπιση της πρώτης τροπολογίας. (Ο τοπικός προϊστάμενος του Chicago Wobblies χαρακτήρισε την Parsons και τους συντρόφους της ως «αναρχικά φρικιά»).

Κάλεσε, κάποια στιγμή, τους νότιους μαύρους να ανταποδώσουν την βία των καταπιεστών τους, επισημαίνοντας ότι η αδυναμία τους οφείλεται στις νομικές τους υποχρεώσεις και στην έλλειψη δικαιωμάτων και όχι στην «φυλή» τους.

AD: Η εποχή κατά την οποία ζούσε η Λούσι ήταν η εποχή της κίτρινης δημοσιογραφίας, καθώς και του πρώτου Φόβου των Κόκκινων. Λαμβάνοντας υπ' όψη την απόχρωση των ρεπορτάζ και των επίσημων εγγράφων της εποχής, πόσο δύσκολο ήταν να βρεθούν αξιόπιστες πηγές για την ζωή της;

JJ: Η Parsons άφησε λίγα, όσον αφορά προσωπικά έγγραφα –ημερολόγια, επιστολές κλπ– γι' αυτό έπρεπε να συνθέσω τη ζωή της από πηγές, όπως οι αναφορές απογραφής και τα άρθρα εφημερίδων. Ο κυρίαρχος Τύπος την κάλυπτε με εμμονή και πολλές εφημερίδες σε όλη τη χώρα κατέγραψαν τις ομιλίες της, περιέγραψαν την εμφάνισή της και κριτίκαραν την προσωπική της ζωή, καθώς και τις πολιτικές της απόψεις. Προβλέψιμα, οι δημοσιογράφοι την περιέγραψαν με εντυπωσιακούς όρους, όπως και οποιοδήποτε αντικείμενο της περιέργειάς τους. Αναλύουν την υφή των μαλλιών της και το σχήμα της μύτης της, καθώς και τα παπούτσια, τα κοσμήματα και τα καπέλα που φορούσε.

Στις εθνικές της περιοδείες, εκφωνούσε παραλλαγές της πρότυπης διάλεξής της, και οι δημοσιογράφοι κατέγραψαν αυτές τις ομιλίες με αρκετή ακρίβεια. Θα ήθελα να προσθέσω εδώ ότι ήταν πολυγραφότατη ως συγγραφέας και κατάφερα να διαβάσω πολλά από τα άρθρα που έγραψε όχι μόνο για τις δικές της αναρχικές εφημερίδες –*Freedom* (1890-1902) και *Liberator* (1906)– αλλά και για μια μεγάλη ποικιλία ριζοσπαστικών δημοσιευμάτων, από τα τέλη του 1870 μέχρι το θάνα-

τες και μια νέα ηρωίδα της εργασίας μεταξύ της μικρής ομάδας κομμουνιστών της πόλης.

Ωστόσο, σύμφωνα με ορισμένες απόψεις, η Lucy ήταν θύμα της δικής της επιτυχίας. Αρχίζοντας στις αρχές του εικοστού αιώνα, έγινε ο φύλακας της αιώνιας φλόγας των μαρτύρων της Haymarket και αφιέρωσε το υπόλοιπο της ζωής της γράφοντας και μιλώντας για το άδικο δικαστικό σύστημα που είχε ζητήσει τη ζωή του συζύγου της και των τριών σύντροφών του. Με τον τρόπο αυτό ενέταξε τη δική της προσωπικότητα και τις δικές της απόψεις στη μνήμη του.

AD: Ποια μαθήματα προσφέρουν η ζωή της Parsons και η δουλειά της, σήμερα στους σοσιαλιστές;

JJ: Όπως και οι σοσιαλιστές και αναρχικοί σύντροφοί της, η Lucy Parsons ήταν προφητική για μια σειρά θεμάτων που συνεχίζουν να μας ταλανίζουν σήμερα - το αυξανόμενο χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών, οι μικτές επιπτώσεις της τεχνολογίας στο χώρο εργασίας, η αδυναμία των δύο μεγάλων κομμάτων να αντιμετωπίσουν τις αδικίες και τις ανισότητες, οι αγώνες των απλών εργαζομένων, οι επίμονες επιθέσεις εναντίον των εργατικών συνδικάτων και την ιδέα της συλλογικής δράσης εν γένει, και η απειλή για την ελευθερία του λόγου και την ειρηνική συνεύρεση. Είχε ευρεία και βαθιά μόρφωση και σκέψη σε ιστορικά θέματα, καθώς και στην οικονομική και πολιτική θεωρία. Ήταν ένας θαρραλέος υπερασπιστής της ελευθερίας του λόγου.

Ταυτόχρονα, οι αναρχικοί του Σικάγο ασχολούνταν με ένα είδος αντι-κληρικού, ευρωπαϊκού τρόπου οργάνωσης εργασίας και πρόκλησης αναταραχής που μάλλον δεν ταίριαζε στο εργατικό δυναμικό εκείνης της πόλης τότε (και από τότε). Οι αναρχικοί δυσφήμιζαν το δικαίωμα ψήφου. Διακωμωδούσαν την εκκλησία και τα εθνικά θεσμικά όργανα κάθε είδους, συμπεριλαμβανομένων των τριών κλάδων της αμερικανικής κυβέρνησης. Θεωρούσαν τη μεταρρύθμιση του συστήματος ως μια μορφή συνέργειας σε αυτό. Πίστευαν στην Πρώτη Τροπολογία, και έτσι προέτρεπαν σε ένα μαχητικό είδος εργατικής αυτοάμυνας, που προκάλεσε την υπεράσπιση της βίας κατά των επιχειρηματιών και της αστυνομίας. Δεν εκτιμούσαν τους τρόπους με τους οποίους οι φυλετικές, θρησκευτικές και εθνοτικές νομιμότητες μπορούσαν να διαιρέσουν τους εργαζόμενους, ούτε προέβλεψαν τους τρόπους με τους οποίους η καταναλωτική κουλτούρα θα μεταμόρφωνε τις ταξικές σχέσεις και όλη την αμερικανική κοινωνία.

Τέλος, η ίδια η καριέρα της Parsons αποτελεί μια έντονη υπενθύμιση, αφ' ενός, της μοναδικής ιστορίας και των αγώνων των εργαζομένων αφρικανικής καταγωγής και, αφ' ετέρου, των οικονομικών δυνάμεων που εξακολουθούν να επηρεάζουν τους εργαζόμενους ανεξάρτητα από τις δεξιότητες ή το υπόβαθρο τους. Για να παραφράσω του αιδεσιμότατου Jesse Jackson, όταν τα φώτα του σε-

με κάθε τρόπο την ιδιωτική ζωή της, κρύβοντας την επιμελώς. Όπως σημειώνω στο βιβλίο, το να είσαι σαν την Lucy Parsons θα πρέπει να είναι πολύ εξαντλητικό.

AD: Αναφέρετε ότι η Lucy ποτέ δεν «έδειξε πολύ συμπάθεια για τη δυστυχία των Αφροαμερικανών», αλλά οι Βιομηχανικοί Εργαζόμενοι του Κόσμου, της οποίας ήταν ιδρυτικό μέλος, ήταν –τουλάχιστον κατ' αρχήν– αντιρατσιστές τη στιγμή που τα περισσότερα συνδικάτα διαπραγματεύονταν στο ρατσισμό. Ποιες ήταν οι απόψεις της σχετικά με τη φυλή;

JJ: Είναι δύσκολο να εντοπίσουμε τις απόψεις της για τις φυλές ή τους μαύρους λαούς εν γένει γιατί ποτέ δεν έγραψε γι' αυτούς. Ωστόσο, μπορεί να υπάρξει μια εύκολη και αρκετά λογική απάντηση σε αυτό το ερώτημα: το ότι αρνήθηκε το δικό της υπόβαθρο ως πρώην σκλάβας και απομάκρυνε τον εαυτό της από τους αφρικανούς Αμερικανούς γενικά, ήταν επειδή σκέφτηκε ότι η εκλογική περιφέρεια της –αστοί λευκοί άνδρες εργάτες– δεν θα της παρείχε το βαθμό σεβασμού και αξιοπιστίας, που άξιζε, αν γνώριζε ότι ήταν αφρικανικής καταγωγής.

ντρόφους της ως «αναρχικά φρικιά»).

Κάλεσε, κάποια στιγμή, τους νότιους μαύρους να ανταποδώσουν την βία των καταπιεστών τους, επισημαίνοντας ότι η αδυναμία τους οφείλεται στις νομικές τους υποχρεώσεις και στην έλλειψη δικαιωμάτων και όχι στην «φυλή» τους.

AD: Η εποχή κατά την οποία ζούσε η Λούσι ήταν η εποχή της κίτρινης δημοσιογραφίας, καθώς και του πρώτου Φόβου των Κόκκινων. Λαμβάνοντας υπ' όψη την απόχρωση των ρεπορτάζ και των επίσημων εγγράφων της εποχής, πόσο δύσκολο ήταν να βρεθούν αξιόπιστες πηγές για την ζωή της;

JJ: Η Parsons άφησε λίγα, όσον αφορά προσωπικά έγγραφα –ημερολόγια, επιστολές κλπ– γι' αυτό έπρεπε να συνθέσω τη ζωή της από πηγές, όπως οι αναφορές απογραφής και τα άρθρα εφημερίδων. Ο κυρίαρχος Τύπος την κάλυπτε με εμμονή και πολλές εφημερίδες σε όλη τη χώρα κατέγραψαν τις ομιλίες της, περιέγραψαν την εμφάνισή της και κριτίκαραν την προσωπική της ζωή, καθώς και τις πολιτικές της απόψεις. Προβλέψιμα, οι δημοσιογράφοι την περιέγραψαν με εντυπωσιακούς όρους, όπως και οποιοδήποτε αντικείμενο της περιέργειάς τους. Αναλύουν την υφή των μαλλιών της και το σχήμα της μύτης της, καθώς και τα παπούτσια, τα κοσμήματα και τα καπέλα που φορούσε.

Στις εθνικές της περιοδείες, εκφωνούσε παραλλαγές της πρότυπης διάλεξής της, και οι δημοσιογράφοι κατέγραψαν αυτές τις ομιλίες με αρκετή ακρίβεια. Θα ήθελα να προσθέσω εδώ ότι ήταν πολυγραφότατη ως συγγραφέας και κατάφερα να διαβάσω πολλά από τα άρθρα που έγραψε όχι μόνο για τις δικές της αναρχικές εφημερίδες –*Freedom* (1890-1902) και *Liberator* (1906)– αλλά και για μια μεγάλη ποικιλία ριζοσπαστικών δημοσιευμάτων, από τα τέλη του 1870 μέχρι το θάνατό της το 1942.

Κρατούσε μεγάλη μυστικότητα για την προσωπική της ζωή. Ωστόσο, φημολογείται ότι είχε διαμάχες με γνωστούς ανθρώπους, όπως ο Debs και η Goldman, και οι εφημερίδες κάλυπταν και αυτές, επίσης. Λεπτομέρειες της ερωτικής ζωής της έγιναν πρωτοσέλιδα (όταν απέρριψε έναν εραστή και, τουλάχιστον σε μια περίπτωση, τον έστειλε στο δικαστήριο), όπως και η απόφασή της να κλειστεί ο γιος της σε άσυλο.

ξανόμενο χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών, οι μικτές επιπτώσεις της τεχνολογίας στο χώρο εργασίας, η αδυναμία των δύο μεγάλων κομμάτων να αντιμετωπίσουν τις αδικίες και τις ανισότητες, οι αγώνες των απλών εργαζομένων, οι επίμονες επιθέσεις εναντίον των εργατικών συνδικάτων και την ιδέα της συλλογικής δράσης εν γένει, και η απειλή για την ελευθερία του λόγου και την ειρηνική συνεύρεση. Είχε ευρεία και βαθιά μόρφωση και σκέψη σε ιστορικά θέματα, καθώς και στην οικονομική και πολιτική θεωρία. Ήταν ένας θαρραλέος υπερασπιστής της ελευθερίας του λόγου.

Ταυτόχρονα, οι αναρχικοί του Σικάγο ασχολούνταν με ένα είδος αντι-κληρικού, ευρωπαϊκού τρόπου οργάνωσης εργασίας και πρόκλησης αναταραχής που μάλλον δεν ταίριαζε στο εργατικό δυναμικό εκείνης της πόλης τότε (και από τότε). Οι αναρχικοί δυσφήμιζαν το δικαίωμα ψήφου. Διακωμωδούσαν την εκκλησία και τα εθνικά θεσμικά όργανα κάθε είδους, συμπεριλαμβανομένων των τριών κλάδων της αμερικανικής κυβέρνησης. Θεωρούσαν τη μεταρρύθμιση του συστήματος ως μια μορφή συνέργειας σε αυτό. Πίστευαν στην Πρώτη Τροπολογία, και έτσι προέτρεπαν σε ένα μαχητικό είδος εργατικής αυτοάμυνας, που προκάλεσε την υπεράσπιση της βίας κατά των επιχειρηματιών και της αστυνομίας. Δεν εκτιμούσαν τους τρόπους με τους οποίους οι φυλετικές, θρησκευτικές και εθνοτικές νομιμότητες μπορούσαν να διαιρέσουν τους εργαζόμενους, ούτε προέβλεψαν τους τρόπους με τους οποίους η καταναλωτική κουλτούρα θα μεταμόρφωνε τις ταξικές σχέσεις και όλη την αμερικανική κοινωνία.

Τέλος, η ίδια η καριέρα της Parsons αποτελεί μια έντονη υπενθύμιση, αφ' ενός, της μοναδικής ιστορίας και των αγώνων των εργαζομένων αφρικανικής καταγωγής και, αφ' ετέρου, των οικονομικών δυνάμεων που εξακολουθούν να επηρεάζουν τους εργαζόμενους ανεξάρτητα από τις δεξιότητες ή το υπόβαθρό τους. Για να παραφράσω τον αιδεσιμότατο Jesse Jackson, όταν τα φώτα του εργοστασίου σβήνουν, όλοι οι εργαζόμενοι – ανεξάρτητα από το χρώμα του δέρματος– φαίνονται ίδιοι. Σήμερα, η αμερικανική φυλετική πολιτική χρησιμεύει ως επίμονο, ανένδοτο φραγμό στη μορφή της ταξικής ενότητας που απαιτείται για να αμφισβητήσει το σημερινό ρατσιστικό, αυταρχικό καθεστώς στην Ουάσινγκτον.

Πηγή: https://anarchistnews.org/content/enigmatic-anarchist

Μετάφραση – Απόδοση Π.